

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSAS

PIRMASIS SKYRIUS BENDRIEJI NUOSTATAI

P i r m a s i s s k i r s n i s PAGRINDINIAI NUOSTATAI

1 straipsnis. Baudžiamojo proceso įstatymas

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas nustato baudžiamųjų bylų proceso tvarką Lietuvos Respublikoje.

Baudžiamojo proceso įstatymo nustatyta proceso tvarka yra vienoda ir privaloma visose baudžiamosiose bylose ir visiems teismams, prokuratūros, tardymo ir kvotos organams bei advokatūrai, taip pat su šia tvarka susijusioms įmonėms, įstaigoms, organizacijoms ir piliečiams.

2 straipsnis. Baudžiamojo proceso uždaviniai

Baudžiamojo proceso uždaviniai yra greitai ir išsamiai išaiškinti nusikaltimus ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad kiekvienas nusikaltimą padaręs asmuo būtų teisingai nubaudžiamas ir nė vienas nekaltas asmuo nebūtų patraukiamas baudžiamojon atsakomybėn ir nuteisiamas.

Baudžiamasis procesas turi padėti stiprinti teisėtumą ir teisėtvarką, užkirsti kelią nusikaltimams, saugoti piliečių teises ir laisves, visuomenės bei valstybės interesus, auklėti piliečius, kad jie nenukrypstamai laikytųsi Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir kitų įstatymų, gerbtų bendrojo gyvenimo taisykles.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

3 straipsnis. Pareiga iškelti baudžiamąją bylą ir išaiškinti nusikaltimą

Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotos organas privalo savo kompetencijos ribose iškelti baudžiamąją bylą kiekvienu atveju, kai iškyla aiškūs nusikaltimo požymiai, imtis visų įstatymo numatytų priemonių, kad būtų nustatytas nusikaltimo įvykis bei kaltieji nusikaltimo padarymu asmenys ir kad jie būtų nubausti.

4 straipsnis. Neleistinumas traukti kaltinamuoju kitaip, kaip tik įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka

Niekas negali būti traukiamas kaltinamuoju kitaip, kaip tik įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka.

5 straipsnis. Aplinkybės, darančios baudžiamąją bylą negalimą

Baudžiamoji byla negali būti keliama, o iškelta byla turi būti nutraukiama:

- 1) jeigu nėra nusikaltimo įvykio;
- 2) jeigu veikoje nėra nusikaltimo sudėties;
- 3) jeigu yra suėję senaties terminai;
- 4) dėl amnestijos akto, jeigu jis panaikina baudmės skyrimą už padarytąją veiką, taip pat dėl baudmės dovanojimo atskiriems asmenims malonės suteikimo tvarka;
- 5) asmeniui, iki pavojingos visuomenei veikos padarymo momento dar neturėjusiam tokio amžiaus, kuriam suėjus, pagal įstatymą yra galima baudžiamoji atsakomybė;
- 6) jeigu nukentėjusysis susitaikė su kaltinamuoju šio kodekso 126 straipsnyje numatytais atvejais;
- 7) jeigu nėra nukentėjusiojo skundo, kai byla gali būti keliama tik dėl jo skundo;

8) mirusiajam, išskyrus tuos atvejus, kai byla reikalinga mirusiajam reabilituoti arba kitų asmenų bylai atnaujinti dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių;

9) asmeniui, kurio atžvilgiu yra įsiteisėjęs teismo nuosprendis dėl to paties kaltinimo arba nutartis ar nutarimas nutraukti bylą tuo pačiu pagrindu;

10) asmeniui, kurio atžvilgiu yra nepanaikintas kvotos organo, tardytojo, prokuroro nutarimas nutraukti bylą dėl to paties kaltinimo, išskyrus atvejus, kai būtinumą iškelti bylą pripažino teismas, kurio žinioje yra baudžiamoji byla.

Jeigu šio straipsnio 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytos aplinkybės iškyla aikštėn teismo nagrinėjimo stadijoje, teismas nagrinėja bylą iki pabaigos ir priima išteisinamąjį nuosprendį arba priima apkaltinamąjį nuosprendį ir atleidžia nuteistąjį nuo bausmės.

Nutraukti bylą šio straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytais pagrindais neleidžiama, jeigu tam prieštarauja kaltinamasis. Tuo atveju bylos procesas toliau vyksta įprastine tvarka.

Jeigu patikrinus pagal šio kodekso 128 straipsnį nėra pakankamai duomenų priimti sprendimą dėl amnestijos taikymo, baudžiamoji byla gali būti keliami.

6 straipsnis. Baudžiamosios bylos nutraukimas dėl aplinkybių pasikeitimo

Teismas, teisėjas, taip pat teisėjo sutikimu prokuroras turi teisę nutraukti baudžiamąją bylą, jeigu pripažįstama, kad nagrinėjimo teisme, kvotos ar parengtinio tardymo metu asmens padaryta veika dėl aplinkybių pasikeitimo tapo nebeįtakinga.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

6¹ straipsnis. Neteko galios.

6² straipsnis. Neteko galios.

7 straipsnis. Neteko galios.

8 straipsnis. Neteko galios.

9 straipsnis. Neteko galios.

9¹ straipsnis. Baudžiamosios bylos nekėlimas arba iškeltos bylos nutraukimas kaltininkui ir nukentėjusiajam susitaikius

Teismas, teisėjas, taip pat teisėjo sutikimu prokuroras, tardytojas ir kvotos organas turi teisę, remdamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 531 straipsnyje nurodytais pagrindais, nekelti baudžiamosios bylos arba iškeltą bylą nutraukti.

Apie baudžiamosios bylos nekėlimą arba iškeltos bylos nutraukimą pranešama asmeniui, kurio atžvilgiu nekeliama byla arba ji nutraukta, taip pat nukentėjusiajam ir jo atstovui. Šie asmenys ir prokuroras turi teisę per penkias dienas apskųsti teismo nutartį, teisėjo, prokuroro, tardytojo ir kvotos organo nutarimą aukštesniajam teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, Žin., 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

9² straipsnis. Baudžiamosios bylos nekėlimas arba iškeltos bylos nutraukimas asmeniui, padėjusiam išaiškinti organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo nusikalstamą veiklą

Teismas, teisėjas, taip pat teisėjo sutikimu prokuroras turi teisę, remdamiesi Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 15¹ ir 227¹ straipsniuose numatytais pagrindais, nekelti baudžiamosios bylos arba iškeltą bylą nutraukti.

Apie baudžiamosios bylos nekėlimą arba iškeltos bylos nutraukimą pranešama asmeniui, kurio atžvilgiu byla nekeliama arba nutraukta, taip pat nukentėjusiajam ir jo

atstovui. Šie asmenys ir prokuroras turi teisę per penkias dienas apskūsti teismo nutartį, teisėjo ar prokuroro nutarimą aukštesniajam teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, *Žin.*, 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

10 straipsnis. Asmens laisvės neliečiamumas

Niekas negali būti suimamas kitaip, kaip tik remiantis teismo ar teisėjo sprendimu.

10¹ straipsnis. Buto neliečiamybė, asmeninio gyvenimo ir susirašinėjimo slaptumo apsauga

Piliečiams garantuojama buto neliečiamybė. Niekas neturi teisės be įstatyminio pagrindo įeiti į butą prieš jame gyvenančių asmenų valią

Piliečių asmeninį gyvenimą, susirašinėjimo, telefoninių pasikalbėjimų ir telegrafinių pranešimų slaptumą saugo įstatymas.

Daryti kratą, poėmį, apžiūrėti piliečių patalpas, uždėti areštą korespondencijai ir daryti jos poėmį pašto-telegrafo įstaigose galima tik šio kodekso nustatytais pagrindais ir tvarka.

11 straipsnis. Teisingumą vykdo tik teismas

Teisingumą baudžiamosiose bylose vykdo tik teismas.

Niekas negali būti pripažintas kaltu nusikaltimo padarymu, taip pat negali būti nubaustas kriminaline bausme kitaip, kaip teismo nuosprendžiu ir sutinkamai su įstatymu.

12 straipsnis. Teisingumo vykdymas piliečių lygybės prieš įstatymą ir teismą pagrindu

Teisingumas baudžiamosiose bylose vykdomas piliečių lygybės prieš įstatymą ir teismą pagrindu, nepriklausomai nuo kilmės, socialinės ir turtinės padėties, rasinio ir nacionalinio priklausomumo, lyties, išsilavinimo, kalbos, santykio su religija, užsiėmimo rūšies ir pobūdžio gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių.

13 straipsnis. Neteko galios.

14 straipsnis. Teisėjų nepriklausomumas

Vykdydami teisingumą baudžiamosiose bylose, teisėjai yra nepriklausomi ir klauso tik įstatymo. Teisėjai sprendžia baudžiamąsias bylas remdamiesi įstatymu ir pagal savo sąžinę, tokiomis sąlygomis, kurios daro negalima teisėjus paveikti iš šalies. Bet koks kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą vykdančią teisingumą draudžiamas ir užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę.

15 straipsnis. Proceso kalba

Lietuvos Respublikoje baudžiamųjų bylų procesas vyksta lietuvių kalba.

Lietuviškai nemokantiems proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, pareikšti prašymus, paduoti skundus ir kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. Visais tais atvejais, taip pat susipažįstant su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis šio kodekso nustatyta tvarka.

Tardymo ir teismo dokumentai, remiantis šio kodekso nustatyta tvarka, kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams įteikiami išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.

16 straipsnis. Teismo nagrinėjimo viešumas

Bylos visuose teismuose nagrinėjamos viešai, išskyrus tuos atvejus, kada tai prieštarauja valstybinės paslapties saugojimo interesams.

Neviešas teisminis nagrinėjimas, be to, leidžiamas motyvuota teismo nutartimi bylose dėl nusikaltimų, kuriuos padarė asmenys, būdami jaunesni kaip šešiolikos metų

amžiaus, lytinių nusikaltimų bylose, taip pat kitose bylose, siekiant užkirsti kelią pagarsinimui žinių apie intymias bylose dalyvaujančių asmenų gyvenimo puses arba apklausiant įslaptintą liudytoją ar nukentėjusįjį.

Neviešame teismo posėdyje bylos nagrinėjamos laikantis visų proceso taisyklių.

Jaunesni kaip šešiolikos metų amžiaus asmenys, jeigu jie nėra bylose kaltinamieji, nukentėjusieji ar liudytojai, į teismo posėdžio salę neįleidžiami.

Teismų nuosprendžiai visais atvejais paskelbiami viešai.

16⁽¹⁾ straipsnis. Bylos medžiagos viešumas

Visa baudžiamosios bylos medžiaga, išskyrus medžiagą tų bylų, kurios buvo nagrinėjamos neviešame teismo posėdyje, yra vieša ir su ja gali susipažinti ir nedalyvavę procese asmenys. Jie turi teisę daryti bylos medžiagos nuorašus. Tokią teisę šie asmenys įgyja įsiteisėjęs teismo nuosprendžiui ar nutarties nutraukti baudžiamąją bylą, o jeigu byla gali būti nagrinėjama kasacine tvarka, - ją išnagrinėjus kasacine tvarka ar pasibaigus apskundimo kasacine tvarka terminui.

Pirmosios instancijos teismas, viešame teismo posėdyje priimdamas nuosprendį ar nutartį nutraukti baudžiamąją bylą, procese dalyvaujančių asmenų prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi gali nuspręsti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, žmogaus sveikatos informacijos konfidencialumą, taip pat jeigu yra rimto pagrindo manyti, kad bus atskleista valstybės, profesinė ar komercinė paslaptis.

Ši teismo nutartis gali būti apskūsta apeliacinės instancijos teismui, kurio priimtas sprendimas yra galutinis ir kasacine tvarka neskundžiamas.

Norėdamas susipažinti su išnagrinėtos bylos medžiaga, asmuo turi pateikti nustatytos formos prašymą, kuriame nurodo savo vardą, pavardę, gyvenamąją vietą ir asmens kodą. Susipažinimo su išnagrinėtos bylos medžiaga tvarką nustato Teisingumo ministerija ir Lietuvos archyvų departamentas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1025](#), 99.01.14, *Žin.*, 1999, Nr.11-244 (99.01.27)

17 straipsnis. Kaltinamajam teisės į gynybą užtikrinimas

Kaltinamajam užtikrinama teisė į gynybą.

Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas privalo užtikrinti kaltinamajam galimybę įstatymo nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo jam pareikšto kaltinimo ir užtikrinti jo asmeninių bei turtinių teisių apsaugą.

18 straipsnis. Išsamus, nešališkas ir per kiek įmanoma trumpesnę laiką atliekamas bylos aplinkybių ištyrimas

Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas privalo imtis visų įstatymo numatytų priemonių, kad būtų išsamiai, nešališkai ir per kiek įmanoma trumpesnę laiką ištiriamos bylos aplinkybės, privalo išaiškinti tiek kaltinamąjį įkaltinančias, tiek ir jį teisinančias aplinkybes, taip pat jo atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes.

Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas neturi teisės perkelti įrodinėjimo pareigos kaltinamajam.

Draudžiama stengtis išgauti kaltinamojo ir kitų bylose dalyvaujančių asmenų parodymus smurtu, grasinimais ir kitokiomis neteisėtomis priemonėmis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

18¹ straipsnis. Neteko galios.

18² straipsnis. Neteko galios.

19 straipsnis. Baudžiamojo proceso įstatymų galiojimas laiko ir erdvės atžvilgiais
Baudžiamųjų bylų proceso tvarką nustato baudžiamojo proceso įstatymai, galiojantys atitinkamai kvotos, parengtinio tardymo darymo ir teismo bylos nagrinėjimo metu.

Nepriklausomai nuo nusikaltimo padarymo vietos, baudžiamųjų bylų procesas Lietuvos Respublikos teritorijoje visais atvejais vyksta pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymus.

20 straipsnis. Baudžiamojo proceso įstatymo galiojimas užsienio piliečiams ir asmenims

be pilietybės

Baudžiamųjų bylų dėl nusikaltimų, kuriuos padarė užsienio piliečiai ir asmenys be pilietybės, procesas vyksta Lietuvos Respublikos teritorijoje pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymą.

Kvotos, parengtinio tardymo ir prokuratūros organų bei teismo kompetencijai, kurią jiems suteikia Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymas, nepriklauso asmenys, turintys diplomatinės neliečiamybės teisę. Su tokiais asmenimis galima atlikti šio kodekso numatytus proceso veiksmus tik jiems paprašius arba sutikus. Sutikimas gaunamas per Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją.

Asmenys, turintys diplomatinės neliečiamybės teisę, jokiais atvejais negali būti sulaikomi ir suimami.

21 straipsnis. Lietuvos Respublikos teismų, prokuratūros, parengtinio tardymo ir kvotos

organų susižinojimo su atitinkamomis užsienio valstybių įstaigomis tvarka

Teismų, prokuratūros, parengtinio tardymo ir kvotos organų susižinojimo su atitinkamomis užsienio valstybių įstaigomis tvarką, taip pat šių įstaigų pavedimų vykdymo tvarką nustato šis kodeksas ir tarptautinės sutartys dėl teisinės pagalbos suteikimo, sudarytos tarp Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių.

Lietuvos Respublikos teismų, prokuratūros, parengtinio tardymo ir kvotos organai pavedimus užsienio valstybių įstaigoms siunčia per Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją ar Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją, ar Lietuvos Respublikos Generalinę prokuratūrą.

21¹ straipsnis. Užsienio valstybių įstaigų pavedimų dėl proceso veiksmų atlikimo vykdymas

Lietuvos Respublikos teismai, tardymo ir kvotos organai, vykdydami užsienio valstybių įstaigų pavedimus, atlieka šiame kodekse numatytus proceso veiksmus.

Lietuvos Respublikos teismai, tardymo ir kvotos organai užsienio valstybių įstaigų pavedimus gauna per Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją ar Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją, ar Lietuvos Respublikos Generalinę prokuratūrą. Jeigu pavedimą gavo tiesiogiai teismas, tardymo ar kvotos organas, tai jį vykdo tik gavę atitinkamai Teisingumo ministerijos ar Vidaus reikalų ministerijos, ar Generalinės prokuratūros leidimą.

Jeigu užsienio valstybės įstaigos pavedimas negali būti įvykdytas, jis grąžinamas tai įstaigai atitinkamai per Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją ar Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją, ar Lietuvos Respublikos Generalinę prokuratūrą, nurodant pavedimo neįvykdymo priežastis.

Užsienio valstybių teismų, prokuratūros, tardymo, kvotos ar valstybės saugumo organų pareigūnams Lietuvos Respublikos teritorijoje draudžiama sulaikyti ar suimti asmenis bei atlikti kitokius proceso veiksmus.

21² straipsnis. Pavedimas iškelti baudžiamąją bylą

Užsienio valstybės įstaigos pavedimą iškelti baudžiamąją bylą Lietuvos Respublikos piliečiui, padariusiam nusikaltimą užsienio valstybėje ir sugrįžusiam į Lietuvos Respubliką, nagrinėja Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra, patikrindama reikalavimo iškelti baudžiamąją bylą pagrįstumą. Apie patikrinimo rezultatus pranešama pavedimą atsiuntusiai įstaigai. Jeigu asmeniui Lietuvos Respublikoje buvo iškelta bei išnagrinėta baudžiamoji byla ir priimtas nuosprendis, tai šiam įsiteisėjus, kartu su pranešimu pasiunčiamas išverstas į užsienio kalbą ir reikiamai patvirtintas nuosprendžio nuorašas.

Jeigu Lietuvos Respublikos teritorijoje nusikaltimą padarė užsienio valstybės pilietis ir po to išvyko į savo valstybę, kvotos ir tardymo organų surinkta apie šį asmenį medžiaga perduodama Lietuvos Respublikos Generalinei prokuratūrai, kuri sprendžia, ar reikia pasiūsti atitinkamai užsienio valstybės įstaigai reikalavimą nubausti kaltininką.

22 straipsnis. Reikalavimas užsienio valstybei išduoti asmenį

Tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais ir tvarka Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra kreipiasi į atitinkamą užsienio valstybės įstaigą, reikalaudama išduoti Lietuvos Respublikos pilietį arba kitokį asmenį, padariusį nusikaltimą Lietuvos Respublikos teritorijoje, jeigu jam iškelta baudžiamoji byla arba priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

Reikalavime išduoti asmenį nurodoma: kaltinamojo (nuteistojo) pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo metai, pilietybė; padaryto nusikaltimo aplinkybės; Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsnio, numatančio šį nusikaltimą, tekstas; pridedami: išorės požymių aprašymas ir fotografija; išverstas į užsienio kalbą ir reikiamai patvirtintas nuosprendžio nuorašas.

22¹ straipsnis. Užsienio valstybės išduoto asmens baudžiamosios atsakomybės ribos

Užsienio valstybės išduotas asmuo negali būti patraukiamas baudžiamajon atsakomybėn ir nuteisiamas, taip pat perduodamas trečiajai valstybei už nusikaltimą, kurį jis padarė iki išdavimo ir už kurį nebuvo išduotas, jeigu tuo reikalu nėra asmenį išdavusios užsienio valstybės sutikimo.

22⁽²⁾ straipsnis. Asmenų išdavimas iš Lietuvos Respublikos (ekstradicija)

Lietuvos Respublikos pilietis arba užsienietis, įtariamas ar kaltinamas nusikaltimo padarymu, gali būti išduotas užsienio valstybei tik tuo atveju, jei šį įpareigojimą nustato Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis.

Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis negali būti išduodamas, jeigu:

- 1) jo veika pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą nelaikoma nusikaltimu;
- 2) nusikaltimas padarytas Lietuvos valstybės teritorijoje;
- 3) asmuo persekiojamas už politinio pobūdžio nusikaltimą;
- 4) asmuo už padarytą nusikaltimą buvo nuteistas, išteisintas ar atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės;
- 5) asmeniui už padarytą nusikaltimą kitoje valstybėje gali būti taikoma mirties bausmė;
- 6) suėjo patraukimo baudžiamajon atsakomybėn ar apkaltinamojo nuosprendžio vykdymo senaties terminai;
- 7) asmuo atleistas nuo bausmės pagal amnestijos įstatymą arba malonės tvarka.

Asmenys, kuriems pagal Lietuvos Respublikos įstatymus suteiktas prieglobstis, už nusikaltimus, dėl kurių jie buvo persekiojami užsienyje, nebaudžiami pagal Lietuvos Respublikos baudžiamuosius įstatymus ir užsienio valstybėms neišduodami.

Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis numato kitokias ekstradicijos sąlygas, pagrindus ar tvarką, negu numatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse, taikomos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties taisyklės.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. IX-738, 2002-01-25, Žin., 2002, Nr. 15-556 (2002-02-13)

22³ straipsnis. Kardomojo kalinimo (suėmimo) taikymo asmenims, kuriuos prašoma išduoti

kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, ypatybės

Kardomasis kalinimas (suėmimas) asmenims, kuriuos prašoma išduoti kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, taikomas Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais pagrindais.

Kardomojo kalinimo (suėmimo) asmenims, kuriuos prašoma išduoti kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, skyrimo bei apskundimo tvarką, taip pat laikino sulaikymo tvarką nustato šis kodeksas.

Kardomojo kalinimo (suėmimo) asmenims, kuriuos prašoma išduoti kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, trukmę nustato Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys.

22⁴ straipsnis. Asmenų išdavimo iš Lietuvos Respublikos tvarka

Esant Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje numatytam pagrindui, Generalinės prokuratūros prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo prokuroras su pareiškimu kreipiasi į Vilniaus apygardos teismą.

Teisėjas per penkias dienas turi surengti posėdį, į kurį turi būti šaukiami išduotinas asmuo, jo gynėjas ir prokuroras. Prokuroro ir gynėjo dalyvavimas tokiame posėdyje yra būtinas. Posėdis protokoluojamas šio kodekso 109³ straipsnio nustatyta tvarka.

Teisėjas, nusprendęs patenkinti prokuroro pareiškimą, turi priimti nutartį išduoti asmenį kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, o atsisakęs patenkinti pareiškimą, - nutartį atsisakyti išduoti asmenį kitos valstybės teisėsaugos institucijoms. Jei asmuo, kurį atsisakoma išduoti kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, buvo suimtas, tai teisėjas, priimdamas nutartį atsisakyti išduoti asmenį kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, išsprendžia ir kardamosios priemonės klausimą.

22⁵ straipsnis. Nutarties apskundimas

Asmuo, dėl kurio priimta nutartis, ar jo gynėjas bei prokuroras, nesutikdamas su nutartimi neišduoti asmens kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, turi teisę per septynias dienas paduoti skundą Lietuvos apeliaciniam teismui.

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas privalo išnagrinėti skundą ne vėliau kaip per dvi savaites nuo jo padavimo dienos. Nagrinėjant skundą, gali būti surengtas posėdis, į kurį šaukiami suinteresuotas asmuo su gynėju ar vien tik gynėjas. Prokuroro dalyvavimas tokiame posėdyje yra būtinas.

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo sprendimas yra galutinis ir kasacine tvarka neskundžiamas.

Prokuroro paduotas skundas sustabdo teisėjo priimto sprendimo vykdymą.

Asmens, dėl kurio priimta nutartis išduoti kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, ar jo gynėjo paduotas skundas sustabdo išdavimo procesą.

22⁽⁶⁾ straipsnis. Supaprastinta asmenų išdavimo iš Lietuvos Respublikos tvarka

Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje numatytais atvejais gali būti taikoma supaprastinta asmens išdavimo iš Lietuvos Respublikos tvarka.

Supaprastinta asmens išdavimo iš Lietuvos Respublikos tvarka taikoma tik tuo atveju, kai yra rašytinis išduotino asmens sutikimas ir Generalinės prokuratūros pritarimas. Šiuo atveju Generalinės prokuratūros prokuroras su pareiškimu dėl asmens išdavimo kreipiasi į Vilniaus apygardos teismą.

Teisėjas per tris dienas turi surengti posėdį, kuriame privalo dalyvauti išduotinas asmuo, jo gynėjas ir prokuroras. Posėdžio metu teisėjas patikrina, ar išduotinas asmuo davė savanorišką sutikimą ir žino teisines išdavimo pasekmes, taip pat ar Generalinė prokuratūra pritaria supaprastintos išdavimo tvarkos taikymui. Posėdis protokoluojamas.

Teisėjas, nustatęs, kad išduotinas asmuo davė savanorišką sutikimą ir žino teisines išdavimo pasekmes, ir yra Generalinės prokuratūros pritarimas taikyti supaprastintą išdavimo tvarką, turi priimti nutartį išduoti asmenį. Jei išduotinas asmuo atsisako savo sutikimo,

teisėjas turi priimti nutartį taikyti šio kodekso 22⁽⁴⁾ ir 22⁽⁵⁾ straipsniuose numatytą išdavimo tvarką.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-738](#), 2002-01-25, Žin., 2002, Nr. 15-556 (2002-02-13)

22⁽⁷⁾ straipsnis. Laikinas suimto arba nuteisto asmens perdavimas kitai valstybei

Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje numatytais atvejais ir tvarka suimtas arba nuteistas asmuo gali būti laikinai perduotas kitai valstybei proceso veiksmams atlikti. Sprendimą dėl laikino suimto arba nuteisto asmens perdavimo ir šio perdavimo sąlygų priima Generalinė prokuratūra.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-738](#), 2002-01-25, Žin., 2002, Nr. 15-556 (2002-02-13)

23 straipsnis. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo vykdoma teisminės veiklos priežiūra

Lietuvos Respublikos teismų teisminę veiklą prižiūri Lietuvos Aukščiausiasis Teismas.

24 straipsnis. Prokuroro kontrolė baudžiamajame procese

Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras bei jam pavaldūs prokurorai kontroliuoja kvotos organų ir tardytojų veiklą, kad būtų tiksliai ir vienodai vykdomi Lietuvos Respublikos įstatymai.

Baudžiamosios bylos iškėlimo ir jos parengtinio tyrimo stadijose prokuroras privalo imtis įstatymo numatytų priemonių pašalinti bet kokiems įstatymo pažeidimams.

Savo įgaliojimus baudžiamajame procese prokuroras vykdo klausydamas tik įstatymo, nepaisydamas jokių organų ir pareigūnų.

Prokuroro nutarimus, priimtus remiantis įstatymu, privalo vykdyti visos įmonės, įstaigos, organizacijos, visi pareigūnai ir piliečiai.

25 straipsnis. Pagrindinių šiame kodekse vartojamų terminų paaiškinimas

Šiame kodekse vartojami terminai, jeigu nėra specialių nurodymų turi tokias reikšmes:

"Teismas" reiškia Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, Lietuvos apeliacinį teismą, apygardos teismą, apylinkės teismą;

"Pirmosios instancijos teismas" reiškia apylinkės teismą ir apygardos teismą, kompetentingus priimti byloje nuosprendį, išskyrus apygardos teismą, kompetentingą nagrinėti bylą apeliacine tvarka;

"Apeliacinė instancija" reiškia Lietuvos apeliacinį teismą ir apygardos teismą, kurie nagrinėja bylas pagal skundus dėl neįsiteisėjusių pirmosios instancijos teismo nuosprendžių bei nutarčių;

"Kasacinė instancija" reiškia Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, kuris nagrinėja bylas pagal skundus dėl įsiteisėjusių nuosprendžių ir nutarčių;

"Teisėjas" reiškia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininką, Aukščiausiojo Teismo skyriaus pirmininką, Aukščiausiojo Teismo teisėją; Lietuvos apeliacinio teismo pirmi-ninką, Apeliacinio teismo skyriaus pirmininką, Apeliacinio teismo teisėją; apygardos teismo pirmininką, apygardos teismo skyriaus pirmininką, apygardos teismo teisėją; apylinkės teismo pirmininką, apylinkės teismo pirmininko pavaduotoją, apylinkės teismo teisėją;

"Prokuroras" reiškia Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą ir jam pavaldžius visų grandžių prokurorus, veikiančius baudžiamajame procese pagal savo kompetenciją;

7) „Tardymo organo padalinio viršininkas“ reiškia Generalinės prokuratūros prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Tardymo departamento vyriausiąjį prokurorą, jo pavaduotoją, departamento skyriaus vyriausiąjį prokurorą, jo pavaduotoją, apygardos prokuratūros tardymo valdybos vyriausiąjį prokurorą, jo pavaduotoją, valdybos skyriaus vyriausiąjį prokurorą, jo pavaduotoją, apylinkės prokuratūros tardymo skyriaus vyriausiąjį prokurorą, jo pavaduotoją, Tardymo departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktorių ir jo pavaduotojus bei skyrių viršininkus, tardymo valdybų, skyrių ir poskyrių prie policijos komisariatų viršininkus ir jų pavaduotojus, taip pat Specialiųjų tyrimų tarnybos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tardymo padalinių viršininkus ir jų pavaduotojus, veikiančius pagal savo kompetenciją;

8) "Vertėjas" reiškia asmenį, mokantį reikiamas vertimui kalbas arba suprantantį nebylio ar kurčio ženklius, kvotėjo, tardytojo, prokuroro ar teismo pakviestą dalyvauti byloje šio kodekso nustatyta tvarka;

9) "Specialistas" reiškia asmenį, turinti specialių žinių ir įgūdžių, pakviestą dalyvauti byloje, kad šio kodekso nustatyta tvarka padėtų surasti, įtvirtinti bei paimiti įrodymus ir duotų paaiškinimus arba išvadą specialiais klausimais;

10) "Įstatyminiai atstovai" reiškia kaltinamojo, teismo, nuteisto tėvus, tėvus, globėjus, rūpintojus, atstovus tų įstaigų ir organizacijų, kurių rūpyboje yra kaltinamasis, teisiama, nuteistas;

11) "Atstovai" reiškia asmenis, kurie įstatymo ar susitarimo yra įgalioti atstovauti baudžiamajame byloje teisėtiems nukentėjusio, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo interesams;

12) "Artimieji giminaičiai" reiškia tėvus, vaikus, tikruosius brolius bei seseris, senolius, vaikaičius, taip pat sutuoktinių;

13) "Nutarimas" reiškia kvotos, parengtinio tardymo organo ar prokuroro sprendimą, priimtą tiriant baudžiamąją bylą, išskyrus kaltinamąją išvadą;

14) "Protokolas" reiškia dokumentą, kuriame šio kodekso nustatyta tvarka patvirtinamas tardymo ir teismo veiksmų atlikimo faktas, jų turinys bei rezultatai;

15) "Kaltinamoji išvada" reiškia dokumentą, kuriuo užbaigiamas parengtinis tardymas ir kuriame išdėstomos nusikaltimo padarymo aplinkybės, vieta ir laikas, išanalizuojami pagrindiniai įrodymai ir nustatoma juridinė nusikaltimo kvalifikacija su išvada, kad reikia kaltinamąjį atiduoti teismui;

16) "Nuosprendis" reiškia pirmosios instancijos teismo priimamą teisiama, posėdyje sprendimą šiais klausimais: yra ar nėra nusikaltimas, kaltas ar nekaltas teisiama, ir, jeigu kaltumas yra teismo nustatytas, skiriama ar neskiriama teisiama bausmė; apeliacinės instancijos teismo sprendimą, kuriuo pakeičiamas arba panaikinamas nuosprendis;

17) "Nutartis" reiškia bet kurią pirmosios instancijos teismo sprendimą, priimamą baudžiamajame byloje, išskyrus nuosprendį; apeliacinės instancijos teismo sprendimą, išskyrus tą, kuriuo pakeičiamas arba panaikinamas nuosprendis; kasacinės instancijos teismo sprendimą;

18) "Apeliacinis skundas" reiškia skundą, paduodamą dėl neįsiteisėjusio nuosprendžio ar nutarties;

19) "Apeliantas" reiškia asmenį, padavusį apeliacinį skundą;

20) "Kasacinis skundas" reiškia skundą, paduodamą dėl įsiteisėjusio nuosprendžio ar nutarties;

21) "Kasatorius" reiškia asmenį, padavusį kasacinį skundą;

22) "Nakties metas" reiškia laiką nuo 22 iki 6 valandos.

23) „Turto areštas“ reiškia įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis taikomą priverstinį nuosavybės teisės į turtą arba atskirų šios teisės sudėtinių dalių - valdymo, naudojimosi ar disponavimo laikiną apribojimą, siekiant užtikrinti civilinį ieškinį, galimą turto konfiskavimą ar baudos išieškojimą;

24) „Valdymo teisės apribojimas“ reiškia teisės turėti turtą savo žinioje, leidžiančios daryti tam turtui fizinį bei ūkinį poveikį, priverstinį laikiną apribojimą;

25) „Naudojimosi teisės apribojimas“ reiškia teisės naudoti turto naudingąsias savybes, gauti iš turto pajamų, vaisių bei kitos naudos priverstinį laikiną apribojimą;

26) „Disponavimo teisės apribojimas“ reiškia teisės pakeisti turto teisinę padėtį, teisinį jo likimą - teisės turtą atlygintinai ar neatlygintinai perleisti, įkeisti, išnuomoti, perduoti naudoti kitiems asmenims, nustatyti servitutus ar kitaip šį turtą sutartimi ap sunkinti - priverstinį laikiną apribojimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1376](#), 99.11.04, *Žin.*, 1999, Nr.101-2898 (99.11.26)

Nr. [VIII-1650](#), 00.05.02, *Žin.*, 2000, Nr.41-1163 (00.05.19), *įsigalioja nuo 2000.06.01*

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

Nr. [IX-817](#), 2002-03-28, *Žin.*, 2002, Nr. 33-1251 (2002-03-30), *įsigalioja nuo 2002-04-01*

Antrasis skirsnis TEISMAS IR TEISMINGUMAS

26 straipsnis. Teismo sudėtis

Apylinkių teismuose ir šio kodekso 37 straipsnio antroje ir šeštojoje dalyse numatytais atvejais apygardų teismuose baudžiamąsias bylas pirmąją instanciją teisėjas nagrinėja vienas. Nagrinėdamas bylas, teisėjas turi visus šiame kodekse numatytus teismo įgaliojimus.

Apygardų teismuose šio kodekso 37 straipsnio pirmojoje ir ketvirtojoje dalyse numatytais atvejais bei Lietuvos apeliaciniame teisme baudžiamąsias bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija. Lietuvos Aukščiausiam Teismui nagrinėjamos trijų arba septynių teisėjų kolegijoje arba šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinėje sesijoje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, *Žin.*, 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

27 straipsnis. Teismo sudėties nekeičiamumas, nagrinėjant baudžiamąją bylą

Kiekvieną baudžiamąją bylą turi išnagrinėti tos pačios sudėties teismas. Jeigu kuris nors iš teisėjų dėl kokios nors priežasties nebegali toliau dalyvauti posėdyje, jį turi pakeisti kitas teisėjas, ir byla turi būti pradėdama nagrinėti iš pradžios, išskyrus šio kodekso 28 straipsnyje numatytus atvejus.

Jeigu nebegali toliau dalyvauti posėdyje apylinkės teismo teisėjas, bylos nagrinėjimas atidedamas.

28 straipsnis. Atsarginis teisėjas

Jeigu baudžiamajai bylai nagrinėti reikia ilgo laiko, gali būti kviečiamas atsarginis teisėjas. Atsarginis teisėjas būna teismo posėdžio salėje nuo tos bylos nagrinėjimo pradžios ir jeigu pasitraukia iš teismo sudėties teisėjas, jį pakeičia.

Jeigu atsarginis teisėjas, stojęs į pasitraukusiojo vietą, nereikalauja atnaujinti teismo veiksmų, byla toliau nagrinėjama be atnaujinimo.

29 straipsnis. Aplinkybės, dėl kurių teisėjas negali nagrinėti baudžiamosios bylos

Teisėjas negali nagrinėti baudžiamosios bylos bet kurioje proceso stadijoje, jeigu:

1) jis yra toje byloje nukentėjęs, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovas, kurio nors iš šių asmenų giminaitis, kaltinamojo ar įstatyminio jo atstovo giminaitis, kito teisėjo toje byloje, prokuroro, visuomeninio kaltintojo, gynėjo, visuomeninio gynėjo, tardytojo ar kvotėjo toje byloje giminaitis;

2) jis yra dalyvavęs toje byloje kaip liudytojas, ekspertas, specialistas, revizorius, vertėjas kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas, dalyvavęs atliekant parengtinio tyrimo

veiksmus byloje (paskyręs kardomąjį kalinimą (suėmimą), apklausęs suimtąjį, sankcionavęs telefoninių pokalbių klausymą, prevencinį asmens sulaikymą, nagrinėjęs skundus dėl išvardytų veiksmų), visuomeninis kaltintojas, gynėjas, įstatyminis kaltinamojo atstovas, visuomeninis gynėjas, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo ar civilinio atsakovo atstovas;

3) jis pats arba jo giminaičiai yra tiesiogiai ar netiesiogiai suinteresuoti bylos baigtimi;

4) byloje dalyvaujant asmenys nurodo kitokias aplinkybes, keliančias abejonių teisėjo nešališkumu.

30 straipsnis. Neleistinumas teisėjui pakartotinai nagrinėti tą pačią bylą

Teisėjas, dalyvavęs priimant nuosprendį pirmosios instancijos teisme, negali dalyvauti nagrinėjant tą pačią bylą apeliacine tvarka ir kasacine tvarka, taip pat iš naujo nagrinėjant šią bylą pirmosios instancijos teisme tuo atveju, kai panaikintas pradinis nuosprendis ar nutartis nutraukti bylą, kurie buvo priimti jam dalyvaujant.

Teisėjas, dalyvavęs nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teisme, negali dalyvauti nagrinėjant šią bylą kasacine tvarka.

Teisėjas, dalyvavęs nagrinėjant bylą kasacinės instancijos teisme, negali dalyvauti nagrinėjant šią bylą apeliacine tvarka.

Teisėjas, dalyvavęs nagrinėjant bylą apeliacine ar kasacine tvarka, negali dalyvauti antrą kartą nagrinėjant tą pačią bylą tose pačiose instancijose, panaikinus nuosprendį ar nutartį, kurie buvo priimti jam dalyvaujant.

Teisėjas, dalyvavęs priimant nuosprendį ar nutartį panaikinti nuosprendį, negali dalyvauti iš naujo nagrinėjant šią bylą pirmosios instancijos teisme.

31 straipsnis. Teisėjo nušalinimas

Esant šio kodekso 29 ir 30 straipsniuose nurodytoms aplinkybėms, teisėjas privalo nusišalinti. Tuo pačiu pagrindu gali pareikšti teisėjui nušalinimą prokuroras, visuomeninis kaltintojas, teisiamašis, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, visuomeninis gynėjas, taip pat nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jo atstovai.

Nušalinimas turi būti motyvuojamas ir pareiškiamas tuo metu, kai posėdžio pirmininkas arba teisėjas paskelbia teismo sudėtį ir išaiškina proceso dalyviams teisę pareikšti teisėjams nušalinimą. Vėliau pareikšti nušalinimą leidžiama tik tais atvejais, kai nušalinimo pagrindą teismas ar pareiškiantis nušalinimą asmuo sužino vėlesnio proceso metu.

32 straipsnis. Teisėjui pareikšto nušalinimo išsprendimo tvarka, kai byla nagrinėjama kolegialiai

Teisėjui pareikštą nušalinimą išsprendžia kiti teisėjai, nesant nušalinamojo. Balsams pasidalijus pusiau, teisėjas laikomas nušalintu.

Dviems teisėjams ar visai teismo sudėčiai pareikštą nušalinimą išsprendžia tą bylą nagrinėjanti teisėjų kolegija paprasta balsų dauguma.

Teisėjai, kuriems pareikštas nušalinimas, turi teisę viešai padaryti pareiškimą dėl šio nušalinimo.

Nusišalinimo ar nušalinimo klausimą teismas išsprendžia pasitarimo kambaryje.

33 straipsnis. Teisėjui pareikšto nušalinimo išsprendimo tvarka, kai bylą teisėjas nagrinėja vienas

Kai teisėjas baudžiamąją bylą nagrinėja vienas, jam pareikštą nušalinimą išsprendžia pats. Jis turi teisę viešai padaryti pareiškimą dėl šio nušalinimo.

34 straipsnis. Teismo posėdžių sekretorius

Teismo posėdžių sekretorius rašo tvarkomojo ir teiamojo posėdžių protokolus laikydamasis šio kodekso 116 ir 117 straipsnių reikalavimų.

35 straipsnis. Sekretoriaus, vertėjo, eksperto ir specialisto, revizoriaus nušalinimas

Šio kodekso 29 ir 31 straipsniuose išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir teismo posėdžių sekretoriui, vertėjui, ekspertui, specialistui bei revizoriui, tačiau su tuo apribojimu, kad pirmesnis jų dalyvavimas byloje kaip sekretoriaus, vertėjo, eksperto, specialisto ar revizoriaus negali būti pagrindas jiems nušalinti.

Vertėjas, ekspertas, specialistas ir revizorius negali dalyvauti byloje, jeigu paaiškėja, jog jie nekompetentingi.

Nušalinimą išsprendžia byla nagrinėjantis teismas.

36 straipsnis. Baudžiamosios bylos, teisingos apylinkės teismui

Apylinkės teismui teisingos visos baudžiamosios bylos, išskyrus tas, kurios teisingos apygardos teismui.

37 straipsnis. Baudžiamosios bylos, teisingos apygardos teismui

Apygardos teismui, kuriame bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija, teisingos baudžiamosios bylos dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 62-72, 74⁽²⁾, 75, 78, 84 straipsniuose, 85 straipsnio trečiojoje dalyje, 85⁽¹⁾, 89, 105 straipsniuose, 131⁽¹⁾ straipsnio antrojoje dalyje, 199⁽⁴⁾ ir 203⁽¹⁾ straipsniuose, 227⁽¹⁾ straipsnyje (su sąlyga, kad bent vienas nusikalstamo susivienijimo padarytas nusikaltimas numatytas Baudžiamojo proceso kodekso 37 straipsnio pirmojoje dalyje), 227⁽³⁾, 249⁽²⁾, 306⁽¹⁾ ir 333-340 straipsniuose.

Apygardos teisme teisėjas vienas nagrinėja bylas dėl nusikaltimų, numatytų Baudžiamojo kodekso 73, 74⁽¹⁾ straipsniuose, 82 straipsnio antrojoje dalyje, 82⁽¹⁾, 83 straipsniuose, 85 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 104, 107 straipsniuose, 111 straipsnio antrojoje dalyje, 118 straipsnio ketvirtojoje dalyje, 131⁽¹⁾ straipsnio pirmojoje dalyje, 142, 142⁽¹⁾–142⁽³⁾ straipsniuose, 209, 222 straipsniuose, 227⁽¹⁾ (išskyrus atvejus, numatytus Baudžiamojo proceso kodekso 37 straipsnio pirmojoje dalyje), 227⁽²⁾ straipsniuose, 231⁽¹⁾ straipsnio antrojoje dalyje, 231⁽²⁾ straipsnio antrojoje dalyje, 231⁽³⁾ straipsnio antrojoje dalyje, 232⁽²⁾ straipsnio trečiojoje dalyje, 234⁽¹⁾ straipsnio trečiojoje dalyje, 234⁽²⁾–234⁽⁴⁾ straipsniuose, 251 straipsnio antrojoje dalyje, 253, 254 straipsniuose, 256 straipsnio trečiojoje dalyje, 257, 261, 264 straipsniuose, 268 straipsnio antrojoje dalyje, 272 straipsnio trečiojoje dalyje, 273 straipsnio trečiojoje dalyje, 282 straipsnio trečiojoje dalyje, 285 straipsnio antrojoje dalyje, 287 straipsnio antrojoje dalyje, 289 straipsnio antrojoje dalyje, 303 straipsnio antrojoje dalyje, 308 straipsnyje, 312 straipsnio antrojoje ir trečiojoje dalyse, 312⁽¹⁾ straipsnio antrojoje dalyje, 327 straipsnio antrojoje dalyje.

Priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių skyrimo, numatyto šio kodekso dvidešimt devintajame skirsnyje, bylas nagrinėja apygardos teismas pagal šio straipsnio pirmosios ir antrosios dalių nustatytas teisingumo taisykles.

Apygardos teismui taip pat teisingos bylos, kuriose kaltinamieji nusikalstamos veikos padarymo metu buvo Lietuvos Respublikos Seimo ar Vyriausybės nariais. Konstitucinio Teismo teisėjais, teisėjais ar prokurorais. Šias bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija.

Apygardos teismo pirmininko arba baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko patvarkymu šio straipsnio antrojoje dalyje numatytų nusikaltimų bylas gali nagrinėti trijų teisėjų kolegija.

Apygardos teismas gali išnagrinėti bet kurią bylą, priimtą savo žinion šio kodekso 38 straipsnyje nustatyta tvarka. Tokią bylą apygardos teismo teisėjas nagrinėja vienas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-462](#), 97.10.16, *Žin.*, 1997, Nr.97-2447 (97.10.29)

Nr. [VIII-618](#), 98.02.03, *Žin.*, 1998, Nr.17-398 (98.02.19)

Nr. [VIII-709](#), 98.04.21, *Žin.*, 1998, Nr.42-1141 (98.05.06)

Nr. [VIII-745](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.51-1397 (98.06.03)

Nr. [VIII-777](#), 98.06.09, *Žin.*, 1998, Nr.57-1581 (98.06.24)

Nr. [VIII-1647](#), 00.04.20, *Žin.*, 2000, Nr.38-1055 (00.05.10)

Nr. [IX-201](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 34-1124 (2001 04 20)

Nr. [IX-738](#), 2002-01-25, Žin., 2002, Nr. 15-556 (2002-02-13)

38 straipsnis. Apygardos teismo teisė priimti savo žinion apylinkės teismui teisingą baudžiamąją bylą

Apygardos teismas turi teisę priimti savo, kaip pirmosios instancijos teismo, žinion bet kurią baudžiamąją bylą, teisingą šios apygardos apylinkės teismui.

39 straipsnis. Baudžiamosios bylos teisingumas pagal nusikaltimo padarymo vietą

Baudžiamoji byla nagrinėtina tame teisme, kurio veikimo rajone padarytas nusikaltimas. Jeigu nusikaltimo padarymo vietos negalima nustatyti, byla teisinga tam teismui, kurio veiklos teritorijoje pabaigtas bylos parengtinis tyrimas.

40 straipsnis. Teisingumo nustatymas baudžiamųjų bylų sujungimo atvejais

Jeigu baudžiamoji byla, kurioje kaltinamas vienas ar keli asmenys, kartu yra teisinga dviems ar daugiau tokios pat rūšies teismų, ją nagrinėja tas teismas, kurio veiklos teritorijoje pabaigtas parengtinis tyrimas.

Jeigu byla, kurioje vienas asmuo arba asmenų grupė kaltinami kelių nusikaltimų padarymu, yra teisinga apygardos teismui bent dėl vieno nusikaltimo ar kaltinamojo, ji nagrinėjama apygardos teisme.

41 straipsnis. Baudžiamosios bylos perdavimas pagal teisingumą

Teisėjas arba teismas, kaltinamojo atidavimo teismui stadijoje nustatęs, kad gautoji baudžiamoji byla neteisinga tam teismui, perduoda ją pagal teisingumą.

Teismas, nustatęs, kad esanti jo žinioje byla teisinga kitam tokios pat rūšies teismui, turi teisę palikti bylą savo žinioje tik tuo atveju, jeigu jis jau yra pradėjęs ją nagrinėti teisiama jame posėdyje.

Teismas, teisiama jame posėdyje išaiškinęs, kad byla teisinga aukštesniam teismui, visais atvejais perduoda ją pagal teisingumą.

Perduoti apylinkės teismui bylą, pradėtą nagrinėti apygardos teismo teisiama jame posėdyje, neleidžiama.

42 straipsnis. Baudžiamosios bylos perdavimas iš teismo, kuriam ji teisinga, kitam teismui

Kad byla būtų išnagrinėta kuo greičiau, išsamiau ir nešališkiau, tam tikrais atvejais ji gali būti nagrinėjama pagal nusikaltimo iškėlimo aikštėn vietą ar pagal nusikaltimo pasekmių kilimo vietą, taip pat pagal kaltinamojo ar daugumos liudytojų buvimo vietą.

Šiuo pagrindu perduoti bylą iš vieno teismo kitam tokios rūšies teismui leidžiama tik prieš pradėdant ją nagrinėti teisiama jame posėdyje.

Klausimą dėl bylos perdavimo šiais atvejais iš vieno teismo kitam išsprendžia: jeigu bylą norima perduoti iš apylinkės teismo kitam apylinkės teismui - apygardos teismo, kuriam priklauso šie apylinkės teismai, pirmininkas arba šio teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas, jeigu iš vienos apygardos apylinkės teismo kitos apygardos apylinkės teismui arba iš vieno apygardos teismo kitam apygardos teismui -- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas arba šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

43 straipsnis. Ginčų dėl teisingumo neleistinumas

Kiekvieną bylą, iš vieno teismo perduodamą kitam šio kodekso 41 ir 43 straipsniuose nustatyta tvarka privalo priimti savo žinion tas teismas, kuriam ji perduodama, ir jokie ginčai šiuo reikalu tarp teismų neleidžiami.

Apylinkės teismas, gavęs iš kito teismo bylą, teisingą apygardos teismui, perduoda ją apygardos teismui.

Trečiasis skirsnis

PROKURORAS

44 straipsnis. Asmenys, kurie įgyvendina prokuroro įgaliojimus baudžiamųjų bylų procese

Prokuroro įgaliojimus baudžiamųjų bylų procese įgyvendina tikrai įstatymo nustatyta tvarka paskirti prokurorai.

45 straipsnis. Prokuroro įgaliojimai

Prokuroras kontroliuoja, ar teisėtai iškeliama baudžiamoji byla ir ar vykdomi įstatymai darant kvotą bei parengtinį tardymą ir vykdant nuosprendį.

Prokuroras privalo panaikinti kiekvieną neteisėtą ar nepagrįstą nutarimą, priimtą kvotos organo ar tardytojo, apskusti kiekvieną neteisėtą ar nepagrįstą nuosprendį ir, nagrinėjant bylą apeliacinės bei kasacinės instancijos teisme duoti paaiškinimus ar pasakyti kalbą ir atlikti kitus įstatymo numatytus veiksmus.

Prokuroras pagal savo kompetenciją turi teisę išreikalauti baudžiamąsias bylas iš kvotos bei parengtinio tardymo organų ir teismų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

46 straipsnis. Nušalinimas prokuroro

Taisyklės, išdėstytos šio kodekso 29 ir 31 straipsniuose, taikomos ir prokurorui. Tačiau prokuroro dalyvavimas, darant parengtinį tardymą ar kvotą, arba jo palaikymas kaltinimo, arba jo pareiškimas toje byloje išvados teisme negali būti pagrindas jam nušalinti.

Nušalinimą prokurorui gali pareikšti įtariamasis, kaltinamasis, jo gynėjas ir įstatyminis atstovas visuomeninis atstovas, visuomeninis gynėjas, visuomeninis kaltintojas, taip pat nukentėjęsysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai.

Nušalinimas turi būti motyvuojamas.

Klausimas dėl prokuroro nušalinimo, darant parengtinį tardymą ir kvotą, išsprendžiamas aukštesnio prokuroro nutarimu, o teisme - bylą nagrinėjančio teismo nutartimi.

Ketvirtasis skirsnis

TARDYTOJAS IR KVOTĖJAS

47 straipsnis. Tardytojas

Parengtinį tardymą baudžiamosiose bylose daro įstatymo nustatyta tvarka paskirti prokuratūros organų tardytojai, Specialiųjų tyrimų tarnybos tardytojai ir vidaus reikalų organų tardytojai pagal savo kompetenciją.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1650](#), 00.05.02, *Žin.*, 2000, Nr. 41-1163 (00.05.19), *įsigalioja nuo 2000.06.01*

48 straipsnis. Tardytojo įgaliojimai

Darydamas parengtinį tardymą, tardytojas visus sprendimus dėl tardymo krypties ir dėl tardymo veiksmų atlikimo priima savarankiškai, išskyrus tuos atvejus, kai įstatymas numato, jog turi būti gaunama prokuroro sankcija. Jis visiškai atsako už teisėtą ir savalaikį tų veiksmų atlikimą.

Nesutikdamas su prokuroro nurodymais dėl patraukimo kaltinamuoju, dėl nusikaltimo kvalifikavimo ir kaltinimo apimties, dėl bylos perdavimo, kad kaltinamasis būtų atiduotas teismui arba dėl bylos nutraukimo, tardytojas turi teisę pateikti bylą aukštesniam prokurorui ir raštu išdėstyti savo prieštaravimus. Šiuo atveju prokuroras arba panaikina žemesnio prokuroro nurodymus, arba paveda daryti šioje byloje tardymą kitam tardytojui.

Tardytojas turi teisę savo tiriamose bylose duoti kvotos organams pavedimus ir nurodymus dėl paieškos bei tardymo veiksmų atlikimo ir reikalauti, kad kvotos organai padėtų atlikti atskirus tardymo veiksmus. Tokie tardytojo pavedimai ir nurodymai yra kvotos organams privalomi.

Bylose, kuriose parengtinis tardymas yra būtinas, tardytojas turi teisę bet kuriuo momentu pradėti parengtinį tardymą, nelaukdamas, iki kvotos organai atliks šio kodekso 135 straipsnyje numatytus veiksmus.

Tardytojas turi teisę šio kodekso 137 ir 138 straipsniuose numatyta tvarka bei pagrindais sulaikyti ir apklausti asmenį, įtariamą nusikaltimo padarymu.

Tardytojo nutarimus, priimtus sutinkamai su įstatymu baudžiamosioje byloje, kuri yra jo žinioje, privalo vykdyti visos įmonės įstaigos, organizacijos, visi pareigūnai ir piliečiai.

48¹ straipsnis. Tardymo organo padalinio viršininko įgaliojimai

Tardymo organo padalinio viršininkas kontroliuoja, kad tardytojai laiku išaiškintų nusikaltimus ir užkirstų jiems kelią, imasi priemonių, kad kuo išsamiau ir nešališkiau būtų atliktas parengtinis tardymas baudžiamosiose bylose.

Tardymo organo padalinio viršininkas turi teisę tikrinti baudžiamąsias bylas, duoti tardytojui nurodymus dėl parengtinio tardymo darymo, dėl patraukimo kaltinamuoju, nusikaltimo kvalifikavimo ir kaltinimo apimties, dėl bylos perdavimo, taip pat dėl atskirų tardymo veiksmų atlikimo, perduoti bylą iš vieno tardytojo kitam, pavesti tirti bylą keliems tardytojams, taip pat dalyvauti, darant parengtinį tardymą, ir pats daryti parengtinį tardymą, naudojantis tardytojo įgaliojimais.

Tardymo organo padalinio viršininko nurodymai baudžiamosioje byloje tardytojui duodami raštu ir turi būti įvykdyti.

Gautųjų nurodymų apskundimas prokurorui nesustabdo jų vykdymo, išskyrus šio kodekso 48 straipsnio antrojoje dalyje numatytus atvejus.

Prokuroro nurodymai baudžiamosiose bylose, duoti sutinkamai su šiame kodekse nustatytomis taisyklėmis, tardymo organo padalinio viršininkui yra privalomi. Šių nurodymų apskundimas aukštesniam prokurorui nesustabdo jų vykdymo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

49 straipsnis. Kvotėjas

Kvotą baudžiamosiose bylose daro pareigūnai, šio kodekso 134 straipsnyje išvardytų kvotos organų įgalioti tam reikalui.

50 straipsnis. Kvotos organo įgaliojimai

Kvotos organui pavedama imtis reikiamų operatyvinių ir paieškos priemonių, kad būtų išaiškinti nusikaltimo požymiai ir nusikaltimą padarę asmenys, taip pat atlikti tardymo veiksmus pagal šio kodekso 128 ir 135 straipsnius.

Kvotos organas yra įpareigotas taip pat imtis visų priemonių, kad nusikaltimui būtų užkirstas kelias.

Kvotos organui netaikomos šio kodekso 48 straipsnio antrojoje dalyje nustatytos taisyklės, ir jeigu kvotos organas nesutinka su prokuroro nurodymais, jis turi teisę apskusti juos aukštesniam prokurorui, nesustabdydamas jų vykdymo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

50¹ straipsnis. Neteko galios.

51 straipsnis. Nušalinimas tardytojo ir kvotėjo

Šio kodekso 29 ir 31 straipsniuose išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tardytojui bei kvotėjui. Tačiau tardytojo ar kvotėjo dalyvavimas, atitinkamai darant parengtinį tardymą ar kvotą toje byloje, negali būti pagrindas jiems nušalinti.

Nušalinimą tardytojui ar kvotėjui gali pareikšti įtariamasis, kaltinamasis, įstatyminis jo atstovas, taip pat nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai. Nušalinimą tardytojui gali pareikšti taip pat kaltinamojo gynėjas.

Nušalinimas turi būti motyvuojamas.

Tardytojas ar kvotėjas per dvidešimt keturias valandas nuo to momento, kada gautas pareiškimas dėl nušalinimo, perduoda jį prokurorui. Tačiau bylos procesas nesustabdomas. Prokuroras privalo per dvi dienas išspręsti pareikšto tardytojui ar kvotėjui nušalinimo klausimą.

Penktasis skirsnis PROCESO DALYVIAI, JŲ TEISĖS IR PAREIGOS

52 straipsnis. Kaltinamasis

Kaltinamuoju laikomas asmuo, kurio atžvilgiu įstatymo nustatyta tvarka yra priimtas nutarimas patraukti kaltinamuoju ar nutarimas iškelti jam baudžiamąją bylą sumarinio proceso tvarka; atiduotas teismui kaltinamasis vadinamas teisiamuoju; kaltinamasis, kurio atžvilgiu yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, vadinamas nuteistuoju; kaltinamasis, kurio atžvilgiu yra priimtas išteisinamasis nuosprendis, vadinamas išteisintuoju.

Kaltinamasis turi teisę:

- 1) žinoti, kuo jis kaltinamas, ir duoti paaiškinimus dėl pareikšto jam kaltinimo;
- 2) teikti įrodymus;
- 3) pareikšti prašymus;
- 4) baigus parengtinį tardymą, susipažinti su visa bylos medžiaga;
- 5) turėti gynėją;
- 6) dalyvauti teisiniame nagrinėjime pirmosios instancijos teisme;
- 7) pareikšti nušalinimus;
- 8) apskųsti kvotėjo, tardytojo, prokuroro ir teismo veiksmus bei sprendimus.

Teisiamasis turi paskutinio žodžio teisę.

53 straipsnis. Gynėjo dalyvavimas baudžiamajame procese

Gynėjui leidžiama dalyvauti byloje įtariamajam arba kaltinamajam paprašius nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento. Apie įtariamojo ar kaltinamojo prašymą turėti gynėją arba atsisakymą gynėjo surašomas protokolas, kurį pasirašo įtariamasis ar kaltinamasis, taip pat tardytojas ar kvotėjas.

Teisiamasis gali turėti kelis gynėjus.

54 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys byloje gynėjais

Būti gynėjais leidžiama advokatams.

Tas pats asmuo negali būti dviejų ir daugiau įtariamųjų, kaltinamųjų ar teisiamųjų gynėju, jeigu vieno iš jų gynybos interesai prieštarauja kito gynybos interesams.

55 straipsnis. Gynėjo kvietimas, paskyrimas ir pakeitimas

Gynėją kviečia įtariamasis, kaltinamasis, teisiamasis, įstatyminis jų atstovas, taip pat kiti asmenys, įtariamajam, kaltinamajam ar teisiamajam pavedus ar sutikus.

Įtariamajam, kaltinamajam ar teisiamajam prašant, gynėjo dalyvavimą užtikrina kvotėjas, tardytojas, teisėjas ar teismas.

Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar teisiamajo pasirinktas gynėjas daugiau negu tris dienas iš eilės negali dalyvauti byloje arba pakartotinai be svarbios priežasties neatvyksta dalyvauti procese, kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar teisiamajam pasikviesti kitą gynėją, o jam to nepadarius, privalo paskirti gynėją iš advokatų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr. 112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

56 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas

Gynėjo dalyvavimas atliekant kvotą, parengtinį tardymą ir teisminį nagrinėjimą, yra būtinas:

- 1) bylose, kuriose įtariamasis ar kaltinamas nepilnametis;
- 2) bylose dėl nusikaltimų, kuriuos yra padarę neregijai, kurtieji, nebyliai ir kiti asmenys, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalintys patys pasinaudoti savo teise į gynybą;
- 3) kai įtariamasis, kaltinamasis ar teisiąmasis nemoka kalbos, kuria vyksta procesas;
- 4) bylose dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos;
- 5) kai yra prieštaravimų tarp įtariamųjų, kaltinamųjų ar teisiąmųjų gynybos interesų, jeigu bent vienas iš jų turi gynėją;
- 6) bylose, kuriose dalyvauja valstybinis kaltintojas;
- 7) kitais atvejais, kai tai reikalinga teisingumo interesams.

Gynėjo dalyvavimas garantuojamas nuo to momento, kai paaiškėja aplinkybės, numatytos šio straipsnio pirmojoje dalyje.

Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar teisiąmasis arba, jiems pavedus ar sutikus, kiti asmenys, gynėją privalo paskirti kvotėjas, tardytojas, teisėjas ar teismas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, *Žin.*, 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), *įsigalioja nuo 2001 01 01*

56⁽¹⁾ straipsnis. Valstybinės teisinės pagalbos skyrimas

Valstybinę teisinę pagalbą, vadovaudamiesi šiuo kodeksu ir įstatymu, reglamentuojančiu valstybinę teisinę pagalbą, skiria kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas ir teismas, kurių žinioje yra byla, šiais atvejais:

- 1) esant šio kodekso 56 straipsnyje nurodytoms aplinkybėms;
- 2) įtariamojo, kaltinamojo, teisiąmojo, nuteistojo, išteisintojo, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo baudžiamojoje byloje prašymu, jei šie asmenys turi teisę į valstybinę teisinę pagalbą.

Esant šio straipsnio pirmosios dalies 2 punkte nurodytoms aplinkybėms, valstybinę teisinę pagalbą skiriama pateikus turto ir pajamų deklaraciją ir kitus teisę gauti valstybinę teisinę pagalbą įrodančius dokumentus. Jeigu įtariamasis, kaltinamasis, teisiąmasis, nuteistasis ar išteisintasis dėl jam paskirtos kardomosios priemonės, o nukentėjusysis – dėl sveikatos būklės ar kitų svarbių priežasčių neturi galimybės pateikti turto ir pajamų deklaraciją nustatyta tvarka, valstybinę teisinę pagalbą skiriama jų prašymu, atidedant deklaracijos pateikimo terminą.

Valstybinę teisinę pagalbą gali būti paskirta bet kurioje bylos proceso stadijoje. Asmens prašymu valstybinei teisinei pagalbai teikti skiriamas jo nurodytas advokatas, jei yra šio sutikimas.

Kvotėjo, tardytojo, prokuroro, teisėjo ar teismo priimtas sprendimas dėl valstybinės teisinės pagalbos skyrimo galioja visose bylos proceso stadijose, tačiau priėmęs bylą savo žinion pareigūnas turi patikrinti, ar asmeniui ši pagalba neturi būti nutraukta ir ar nėra įstatyme numatytų valstybinės teisinės pagalbos pasibaigimo pagrindų.

Valstybinę teisinę pagalbą nutraukiama įstatymo, reglamentuojančio valstybinę teisinę pagalbą, nustatytais atvejais ir tvarka.

Valstybinės teisinės pagalbos išlaidų maksimalų dydį nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Teisinės pagalbos išlaidų dydis neribojamas, kai valstybinę teisinę pagalbą paskirta esant šio kodekso 56 straipsnyje nurodytoms aplinkybėms.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, *Žin.*, 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), *įsigalioja nuo 2001 01 01*

Nr. [IX-492](#), 2001-08-03, *Žin.*, 2001, Nr. 71-2520 (2001-08-17)

56⁽²⁾ straipsnis. Teismo ar teisėjo nutarties teikti valstybinę teisinę pagalbą arba atsisakyti teikti valstybinę teisinę pagalbą apskundimo tvarka

Teismo ar teisėjo nutartis teikti valstybinę teisinę pagalbą arba atsisakyti teikti valstybinę teisinę pagalbą gali būti skundžiama apeliacinės instancijos teismui.

Skundas per septynias dienas paduodamas nutartį priėmusiam teismui. Šis teismas privalo per tris dienas skundą perduoti apeliacinės instancijos teismui.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjas privalo išnagrinėti skundą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jo gavimo. Skundui nagrinėti turi būti surengtas posėdis, į kurį šaukiamas skundą padavęs asmuo.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjo priimtas sprendimas yra galutinis ir kasacine tvarka neskundžiamas.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, Žin., 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), įsigalioja nuo 2001 01 01

57 straipsnis. Atsisakymas gynėjo

Įtariamasis, kaltinamasis ar teisiame turi teisę atsisakyti gynėjo. Atsisakyti gynėjo leidžiama tik paties įtariamojo, kaltinamojo ar teisiamejo iniciatyva. Atsisakymas gynėjo nėra kliūtis dalyvauti byloje valstybiniam ir visuomeniniam kaltintojams, visuomeniniam gynėjui, taip pat kitų įtariamųjų, kaltinamųjų ar teisiamejų gynėjams.

Įtariamasis, kaltinamasis ar teisiame gali pareikšti atsisakymą gynėjo bet kuriuo bylos proceso momentu. Atsisakymas gynėjo neatima jam teisės vėl prašyti, kad byloje dalyvautų gynėjas bet kuriuo proceso momentu.

Kvotėjui, tardytojui, teisėjui ar teismui nėra privalomas atsisakymas gynėjo, pareikštas nepilnamečio ar asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti savo teise į gynybą, taip pat asmens, nemokančio kalbos, kuria vyksta procesas, arba kaltinamo (įtariamo) padarius nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama mirties bausmė.

58 straipsnis. Gynėjo pareigos ir teisės

Gynėjas privalo panaudoti visas įstatyme nurodytas gynybos priemones ir būdus, kad būtų išaiškintos aplinkybės, teisinančios įtariamąjį, kaltinamąjį ar teisiamejį arba lengvinančios jo atsakomybę, ir teikti jam reikiamą juridinę pagalbą.

Gynėjas nuo to momento, kai jam leidžiama dalyvauti byloje, turi teisę:

1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu, nutarimu iškelti asmeniui baudžiamąją bylą summarinio proceso tvarka ir nutarimu patraukti kaltinamuoju;

2) dalyvauti įtariamojo ir kaltinamojo apklausose;

3) po pirmos apklausos matytis su sulaikytu arba suimtu ginamuoju be pašaliečių. Šių pasimatymų skaičius ir trukmė neribojami. Jeigu yra pagrindas manyti, kad tokie pasimatymai turės neigiamos įtakos išsamiam ir nešališkam bylos aplinkybių ištyrimui, kvotėjui ar tardytojui leidžiama dalyvauti gynėjo pokalbiuose su ginamuoju ir kontroliuoti susirašinėjimą su įtariamuoju ar kaltinamuoju per pirmąsias penkiolika sulaikymo ar kardomojo kalinimo dienų; toliau dalyvauti gynėjo pokalbiuose su ginamuoju ir kontroliuoti susirašinėjimą galima prokuroro ar teisėjo sutikimu;

4) dalyvauti tuose proceso veiksmuose, kurie daromi su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat tuose veiksmuose, kurie daromi įtariamajam, kaltinamajam arba jų gynėjui paprašius; kvotėjui ar tardytojui sutikus, dalyvauti bet kuriuose kituose tardymo veiksmuose;

5) prašyti gynybai reikalingų pažymų, charakteristikų ir kitokių dokumentų iš valstybinių ir visuomeninių organizacijų, kurios nustatyta tvarka privalo juos arba jų nuorašus išduoti;

6) kvotos ir parengtinio tardymo metu susipažinti su tų proceso veiksmų, kuriuose jis turėjo teisę dalyvauti, protokolais, taip pat ekspertizių aktais, o kvotėjui ar tardytojui leidus, susipažinti su bet kuriais kitais byloje esančiais įrodymais;

7) baigus parengtinį tardymą, susipažinti su visa bylos medžiaga ir daryti jos išrašus;

8) reikšti prašymus ir nušalinimus;

9) dalyvauti atliekant teisminį bylos nagrinėjimą;

10) apskūsti kvotėjo, tardytojo, prokuroro, teisėjo ar teismo veiksmus bei sprendimus, dalyvauti nagrinėjant skundą atitinkamoje teisminėje instancijoje.

Gynėjas turi teisę, bet neprivalo dalyvauti tardymo veiksmuose. Todėl gynėjo neatvykimas, jeigu jam iš anksto apie tardymo veiksmo darymą buvo pranešta, nėra kliūtis atlikti šį tardymo veiksmą.

Jeigu gynėjas, šaukiamas dalyvauti bylos procese, be svarbios priežasties neatvyksta pas kvotėją, tardytoją, prokurorą, teisėją ar į teismą, jis atsako šio kodekso 64⁽³⁾ straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu gynėjas tuo pačiu metu yra šaukiamas pas kvotėją, tardytoją ar prokurorą ir pas teisėją ar į teismą, jis privalo atvykti pas teisėją ar į teismą.

Apsiėmęs ginti įtariamąjį, kaltinamąjį ar teisiamąjį, advokatas neturi teisės to atsisakyti.

Advokatas neturi teisės pagarsinti žinių, kurias jam suteikė gynybai vykdyti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

59 straipsnis. Įtariamasis

Įtariamuoju laikomas asmuo, sulaikytas įtariant, kad jis padarė nusikaltimą, arba asmuo, kuriam paskirta kardomoji priemonė prieš pareiškiant kaltinimą, arba asmuo, kuris apklausiamas apie jo padarytą nusikalstamą veiką.

Įtariamasis turi teisę:

- 1) duoti byloje paaiškinimus;
- 2) pareikšti prašymus;
- 3) apskūsti kvotėjo, tardytojo ir prokuroro veiksmus;
- 4) turėti gynėją.

60 straipsnis. Nukentėjusysis

Nukentėjusiuoju pripažįstamas asmuo, kuriam nusikaltimu padaryta moralinės, fizinės ar turtinės žalos.

Pilietis pripažįstamas nukentėjusiuoju kvotėjo, tardytojo, prokuroro, teisėjo nutarimu ar teismo nutartimi.

Pilietis, pripažintas nukentėjusiu nuo nusikaltimo, turi teisę duoti byloje parodymus. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę:

- 1) teikti įrodymus;
- 2) pareikšti prašymus;
- 3) susipažinti su visa bylos medžiaga nuo to momento, kai pabaigtas parengtinis tardymas;
- 4) dalyvauti teisminiame nagrinėjime;
- 5) pareikšti nušalinimus;
- 6) apskūsti kvotėjo, tardytojo, prokuroro ir teismo veiksmus, taip pat apskūsti teismo nuosprendį arba nutartis ir teisėjo nutarimus;
- 7) palaikyti kaltinimą teisminiame nagrinėjime.

Nukentėjusysis privalo duoti parodymus ir atsako už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus lygiai kaip ir liudytojas.

Nukentėjusysis visais atvejais atsako už žinomai melagingus parodymus lygiai kaip ir liudytojas.

61 straipsnis. Civilinis ieškovas

Civiliniu ieškovu pripažįstamas pilietis, įmonė, įstaiga ar organizacija, kurie dėl nusikaltimo turėjo materialinės žalos ir sutinkamai su šio kodekso 65 ir 66 straipsniais pareiškė reikalavimą atlyginti ją.

Civilinis ieškovas ar jo atstovas turi teisę:

- 1) teikti įrodymus;
- 2) pareikšti prašymus;

3) prašyti kvotos organą, tardytoją ir teismą imtis priemonių jų pareikštam ieškiniui užtikrinti;

4) palaikyti civilinį ieškinį;

5) susipažinti su bylos medžiaga nuo to momento, kai pabaigtas parengtinis tardymas, o byloje, kuriose parengtinis tardymas nebuvo daromas, - nuo atidavimo teismui momento;

6) dalyvauti teisiniame nagrinėjime;

7) pareikšti nušalinimus;

8) apskūsti kvotėjo, tardytojo, prokuroro ir teismo veiksmus, taip pat apskūsti teismo nuosprendį ar nutartis, kiek jie liečia civilinį ieškinį.

Civilinis ieškovas privalo, teismo reikalavimu, pateikti esančius jo žinioje dokumentus, susijusius su pareikštuoju ieškiniu.

62 straipsnis. Civilinis atsakovas

Civiliniais atsakovais gali būti traukiami tėvai, globėjai, rūpintojai ar kiti asmenys, taip pat įmonės, įstaigos ir organizacijos, kurie pagal įstatymą materialiai atsako už žalą, padarytą nusikalstamais kaltinamojo veiksmais.

Civilinis atsakovas ar jo atstovas turi teisę:

1.) prieštarauti pareikštam ieškiniui;

2) duoti paaiškinimus dėl pareikšto ieškinio esmės;

3) teikti įrodymus;

4) pareikšti prašymus;

5) susipažinti su bylos medžiaga nuo to momento, kai pabaigtas parengtinis tardymas, o byloje, kuriose parengtinis tardymas nebuvo daromas, - nuo atidavimo teismui momento;

6) dalyvauti teisiniame nagrinėjime;

7) pareikšti nušalinimus;

8) apskūsti kvotėjo, tardytojo, prokuroro ir teismo veiksmus, taip pat apskūsti teismo nuosprendį ar nutartis, kiek jie liečia civilinį ieškinį.

63 straipsnis. Nukentėjusiojo, civilinio ieškovo ir civilinio atsakovo atstovai

Kaip nukentėjusiojo, civilinio ieškovo ir civilinio atsakovo atstovai byloje gali dalyvauti: advokatai, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo ir civilinio atsakovo (atitinkamai) artimieji giminaičiai, įstatyminiai jų atstovai, taip pat kiti asmenys, teismo nutartimi arba teisėjo, tardytojo ar kvotėjo nutarimu. Jeigu civilinis ieškovas arba civilinis atsakovas yra įmonė, įstaiga ar organizacija, tai jų atstovais gali būti atitinkamai įgalioti tam asmenys.

63¹ straipsnis. Aplinkybės, neleidžiančios dalyvauti byloje advokatai, visuomeninės organizacijos atstovui gynėju arba nukentėjusiojo, civilinio ieškovo ir civilinio

atsakovo atstovu

Advokatas, profesinės sąjungos ir kitos visuomeninės organizacijos atstovas neturi teisės dalyvauti byloje gynėju arba nukentėjusiojo, civilinio ieškovo ir civilinio atsakovo atstovu, jeigu jis toje pačioje byloje teikia arba anksčiau teikė teisinę pagalbą asmeniui, kurio interesai prieštarauja asmens, besikreipiančio vesti bylą, interesams, arba jeigu anksčiau dalyvavo teisėju, prokuroru, tardytoju, kvotėju, ekspertu, specialistu, vertėju, liudytoju ar kviestiniu, taip pat jeigu tiriant arba nagrinėjant bylą dalyvauja pareigūnas, su kuriuo advokatas, profesinės sąjungos ir kitos visuomeninės organizacijos atstovas turi giminystės ryšių.

Klausimą dėl advokato, profesinės sąjungos ir kitos visuomeninės organizacijos atstovo nušalinimo kvotos arba parengtinio tardymo metu sprendžia atitinkamai kvotėjas, tardytojas ar prokuroras, o teisme - nagrinėjantis bylą teismas.

64 straipsnis. Pareiga išaiškinti ir užtikrinti dalyvaujantiems byloje asmenims jų teises

Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas privalo išaiškinti dalyvaujantiems byloje asmenims jų teises ir užtikrinti galimybę pasinaudoti šiomis teisėmis.

64⁽¹⁾ straipsnis. Kvotos organo, tardytojo, prokuroro ir teismo pareiga išaiškinti piliečiui teisę į

žalos, padarytos neteisėtais veiksmais, atlyginimą

Kvotos organas, tardytojas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti piliečiui teisę į žalos, padarytos dėl neteisėto laikino sulaikymo, neteisėto suėmimo arba neteisėto nuteisimo, atlyginimą realizavimo tvarką.

Žalos atlyginimo sąlygas ir tvarką nustato įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-487](#), 97.11.04, *Žin.*, 1997, Nr.104-2621 (97.11.19)

64² straipsnis. Procese dalyvaujantiems asmenims jų pareigų išaiškinimas

Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas privalo išaiškinti procese dalyvaujantiems asmenims jų pareigas ir atsakomybę už pareigų nevykdymą.

64³ straipsnis. Asmenų, kurie turi dalyvauti procese, atvykimo privalomumas

Teismo, prokuroro, tardytojo ir kvotėjo šaukiamas procese dalyvauti asmuo privalo atvykti paskirtu laiku.

Svarbiomis procese dalyvaujančio asmens neatvykimo, teismui, prokurorui, tardytojui ir kvotėjui pašaukus, priežastimis laikomos šios:

- 1) laisvės atėmimas dėl sulaikymo, suėmimo ar bausmės atlikimo;
- 2) susisiektimo nutraukimas dėl epidemijos, priešo užpuolimo. nepaprastai didelio potvynio ir panašių nenugalimų kliūčių;
- 3) išvykimas į tolimąjį plaukiojimą;
- 4) šaukiamajam netikėta jo stambaus turto netektis dėl nelaimingo atsitikimo;
- 5) liga, dėl kurios negalima atvykti pagal šaukimą;
- 6) tėvų, vyro, žmonos bei vaikų mirtis arba jų sunki su mirties pavojumi liga;
- 7) šaukimo negavimas arba pavėluotas gavimas.

Kvotėjo, tardytojo, prokuroro, teisėjo ar teismo sprendimu svarbia gali būti pripažinta ir kitokia neatvykimo priežastis. Užsiėmimas profesine ar darbine veikla, išskyrus dalyvavimą kitame teisminiame procese, paprastai negali būti laikomas svarbia gynėjo neatvykimo priežastimi.

Jeigu šaukiamas asmuo be svarbios priežasties neatvyksta pas kvotėją, tardytoją ar prokurorą, jam skiriama bauda iki penkių šimtų litų, o jei be svarbios priežasties neatvyksta į teismą – iki tūkstančio litų. Ji skiriama kvotėjo, tardytojo, prokuroro, teisėjo nutarimu ar teismo nutartimi. Be to, šaukiamas asmuo privalo sumokėti išlaidas, kurias turėjo teismas, jeigu dėl asmens neatvykimo posėdis buvo atidėtas. Jeigu be svarbios priežasties į teismą neatvyksta gynėjas, jam teisėjo nutarimu ar teismo nutartimi skiriama bauda iki trijų tūkstančių litų. Be to, gynėjas privalo sumokėti išlaidas, kurias turėjo teismas, jeigu dėl jo neatvykimo posėdis buvo atidėtas.

Jeigu šaukiamas liudytojas, nukentėjęsysis, vertėjas, specialistas, revizorius, ekspertas be svarbios priežasties atsisako atvykti į teismą arba atvykęs atsisako atlikti savo pareigas, teisėjo nutarimu arba teismo nutartimi jis gali būti atveddinamas ir jam gali būti skiriamas areštas iki šešių mėnesių.

Kvotėjo, tardytojo ar prokuroro nutarimas paskirti administracinę nuobaudą gali būti apskundžiamas apylinkės teismui, o teisėjo nutarimas ar teismo nutartis - apeliacinės instancijos teismui per penkias dienas nuo pranešimo apie nubaudimą gavimo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [VIII-1010](#), 98.12.29, *Žin.*, 1999, Nr.1-6 (99.01.06)

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, *Žin.*, 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

Šeštasis skirsnis
CIVILINIS IEŠKINYS BAUDŽIAMOJOJE BYLOJE

65 straipsnis. Nusikaltimu padarytos materialinės žalos atlyginimas

Asmuo, dėl nusikaltimo turėjęs materialinės žalos, turi teisę baudžiamajoje byloje pareikšti kaltinamajam arba asmenims, materialiai atsakantiems už kaltinamojo veiksmus, civilinį ieškinį, kurį teismas nagrinėja kartu su baudžiamąja byla.

66 straipsnis. Civilinio ieškinio pareiškimas

Civilinis ieškinys gali būti pareiškiamas, tiek iškeliant baudžiamąją bylą ir darant kvotą ar parengtinį tardymą, tiek ir vėliau, tačiau tik prieš pradedant teisminį tardymą. Asmuo, nepareiškęs civilinio ieškinio baudžiamajoje byloje, turi teisę pareikšti civilinį ieškinį civilinio proceso tvarka.

Jeigu bylos nagrinėjimas teisme buvo atidėtas, tai asmuo, nepareiškęs civilinio ieškinio, gali pareikšti jį kitame teismo posėdyje, bet tik tai iki teismo tardymo pradžios.

Jeigu civilinis ieškinys dėl išieškojimo privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto arba valstybės biudžeto lėšų, išleistų asmenų, nukentėjusių nuo tyčinių nusikaltimų, sveikatos priežiūrai, nebuvo pareikštas, teismas, priimdamas nuosprendį, turi teisę savo iniciatyva išspręsti klausimą dėl tų lėšų išieškojimo.

Straipsnio pakeitimai

Nr. VIII-975, 98.12.15, Žin., 1998, Nr.115-3234 (98.12.31)

66¹ straipsnis. Civilinio ieškinio perdavimas bankroto bylą nagrinėjančiam teismui

Jeigu baudžiamajoje byloje civiliniu atsakovu patraukta įmonė, kuriai yra iškelta bankroto byla, tai civilinis ieškinys šioje baudžiamajoje byloje gali būti nenagrinėjamas, o visi su civiliniu ieškiniu susiję dokumentai tardytojo, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi turi būti perduoti bankroto bylą nagrinėjančiam teismui. Apie tai turi būti pranešta civiliniam ieškoviui ir išaiškinta, kokias teises jis turi bankroto byloje.

67 straipsnis. Civilinio ieškinio atleidimas nuo valstybinio mokesčio

Civilinis ieškinys, pareikštas baudžiamajoje byloje, atleidžiamas nuo valstybinio mokesčio.

68 straipsnis. Civilinio ieškinio nagrinėjimas

Civilinis ieškinys, pareikštas baudžiamajoje byloje, įrodinėjamas pagal šio kodekso nustatytas taisykles. Civilinis ieškinys išsprendžiamas, priimant nuosprendį, o neišspręstas ryšium su bylos nutraukimu, taip pat šio kodekso 340 straipsnio antrojoje dalyje ir 341 straipsnio 2 punkte numatytais atvejais paliekamas nenagrinėtas.

69 straipsnis. Neleidžiamumas pakartotinai nagrinėti civilinį ieškinį

Civilinio ieškinio atmetimas nuosprendžiu baudžiamajoje byloje atima iš civilinio ieškovo teisę pareikšti tą patį ieškinį antrą kartą civilinio proceso tvarka. Taip pat ieškinio atmetimas civilinio proceso tvarka atima iš ieškovo teisę antrą kartą pareikšti tą patį ieškinį baudžiamajoje byloje.

70 straipsnis. Kvotos organo, tardytojo, prokuroro ir teismo pareiga užtikrinti nusikaltimu

padarytos materialinės žalos atlyginimą

Esant pakankamai duomenų, kad nusikaltimu buvo padaryta materialinės žalos, kvotos organas, tardytojas, prokuroras ir teismas privalo imtis priemonių pareikštam ar ateišiamam civiliniam ieškiniui užtikrinti.

Prokuroras, teisme palaikantis valstybinį kaltinimą, pareiškia civilinį ieškinį arba palaiko pareikštą ieškinį, jeigu to reikalauja valstybinių ar visuomeninių interesų arba atskirų piliečių teisių ir teisėtų interesų apsauga.

Prokuroras, teisme palaikantis valstybinį kaltinimą, privalo pareikšti civilinį ieškinį, jeigu jis nėra pareikštas, tuo atveju, kai nusikaltimu padaryta materialinės žalos valstybinei ar visuomeninei nuosavybei, taip pat kai nusikaltimu padaryta materialinės žalos asmeniui, kuris dėl nepilnametystės, ligos, priklausomybės nuo kaltinamojo ar dėl kitų priežasčių negali ginti teisme teisėtą savo interesų ir neturi savo atstovo.

Jeigu šio straipsnio trečiojoje dalyje nurodytais atvejais byla nagrinėjama, nedalyvaujant valstybiniam kaltintojui, ir civilinis ieškinys liko nepareikštas, tai teismas, priimdamas nuosprendį, privalo savo iniciatyva išspręsti nusikaltimu padarytos materialinės žalos atlyginimo klausimą.

Septintasis skirsnis ĮRODYMAI

71 straipsnis. Baudžiamojoje byloje įrodinėtinės aplinkybės

Darant parengtinį tyrimą ir nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme, turi būti įrodinėjama:

- 1) nusikaltimo įvykis (nusikaltimo padarymo laikas, vieta, būdas ir kitos aplinkybės);
- 2) kaltinamojo kaltumas nusikaltimo padarymu;
- 3) aplinkybės, turinčios įtakos kaltinamojo atsakomybės laipsniui ir pobūdžiui;
- 4) nusikaltimu padarytos žalos pobūdis ir dydis.

72 straipsnis. Neteko galios.

73 straipsnis. Nepilnamečių bylose nustatytinės aplinkybės

Be aplinkybių, nurodytų šio kodekso 71 straipsnyje darant parengtinį tardymą ir nagrinėjant bylą teisme, nepilnamečių bylose reikia ypač kreipti dėmesį į šių aplinkybių išaiškinimą:

- 1) nepilnamečių amžius (gimimo metai, mėnuo, diena);
- 2) gyvenimo ir auklėjimo sąlygos;
- 3) suaugusių kurstytojų ir kitokių bendrininkų buvimas.

Esant duomenų apie protinį nepilnamečio atsilikimą, nesusijusį su psichine liga, turi būti taip pat išaiškinama, ar jis galėjo visiškai suprasti savo veiksmų reikšmę. Šioms aplinkybėms nustatyti turi būti apklausiami nepilnamečio tėvai, jo mokytojai bei auklėtojai ir kiti asmenys, kurie gali suteikti reikiamų žinių, taip pat turi būti išreikalaujami reikiami dokumentai ir atliekami kitokie tardymo bei teismo veiksmai.

74 straipsnis. Įrodymai

Įrodymai baudžiamojoje byloje yra bet kokie faktiniai duomenys, kuriais remdamiesi kvotos organas, tardytojas ir teismas įstatymo nustatyta tvarka konstatuoja pavojingos visuomenei veikos buvimą arba nebuvimą, šią veiką padariusio asmens kaltumą ir kitas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai teisingai išspręsti.

Šie duomenys nustatomi: liudytojų parodymais, nukentėjusiojo parodymais, įtariamojo parodymais, kaltinamojo parodymais, patikrinimo aktais, telefoninių pokalbių klausymo protokolais ir garso įrašais, techninių priemonių panaudojimo atliekant operatyvinius veiksmus protokolais ir fotografijomis, kino juostomis, vaizdo ar garso įrašais, specialisto išvada, revizijos aktu, ekspertizės aktu, daiktiniais įrodymais, tardymo bei teismo veiksmų protokolais ir kitokiais dokumentais.

75 straipsnis. Įrodymų rinkimas ir pateikimas

Kvotėjas, tardytojas, prokuroras ir teismas turi teisę savo žinioje turimose bylose šaukti šio kodekso nustatyta tvarka bet kurį asmenį, kad jis būtų apklaustas kaip liudytojas, nukentėjusysis arba duotą išvadą kaip ekspertas; daryti kratas, apžiūras ir kitokius šio kodekso numatytus tardymo veiksmus; reikalauti iš įmonių, įstaigų, organizacijų, pareigūnų

ir piliečių pateikti daiktus ir dokumentus, galinčius turėti byloje reikšmės, reikalauti daryti revizijas. Šiuos reikalavimus privalo vykdyti visi piliečiai, įmonės, įstaigos ir organizacijos.

Be to, įrodymus gali pateikti savo iniciatyva įtariamasis, kaltinamasis, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, kaltintojas, taip pat nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai, taip pat ir bet kuris pilietis, valstybinė bei visuomeninė įmonė, įstaiga ir organizacija, nedalyvaujantys byloje.

Visus byloje surinktus įrodymus turi kruopščiai, išsamiai ir nešališkai patikrinti kvotėjas, tardytojas, prokuroras ir teismas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

76 straipsnis. Įrodymų įvertinimas

Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas įvertina įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą išsamiau ir nešališku bylos aplinkybių viseto išnagrinėjimu, vadovaudamiesi įstatymu ir teisine sąmone.

Jokie įrodymai teismui, prokurorui, tardytojui ir kvotėjui neturi iš anksto nustatytos galios.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

77 straipsnis. Liudytojo parodymai

Liudytoju gali būti šaukiamas kiekvienas asmuo, apie kurį yra duomenų, kad jis žino kokias nors su byla ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą patikrinimu susijusias aplinkybes.

Liudytojas gali būti apklausiamas apie nustatytinas toje byloje ar pareiškinge, pranešime apie padarytą nusikaltimą išdėstytas aplinkybes, apie faktus, apibūdinančius kaltinamojo ir nukentėjusiojo asmenybę, apie jų tarpusavio santykius, taip pat apie liudytojo santykius su kaltinamuoju ir nukentėjusiuoju.

Negali būti įrodymu liudytojo parodymai, pagrįsti žiniomis, kurių šaltinis nežinomas.

Jeigu liudytojo parodymai pagrįsti kitų asmenų pranešimais, šie asmenys taip pat turi būti apklausiami.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

78 straipsnis. Asmenys, kurie negali būti apklausiami kaip liudytojai

Negali būti šaukiami ir apklausiami kaip liudytojai:

1) kaltinamojo gynėjas - apie bylos aplinkybes, kurias jis sužinojo ryšium su gynėjo pareigų ėjimu;

2) asmuo, kuris dėl fizinių ar psichinių savo trūkumų nesugeba teisingai suvokti turinčių bylai reikšmės reiškinių ir duoti apie juos teisingų parodymų;

3) advokatas, profesinės sąjungos ir kitos visuomeninės organizacijos atstovas - apie aplinkybes, kurias jis sužinojo ryšium su atstovo pareigų ėjimu.

78¹ straipsnis. Asmenys, kurie tik jiems sutikus, gali būti apklausiami kaip liudytojai

Įtariamojo, kaltinamojo ar teisiamojo šeimos nariai ar artimi giminaičiai baudžiamajoje byloje gali būti apklausiami kaip liudytojai tik jiems sutikus. Tokie asmenys gali atsisakyti duoti parodymus visiškai arba atsisakyti atsakinėti į atskirus pateiktus klausimus.

Draudžiama versti duoti parodymus prieš save, savo šeimos narius ar artimus giminaičius.

79 straipsnis. Neleidžiamumas toje pačioje byloje būti kartu liudytoju ir kaltintoju, gynėju ar nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo atstovu

Asmuo, dalyvaujantis byloje kaip liudytojas, negali būti toje pačioje byloje kaltintoju, gynėju ar nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo atstovu.

80 straipsnis. Liudytojo pareigos ir teisės

Kiekvienas šaukiamas liudytoju asmuo privalo atvykti ir duoti parodymus apie visa, kas jam žinoma byloje, ir teisingai atsakyti į klausimus, kuriuos jam duoda kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teismas ir teismo nagrinėjimo dalyviai.

Liudytojas turi teisę: susipažinti su savo parodymų protokolų įrašais; tardytojui ar kvotėjui leidus, pats surašyti savo parodymus; padaryti pakeitimus ir pataisas tardytojo ar kvotėjo surašytame apklausos protokolo tekste; gauti savo turėtų išlaidų atlyginimą sutinkamai su šio kodekso 122 straipsniu.

81 straipsnis. Liudytojo atsakomybė

Už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus liudytojas atsako pagal šio kodekso 64³ straipsnį; už žinomai melagingus parodymus liudytojas atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį.

Liudytojas už žinomai melagingus parodymus baudžiamojon atsakomybėn traukiamas bendra tvarka.

Baudžiamoji byla už žinomai melagingus parodymus liudytojui keliami teisme, laikantis šio kodekso 282 straipsnio trečiojoje dalyje numatytos taisyklės.

Jeigu liudytojas be svarbios priežasties neatvyksta pas kvotėją, tardytoją, prokurorą ar į teismą, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka. Be to, kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas ar teismas turi teisę neatvykusį liudytoją atvedinti.

82 straipsnis. Nukentėjusiojo parodymai

Nukentėjusysis gali būti apklausiamas apie įrodinėtinas toje byloje aplinkybes, apie faktus, apibūdinančius kaltinamojo asmenybę, ir apie jo santykius su kaltinamuoju, taip pat apie esančius byloje įrodymus.

Už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus nukentėjusysis atsako taip pat, kaip ir liudytojas, šio kodekso 81 straipsnyje numatyta tvarka.

Nukentėjusysis privalo atvykti kvotėjo, tardytojo, prokuroro ar teismo kvietimu. Jeigu nukentėjusysis be pateisinamos priežasties neatvyksta, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka. Be to, kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas ar teismas turi teisę jį atvedinti.

83 straipsnis. Įtariamąjo parodymai

Įtariamasis apklausiamas apie aplinkybes, kurios buvo pagrindas jam sulaikyti ir kardomajai priemonei jam parinkti, taip pat apie visas jam žinomas byloje aplinkybes.

84 straipsnis. Kaltinamojo parodymai

Kaltinamasis apklausiamas apie pareikšto jam kaltinimo esmę, taip pat apie kitas jam žinomas byloje aplinkybes ir esančius byloje įrodymus.

84¹ straipsnis. Patikrinimo aktas

Patikrinimas atliekamas tais atvejais, kai pagal Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 20 straipsnį reikia patikrinti įmonių, įstaigų bei organizacijų, taip pat piliečių ūkinę-finansinę veiklą.

Apie atliktą patikrinimą surašomas patikrinimo aktas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

84² straipsnis. Specialisto išvada

Specialistas šaukiamas tais atvejais, kai atliekant tardymo veiksmus ar nagrinėjant bylą teisme, reikia specialių žinių asmeniui, dokumentams, daiktams ar įvykio situacijai iširti. Remdamasis šių tyrimų duomenimis, specialistas gali pateikti išvadą.

Specialisto išvada gali būti įrašoma į tardymo veiksmo arba teisiamojo posėdžio protokolą. Po išvada, parašyta tardymo veiksmo protokole, specialistas pasirašo.

Jeigu tardymo veiksmų atlikimo metu ar teisiamaajame posėdyje specialistas išvados pateikti dar negali, jis ją parašo per kvotėjo, tardytojo ar teismo nustatytą terminą atskirame dokumente ir pasirašo.

Specialistas teisėjo, tardytojo ar kvotos organo raštišku pavedimu gali pateikti išvadą ne tik atliekant tardymo veiksmus, bet ir kitais atvejais, jeigu reikia specialių žinių nusikaltimo aplinkybėms nustatyti.

Specialistas gali duoti išvadą ir iki baudžiamosios bylos iškėlimo.

84³ straipsnis. Revizijos aktas

Revizija skiriama tais atvejais, kai atliekant kvotą, parengtinį tardymą ar nagrinėjant bylą teisme, reikia specialių žinių įmonių, įstaigų bei organizacijų, taip pat fizinių asmenų ūkinei-finansinei veiklai patikrinti ir bylai reikalingiems dokumentams surinkti.

Apie atliktą reviziją surašomas revizijos aktas.

85 straipsnis. Ekspertizės aktas

Kai reikalingos mokslinės, techninės ar kitos specialios žinios, yra kviečiamas ekspertas ir jis duoda išvadą. Parengtinio tyrimo metu ar tiriant pareiškimą, pranešimą apie nusikaltimą, ekspertizę atlikęs ekspertas į teismo posėdį kviečiamas tik tais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonų dėl jo duotos išvados išsamumo bei pagrįstumo arba kai to reikalauja teisiamaasis (jo gynėjas).

Ekspertizės išvada negali išeiti už specialių jo žinių ribų.

Ekspertizės aktas kvotėjui, tardytojui, prokurorui ir teismui neprivalomas, tačiau kvotėjo, tardytojo, prokuroro ar teismo nesutikimas su eksperto išvada turi būti jų motyvuojamas atitinkamai nutarime, nutartyje ar nuosprendyje.

Jeigu kvotėjas, tardytojas, prokuroras ar teismas nesutinka su ekspertizės aktu dėl nepakankamo jo aiškumo ar pilnumo, gali būti skiriama papildoma ekspertizė, kurią daryti pavedama tam pačiam ar kitam ekspertui.

Jeigu kvotėjas, tardytojas, prokuroras ar teismas nesutinka su ekspertizės aktu dėl jo nepagrįstumo, gali būti skiriama pakartotinė ekspertizė, kurią daryti pavedama kitam ekspertui ar kitiems ekspertams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

86 straipsnis. Būtinoji ekspertizė

Daryti ekspertizę būtina:

- 1) mirties priežastims nustatyti;
- 2) kaltinamojo psichinei būklei nustatyti tais atvejais, kai kvotėjui, tardytojui, prokurorui ar teismui kyla abejonė dėl kaltinamojo pakaltinamumo ar jo galėjimo bylos proceso metu suprasti veiksmų esmę ar valdyti juos.

87 straipsnis. Ekspertas

Ekspertu gali būti asmuo, turintis reikiamas žinias specialiais klausimais, kylančiais baudžiamosios bylos procese.

Ekspertus skiria kvotėjas, tardytojas, prokuroras ir teismas.

Ekspertizės daro paprastai atitinkamų ekspertizės įstaigų ekspertai, tačiau ekspertizei padaryti kvotėjas, tardytojas, prokuroras ir teismas turi teisę paskirti taip pat ir kitus asmenis. Kvotėjo, tardytojo, prokuroro ir teismo reikalavimas, kuriuo šaukiamas ekspertas, yra privalomas įmonės, įstaigos ar organizacijos, kur dirba ekspertas, vadovui.

Ekspertas duoda išvadą savo vardu ir pats atsako už savo duotą išvadą.

Esant reikalui, byloje gali būti skiriami keli ekspertai.

Jeigu byloje paskirti keli ekspertai, tai prieš surašydami ekspertizės aktą, jie pasitaria tarpusavyje. Jeigu ekspertai prieina bendrą išvadą, tai ekspertizės aktą surašo ir pasirašo jie visi.

Jeigu ekspertai tarpusavyje nesutaria, kiekvienas ekspertas surašo ekspertizės aktą atskirai.

88 straipsnis. Eksperto pareigos

Ekspertu šaukiamas asmuo privalo atvykti į kvotos organą, pas tarytoją, prokurorą bei į teismą ir duoti objektyvią išvadą jam pateiktais klausimais.

Jeigu ekspertas be svarbios priežasties neatvyksta arba be teisėto pagrindo atsisako atlikti savo pareigas, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Už žinomai melagingo ekspertizės akto surašymą ir pateikimą ekspertas atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį. Ekspertas už žinomai melagingo akto surašymą ir pateikimą baudžiamojon atsakomybėn traukiamas bendra tvarka.

Teisme baudžiamoji byla už žinomai melagingo ekspertizės akto surašymą ir pateikimą ekspertui keliami laikantis šio kodekso 282 straipsnio trečiojoje dalyje numatytos taisyklės.

89 straipsnis. Eksperto teisės

Ekspertas turi teisę:

- 1) susipažinti su baudžiamosios bylos medžiaga, liečiančia ekspertizės dalyką;
- 2) prašyti kvotos organą, tarytoją, prokurorą ir teismą pateikti jam papildomą medžiagą, reikalingą išvadai duoti;
- 3) kvotėjo, tarytojo, prokuroro leidimu, dalyvauti, apklausiant kaltinamąjį, nukentėjusįjį, liudytojus ir atliekant kitus tardymo veiksmus; kvotėjo, tarytojo, prokuroro ir teismo leidimu, duoti kaltinamajam (teisiamajam), nukentėjusiajam ir liudytojams klausimus, liečiančius ekspertizės dalyką;
- 4) teismo nagrinėjimo metu būti posėdžio salėje.

Ekspertas gali atsisakyti duoti išvadą, jeigu pateiktoji jam medžiaga yra nepakankama išvadai duoti arba jeigu jis mano, kad pateiktasis jam klausimas išeina už specialių jo žinių ribų. Šiais atvejais ekspertas raštu praneša, kad jis negali duoti išvados.

90 straipsnis. Daiktiniai įrodymai

Daiktiniai įrodymai yra daiktai, kurie buvo nusikaltimo padarymo įrankiais ar priemonėmis, arba ant kurių išliko nusikaltimo pėdsakų, arba kurie buvo kaltinamojo nusikalstamų veiksmų objektais, taip pat pinigai ir kitokios vertybės, gautos ar įgytos nusikalstamu būdu, ir visi kiti daiktai, kurie gali būti priemonėmis nusikaltimui iškelti aikštėn bei jam atskleisti ir kaltininkams išaiškinti arba kaltinimui paneigti ar atsakomybei palengvinti.

91 straipsnis. Daiktinių įrodymų pridėjimo prie bylos ir laikymo tvarka

Daiktiniai įrodymai turi būti smulkiai aprašomi apžiūros protokoluose, kiek galima nufotografuojami ir pridedami prie bylos ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagos. Apie jų pridėjimą prie bylos ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą tyrimo medžiagos pažymima apžiūros protokole. Daiktiniai įrodymai turi būti laikomi prie baudžiamosios bylos ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagos.

Jeigu tam tikri daiktai dėl savo gremėzdiškumo ar kitų priežasčių negali būti laikomi prie baudžiamosios bylos ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagos, jie turi būti nufotografuojami, kiek galima užantspauduojami ir laikomi kvotėjo, tarytojo, prokuroro, teismo nurodytoje vietoje. Apie tai surašoma atitinkama pažyma.

Jeigu daiktiniai įrodymai yra dokumentai, saugomi valstybės archyvų sistemos įstaigose, kvotėjui, tarytojui, prokurorui ar teismui pateikiamos archyvo vadovo patvirtintos jų kopijos. Prireikrus atliekamas tokių dokumentų originalų poėmis.

Perduodant bylą ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagą iš kvotos organo tarytojui arba iš vieno kvotos organo ar tarytojo kitam, taip pat perduodant bylą ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagą prokurorui ar teismui (teisėjui) arba perduodant iš vieno teismo į kitą, daiktiniai įrodymai siunčiami kartu su byla ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiaga, išskyrus šio straipsnio antroje dalyje numatytus atvejus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, *Žin.*, 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

92 straipsnis. Daiktinių įrodymų laikymo terminai

Daiktiniai įrodymai laikomi iki nuosprendžio įsiteisėjimo arba iki pasibaigimo termino, per kurį gali būti apskundžiamas nutarimas ar nutartis atsisakyti iškelti ar nutraukti bylą.

Atskirais atvejais daiktiniai įrodymai gali būti gražinami jų savininkams ir prieš pasibaigiant šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytiems terminams, jeigu tai galima be žalos bylos procesui.

Jeigu daiktiniai įrodymai yra dokumentai, saugomi valstybės archyvų sistemos įstaigose, paimti šio kodekso 91 straipsnio trečiojoje dalyje nustatyta tvarka, jie turi būti gražinti valstybės archyvų sistemos įstaigai ne vėliau kaip po trijų mėnesių nuo jų poėmio atlikimo dienos.

Daiktiniai įrodymai, kurie gali greitai sugesti ar prarasti vertę arba kurių saugojimas, priežiūra ir laikymas susiję su aiškiai per didelėmis išlaidomis, jeigu negali būti gražinami savininkui, prokuroro nutarimu parduodami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Byloje ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagoje esantys kaip daiktiniai įrodymai kiti daiktai, kurių apyvarta uždrausta ir kurie gali greitai sugesti ar prarasti vertę arba kurių saugojimas, priežiūra ir laikymas susiję su aiškiai per didelėmis išlaidomis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka yra nedelsiant sunaikinami arba parduodami atitinkamoms organizacijoms. Įstatymų nustatytais atvejais savininkui atlyginama perduotų (perduotų) arba sunaikintų daiktinių įrodymų vertė. Pareigūnas, byloje ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagoje priimančias sprendimą perduoti (perduoti) arba sunaikinti daiktinius įrodymus, privalo užtikrinti, kad tais atvejais, kai įmanoma, būtų paimami ir iki šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatytų terminų pabaigos laikomi tokių daiktinių įrodymų pavyzdžiai, gauta dėl jų specialisto išvada ar paskirta ekspertizė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, *Žin.*, 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

93 straipsnis. Priemonės, kurių imamasi daiktinių įrodymų atžvilgiu, išsprendžiant baudžiamąją bylą

Nuosprendyje, nutartyje ar nutarime nutraukti ar atsisakyti iškelti bylą turi būti išsprendžiamas daiktinių įrodymų klausimas. Šiuo atveju:

1) kaltinamajam priklausantys nusikaltimo įrankiai ir priemonės turi būti konfiskuojami ir perduodami atitinkamoms organizacijoms arba sunaikinami;

2) pinigai ir kitokios vertybės, gauti ar įgyti nusikalstamu būdu, jeigu teisėti jų savininkai nenustatyti, turi būti teismo nuosprendžiu perduodami į valstybės pajamas, kiti daiktai atiduodami teisėtiems jų savininkams, o jų nenustačius. pereina valstybės nuosavybėn. Jeigu kyla ginčas dėl šių daiktų priklausomybės, jis turi būti sprendžiamas civilinio proceso tvarka;

3) daiktai, kurie apyvartoje uždrausti, turi būti perduodami atitinkamoms organizacijoms arba sunaikinami;

4) dokumentai, kurie yra daiktiniai įrodymai, lieka prie bylos ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagos per visą jos saugojimo laiką arba perduodami suinteresuotoms įmonėms, įstaigoms, organizacijoms ar piliečiams jų prašymu;

5) daiktai, neturintys jokios vertės ir negalintys būti sunaudoti, yra sunaikinami, o jeigu suinteresuotos įmonės, įstaigos, organizacijos ar piliečiai prašo, - gali būti išduodami jiems;

6) įrankiai ir priemonės, kuriomis buvo padaryti nusikaltimai, numatyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310, 310⁽¹⁾, 312 ir 312⁽¹⁾ straipsniuose, taip pat pinigai ir kitos vertybės, panaudotos darant šiuos nusikaltimus arba gautos ar įgytos padarius šiuos nusikaltimus, konfiskuojami neatsižvelgiant į tai, kam jie nuosavybės teise priklauso.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-850](#), 98.07.02, *Žin.*, 1998, Nr. 67-1938 (98.07.29)

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr. 50-1350 (98.05.29)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

94 straipsnis. Tardymo ir teismo veiksmų protokolai ir kitokie dokumentai

Įrodymai byloje gali būti nustatomi iš protokolų, patvirtinančių aplinkybes, išaiškintas darant apžiūrą, poėmį, kratą, sulaikant, parodant atpažinti ir atkuriant įvyko situaciją bei aplinkybes, taip pat iš kitokių tardymo ir teismo veiksmų protokolų.

Prie protokolų pridunami fotografijų negatyvai ir fotografijos, kino juostos, diapozityvai, apklausos fonogramos, vaizdo įrašo juostelės, planai, schemas, pėdsakų atliejos ir atspaudai, pagaminti, atliekant tardymo ir teismo veiksmus.

Įrodymai byloje gali būti nustatomi taip pat ir iš kitokių dokumentų, jeigu įmonių, įstaigų, organizacijų, pareigūnų ir piliečių patvirtintos ar išdėstytos juose aplinkybės turi reikšmės baudžiamajai bylai.

Tais atvejais, kai dokumentai turi šio kodekso 90 straipsnyje nurodytų požymių, jie yra daiktiniai įrodymai.

Aštuntasis skirsnis KARDOMOSIOS PRIEMONĖS

95 straipsnis. Kardomųjų priemonių skyrimo bendrieji nuostatai

Kardomosios priemonės gali būti skiriamos siekiant užtikrinti kaltinamojo dalyvavimą procese, netrukdomą baudžiamosios bylos tyrimą, teisminį nagrinėjimą ir nuosprendžio įvykdymą bei užkirsti kelią naujų nusikaltimų padarymui.

96 straipsnis. Kardomųjų priemonių rūšys

Kardomosios priemonės yra šios: rašytinis pasižadėjimas neišvykti, užstatas, namų areštas, kardomasis kalinimas (suėmimas).

Kariui kaip kardomoji priemonė gali būti skiriamas to karinio dalinio, kuriame tarnauja, vadovybės stebėjimas.

Nepilnamečiui kaip kardomoji priemonė gali būti skiriamas jo atidavimas tėvų, globėjų ar rūpintojų priežiūrai arba vaikų įstaigų administracijos stebėjimui.

Kardomąjį kalinimą (suėmimą) skiria teismas arba teisėjas, o kitas kardomasias priemones - kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teismas arba teisėjas.

97 straipsnis. Kardomųjų priemonių skyrimas įtariamam asmeniui

Išimtiniais atvejais asmeniui, įtariamam nusikaltimo padarymu, kardomoji priemonė gali būti skiriama ir prieš pareiškiant jam kaltinimą. Kardomoji priemonė skiriama pagal šio kodekso taisykles, nustatančias kardomosios priemonės skyrimą kaltinamajam. Šiuo atveju kaltinimas turi būti pareiškiamas ne vėliau kaip per dešimt dienų nuo to momento, kai buvo paskirta kardomoji priemonė. Jeigu per tą laiką kaltinimas nepareiškiamas, kardomoji priemonė panaikinama.

Asmuo, suimtas prieš pareiškiant jam kaltinimą, turi teisę: apskūsti kvotėjo, tardytojo ar prokuroro veiksmus, duoti paaiškinimus ir pareikšti prašymus.

98 straipsnis. Aplinkybės, į kurias atsižvelgiama, parenkant kardomąją priemonę

Spręsdamas klausimą, ar reikia skirti kurią nors kardomąją priemonę, kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas, teismas atsižvelgia į pareikštojo kaltinimo sunkumą, į kaltinamojo asmenybę, į tai, ar jis turi nuolatinę gyvenamąją vietą, į tikėtinumą, kad kaltinamasis vengs tardymo ir teismo, taip pat kad jis kliudys nustatyti tiesą, į kaltinamojo

užsiėmimo rūšį, į jo amžių, sveikatos būklę, šeiminių padėčių ir kitas aplinkybes, galinčias turėti reikšmės, sprendžiant kardamosios priemonės parinkimo klausimą.

99 straipsnis. Nutarimas ir nutartis skirti kardomąją priemonę

Kardamosios priemonės skyrimo reikalu kvotėjas, tardytojas, prokuroras priima motyvuotą nutarimą, o teisėjas ar teismas - motyvuotą nutartį, kuriuose nurodomas nusikaltimas, kuriuo kaltinamas šis asmuo, ir tam tikros kardamosios priemonės parinkimo pagrindas. Nutarimas ar nutartis paskelbiami tam asmeniui, kurio atžvilgiu jie priimti.

Nutartis paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) kaip kardomąją priemonę yra surašoma ir paskelbiama laikantis šio kodekso 104³ ir 104⁴ straipsniuose nustatytų reikalavimų.

100 straipsnis. Rašytinis pasižadėjimas neišvykti

Rašytinis pasižadėjimas neišvykti yra rašytinis įtariamojo ar kaltinamojo įsipareigojimas nepasišalinti iš savo gyvenamosios ar laikino buvimo vietos atitinkamai be kvotėjo, tardytojo, prokuroro, teisėjo, teismo leidimo. Jeigu įtariamasis ar kaltinamasis pažeidžia šį savo pasižadėjimą, jiems skiriama griežtesnė kardomoji priemonė. Paimant rašytinį pasižadėjimą, jiems turi būti apie tai paskelbiama.

101 straipsnis. Neteko galios.

101¹ straipsnis. Užstatas

Užstatas - tai piniginė įmoka, kurią į parengtinio tyrimo, prokuratūros įstaigų ar teismo depozitinę sąskaitą įmoka kaltinamasis, jo giminaičiai, taip pat kiti asmenys ar organizacijos, siekdamos užtikrinti, kad kaltinamasis šaukiamas atvyks pas kvotėją, tardytoją, prokurorą, teisėją ar į teismą.

Užstato sumą nustato šią kardomąją priemonę skiriantis pareigūnas, atsižvelgdamas į kaltinimo sunkumą, nusikaltimu padarytos žalos dydį, kaltinamajam gresiančios bausmės dydį, kaltinamojo ir užstato davėjo asmenybę. Užstato suma negali būti mažesnė kaip 100 MGL.

Priimant užstatą, užstato davėjui turi būti pranešama apie kaltinamajam pareikšto kaltinimo esmę, jam gresiančią bausmę ir užstato davėjo atsakomybę.

Nutarime ar nutartyje skirti kardomąją priemonę - užstatą nurodoma, kad kaltinamajam išaiškinta jo pareiga šaukiamam atvykti pas kvotėją, tardytoją, prokurorą, teisėją ar į teismą, nekliudyti nustatyti baudžiamojame byloje tiesą, nedaryti naujų nusikaltimų ir kad jis pasižada šią pareigą vykdyti, o užstato davėjui pranešta, kad kaltinamajam nevykdant šios pareigos, užstatas pereis valstybei. Nutarime ar nutartyje taip pat pažymima, kokioje banko įstaigoje kaltinamasis ar užstato davėjas įmokėjo nustatyto dydžio piniginę įmoką ir nurodomas įmokos dokumento (kvito) numeris. Kvitą pridedamas prie baudžiamosios bylos. Kaltinamajam ir užstato davėjui pasirašytinai įteikiamas nutarimo ar nutarties skirti kardomąją priemonę nuorašas.

Kaltinamajam pažeidus šią kardomąją priemonę, esant pagrindui, kardomąją priemonę jam skiriamas suėmimas, o užstatas pereina valstybei. Apie tai, kad užstatu įmokėta pinigine įmoka pereina valstybei, parašomas motyvuotas nutarimas ar motyvuota nutartis. Kvotėjo, tardytojo ar prokuroro nutarimas gali būti apskundžiamas teismui, o teisėjo nutarimas ar teismo nutartis - apeliacinės instancijos teismui per penkias dienas nuo pranešimo apie tokio nutarimo ar nutarties priėmimą gavimo dienos.

101² straipsnis. Namų areštas

Namų areštas - tai įtariamojo ar kaltinamojo įsipareigojimas nuolat būti savo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje ir nesilankyti viešosiose vietose. Namų areštas skiriamas motyvuotu tardytojo nutarimu ir tik esant prokuroro sankcijai. Namų arešto sąlygos nustatomos skiriant šią kardomąją priemonę. Įtariamajam ar kaltinamajam pranešama, kad už namų arešto sąlygų pažeidimą jam gali būti paskirta kita, griežtesnė kardomoji priemonė.

102 straipsnis. Neteko galios.

103 straipsnis. Neteko galios.

104 straipsnis. Kardomojo kalinimo (suėmimo) skyrimo sąlygos ir pagrindai

Kardomasis kalinimas (suėmimas) gali būti skiriamas tik tuomet, kai švelnesnėmis kardomosiomis priemonėmis negalima pasiekti šio kodekso 95 straipsnyje numatytų tikslų.

Parengtinio baudžiamosios bylos tyrimo stadijoje kardomasis kalinimas (suėmimas) gali būti skiriamas tik bylose dėl nusikaltimų, už kuriuos baudžiamasis įstatymas numato griežtesnę nei vienerių metų laisvės atėmimo bausmę.

Paskiriant kardomąjį kalinimą (suėmimą), turi būti nurodytas jo skyrimo pagrindas. Kardomojo kalinimo (suėmimo) skyrimo pagrindai yra pagrįstas manymas, kad kaltinamasis:

- 1) bėgs (slėpsis) nuo tardymo ir teismo;
- 2) trukdys nustatyti bylos tiesą;
- 3) darys naujus nusikaltimus, nurodytus šio straipsnio šeštojoje dalyje.

Kai pagrįstai manoma, kad kaltinamasis bėgs (slėpsis) nuo tardymo ir teismo, kardomasis kalinimas (suėmimas) gali būti paskirtas atsižvelgiant į jo šeiminių padėčių, nuolatinę gyvenamąją vietą, darbo santykius, sveikatos būklę, pirmesnę teistumą, ryšius užsienyje ir kitas aplinkybes.

Kai pagrįstai manoma, kad kaltinamasis trukdys nustatyti bylos tiesą, kardomasis kalinimas (suėmimas) gali būti paskirtas, jei faktiniai duomenys rodo, jog kaltinamasis pats ar per kitus asmenis gali bandyti:

- 1) paveikti nukentėjusiuosius, liudytojus, ekspertus, kitus įtariamuosius ar kaltinamuosius;
- 2) sunaikinti, paslėpti ar suklastoti daiktinius įrodymus bei dokumentus.

Kai pagrįstai manoma, kad kaltinamasis darys naujus nusikaltimus, kardomasis kalinimas (suėmimas) gali būti paskirtas, jei yra manoma, jog kaltinamasis, kaltinamas vieno ar kelių Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 62-70, 75, 104, 105, 111, 118-122, 131⁽¹⁾, 203⁽¹⁾ straipsniuose, 225 straipsnio antrojoje ir trečiojoje dalyse, 227-227⁽³⁾ straipsniuose, 232⁽¹⁾ straipsnio antrojoje, trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 232⁽²⁾-232⁽⁵⁾ straipsniuose, 234 straipsnio antrojoje dalyje, 234⁽¹⁾, 234⁽⁴⁾, 249⁽²⁾, 271-275 straipsniuose, 278 straipsnio antrojoje dalyje, 282, 285, 287 straipsniuose, 298 straipsnio trečiojoje dalyje, 300, 303 ir 312 straipsniuose numatytų nusikaltimų padarymu, iki priimant nuosprendį gali padaryti vieną iš šių nusikaltimų, taip pat kai yra manoma, kad būdamas laisvėje kaltinamasis, kaltinamas dėl grasinimo, rengimosi ar pasikėsinimo padaryti nusikaltimą, gali tą nusikaltimą padaryti.

Kardomojo kalinimo (suėmimo) pagrindas taip pat yra prašymas išduoti asmenį užsienio valstybės teisėsaugos institucijoms.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-745](#), 98.05.14, Žin., 1998, Nr.51-1397 (98.06.03)

104⁽¹⁾ straipsnis. Kardomojo kalinimo (suėmimo) skyrimo tvarka

Prokuroras, manydamas, kad kaltinamajam, kuris nėra sulaikytas, būtina skirti kardomąjį kalinimą (suėmimą), turi kreiptis su pareiškimu į parengtinio tyrimo darymo vietos apylinkės teismo teisėją. Teisėjas, nusprendęs patenkinti prokuroro pareiškimą, turi priimti nutartį paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą), o atsisakęs patenkinti pareiškimą, - nutartį atsisakyti paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą).

Šios nutarties pagrindu sulaikytą asmenį ne vėliau kaip per 48 valandas po sulaikymo prokuroras pristato teisėjui, o jeigu nėra galimybių pristatyti tam pačiam teisėjui, - kitam tos pačios apylinkės teismo teisėjui. Teisėjas privalo pristatytą asmenį apklausti dėl suėmimo pagrįstumo. Sulaikyto asmens apklausoje dalyvauja gynėjas ir prokuroras. Motyvuotu prokuroro, sulaikytojo arba jo gynėjo prašymu, arba teisėjas savo iniciatyva turi teisę išklausti prokurorą nedalyvaujant sulaikytajam ir jo gynėjui arba apklausti sulaikytąjį dalyvaujant tik jo gynėjui. Apklauses sulaikytą asmenį, teisėjas gali palikti nutartį paskirti

kardomąjį kalinimą (suėmimą) galioti toliau, nustatydamas suėmimo terminą, pakeisti ar panaikinti kardomąją priemonę.

Šio kodekso 137 straipsnyje nustatyta tvarka sulaikytą asmenį, kuriam reikia skirti kardomąjį kalinimą (suėmimą), prokuroras ne vėliau kaip per 48 valandas nuo sulaikymo momento kartu su pareiškimu skirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) pristato parengtinio tyrimo darymo vietos apylinkės teismo teisėjui. Teisėjas privalo pristatytą asmenį apklausti dėl suėmimo pagrįstumo. Sulaikyto asmens apklausoje dalyvauja gynėjas ir prokuroras. Motyvuotu prokuroro, sulaikyto asmens arba jo gynėjo prašymu, arba teisėjas savo iniciatyva turi teisę išklausti prokurorą nedalyvaujant sulaikytajam ir jo gynėjui arba apklausti sulaikytąjį dalyvaujant tik jo gynėjui. Apklausęs sulaikytą asmenį, teisėjas gali patenkinti prokuroro pareiškimą ir priimti nutartį paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą), nustatydamas suėmimo terminą, arba atsisakyti patenkinti pareiškimą ir priimti nutartį atsisakyti paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą).

Jeigu po sulaikyto arba suimto asmens apklausos išlieka abejonių dėl būtinumo taikyti kardomąjį kalinimą (suėmimą), teisėjas, priimdamas arba palikdamas nutartį paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) galioti, gali pavesti prokurorui per nustatytą terminą surinkti papildomą medžiagą. Gavęs šią medžiagą, teisėjas gali nutartį paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) palikti galioti toliau, nustatydamas suėmimo terminą, pakeisti arba panaikinti kardomąją priemonę.

Perdavus bylą į teismą, teismas, kurio žinioje yra baudžiamoji byla, paskiria, pratęsia ar panaikina kardomąjį kalinimą (suėmimą) arba pakeičia jį kita kardomąja priemone iki pasibaigiant prieš tai parengtiniame tyrime ar teisme paskirtam kardomojo kalinimo (suėmimo) terminui.

Pirmosios instancijos teismo tvarkomajame ar teisiamejame posėdyje, apeliacinės instancijos teismo posėdyje, kasacinės instancijos teismo posėdyje kardomosios priemonės klausimas sprendžiamas šiame skyriuje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr. 57-1583 (98.06.24)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, *Žin.*, 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

104² straipsnis. Suimtojo asmens pristatymas kitos apylinkės teismo teisėjui

Jei suimtojo asmens per 48 valandas po suėmimo pristatyti kardomąjį kalinimą (suėmimą) paskyrusiam arba kitam tos pačios apylinkės teismo teisėjui yra neįmanoma, jį reikia pristatyti kitos apylinkės teismo teisėjui. Šis teisėjas, apklausęs suimtąjį asmenį, nustato terminą, per kurį suimtasis asmuo turi būti pristatytas teisėjui pagal šio kodekso 104¹ straipsnio antrąją dalį.

Jei apklausos metu paaiškėja, kad nutartis paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) yra panaikinta arba netekusi galios, teisėjas privalo paleisti suimtąjį asmenį.

Jei iškyla kitų abejonių dėl būtinybės taikyti kardomąjį kalinimą (suėmimą), apklausą atlikęs teisėjas privalo nedelsdamas motyvuotu raštu apie tai pranešti suėmimą paskyrusiam teisėjui.

104⁽³⁾ straipsnis. Nutarties paskirti arba atsisakyti paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą),

pratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą arba jo nepratęsti turinys

Nutartyje paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) arba pratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą turi būti nurodoma:

1) kaltinamojo vardas, pavardė, gimimo data, gyvenamoji vieta, darbo vieta;

2) nusikaltimas, dėl kurio padarymo asmuo yra kaltinamas, nusikaltimo padarymo vieta, laikas, būdas ir kitos aplinkybės, baudžiamasis įstatymas, numatantis atsakomybę už tą nusikaltimą;

3) faktiniai duomenys, leidžiantys manyti, kad kaltinamasis padarė tą nusikalstamą veiką;

4) pagrindas ir motyvai paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) ar pratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą.

Nutartyje atsisakyti paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) arba nepratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) termino turi būti nurodomos šio straipsnio pirmosios dalies 1 ir 2 punktuose išvardytos aplinkybės bei motyvai, dėl kurių atsisakoma suimti asmenį arba suimtam asmeniui nepratęsiamas kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas.

Visos nutartys dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) prijungiamos prie bylos. Visos nutartys dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) vykdomos nuo jų priėmimo momento, išskyrus nutartį nepratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) termino, kuri vykdoma pasibaigus anksčiau paskirtam ar pratęstam kardomojo kalinimo (suėmimo) terminui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, *Žin.*, 1999, Nr.113-3288 (99.12.30)

104⁽⁴⁾ straipsnis. Kaltinamojo supažindinimas su nutartimi paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą)

Nutartis paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) turi būti asmeniui paskelbiama jį suimant. Jeigu to negalima padaryti tuoj pat, nutartis turi būti paskelbiama per įmanomai trumpiausią laiką. Nutartyje nurodomas tikslus jos paskelbimo kaltinamajam bei sulaikymo laikas. Tai, kad nutartis jam paskelbta ir nurodytas tikslus sulaikymo ir nutarties paskelbimo laikas, kaltinamasis patvirtina parašu. Jei suimtas asmuo negali pasirašyti nutartį dėl fizinių trūkumų ar kitų priežasčių arba jei atsisako pasirašyti nutartį, apie tai pažymima nutartyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

105 straipsnis. Suimtų asmenų laikymo tvarka

Asmenų, kuriems kardomąja priemone paskirtas kardomasis kalinimas (suėmimas), laikymo tvarką bei sąlygas nustato Lietuvos Respublikos kardomojo kalinimo įstatymas.

Kardomojo kalinimo vietose laikomiems kaltinamiesiems ir teisiamiesiems byla tiriančio pareigūno arba teismo, kurio žinioje yra byla, sutikimu leidžiama pasimatyti su artimaisiais giminaičiais ar kitais asmenimis. Pasimatymai gali būti neduodami arba jų skaičius ribojamas, jeigu yra pagrindas manyti, jog jie pakenktų bylos tyrimui, darytų neigiamą įtaką kalinamojo elgesiui. Pasimatymo draudimas turi būti motyvuotas.

Bylą tiriančio pareigūno ar teismo, kurio žinioje yra byla, atsisakymą duoti sutikimą pasimatyti su artimaisiais giminaičiais ar kitais asmenimis kaltinamasis (teisiamasis), jo gynėjas ar pasimatymo prašantis asmuo turi teisę apskusti atitinkamai aukštesniajam prokurorui arba apeliacinės instancijos teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-148](#), 2001 01 23, *Žin.*, 2001, Nr. 10-258 (2001 01 31)

106 straipsnis. Kardomojo kalinimo (suėmimo) taikymo trukmė

Kardomasis kalinimas (suėmimas) negali būti taikomas ilgiau kaip šešis mėnesius. Konkretų terminą nustato teisėjas, priėmęs nutartį paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą), šį terminą pratęsti, bet ne ilgiau kaip iki šešių mėnesių, gali tas pats arba kitas tos pačios apylinkės teismo teisėjas.

Dėl ypatingo bylos sudėtingumo ar didelės apimties kardomojo kalinimo (suėmimo) maksimalų terminą, numatytą šio straipsnio pirmojoje dalyje, pratęsti, bet ne ilgiau kaip iki trijų mėnesių, gali apygardos teismo teisėjas. Pratęsimas gali būti pakartotas, bet bylos parengtinio tyrimo stadijoje terminas negali būti pratęsiamas ilgiau kaip iki aštuoniolikos mėnesių, išskyrus šio kodekso 226 straipsnio penktojoje dalyje numatytas aplinkybes, kai kaltinamasis ar jo gynėjas akivaizdžiai vengia susipažinti su bylos medžiaga.

Kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimo parengtinio tyrimo stadijoje klausimui spręsti apylinkės arba apygardos teismo teisėjas privalo surengti posėdį, į kurį turi būti šaukiami gynėjas, prokuroras ir suimtasis, kurių dalyvavimas tokiame posėdyje yra būtinas. Teisėjas priima nutartį pratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą arba jo nepratęsti. Šios nutarties turinį nustato šio kodekso 104⁽³⁾ straipsnis.

Pirmosios ar apeliacinės instancijos teismas, kurio žinioje yra baudžiamoji byla, paskiria kardomąjį kalinimą (suėmimą) arba pratęsia jo terminą pagal prokuroro pareiškimą arba savo iniciatyva ne ilgiau kaip trims mėnesiams. Pratęsimas gali būti motyvuotai kartojamas dėl ypatingo bylos sudėtingumo, didelės apimties ar kitų objektyvių aplinkybių. Kardomasis kalinimas (suėmimas) paskiriamas ar jo terminas pratęsiamas tvarkomajame arba teisiamajame posėdyje, arba specialiai surengtame posėdyje. Į šį posėdį turi būti šaukiami gynėjas, prokuroras bei suimtas ir jų dalyvavimas posėdyje yra būtinas. Teismas priima nutartį paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą), jo terminą pratęsti arba nepratęsti. Nutarties turinį nustato šio kodekso 104⁽³⁾ straipsnis.

Jeigu teismas grąžina bylą tardymui papildyti, maksimalus kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas gali būti pratęstas dar, bei ne ilgiau kaip iki keturių mėnesių. Šiuo atveju kardomojo kalinimo (suėmimo) paskyrinio ar termino pratęsimo klausimą išsprendžia teismas ir grąžina bylą tardymui papildyti.

Jei suimtas negali dalyvauti posėdyje, kuriame sprendžiamas kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimo klausimas, dėl ligos, kurią patvirtina prokuroro pateikta medicinos pažyma, tai kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas gali būti pratęstas, tačiau ne ilgiau kaip 15 dienų, ir nedalyvaujant suimtajam posėdyje, kuriame privalo dalyvauti gynėjas ir prokuroras. Toks kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimas gali būti kartojamas, tačiau ne ilgiau, nei suimtas pasveiksta. Suimtajam pasveikus, kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimo klausimas išsprendžiamas šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.

Jei suimtas negali dalyvauti posėdyje, kuriame sprendžiamas kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimo klausimas, dėl jam atliekamos stacionarinės teismo psichiatrijos ekspertizės, tai kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas, remiantis įstaigos, kurioje atliekama ekspertizė, medikų komisijos išvada, gali būti pratęstas iki stacionarinės teismo psichiatrijos ekspertizės pabaigos ir nedalyvaujant suimtajam posėdyje, kuriame privalo dalyvauti gynėjas ir prokuroras. Atlikus stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę, kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimo klausimas išsprendžiamas šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, *Žin.*, 1999, Nr.113-3288 (99.12.30)

106⁽¹⁾ straipsnis. Kardomojo kalinimo (suėmimo) skyrimas arba termino pratęsimas

nagrinėjant bylą Lietuvos apeliaciniame teisme arba Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme

Lietuvos apeliacinio teismo arba Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija, panaikindama nuosprendį bei paskesnes teismų nutartis ir perduodama bylą iš naujo tirti ar iš naujo nagrinėti apylinkės ar apygardos teisme, turi teisę paskirti kaltinamajam ar teisiamajam kardomąjį kalinimą (suėmimą), jeigu nustato šio kodekso 104 straipsnyje numatytus pagrindus. Kardomasis kalinimas (suėmimas) skiriamas nutartimi, kuria panaikinamas nuosprendis bei paskesnės teismų nutartys ir byla perduodama iš naujo tirti ar iš naujo nagrinėti apylinkės ar apygardos teisme.

Šios nutarties pagrindu sulaikytą asmenį ne vėliau kaip per 48 valandas po sulaikymo prokuroras pristato apylinkės teismo, kurio teritorijoje atliekamas parengtinis tyrimas, teisėjui arba apylinkės ar apygardos teismo, kuriam perduota byla, teisėjui. Teisėjas šio kodekso 104⁽¹⁾ straipsnio antrojoje dalyje nustatyta tvarka apklausia asmenį dėl suėmimo pagrįstumo ir priima vieną iš šio kodekso 104⁽¹⁾ straipsnio antrojoje dalyje numatytų sprendimų.

Jei sulaikytą asmenį per 48 valandas po sulaikymo pristatyti šio straipsnio antrojoje dalyje nurodytam teisėjui neįmanoma, jis pristatomas kito apylinkės ar apygardos teismo teisėjui. Šis teisėjas, apklausęs sulaikytą asmenį, priima šio kodekso 104⁽²⁾ straipsnyje numatytą sprendimą.

Dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimu kaltinamajam ar teisiamaajam, kurio byla nagrinėjama Lietuvos apeliaciniame teisme arba Lietuvos Aukščiausiajame Teisme, pagal Generalinės prokuratūros prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo prokuroro pareiškimą nusprendžia apygardos teismo teisėjas šio kodekso 106 straipsnyje nustatyta tvarka.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, Žin., 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

107 straipsnis. Pranešimas apie kaltinamojo suėmimą

Prokuroras, dalyvavęs paskiriant kardomąjį kalinimą (suėmimą), privalo apie suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų artimųjų. Jeigu suimtasis pats nenurodo jokio asmens, prokuroras turi savo nuožiūra pranešti vienam iš kaltinamojo artimųjų, jei tokį pavyksta nustatyti. Prokuroras gali atsisakyti pranešti, jei suimtasis motyvuotai paaiškino, kad tokiu pranešimu gali būti pakenkta jo artimųjų saugumui. Kaltinamajam gali būti sudaryta galimybė pačiam informuoti artimuosius apie kardomojo kalinimo (suėmimo) paskyrimą.

Prokuroras nutarties paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) arba pratęsti jo terminus kopiją pasiunčia į kardomojo kalinimo vietą.

Jeigu kardomasis kalinimas (suėmimas) paskirtas kitos valstybės piliečiui, apie tai prokuroras praneša Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai ir, jeigu suimtasis pageidauja, - jo valstybės diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai.

108 straipsnis. Priemonės suimtojo vaikams aprūpinti

Jeigu suimtasis turi vaikų iki 16 metų amžiaus, kurie lieka be priežiūros, tai kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas, teismas privalo atiduoti juos giminaičių arba kitų asmenų ar įstaigų rūpybai.

Apie šių priemonių ėmimąsi kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas, teismas praneša suimtajam.

109 straipsnis. Priemonės suimtojo turtui apsaugoti

Jeigu suimtasis turi turtą ar butą, liekantį be priežiūros, tai kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas, teismas privalo imtis priemonių jiems apsaugoti. Apie tai jie praneša suimtajam.

109⁽¹⁾ straipsnis. Suimtojo arba jo gynėjo teisė apskūsti nutartį paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) arba nutartį pratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą

Suimtasis arba jo gynėjas parengtinio tyrimo arba bylos nagrinėjimo teisme metu turi teisę paduoti skundą dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) paskyrimo ar kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimu apeliacinės instancijos teismui. Skundas paduodamas per kardomąjį kalinimą (suėmimą) paskyrusį arba kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą pratęsusį teismą, kuris, išskyrus šio kodekso 455 straipsnyje numatytą atvejį, privalo nedelsdamas perduoti skundą apeliacinės instancijos teismui. Apeliacinės instancijos teismo teisėjas privalo išnagrinėti skundą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jo gavimo. Skundui nagrinėti turi būti surengtas posėdis, į kurį šaukiami suimtasis su gynėju ar vien tik gynėjas. Prokuroro dalyvavimas tokiame posėdyje yra būtinas.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjo priimtas sprendimas yra galutinis ir kasacine tvarka neskundžiamas. Jei apeliacinės instancijos teismo teisėjas, nagrinėdamas skundą, nustato procesinius pažeidimus, kurie nekeičia priimto sprendimo dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) esmės, tai jis privalo pašalinti trūkumus nenaikindamas priimtos nutarties. Apeliacinės instancijos teismo teisėjas, panaikinęs nutartį skirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) ar pratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą, privalo apie tai pranešti teismui, priėmusiam panaikintą nutartį.

Pakartotinis skundas dėl to paties kardomojo kalinimo (suėmimo) paskyrimo arba kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimo išsprendžiamas nagrinėjant kardomojo kalinimo (suėmimo) termino pratęsimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

109⁽²⁾ straipsnis. Prokuroro teisė apskūsti nutartį neskirti kardomojo kalinimo (suėmimo) arba paleisti suimtąjį į laisvę ar nutartį nepratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą

Prokuroras parengtinio tyrimo arba bylos nagrinėjimo teisme metu turi teisę paduoti skundą dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) nepaskyrimo arba suimtojo paleidimo į laisvę, arba kardomojo kalinimo (suėmimo) termino nepratęsimo apeliacinės instancijos teismui. Skundas paduodamas per kardomąjį kalinimą (suėmimą) nepaskyrusį, suimtąjį paleidusį arba kardomojo kalinimo (suėmimo) termino nepratęsusių teisumą, kuris privalo nedelsdamas perduoti skundą apeliacinės instancijos teismui. Apeliacinės instancijos teismo teisėjas privalo išnagrinėti skundą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jo gavimo dienos. Skundai nagrinėti turi būti surengtas posėdis, į kurį šaukiami suimtasys su gynėju ar vien tik gynėjas. Prokuroro dalyvavimas tokiaame posėdyje yra būtinas.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjo priimtas sprendimas yra galutinis ir kasacine tvarka neskundžiamas. Jei apeliacinės instancijos teismo teisėjas, nagrinėdamas skundą, nustato procesinius pažeidimus, kurie nekeičia priimto sprendimo dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) esmės, tai jis privalo pašalinti trūkumus nenaikindamas priimtos nutarties. Apeliacinės instancijos teismo teisėjas, panaikinęs nutartį neskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) ar nepratęsti kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą, privalo apie tai pranešti teismui, priėmusiam panaikintą nutartį.

Prokuroro paduotas skundas nesustabdo teisėjo priimto sprendimo vykdymo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

109⁽³⁾ straipsnis. Asmens išdavimo kitos valstybės teisėsaugos institucijoms, išduotino asmens, jo gynėjo arba prokuroro skundo dėl išdavimo, kardomojo kalinimo (suėmimo) skyrimo, jo termino pratęsimo, suimtojo, jo gynėjo ar prokuroro skundo dėl kardomojo kalinimo (suėmimo) nagrinėjimo protokolas

Šio kodekso 22⁽⁴⁾, 22⁽⁵⁾, 104⁽¹⁾, 104⁽²⁾, 106, 109⁽¹⁾ ir 109⁽²⁾ straipsniuose numatytais atvejais sprendžiant asmens išdavimo kitos valstybės teisėsaugos institucijoms klausimą, nagrinėjant išduotino asmens, jo gynėjo ar prokuroro skundą dėl išdavimo, skiriant kardomąjį kalinimą (suėmimą), pratęsiant jo terminą arba nagrinėjant suimtojo, jo gynėjo ar prokuroro skundus dėl kardomojo kalinimo (suėmimo), turi būti rašomas protokolas, laikantis šio kodekso 116 straipsnio reikalavimų. Be to, šiame protokole turi būti nurodyta, kiek ir kokius dokumentus pateikė prokuroras, suimtasys arba jo gynėjas.

Protokolas pridedamas prie bylos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

110 straipsnis. Karinio dalinio vadovybės stebėjimas

Karinio dalinio vadovybės stebėjimas įtariamojo ar kaltinamojo kario yra ėmimasis priemonių, numatytų Lietuvos Respublikos kariuomenės statuteose, norint užtikrinti įtariamojo ar kaltinamojo prideramą elgesį ir atvykimą, kai šaukia kvotėjas, tardytojas, prokuroras, teisėjas ar teismas.

Nutarimas arba nutartis apie šios kardamosios priemonės skyrimą siunčiami karinio dalinio vadovybei.

Apie stebėjimo nustatymą karinio dalinio vadovybė raštu praneša kvotėjui, tardytojui, prokurorui, teisėjui ar teismui, parinkusiems šią kardomąją priemonę.

111 straipsnis. Nepilnamečio atidavimas priežiūrai ar stebėjimui

Nepilnamečio įtariamojo ar kaltinamojo atidavimas tėvų, globėjų, rūpintojų priežiūrai, taip pat vaikų įstaigos administracijos stebėjimui yra kurio nors iš nurodytųjų asmenų arba vaikų įstaigos administracijos rašytinis išsipareigojimas užtikrinti nepilnamečio įtariamojo ar kaltinamojo prideramą elgesį ir atvykimą. Šaukiant tardytojui, prokurorui, teismui.

Priimant rašytinį išsipareigojimą, tėvams, globėjams, rūpintojams, taip pat vaikų įstaigos administracijai turi būti pranešama apie nusikaltimo, ryšium su kuriuo nepilnamečiui įtariamajam parenkama ši kardomoji priemonė, esmę arba apie pareikšto nepilnamečiui kaltinamajam kaltinimo esmę. Kartu tėvams, globėjams, rūpintojams pranešama apie jų atsakomybę, jeigu nepilnametis įtariamasis ar kaltinamasis vengs tardymo ar teismo.

Jeigu nepilnametis įtariamasis ar kaltinamasis vengia atvykti į tardymą ar teismą, tai tėvams, globėjams ar rūpintojams, priėmusiems jį priežiūrėti, tardytojo, prokuroro nutarimu bei teisėjo ar teismo nutartimi gali būti skiriama administracinė nuobauda - iki šimto litų bauda.

112 straipsnis. Kardamosios priemonės panaikinimas ar pakeitimas

Paskirta įtariamajam ar kaltinamajam kardomoji priemonė panaikinama, kada ji pasidaro toliau neberekalinga, arba pakeičiama griežtesne ar švelnesne, kada to reikalauja bylos aplinkybės. Kardomąją priemonę panaikina arba pakeičia kvotėjas, tardytojas, prokuroras motyvuotu nutarimu bei teisėjas arba teismas motyvuota nutartimi.

Parengtinio tyrimo metu prokuroras turi teisę paleisti į laisvę suimtą kaltinamąjį, ar įtariamąjį. Apie tokio sprendimo priėmimą prokuroras privalo pranešti kardomąjį kalinimą (suėmimą) paskyrusiam ar kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą pratęsusiam teisėjui ar teismui. Šiuo atveju teisėjo arba teismo nutartis paskirti kardomąjį kalinimą (suėmimą) netenka galios.

Devintasis skirsnis PROTOKOLAI

113 straipsnis. Būtinumas rašyti protokolą

Atliekant tardymo veiksmus, taip pat pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo teisiamuosiuose, ir prireikus, tvarkomuosiuose posėdžiuose rašomi protokolai.

Protokolas gali būti rašomas ranka arba spausdinamas mašinėle. Protokolo išsamumui garantuoti gali būti stenografuojama arba daromas garso įrašas. Stenograma arba fonograma pridedama prie protokolo.

114 straipsnis. Tardymo veiksmų protokolų turinys

Tardymo veiksmų protokolus rašo tą tardymo veiksmą atliekantis arba jam padedantis asmuo tardymo veiksmo metu arba tuojau pat jį pabaigus.

Protokoluose turi būti nurodoma: pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiaga; byla, kurioje daromas tyrimas; tardymo veiksmo atlikimo vieta ir laikas (metai, mėnuo, diena, valanda); tardymo veiksmą atliekantis asmuo ir visi jame dalyvaujantieji ar esantieji akivaizdoje jį atliekant asmenys; apklaustųjų asmenų parodymai arba kratos, poėmio, apžiūros, patikrinimo ir kitų tardymo veiksmų aprašymas bei rezultatai; kaltinamojo ir kitų asmenų, dalyvavusių tardymo veiksmo ar buvusių akivaizdoje jį atliekant pareiškimai. Jeigu atliekant tardymo veiksmus buvo fotografuojama, filmuojama, daromas garso ir vaizdo įrašas arba buvo padaryti pėdsakų atspaudai bei atliejos, tai protokoluose turi būti taip pat

nurodytos techninės priemonės, naudotos atliekant atitinkamą veiksmą, jų naudojimo sąlygos ir tvarka, objektai, kurių atžvilgiu šios priemonės buvo naudotos, ir gautieji rezultatai.

Protokolus pasirašo atlikusis tardymo veiksmą asmuo, ir protokolą surašiusis asmuo, apklaustasis asmuo, vertėjas, kviestiniai ir kiti asmenys, dalyvavę tardymo veiksmo ar buvę akivaizdoje, jį atliekant.

Prie protokolų pridedami fotografijų negatyvai ir nuotraukos, kino juostelės, diapozityvai, apklausos fonogramos, vaizdo įrašo juostelės, planai, schemas, pėdsakų atliejos ir atspaudai, padaryti, atliekant tardymo veiksmus. Šiais atvejais protokole turi būti atitinkama nuoroda.

Visi protokole daromi pakeitimai, pataisos, papildymai turi būti aptariami.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

114¹ straipsnis. Garso ir vaizdo įrašymas darant apklausą ir atliekant kitus tardymo veiksmus

Prokuroras, tardytojas ir kvotėjas, apklausdami įtariamąjį, kaltinamąjį, liudytoją ar nukentėjusįjį, gali įrašyti garsą ir vaizdą, pranešę apie tai apklausiamajam iki apklausos pradžios. Garsas ir vaizdas gali būti įrašomi taip pat įtariamojo, kaltinamojo, liudytojo ar nukentėjusiojo prašymu.

Garso ir vaizdo įrašas turi atvaizduoti žinias, nurodytas šio kodekso 114 straipsnio antroje dalyje, ir visą apklausos eigą. Neleidžiama įrašyti į fonogramą ar vaizdo įrašo juostelę apklausos dalies, taip pat neleidžiama pakartoti parodymų specialiai garso ir vaizdo įrašui padaryti.

Baigus apklausą, visas garso ir vaizdo įrašas duodamas perklaudyti ir peržiūrėti apklausiamajam. Apklausiamąjį duoti įrašų į fonogramą ir vaizdo įrašo juostelę parodymų papildymai taip pat įrašomi į fonogramą ir vaizdo įrašo juostelę. Garso ir vaizdo įrašymas baigiamas apklausiamąjį pareiškimu, patvirtinančiu įrašo teisingumą.

Parodymai, gauti apklausos metu įrašant garsą ir vaizdą, surašomi apklausos protokole laikantis šio kodekso taisyklių. Apklausos protokole taip pat turi būti: nurodymas, kad buvo padarytas garso ir vaizdo įrašas ir kad apie tai buvo pranešta apklausiamajam; žinios apie technines garso ir vaizdo įrašymo priemones ir sąlygas; apklausiamąjį pareiškimas dėl garso ir vaizdo įrašymo; nurodymas, kad garso ir vaizdo įrašas buvo duotas perklaudyti ir peržiūrėti apklausiamajam; apklausiamąjį ir prokuroro, tardytojo ar kvotėjo patvirtinimas, kad protokolą bei garso ir vaizdo įrašą yra teisingi. Fonograma ir vaizdo įrašo juostelė laikomos prie baudžiamosios bylos.

Jeigu parodymų garso ir vaizdo įrašas perklausomas ir peržiūrimas atliekant kitą tardymo veiksmą, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas privalo apie tai pažymėti atitinkamo tardymo veiksmo protokole.

Garsas ir vaizdas gali būti įrašomi taip pat atliekant kitus tardymo veiksmus laikantis šio straipsnio nustatytų taisyklių.

115 straipsnis. Atsisakymo ar negalėjimo pasirašyti tardymo veiksmo protokolą fakto patvirtinimas

Jeigu įtariamasis, kaltinamasis, liudytojas, nukentėjusysis ar kitas asmuo atsisako pasirašyti tardymo veiksmo protokolą, tai pažymima protokole ir patvirtinama tardymo veiksmą atliekančio asmens parašu.

Atsisakiusiam pasirašyti protokolą turi būti suteikiama galimybė paaiškinti atsisakymo priežastis, ir tas paaiškinimas įrašomas į protokolą.

Jeigu asmuo, nurodytas šio straipsnio pirmoje dalyje, dėl fizinių trūkumų ar kitokių priežasčių negali pasirašyti tardymo veiksmo protokolo, tai pažymima protokole ir patvirtinama tardymo veiksmą atliekančio asmens parašu.

116 straipsnis. Tvarkomojo posėdžio protokolo turinys

Tvarkomojo posėdžio protokole pažymima: posėdžio vieta ir laikas; teismo pavadinimas ir sudėtis, sekretorius, prokuroras, teismo pašaukti asmenys; nagrinėjamoji byla;

teismo veiksmai ta eile, kuria jie buvo atliekami; pašauktų į tvarkomąjį posėdį asmenų pareiškimai ir prašymai; nutartys, priimtos, neišeinant į pasitarimo kambarį; nurodymas apie nutarčių priėmimą pasitarimo kambaryje.

Protokolą pasirašo pirmininkaujantysis ir sekretorius.

117 straipsnis. Teisiamojo posėdžio protokolo turinys

Teisiamojo posėdžio protokole pažymima: posėdžio vieta ir laikas, nurodant, kada jis buvo pradėtas ir pabaigtas; teismo pavadinimas ir sudėtis, sekretorius, vertėjas, teismo nagrinėjimo dalyviai ir kiti teismo pašaukti asmenys; nagrinėjamoji byla; teismajam parinkta kardomoji priemonė; duomenys apie teisiamojo asmenybę; teismo veiksmai ta eile, kuria jie buvo atliekami; teismo nagrinėjimo dalyvių, liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų pareiškimai bei prašymai; nutartys, teismo priimtos, neišeinant į pasitarimo kambarį; nurodymas apie nutarčių priėmimą pasitarimo kambaryje; išaiškinimas teismajam ir kitiems byloje dalyvaujantiems asmenims jų teisių ir pareigų; kaltinamųjų, nukentėjusių ir liudytojų parodymų turinys, kartu nurodant jų pavardes, vardus ir gimimo metus, taip pat ekspertų išvadų turinys; teismajame posėdyje padarytų apžiūrų ir kitų įrodymų rinkimo bei tyrimo veiksmų rezultatai; turinys viso to, ką teismo nagrinėjimo dalyviai prašė įrašyti į protokolą; nurodymas apie teisiamojo posėdžio salėje tvarkos pažeidimo faktus, jeigu jų buvo, ir pažeidėjo asmenybę; trumpas teismo nagrinėjimo dalyvių ginčų turinys; trumpas teisiamojo paskutinio žodžio turinys; nurodymas apie nuosprendžio paskelbimą ir tvarkos bei termino nuosprendžiui apskūsti išaiškinimą.

Teismo nagrinėjimo metu gali būti naudojamas apklausos garso įrašymas. Šiuo atveju fonograma pridedama prie teisiamojo posėdžio protokolo, kuriame pažymima apie garso įrašymo panaudojimą.

Proceso dalyvių prašymu asmenų parodymai, paaiškinimai arba pareiškimai ištisai arba atskiros jų dalys posėdžio pirmininko patvarkymu į teisiamojo posėdžio protokolą įrašomi pažodžiui. Tada asmenys, kurie byloje davė parodymus arba paaiškinimus, padarė pareiškimus arba pareiškė prašymus, turi teisę perskaityti teisiamojo posėdžio protokole savo parodymų, paaiškinimų, pareiškimų arba prašymų įrašus, prašyti papildyti protokolą ir padaryti jame pataisas bei patvirtinti parašu protokolo įrašų tikrumą.

Teisiamojo posėdžio protokolas turi būti pasirašomas tuojau pat po to, kai pasibaigia teisiamasis posėdis, bet nieku būdu ne vėliau kaip per tris dienas po to, kai pasibaigia teisiamasis posėdis.

Protokolą pasirašo pirmininkaujantysis ir sekretorius.

118 straipsnis. Pastabos dėl teisiamojo posėdžio protokolo

Per tris dienas po teisiamojo posėdžio protokolo pasirašymo teismo nagrinėjimo dalyviai gali su juo susipažinti ir pateikti savo pastabas, nurodydami jo neteisingumą ar neišsamumą. Pateiktąsias pastabas išnagrinėja posėdžio pirmininkas ir, jeigu su jomis sutinka, patvirtina jų teisingumą ir prideda prie teisiamojo posėdžio protokolo.

Jeigu posėdžio pirmininkas nesutinka su pateiktomis pastabomis, jos pateikiamos išnagrinėti teismo tvarkomajame posėdyje, kolegialiai išnagrinėtose bylose - tiems patiems teisėjams, kurie nagrinėjo bylą. Jeigu ta pati teismo sudėtis negalima, du iš teisėjų turi būti išnagrinėjusiųjų bylą.

Reikiamais atvejais į tvarkomąjį posėdį šaukiami asmenys, pateikę pastabu dėl protokolo.

Išnagrinėjęs pastabas, teismas priima motyvuotą nutartį patvirtinti jų teisingumą arba jas atmesti. Pastabos dėl teisiamojo posėdžio protokolo ir teismo priimta nutartis pridedamos prie protokolo.

118¹ straipsnis. Tardymo veiksmų ir teismo posėdžių protokolų turinio ypatumai, kai liudytojo ar nukentėjusiojo asmens tapatybę nustatantys duomenys yra išlaptinti

Liudytojas ar nukentėjusysis, kurio asmens tapatybę nustatantys duomenys išlaptinti tardymo veiksmų ir teismų posėdžių protokoluose, taip pat visuose kituose baudžiamosios bylos dokumentuose įvardijamas slaptavardžiu. Tikrieji asmens duomenys surašomi specialiame tardymo veiksmo protokolo priede, kuris saugomas atskirai nuo bylos medžiagos.

Asmens tapatybę nustatančių duomenų išlaptinimo atvejais tardymo veiksmo protokolą surašo ir jį pasirašo šį veiksma atlikęs pareigūnas. Po kiekvieno tardymo veiksmo specialiame protokolo priede pažymima, kad liudytojas ar nukentėjusysis susipažino su tardymo veiksmo protokolu. Tai jis patvirtina savo parašu.

Tardymo veiksmų protokoluose nerašomos žinios, kurios nesusiję su šio kodekso 71 ir 73 straipsniuose numatytais įrodinėtinomis aplinkybėmis, tačiau padeda nustatyti tardymo veiksmo dalyvavusio asmens tapatybę.

Dešimtas skirsnis

TERMINAI IR TEISMO IŠLAIDOS

119 straipsnis. Terminų skaičiavimas

Šio kodekso nustatyti terminai skaičiuojami valandomis, dienomis ir mėnesiais. Skaičiuojant terminus, neįskaitoma ta valanda ir diena, kuria prasideda termino eiga.

Terminas, skaičiuojamas dienomis, pasibaigia paskutinės dienos dvidešimt ketvirtą valandą. Jeigu atitinkamas veiksmas turi būti atliekamas kvotos organe, pas tardytoją, prokurorą ar teisme, tai terminas pasibaigia nustatytuojų tarnybinio darbo pabaigos metu.

Terminai, skaičiuojami mėnesiais, pasibaigia atitinkamą paskutinio mėnesio dieną. Jeigu paskutinis mėnuo atitinkamos dienos neturi, terminas pasibaigia paskutinę to mėnesio dieną.

Jeigu termino pabaiga išeina ne darbo dieną, tai paskutinė termino diena laikoma pirmoji po jos einanti darbo diena.

Terminas nelaikomas praleistu, jeigu skundas ar kitoks dokumentas, prieš pasibaigiant terminui, yra įteiktas paštui, o suimtų asmenų paduodamas skundas ar kitoks dokumentas, - jeigu jis, prieš pasibaigiant terminui, yra įteiktas kalnimo vietos administracijai.

120 straipsnis. Praleisto termino atstatymas

Dėl svarbios priežasties praleistas terminas turi būti atstatomas kvotos, parengtinio tardymo organo ar prokuroro. kurių žinioje yra byla, nutarimu arba teismo, kurio žinioje yra byla, nutartimi.

Suinteresuoto asmens prašymu, sprendimo, apskūsto, praleidus nustatytą terminą, vykdymas gali būti sustabdomas, iki bus išspręstas praleisto termino atstatymo klausimas.

121 straipsnis. Teismo išlaidos

Teismo išlaidas sudaro:

- 1) sumos, išmokamos liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams, vertėjams, kviestiniams;
- 2) sumos, išleidžiamos daiktiniams įrodymams laikyti, persiųsti ir iširti;
- 3) kitokios nenumatytos išlaidos, kurias turi toje byloje kvotos bei parengtinio tardymo organai ar teismas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, *Žin.*, 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), *įsigalioja nuo 2001 01 01*

- 122 straipsnis. Atlyginimas liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams, vertėjams, kviestiniams

Asmeniui, šaukiamam liudytoju, nukentėjusiuoju, ekspertu, specialistu, vertėju ar kviestiniu, paliekamas vidutinis uždarbis jo darbovietėje už visą laiką, jo nedirbtą ryšium su šaukimu pas kvotėją, tardytoją, prokurorą ar į teismą. Asmenims, kurie nėra darbininkai ar tarnautojai, išmokamas atlyginimas už jų atitraukimą nuo įprastinio darbo. Be to, visi nurodytieji asmenys turi teisę gauti turėtų kelionės išlaidų atlyginimą.

Ekspertas, specialistas ir vertėjas taip pat turi teisę gauti atlyginimą už savo pareigų atlikimą, išskyrus tuos atvejus, kai jie šias pareigas atlieka kaip tarnybinę užduotį.

Atlyginama iš kvotos, parengtinio tardymo organų ar teismo lėšų. Atlyginimo tvarką ir išmokėtinų sumų dydžius nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

123 straipsnis. Teismo išlaidų išieškojimas

Pripažinęs teisiamąjį kaltu, teismas, priimdamas nuosprendį, turi teisę nutarti išieškoti iš teismojo teismo išlaidas, išskyrus išlaidas, skirtas mokėti vertėjui.

Teismas turi teisę nutarti išieškoti teismo išlaidas ir iš tokio teismojo, kuris pripažintas kaltu, bet atleistas nuo bausmės.

Jeigu byloje pripažinti kaltais keli teisiamieji, tai teismas nutaria, kiek teismo išlaidų turi būti išieškota iš kiekvieno priklausomai nuo šių asmenų kaltės, jų atsakomybės laipsnio ir turtinės padėties.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, *Žin.*, 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), *įsigalioja nuo 2001 01 01*

123¹ straipsnis. Išlaidų nukentėjusiajam ir civiliniam ieškovui atlyginimas advokato
pagalbai
apmokėti

Pripažinęs teisiamąjį kaltu, teismas, priimdamas nuosprendį, turi teisę nutarti iš teismojo išieškoti nukentėjusiojo ir civilinio ieškovo naudai išlaidas advokato, dalyvavusio byloje nukentėjusiojo ir civilinio ieškovo atstovu, pagalbai apmokėti. Šios išlaidos išieškomos ne didesnės kaip nustatyta taksa.

124 straipsnis. Teismo išlaidų klausimo išsprendimas, nutraukiant baudžiamąją bylą,
išteisinant teisiamąjį, taip pat teisiamajam neišsigalint

Nutraukiant baudžiamąją bylą ar išteisinant teisiamąjį, taip pat neišsigalint asmeniui, iš kurio turi būti išieškomos teismo išlaidos, jos apmokamos iš valstybės lėšų.

Teisiamąjį išteisindamas baudžiamojoje byloje, keliamoje tik dėl nukentėjusiojo skundo, teismas turi teisę nutarti, kad visas teismo išlaidas ar jų dalį turi apmokėti asmuo, dėl kurio skundo buvo pradėta byla.

Nutraukdamas bylą dėl nukentėjusiojo susitaikymo su kaltinamuoju, teismas turi teisę nutarti, kad teismo išlaidas turi apmokėti kaltinamasis ir nukentėjusysis arba vienas iš jų.

ANTRASIS SKYRIUS

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS IŠKĖLIMAS

Vienuoliktasis skirsnis

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS IŠKĖLIMAS

125 straipsnis. Vados ir pagrindai baudžiamajai bylai iškelti

Vados baudžiamajai bylai iškelti yra šios:

- 1) žodiniai ir rašytiniai piliečių pareiškimai;
- 2) valstybinių ir visuomeninių įmonių, įstaigų, organizacijų ir pareigūnų pranešimai;
- 3) kaltininko atvykimas ir prisipažinimas padarius nusikaltimą;
- 4) betarpiškas kvotos organo, tardytojo, prokuroro, teisėjo ar teismo iškėlimas aikštėn nusikaltimo požymių.

Baudžiamoji byla gali būti iškeliama tik tais atvejais, kai pakanka duomenų, rodančių, kad yra nusikaltimo požymiai.

Gautą pareiškimą ar pranešimą, esant reikalui, patikrina prokuroras, tardytojas ar kvotos organas ne vėliau kaip per dešimt dienų.

126 straipsnis. Baudžiamosios bylos iškėlimas tik dėl nukentėjusiojo skundo

Baudžiamosios bylos dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 116 straipsnyje, 117 straipsnio pirmojoje ir trečiojoje dalyse, 119 ir 133 straipsniuose, keliamos tik dėl nukentėjusiojo skundo. Šiose bylose kaltinimo teisė, nagrinėjant bylą teisme, priklauso nukentėjusiajam ir byla turi būti nutraukiama, jeigu nukentėjusysis susitaiko su kaltinamuoju.

Nukentėjusiajam susitaikyti su kaltinamuoju leidžiama tik iki teismo išėjimo į pasitarimo kambarį priimti nuosprendžio.

Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytas bylas teisėjas iškelia dėl nukentėjusiojo skundo ir teismas nagrinėja be parengtinio tyrimo.

Prokuroras turi teisę palaikyti kaltinimą teisme, jeigu to reikalauja piliečių teisių ir teisėtų interesų apsauga.

Išimtiniais atvejais, jeigu byla dėl kurio nors nusikaltimo, numatyto Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 116 straipsnyje, 117 straipsnio pirmojoje ir trečiojoje dalyse, 133 straipsnyje, turi ypatingą visuomeninę reikšmę arba jeigu nukentėjusysis šioje byloje ar byloje dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 119 straipsnyje dėl bejėgiškos savo būklės, priklausomybės nuo kaltinamojo ar dėl kitokių priežasčių neįstengia ginti savo teisių ir teisėtų interesų, prokuroras turi teisę iškelti tokią bylą ir nesant nukentėjusiojo skundo. Šiais atvejais procesas byloje vyksta bendra tvarka.

Jeigu parengtinio tyrimo metu nustatyta, kad padariusio veiką asmens veiksmuose yra ir tokio nusikaltimo požymių, dėl kurių bylos keliamos tik pagal nukentėjusiojo skundą, tai byloje esant nukentėjusiojo skundui dėl tokio nusikaltimo, daromas parengtinis tyrimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

Nr. [VIII-1647](#), 00.04.20, *Žin.*, 2000, Nr.38-1055 (00.05.10)

127 straipsnis. Pareiškimai ir pranešimai apie nusikaltimą

Piliečių pareiškimai apie nusikaltimą gali būti žodiniai ir rašytiniai. Žodinius pareiškimus kvotėjas, tardytojas, prokuroras ar teisėjas įrašo į protokolą, kurį pasirašo pareiškėjas. Pareiškėjui šiuo atveju turi būti išaiškinama jo atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 291 straipsnį už melagingą pranešimą. Tai atitinkamai pažymima protokole ir patvirtinama pareiškėjo ir priėmusiojo pareiškimą asmens parašais. Rašytiniai pareiškimai turi būti pasirašyti to asmens, kuris juos pateikia.

Valstybinių bei visuomeninių įmonių, įstaigų, organizacijų ir pareigūnų pranešimai apie nusikaltimą turi būti pateikiami raštu.

128 straipsnis. Būtinumas išnagrinėti pareiškimus ir pranešimus apie nusikaltimą

Prokuroras, tardytojas, kvotos organas ar teisėjas privalo priimti pareiškimus ir pranešimus apie bet kokią padarytą ar rengiamą nusikaltimą ir ne vėliau kaip per tris dienas nuo pareiškimo ar pranešimo gavimo dienos, o išimtiniais atvejais - ne vėliau kaip per dešimt dienų, priimti dėl jų sprendimą.

Gavus pareiškimą ar pranešimą apie padarytą nusikaltimą, jį tiriantis pareigūnas gali išreikalauti reikiamą medžiagą ir atlikti šiame kodekse nustatyta tvarka tardymo veiksmus nusikaltimo požymiams nustatyti: liudytojo apklausą, akistatą, parodymą atpažinti, poėmį, asmens kratą, laikiną nuosavybės teisių apribojimą (asmenų, įtariamų turint nusikalstamai įgyto turto, laikiną nuosavybės teisių apribojimą), apžiūrą, parodymų patikrinimą vietoje, tardymo eksperimentą, pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimą, reviziją, ekspertizę, gauti specialisto išvadą.

Dėl gauto pareiškimo ar pranešimo turi būti priimamas vienas iš šių sprendimų:

1) iškelti baudžiamąją bylą;

- 2) atsisakyti iškelti baudžiamąją bylą;
- 3) perduoti pareiškimą ar pranešimą pagal tardyminį priklausomumą ar teisingumą.

Jeigu iš pareiškime ar pranešime išdėstytų aplinkybių yra pagrindas manyti, kad nusikaltimą padarė organizuota grupė ar nusikalstamas susivienijimas, taip pat jeigu aplinkybėms patikrinti būtinos specialios žinios ir dėl to būtina skirti ekspertizę, reviziją ar gauti specialisto išvadą, prokuroro sutikimu pareiškimo ar pranešimo tyrimas pratęsiamas šio kodekso 150 straipsnyje nustatytais terminais ir tvarka. Gavus ekspertizės išvadą, revizijos aktą ar specialisto išvadą, sprendimas dėl baudžiamosios bylos turi būti priimamas ne vėliau kaip per tris dienas nuo šių dokumentų gavimo momento.

Apie priimtą sprendimą pranešama pareiškėjui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

129 straipsnis. Kaltininko atvykimas ir prisipažinimas padarius nusikaltimą

Jeigu kaltininkas atvyksta ir prisipažįsta padaręs nusikaltimą, nustatoma atvykusiojo asmenybė ir surašomas protokolas, kuriame smulkiai išdėstomas padarytasis pareiškimas. Protokolą pasirašo asmuo, kuris atvyko ir prisipažino padaręs nusikaltimą, taip pat surašiusis protokolą kvotėjas, tardytojas, prokuroras ar teisėjas.

130 straipsnis. Baudžiamosios bylos iškėlimo tvarka

Esant šio kodekso 125 straipsnyje nurodytai vadai ir pagrindui, kvotos organas, tardytojas, prokuroras, teisėjas ar teismas privalo iškelti baudžiamąją bylą. Baudžiamosios bylos iškėlimo reikalu priimamas nutarimas, o kai bylą kelia teismas, - nutartis, kur turi būti nurodoma vada ir pagrindas baudžiamajai bylai iškelti, baudžiamasis įstatymas, pagal kurį byla keliamą, taip pat tolesnis bylos perdavimas.

131 straipsnis. Atsisakymas iškelti baudžiamąją bylą

Jeigu nėra pagrindo baudžiamajai bylai iškelti, taip pat jeigu yra aplinkybių, kurios bylą daro negalimą, prokuroras, tardytojas, kvotos organas, teisėjas ar teismas atsisako iškelti baudžiamąją bylą.

Jeigu gautajame pareiškime ar pranešime yra duomenų apie administracinę ar drausminę nusižengimą, prokuroras, tardytojas, kvotos organas, teisėjas ar teismas perduoda šį pareiškimą ar pranešimą išspręsti administracine ar drausmine tvarka.

Jeigu atsisakoma iškelti baudžiamąją bylą, tuo reikalu priimamas motyvuotas nutarimas, o kai iškelti baudžiamąją bylą atsisako teismas, – nutartis. Tai pranešama piliečiui, įmonei, įstaigai ar visuomeninei organizacijai, iš kurių gautas pareiškimas ar pranešimas, ir išaiškinama jiems teisė apskūsti šį nutarimą ar nutartį. Prie pranešimo pridedamas nutarimas ar nutartis atsisakyti iškelti baudžiamąją bylą.

Prokuroro, tardytojo, kvotos organo nutarimą atsisakyti iškelti baudžiamąją bylą pareiškėjas gali apskūsti atitinkamai reikiamam prokurorui arba teismui, o teisėjo arba teismo nutartį – aukštesniajam teismui. Jei prokuroras, išnagrinėjęs skundą, nepanaikina nutarimo atsisakyti iškelti baudžiamąją bylą, toks prokuroro nutarimas gali būti apskūstas apylinkės teismui. Apylinkės teismo nutartis dėl prokuroro nutarimo ir aukštesniojo teismo nutartis yra galutinės ir neskundžiamos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

132 straipsnis. Organo, iškėlusio baudžiamąją bylą, veiksmai po bylos iškėlimo
Iškėlus baudžiamąją bylą:

1) kvotos organas pradeda daryti kvotą ir ne vėliau kaip per dvidešimt keturias valandas pasiunčia prokurorui nutarimo iškelti baudžiamąją bylą nuorašą;

2) tardytojas pradeda daryti parengtinį tardymą ir ne vėliau kaip per dvidešimt keturias valandas pasiunčia prokurorui nutarimo iškelti baudžiamąją bylą ir priimti bylą savo žinion nuorašą;

- 3) prokuroras perduoda bylą tyrimui daryti ar pats daro parengtinį tardymą;
- 4) teisėjas ir teismas perduoda bylą tyrimui daryti arba, kai parengtinį tyrimą daryti nebūtina, ją priima nagrinėti iš esmės betarpiškai teisme.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

133 straipsnis. Prokuroro vykdoma baudžiamosios bylos iškėlimo teisėtumo kontrolė Baudžiamosios bylos iškėlimo teisėtumą kontroliuoja prokuroras.

Jeigu kvotos organas ar tardytojas bylą iškėlė be teisėtos vados ir pagrindo, prokuroras savo nutarimu panaikina kvotos organo ar tardytojo nutarimą iškelti bylą ir atsisako iškelti baudžiamąją bylą arba nutraukia bylą, jeigu joje buvo atlikta tardymo veiksmų.

Jeigu nepagrįstai atsisakyta iškelti baudžiamąją bylą, prokuroras savo nutarimu panaikina kvotos organo, tardytojo ar žemesnio pagal pareigas prokuroro priimtą tuo reikalu nutarimą, iškelia bylą ir perduoda ją tyrimui atlikti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

TREČIASIS SKYRIUS

KVOTA IR PARENGTINIS TARDYMAS

Dvyliktasis skirsnis KVOTA

134 straipsnis. Kvotos organai

Kvotos organai yra šie:

- 1) policija;
- 2) valstybės saugumo įstaigos - bylose dėl valstybinių nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 62-71, 73, 73⁽¹⁾, 74 straipsniuose, ir karo nusikaltimų, numatytų Baudžiamojo kodekso 333-344 straipsniuose;
- 3) Specialiųjų tyrimų tarnyba - bylose, iškeltose Specialiųjų tyrimų tarnybos dėl nusikaltimų, kuriais pasireiškia korupcija;
- 4) Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos – bylose dėl nusikaltimų finansams ir su jais susijusių nusikaltimų;
- 5) karo policija - bylose dėl visų nusikaltimų, kuriuos padaro kariai, ir bylose dėl nusikaltimų, kuriuos padaro karinėse teritorijose ir kariniame transporte krašto apsaugos sistemos darbuotojai, vykdydami tarnybines pareigas; kariuomenės vado nustatytais atvejais karinių dalinių bei junginių vadai ir karinių įstaigų viršininkai - bylose dėl nusikaltimų, kuriuos padaro jiems pavaldūs kariai, ir bylose dėl nusikaltimų, kuriuos padaro jiems pavaldūs krašto apsaugos sistemos darbuotojai, vykdydami tarnybines pareigas arba atitinkamo dalinio, junginio, karinės įstaigos buvimo vietoje;
- 6) pataisos darbų įstaigų, tardymo izoliatorių, socialinės ir psichologinės reabilitacijos įstaigų viršininkai - bylose dėl nusikaltimų nustatyti tarnybos ėjimo tvarkai, kuriuos padaro šių įstaigų bendradarbiai, taip pat bylose dėl nusikaltimų, kurie padaromi nurodytų įstaigų buvimo vietoje;
- 7) valstybinės priešgaisrinės apsaugos organai - bylose dėl gaisrų ir dėl priešgaisrinių taisyklių pažeidimų;
- 8) Valstybės sienos apsaugos tarnyba – valstybės sienos apsaugos ir su jos pažeidimais susijusiose bylose;
- 9) muitinių tarnyba - kontrabandos bylose;
- 10) esančių tolimajame plaukiojime jūros laivų kapitonai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-709](#), 98.04.21, *Žin.*, 1998, Nr.42-1141 (98.05.06)

Nr. [VIII-777](#), 98.06.09, *Žin.*, 1998, Nr.57-1581 (98.06.24)

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)
Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, *Žin.*, 1999, Nr.113-3288 (99.12.30)
Nr. [VIII-1650](#), 00.05.02, *Žin.*, 2000, Nr.41-1163 (00.05.19), *įsigalioja nuo 2000.06.01*
Nr. [VIII-2015](#), 2000 10 10, *Žin.*, 2000, Nr. 92-2867 (2000 10 31)
Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*
Nr. [IX-652](#), 2001-12-13, *Žin.*, 2001, Nr. 112-4072 (2001-12-30), *įsigalioja nuo 2002-03-01*
Nr. [IX-817](#), 2002-03-28, *Žin.*, 2002, Nr. 33-1251 (2002-03-30), *įsigalioja nuo 2002-04-01*

135 straipsnis. Kvotos organo veiksmai bylose, kuriose būtina daryti parengtinį tardymą

Esant požymiams tokio nusikaltimo, dėl kurio parengtinį tardymą daryti būtina, kvotos organas iškelia baudžiamąją bylą ir, vadovaudamasis šio kodekso nustatytais taisyklėmis, atlieka neatidėliotinus tardymo veiksmus nusikaltimo pėdsakams nustatyti ir įtvirtinti: apžiūrą, kratą, poėmį, patikrinimą, įtariamųjų sulaikymą ir apklausą, nukentėjusiųjų ir liudytojų apklausą, parodymą atpažinti, taip pat paskiria ekspertizę ar gauna specialisto išvadą.

Apie iškeltą aikštėn nusikaltimą ir pradėtą kvotą kvotos organas tuojau praneša prokurorui.

Atlikęs neatidėliotinus tardymo veiksmus bylose, kuriose parengtinį tardymą daryti būtina, kvotėjas perduoda kvotos medžiagą tardytojui, kad šis padarytų parengtinį tardymą. Tuo reikalu kvotėjas priima nutarimą.

Tardytojas turi teisę bylą, esančią kvotos organo žinioje, bet kuriuo momentu priimti savo žinion.

Perdavęs bylą tardytojui, kvotos organas gali atlikti joje tardymo ir paieškos veiksmus tik tardytojo pavedimu. Jeigu perduota tardytojui byla, kurioje nebuvo galima susekti padariusio nusikaltimą asmens, kvotos organas toliau vykdo operatyvines paieškos priemones nusikaltėliui nustatyti. Apie rezultatus jis praneša tardytojui.

Baudžiamąsias bylas dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 271, 274 straipsniuose, iškelia kvotos organas. Atlikęs neatidėliotinus tardymo veiksmus, kvotos organas perduoda tokias baudžiamąsias bylas tardytojui tik tuo atveju, jeigu atliekant kvotą yra nustatytas trauktinas baudžiamojon atsakomybėn asmuo. Jeigu byloje trauktinas baudžiamojon atsakomybėn asmuo nenustatytas, baudžiamąją bylą kvotos organas sustabdo šio kodekso 218 straipsnio nustatyta tvarka.

136 straipsnis. Neteko galios.

137 straipsnis. Laikinas sulaikymas

Kvotėjas, tardytojas arba prokuroras gali sulaikyti asmenį, užklyptą darant nusikaltimą ar tuoj po to, kai jis nusikaltimą padarė, jei yra pagrindo manyti, kad toks asmuo gali pabėgti, ar tuoj pat neįmanoma nustatyti jo asmenybės, taip pat kitais atvejais, kai yra kardomajam kalnimui (suėmimui) taikyti būtinos sąlygos ir pagrindai.

Laikinis sulaikymas negali trukti ilgiau kaip 48 valandas.

Jei sulaikytajam asmeniui reikia skirti kardomąjį kalnimą (suėmimą), tai jis ne vėliau kaip per 48 valandas turi būti pristatytas teisėjui, kuris šio kodekso nustatyta tvarka išsprendžia kardomojo kalnimo (suėmimo) skyrimo klausimą.

138 straipsnis. Įtariamo padarius nusikaltimą asmens apklausa

Įtariamasis apklausiamas ne vėliau kaip per dvidešimt keturias valandas nuo sulaikymo momento.

Prieš apklausą įtariamajam turi būti išaiškinamos jo teisės, numatytos šio kodekso 59 straipsnyje; jam turi būti paskelbiama, kurio nusikaltimo padarymu jis įtariamas, ir tai pažymima apklausos protokole.

Įtariamasis apklausiamas, laikantis visų taisyklių, šio kodekso nustatytų kaltinamojo apklausai.

139 straipsnis. Kvotos darymo terminai

Bylose, kuriose parengtinį tardymą daryti būtina, kvota turi būti pabaigiama per vieną mėnesį nuo baudžiamosios bylos iškėlimo momento. Kvotos terminą gali pratęsti prokuroras, tiesiogiai prižiūrintis kvotos darymą toje byloje, bet ne daugiau kaip vienu mėnesiu. Išimtiniais atvejais kvotos darymo byloje terminas gali būti toliau pratęsiamas šio kodekso 150 straipsnyje nustatyta tvarka.

140 straipsnis. Kvotos organo veiksmų apskundimas

Skundai dėl kvotos organo veiksmų paduodami ir išsprendžiami šio kodekso 242 ir 243 straipsniuose numatyta tvarka.

141 straipsnis. Prokuroro įgaliojimai kontroliuojant, kad kvotos organai vykdytų įstatymus

Kontroliuodamas, kad kvotos organai vykdytų įstatymus, prokuroras pagal savo kompetenciją:

1) reikalauja iš kvotos organų pateikti patikrinimui baudžiamąsias bylas, dokumentus, medžiagą ir kitokias žinias apie padarytus nusikaltimus, kvotos eigą ir nusikaltimus padariusių asmenų nustatymą, tikrina, kaip nagrinėjami pareiškimai bei pranešimai apie padarytus ar rengiamus nusikaltimus;

2) panaikina kvotėjų neteisėtus ir nepagrįstus nutarimus;

3) duoda nurodymus raštu dėl nusikaltimų tyrimo, atskirų tardymo veiksmų atlikimo ir nusikaltimą padariusių asmenų paieškos;

4) paveda kvotos organams vykdyti nutarimus sulaikyti, atvesdinti, suimti, daryti kratą, poėmį, nutarimus dėl nusikaltimą padariusių asmenų paieškos, atlikti kitus tardymo veiksmus, taip pat duoda nurodymus imtis reikiamų priemonių nusikaltimams išaiškinti ir juos padariusiems asmenims nustatyti bylose, kurios yra prokuroro ar prokuratūros tardytojo žinioje;

5) dalyvauja darant kvotą ir reikiamais atvejais pats atlieka tardymo veiksmus;

6) sankcionuoja kratą, arešto uždėjimą pašto-telegrafo korespondencijai ir jos poėmį;

7) siekdamas užtikrinti išsamiausią ir objektyviausią bylos ištyrimą, bet kuriuo momentu paima iš kvotos organo baudžiamąją bylą ir perduoda ją tardytojui;

8) nušalina kvotėją nuo tolesnės kvotos, jeigu jis kvotos metu pažeidė įstatymą;

9) iškelia baudžiamąsias bylas arba atsisako jas iškelti, nutraukia baudžiamąsias bylas.

Prokuroras vykdo ir kitokius šio kodekso jam suteiktus įgaliojimus.

Prokuroro nurodymai, šio kodekso nustatyta tvarka duoti kvotos organams dėl kvotos, šiems organams yra privalomi. Gautų nurodymų apskundimas aukštesniajam prokurorui nesustabdo jų vykdymo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [LX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

Tryliktasis skirsnis

BENDROSIOS PARENGTINIO TARDYMO DARYMO SĄLYGOS

142 straipsnis. Parengtinio tardymo organai

Parengtinį tardymą baudžiamosiose bylose atlieka prokuratūros tardytojai, Specialiųjų tyrimų tarnybos tardytojai ir vidaus reikalų organų tardytojai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1650](#), 00.05.02, Žin., 2000, Nr. 41-1163 (00.05.19), įsigalioja nuo 2000.06.01

143 straipsnis. Parengtinio tardymo būtinumas ir tardyminis priklausomumas

Bylose dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 62-73, 73⁽¹⁾, 74, 74⁽²⁾, 83, 85⁽¹⁾, 104-107, 109, 110, 118-121, 124, 129, 131⁽¹⁾, 132⁽¹⁾, 134-142, 142⁽¹⁾-

142⁽³⁾, 199⁽⁴⁾, 200-203⁽¹⁾, 209, 219-224, 229, 237, 245⁽¹⁾-245⁽⁴⁾, 249⁽²⁾, 251-269, 298, 303, 306⁽¹⁾ ir 333-344 straipsniuose, parengtinį tardymą atlieka prokuratūros tardytojai.

Vidaus reikalų ministerijos tardytojai atlieka parengtinį tardymą visose baudžiamosiose bylose, išskyrus tas, kurios tardymingos prokuratūros tardytojams.

Specialiųjų tyrimų tarnybos tardytojai atlieka parengtinį tardymą baudžiamosiose bylose, iškeltose Specialiųjų tyrimų tarnybos dėl nusikaltimų, kuriais pasireiškia korupcija, ir baudžiamosiose bylose, prokuroro perduotose Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 141 straipsnio 7 punkto bei 160 straipsnio 8 punkto nustatyta tvarka.

Bylose dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 75, 84, 144, 145, 227⁽³⁾, 282-289, 312 ir 329 straipsniuose, parengtinį tardymą atlieka tas organas, kuris iškėlė baudžiamąją bylą.

Bylose dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 89, 291-295, 297, 299, 304 straipsniuose, parengtinį tardymą atlieka tas organas, kurio tardyminiam priklausomumui priskiriamas nusikaltimas, dėl kurio iškelta byla.

Bylose dėl nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 227⁽¹⁾ straipsnyje, parengtinį tardymą atlieka tas organas, kurio tardyminiam priklausomumui priskiriamas nusikaltimas, dėl kurio iškelta ši byla. Jeigu atliekant šioje byloje parengtinį tardymą nustatomi keli nusikaltimai, kurie priskiriami ir prokuratūros tardytojams, ir Vidaus reikalų ministerijos arba Specialiųjų tyrimų tarnybos tardytojams, parengtinį tardymą dėl visų nusikaltimų atlieka prokuratūros tardytojai.

Dėl akivaizdžių nusikaltimų, išvardytų šio kodekso 440 straipsnyje, parengtinis tardymas nedaromas, o šių nusikaltimų išteisinis bylų parengimas atliekamas sumarinio proceso tvarka. Tačiau, jeigu tokiose bylose paaiškėja aplinkybės, nustatytos šio kodekso 443 straipsnyje, būtina atlikti parengtinį tardymą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-462](#), 97.10.16, *Žin.*, 1997, Nr.97-2447 (97.10.29)

Nr. [VIII-618](#), 98.02.03, *Žin.*, 1998, Nr.17-398 (98.02.19)

Nr. [VIII-709](#), 98.04.21, *Žin.*, 1998, Nr.42-1141 (98.05.06)

Nr. [VIII-745](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.51-1397 (98.06.03)

Nr. [VIII-777](#), 98.06.09, *Žin.*, 1998, Nr.57-1581 (98.06.24)

Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, *Žin.*, 1999, Nr.113-3288 (99.12.30)

Nr. [VIII-1647](#), 00.04.20, *Žin.*, 2000, Nr.38-1055 (00.05.10)

Nr. [VIII-1650](#), 00.05.02, *Žin.*, 2000, Nr.41-1163 (00.05.19), *įsigalioja nuo 2000.06.01*

144 straipsnis. Visuomenės įtraukimas dalyvauti nusikaltimų išaiškiniame

Darydamas tyrimą, tardytojas gali plačiai naudotis visuomenės pagalba nusikaltimams išaiškinti ir juos padariusiems asmenims nustatyti, taip pat padedančioms daryti nusikaltimus priežastims ir sąlygoms atskleisti ir pašalinti.

145 straipsnis. Parengtinio tardymo darymo vieta

Parengtinis tardymas atliekamas tame rajone, kur padarytas nusikaltimas. Siekiant, kad byla būtų kuo greičiau ir išsamiau ištirta, tyrimas gali būti atliekamas nusikaltimo iškėlimo aikštėn vietoje, taip pat įtariamą, kaltinamojo ar daugumos liudytojų buvimo vietoje.

Tardytojas, gavęs žinių apie nusikaltimą, kurį turi tirti kitas tardymo organas, privalo iškelti baudžiamąją bylą, atlikti neatidėliotinus tardymo veiksmus ir perduoti bylą pagal tardyminį priklausomumą. Tardyminio priklausomumo klausimą sprendžia tos vietos, kur tyrimas pradėtas, prokuroras.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

146 straipsnis. Atskirieji tardytojo pavedimai

Esant reikalui atskirus tardymo veiksmus atlikti kitame rajone, tardytojas turi teisę pats juos atlikti arba pavesti raštu arba žodžiu jų atlikimą atitinkamam tardytojui ar kvotos organui. Šie privalo pavedimą dėl atskirų tardymo veiksmų atlikimo įvykdyti ne vėliau kaip per dešimt dienų.

147 straipsnis. Parengtinio tardymo darymo pradžia

Parengtinis tardymas daromas, tikslai iškėlus baudžiamąją bylą ir laikantis šio kodekso nustatytos tvarkos.

Pradėdamas daryti tardymą, tardytojas priima nutarimą priimti bylą savo žinion, jeigu toks nutarimas nebuvo priimtas, iškeliant baudžiamąją bylą. Nutarimo priimti bylą savo žinion nuorašą tardytojas per dvidešimt keturias valandas pasiunčia prokurorui.

148 straipsnis. Kelių tardytojų daromas baudžiamojoje byloje parengtinis tardymas

Jeigu byla yra sudėtinga ar didelė, parengtinis tardymas gali būti pavedamas keliems tardytojams.

Vienas iš tardytojų paskiriamas grupės vadovu. Jis priima bylą savo žinion ir vadovauja kitų tardytojų veiksmams. Šiuo atveju įtariamajam, kaltinamajam, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui ir civiliniam atsakovui paskelbiama visa tardytojų sudėtis. Apie tai surašomas protokolas.

149 straipsnis. Baudžiamųjų bylų sujungimas ir išskyrimas

Į vieną bylą gali būti sujungiamos tik tos bylos, kuriose keli asmenys kaltinami bendrininkavimu viename ar keliuose nusikaltimuose, arba bylos, kuriose vienas asmuo kaltinamas kelių nusikaltimų padarymu, taip pat bylos, kuriose vienas asmuo kaltinamas nusikaltimo padarymu, o kitas iš anksto nepažadėtu to paties nusikaltimo slėpimu ar nepranešimu apie jį.

Gali būti nesujungiamos baudžiamosios bylos, kuriose tas pats asmuo kaltinamas numatytais tuose pačiuose baudžiamuosiuose įstatymuose nusikaltimais, jeigu jie buvo išaiškinti, kai kitos bylos buvo baigtos tirti arba perduotos teismui nagrinėti.

Išskirti bylą leidžiama tik tais atvejais, kada tai būtinai reikalinga, jeigu tai neatsiliepia bylos ištyrimo bei išsprendimo išsamumui ir nešališkumui.

Išimtiniais atvejais generalinio prokuroro ar jo pavaduotojo sutikimu leidžiama išskirti bylą vienam ar keliems asmenims, kaltinamiems vienu ar keliais nusikaltimais, tačiau padariusiems daugiau tuose pačiuose ar kituose baudžiamuosiuose įstatymuose numatytų nusikaltimų, kurių tyrimas nėra baigtas. Baigus bylos tyrimą arba perdavus nagrinėti teismui, kitų nusikaltimų tyrimas vyksta įprasta tvarka.

Bylos sujungiamos ir išskiriamos tardytojo ar prokuroro nutarimu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. IX-500, 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

150 straipsnis. Parengtinio tardymo terminai

Parengtinis tardymas baudžiamojoje byloje turi būti pabaigiamas ne vėliau kaip per du mėnesius, o byloje dėl organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo veiklos - ne vėliau kaip per šešis mėnesius.

Į parengtinio tardymo terminą įeina laikas nuo bylos iškėlimo momento iki to momento, kada perduodama prokurorui byla su kaltinamąja išvada ar nutarimu perduoti bylą teismui, kad būtų išnagrinėtas priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių skyrimo klausimas, arba iki bylos nutraukimo ar sustabdymo.

Parengtinio tardymo terminą iki trijų mėnesių pratęsia apylinkės vyriausiasis prokuroras arba jo pavaduotojai, iki šešių mėnesių - apygardos vyriausiasis prokuroras arba jo pavaduotojai. Toliau pratęsti parengtinio tardymo terminą gali išimtiniais atvejais Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras arba jo pavaduotojai.

Teismui gražinus bylą tardymui papildyti, taip pat atnaujinus sustabdytą ar nutrauktą bylą, papildomojo tardymo terminą nustato prokuroras, prižiūrintis tardymą, iki vieno

mėnesio, skaičiuojant nuo to momento, kai tardytojas priėmė bylą savo žinion. Toliau terminas pratęsiamas šio straipsnio trečiosios dalies nustatyta tvarka.

Parengtinio tardymo termino pratęsimo reikalu tardytojas priima motyvuotą nutarimą.

151 straipsnis. Vertėjo dalyvavimo būtinumas

Kai įtariamasis, kaltinamasis, nukentėjusysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas, liudytojas, ekspertas, specialistas nemoka kalbos, kuria vyksta bylos procesas ir kai tardytojas nemoka nurodytųjų asmenų gimtosios kalbos arba kitos kalbos, kurią šie asmenys moka, tardytojas kviečia vertėją.

Apklausiant nebylį ar kurčiąjį, ta pačia tvarka kviečiamas asmuo, suprantantis nebylio ar kurčiojo ženklus.

Jeigu vertėjas neatvyksta be svarbios priežasties arba atsisako be teisėto pagrindo atlikti savo pareigas, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Už žinomai neteisingą išvertimą vertėjas atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį. Už žinomai neteisingą atsakomybėn bendra tvarka.

152 straipsnis. Nušalinimas vertėjo parengtiniame tardyme

Nušalinimą vertėjui parengtiniame tardyme gali pareikšti įtariamasis, kaltinamasis, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, taip pat nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai.

Nušalinimas turi būti motyvuojamas.

Vertėjo nušalinimą parengtiniame tardyme išsprendžia tardytojas ar prokuroras sutinkamai su taisyklėmis, išdėstytomis šio kodekso 29 ir 31 straipsniuose, su tuo apribojimu, kad pirmesnis asmens dalyvavimas byloje kaip vertėjo negali būti pagrindas jam nušalinti.

152¹ straipsnis. Specialisto dalyvavimas parengtiniame tardyme

Šio kodekso numatytais atvejais tardytojas turi teisę šaukti dalyvauti tardymo veiksmo atlikime specialistą, nesuinteresuotą bylos baigtimi. Tardytojo reikalavimas, kuriuo šaukiamas specialistas, yra privalomas įmonės, įstaigos ar organizacijos, kur dirba specialistas, vadovui.

Prieš pradėdamas tardymo veiksmą, kuriame dalyvauja specialistas, tardytojas įsitikina specialisto asmens tapatybe ir kompetentingumu, išaiškina jo santykius su įtariamuoju, kaltinamuoju ir nukentėjusiuoju, taip pat patikrina, ar nėra pagrindo specialistui nušalinti. Tardytojas paaiškina specialistui jo teises ir pareigas ir išpėja dėl jo atsakomybės už atsisakymą be teisėto pagrindo atlikti savo pareigas ir už žinomai melagingą paaiškinimą. Tai pažymima atitinkamo tardymo veiksmo protokole ir patvirtinama specialisto parašu.

Specialistas privalo: šaukiamas atvykti ir dalyvauti, atliekant tardymo veiksmą, ir naudodamasis savo specialiomis žiniomis bei įgūdžiais, padėti tardytojui surasti, įtvirtinti ir paimti įrodymus; atkreipti tardytojo dėmesį į aplinkybes, susijusias su įrodymų suradimu, įtvirtinimu ir poėmiu; duoti paaiškinimus dėl atliekamų savo veiksmų ir specialių klausimų, kylančių, atliekant tardymo veiksmą.

Specialistas turi teisę daryti įrašytinus į protokolą pareiškimus, susijusius su įrodymų suradimu, įtvirtinimu ir poėmiu.

Specialistas taip pat pateikia išvadą šio kodekso 84² straipsnyje nustatyta tvarka. Specialisto išvada kaltinamajam pateikiama tardytojo nustatytu momentu.

Jeigu specialistas neatvyksta be svarbios priežasties arba be teisėto pagrindo atsisako atlikti savo pareigas, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Už žinomai melagingą paaiškinimą specialistas atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį. Specialistas už žinomai melagingą paaiškinimą ar išvadą baudžiamajon atsakomybėn traukiamas bendra tvarka.

152² straipsnis. Nušalinimas specialisto parengtiniame tardyme

Nušalinimą specialistui parengtiniame tardyme gali pareikšti įtariamasis, kaltinamasis, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, taip pat nukentėjęsysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai.

Nušalinimas turi būti motyvuojamas.

Specialisto nušalinimą parengtiniame tardyme išsprendžia tardytojas ar prokuroras sutinkamai su taisyklėmis, išdėstytomis šio kodekso 29 ir 31 straipsniuose, su tuo apribojimu, kad pirmesnis asmens dalyvavimas byloje kaip specialisto negali būti pagrindas jam nušalinti.

153 straipsnis. Šaukimas kviestinių parengtiniame tardyme

Atliekant tardymo veiksmus, išskyrus apklausas, tardytojas turi teisę šaukti kviestinius.

Kviestiniais gali būti šaukiami bet kurie byloje nesuinteresuoti piliečiai.

Kviestinis privalo patvirtinti veiksmų, kuriuos atliekant jis buvo akivaizdoje, faktą, turinį ir rezultatus. Kviestinis turi teisę daryti pastabas dėl atliktų veiksmų. Kviestinio pastabos turi būti įrašomos į atitinkamo tardymo veiksmo protokolą.

Prieš pradėdamas tardymo veiksmą, kurį atliekant yra akivaizdoje kviestiniai, tardytojas išaiškina jiems jų pareigas ir teises.

Jeigu asmuo be svarbių priežasčių atsisako atlikti kviestinio pareigas, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka. Tokiam asmeniui gali būti skiriama administracinė nuobauda - bauda iki penkiasdešimties litų.

154 straipsnis. Pripažinimo nukentėjusiuoju tvarka parengtiniame tardyme

Tardytojas, iš bylos matydamas, kad nusikaltimu piliečiui padaryta moralinės, fizinės ar turinės žalos, savo iniciatyva arba remdamasis iš to asmens gautu pareiškimu, priima motyvuotą nutarimą pripažinti jį nukentėjusiuoju ir apie tai praneša nukentėjusiajam ir jo atstovui. Kartu jiems išaiškinamos šio kodekso 60 straipsnyje numatytos nukentėjusiojo teisės. Tai pažymima nutarime.

155 straipsnis. Pripažinimo civiliniu ieškovu tvarka parengtiniame tardyme

Tardytojas, iš bylos matydamas, kad nusikaltimu piliečiui, įmonei, įstaigai ar organizacijai padaryta materialinės žalos, privalo išaiškinti jiems ar jų atstovams teisę pareikšti civilinį ieškinį ir apie tai surašo protokolą arba praneša raštu.

Jeigu civilinis ieškinys pareiškiamas, tardytojas privalo priimti motyvuotą nutarimą pripažinti civiliniu ieškovu arba atsisakyti pripažinti juo ir apie tai praneša atitinkamai piliečiui, įmonei, įstaigai ar organizacijai.

Atvykus asmeniui, pripažintam civiliniu ieškovu, arba jo atstovui, tardytojas išaiškina jiems jų teises, numatytas šio kodekso 61 straipsnyje, ir apie tai pažymi nutarime.

156 straipsnis. Patraukimo civiliniu atsakovu tvarka parengtiniame tardyme

Tardytojas, iš bylos matydamas, kad už kaltinamojo nusikalstamais veiksmais padarytą žalą pagal įstatymą materialiai turi atsakyti tėvai, globėjai, rūpintojai ar kiti piliečiai arba įmonė, įstaiga, organizacija, priima motyvuotą nutarimą patraukti atitinkamą pilietį ar įmonę, įstaigą, organizaciją civiliniu atsakovu. Nutarimas paskelbiamas civiliniam atsakovui ar jo atstovui. Kartu jiems išaiškinamos šio kodekso 62 straipsnyje numatytos civilinio atsakovo teisės, ir tai pažymima nutarime.

156¹ straipsnis. Liudytojo ar nukentėjusiojo asmens tapatybę nustatančių duomenų įslaptinimas

Prokuroras, taip pat prokuroro sutikimu tardytojas sunkių nusikaltimų bylose, norėdami užtikrinti liudytojo ar nukentėjusiojo asmens saugumą, turi teisę įslaptinti jų pavardę ir kitus asmens tapatybę nustatančius duomenis. Tuo reikalu surašomas nutarimas, kuris saugomas atskirai nuo bylos kartu su specialiu tardymo veiksmo protokolo priedu.

Tardymo veiksmai su šiais asmenimis atliekami, laikantis bendrųjų šio kodekso taisyklių su išimtimi, kad be prokuroro ar tardytojo niekas negalėtų sužinoti tardyme dalyvavusio liudytojo ar nukentėjusio asmens tapatybę nustatančių duomenų.

Įslaptinti asmens tapatybę nustatantys duomenys yra valstybinė paslaptis. Susipažinti su tikraisiais asmens tapatybę nustatančiais duomenimis turi teisę tik byloje dalyvaujantys tardytojai, prokurorai ir teisėjai. Už įslaptintų duomenų paskelbimą jie atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 73 straipsnį.

157 straipsnis. Neleistinumas pagarsinti parengtinio tyrimo duomenų

Parengtinio tyrimo duomenys gali būti pagarsinami tik kvotėje, tardytojo ar prokuroro leidimu ir tik ta apimtimi, kurią jie pripažįsta tai esant galima.

Reikiamais atvejais kvotėjas, tardytojas ar prokuroras įspėja liudytoją, taip pat nukentėjusįjį ir jo atstovą, civilinį ieškovą, civilinį atsakovą arba jų atstovus, kaltinamojo gynėją, ekspertą, specialistą, vertėją, kviestinius ir kitus asmenis, buvusius akivaizdoje, atliekant tardymo veiksmus, kad neleistina be jo leidimo pagarsinti parengtinio tyrimo duomenų. Tuo reikalu iš šių asmenų gali būti paimamas atitinkamas rašytinis pasižadėjimas su įspėjimu dėl atsakomybės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 299 straipsnį.

158 straipsnis. Tardytojo pareiga užtikrinti nuosprendžio vykdymą, kiek jis liečia turto

konfiskavimo

Tirdamas bylą dėl nusikaltimo, už kurį gali būti skiriama turto konfiskavimo bausmė, tardytojas privalo imtis priemonių, kad nebūtų paslėptas kaltinamojo turtas.

159 straipsnis. Neteko galios.

160 straipsnis. Prokuroro įgaliojimai kontroliuojant, kad parengtinio tardymo organai vykdytų įstatymus

Kontroliuodamas, kad parengtinio tardymo organai vykdytų įstatymus, prokuroras pagal savo kompetenciją:

1) reikalauja iš parengtinio tardymo organų pateikti patikrinimui baudžiamąsias bylas, dokumentus, medžiagas ir kitokias žinias apie padarytus nusikaltimus, parengtinio tardymo eigą ir nusikaltimus padariusių asmenų nustatymą; ne rečiau kaip vieną kartą per mėnesį tikrina, kaip vykdomi įstatymo reikalavimai dėl pareiškimų bei pranešimų apie padarytus ar rengiamus nusikaltimus priėmimo, registravimo bei nagrinėjimo;

2) panaikina tardytojų neteisėtus ir nepagrįstus nutarimus;

3) duoda nurodymus raštu dėl nusikaltimų tyrimo, kardamosios priemonės parinkimo, pakeitimo ar panaikinimo, nusikaltimo kvalifikavimo, atskirų tardymo veiksmų atlikimo ir nusikaltimus padariusių asmenų paieškos;

4) dalyvauja darant parengtinį tardymą ir reikiamais atvejais pats atlieka tardymo veiksmus ar visą tyrimą bet kurioje byloje;

5) sankcionuoja kaltinamojo nušalinimą nuo pareigų ir kitus tardytojo veiksmus šio kodekso numatytais atvejais;

6) prailgina tyrimo terminus šio kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;

g

rašina baudžiamąsias bylas parengtinio tardymo organams su savo nurodymais papildomam tyrimui padaryti;

siekdamas užtikrinti kuo išsamesnį ir nešališkesnį bylos ištyrimą, bet kurią bylą paima iš vieno parengtinio tardymo organo ir perduoda ją kitam, taip pat iš vieno tardytojo kitam;

9) nušalina tardytoją nuo tolesnio parengtinio tardymo darymo, jeigu jis, tirdamas bylą, pažeidė įstatymą, taip pat iškelia drausminę bylą tardytojui;

10) iškelia baudžiamąsias bylas arba atsisako jas iškelti; nutraukia arba sustabdo baudžiamąsias bylas; tvirtina kaltinamąsias išvadas (nutarimus); perduoda baudžiamąsias bylas teismui.

Prokuroras taip pat vykdo ir kitokius šio kodekso jam suteiktus įgaliojimus.

Prokuroro nurodymai, šio kodekso numatyta tvarka duoti parengtinio tardymo organams dėl baudžiamųjų bylų iškėlimo ir jų tyrimo, šiems organams yra privalomi. Gautą nurodymų apskundimas aukštesniajam prokurorui nesustabdo jų vykdymo, išskyrus šio kodekso 48 straipsnio antrojoje dalyje numatytus atvejus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

Keturioliktasis skirsnis KALTINIMO PAREIŠKIMAS IR KALTINAMOJO APKLAUSA

161 straipsnis. Patraukimas kaltinamuoju

Esant pakankamai įrodymų, duodančių pagrindą pareikšti kaltinimą nusikaltimo padarymu, tardytojas priima motyvuotą nutarimą patraukti tą asmenį kaltinamuoju.

162 straipsnis. Nutarimas patraukti kaltinamuoju

Nutarime patraukti kaltinamuoju turi būti nurodoma: nutarimo surašymo laikas ir vieta; kas jį surašė; traukiamo kaltinamuoju asmens pavardė, vardas; nusikaltimas, kurio padarymu kaltinamas tas asmuo, kartu nurodant nusikaltimo padarymo laiką, vietą ir kitas aplinkybes, kiek jos nustatytos bylos medžiaga; baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikaltimą, taip pat pagrindiniai įrodymai, kuriuos tardytojas laiko esant galima nurodyti.

163 straipsnis. Kaltinamojo šaukimo tvarka

Laisvas kaltinamasis šaukiamas pas tardytoją šaukimu, kuris įteikiamas kaltinamajam pasirašytinai, kartu nurodant įteikimo laiką. Šaukimas gali būti perduodamas taip pat telefonograma ar telegrama, kurios įteikiamos kaltinamajam pasirašytinai. Jo parašas, kad šaukimas įteiktas, gražinamas tardytojui prijungti prie bylos.

Šaukime turi būti nurodoma: kas šaukiamas kaltinamuoju, kur ir pas ką, atvykimo diena ir valanda, taip pat neatvykimo pasekmės.

Kaltinamajam laikinai nesant, šaukimas jam perduoti įteikiamas pasitašytinai kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių suaugusių šeimos narių, butų eksploatavimo organizacijai, kaltinamojo darbovietės administracijai ar vietos savivaldybės valdymo organui.

Jaunesnis kaip šešiolikos metų amžiaus asmuo kaltinamuoju šaukiamas paprastai per savo tėvus ar kitus įstatyminius atstovus. Kitokia tvarka leidžiama tik tais atvejais, kai to reikalauja bylos aplinkybės.

Jeigu kaltinamasis be svarbios priežasties neatvyksta į kvotos organą ar pas tardytoją, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Suimtas kaltinamasis šaukiamas per kaltinimo vietos administraciją.

164 straipsnis. Neteko galios.

165 straipsnis. Kaltinamojo atvedinimas

Jeigu kaltinamasis neatvyksta be svarbios priežasties, jis, tardytojo nutarimu, gali būti atvedinamas.

Tardytojo nutarimas atvedinti paskelbiamas kaltinamajam.

Kaltinamasis negali būti atvedinamas naktį, išskyrus neatidėliotinus atvejus.

Atvedinti kaltinamąjį be išankstinio šaukimo galima tik tais atvejais, kai kaltinamasis slapstosi nuo tardymo arba neturi aiškios gyvenamosios vietos.

Atvedina, tardytojo pavedimu, policija.

166 straipsnis. Kaltinimo pareiškimas

Kaltinimas turi būti pareiškiamas ne vėliau, kaip per dvi dienas nuo nutarimo patraukti kaltinamuoju priėmimo momento ir nieku būdu ne vėliau kaip kaltinamojo atvykimo arba jo atvedsinimo dieną.

Šiame straipsnyje nustatytas kaltinimo pareiškimo terminas nutrūksta, jeigu kaltinamasis pasislepia nuo tardymo arba tardytojo šaukiamas, neatvyksta.

Tardytojas, įsitikinęs kaltinamojo asmens tapatybe, paskelbia jam nutarimą patraukti kaltinamuoju ir išaiškina pareikštojo kaltinimo esmę.

Šių veiksmų atlikimas patvirtinamas nutarime patraukti kaltinamuoju kaltinamojo parašu, taip pat tardytojo parašu. Kartu nurodomas kaltinimo pareiškimo laikas.

Jeigu kaltinamasis atsisako pasirašyti, tardytojas nutarime patraukti kaltinamuoju pažymi, kad nutarimo tekstas kaltinamajam paskelbtas.

Genocidu arba karo nusikaltimais, numatytais Baudžiamojo kodekso 333–339 straipsniuose, kaltinamam kaltinamajam, kuris yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengia atvykti pas tardytoją, kaltinimas nepareiškiamas. Kaltinimo nepareiškimas netrukdo užbaigti byloje parengtinį tardymą ir bylą perduoti į teismą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-584](#), 97.12.23, *Žin.*, 1997, Nr.118-3042 (97.12.27)

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, *Žin.*, 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

167 straipsnis. Išaiškinimas kaltinamajam jo teisių

Pareikšdamas kaltinimą, tardytojas privalo išaiškinti kaltinamajam jo teises, numatytas šio kodekso 52 straipsnyje. Tai pažymima nutarime patraukti kaltinamuoju ir patvirtinama kaltinamojo parašu.

168 straipsnis. Kaltinamojo apklausos tvarka

Tardytojas privalo apklausti kaltinamąjį tuojau po to, kai jam pareiškiamas kaltinimas. Jeigu negalima apklausti tuojau, tai apie tokio uždelsimo priežastis turi būti surašomas protokolas.

Kaltinamasis negali būti apklausiamas nakties metu, išskyrus neatidėliotinus atvejus.

Kaltinamasis apklausiamas parengtinio tardymo darymo vietoje. Tardytojas turi teisę, jeigu jis pripažįsta tai esant reikalinga, apklausti kaltinamąjį jo buvimo vietoje.

Jeigu toje pačioje byloje yra keli kaltinamieji jie apklausiami atskirai. Be to, tardytojas imasi priemonių, kad kaltinamieji, pašaukti apklausai, negalėtų tarpusavyje susišinoti.

Apklausos pradžioje tardytojas turi paklausti kaltinamąjį, ar jis prisipažįsta kaltas dėl pareikšto jam kaltinimo, po to pasiūlo kaltinamajam duoti parodymus apie kaltinimo esmę.

Esant reikalui, tardytojas duoda kaltinamajam klausimus. Menantieji atsakymą klausimai neleidžiami.

Tardytojui draudžiama stengtis išgauti kaltinamojo parodymus smurtu, grasinimais ar kitokiomis neteisėtomis priemonėmis.

168¹ straipsnis. Prokuroro nutarimas dėl kaltinamojo prisipažinimo

Prokuroras, nustatęs, kad parengtinio bylos tyrimo metu kaltinamasis prisipažino ir aktyviai padėjo išaiškinti nusikaltimą, gali priimti motyvuotą nutarimą, kuriame išdėsto prašymą teismui dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 41¹ straipsnyje nurodytų bausmės skyrimo taisyklių taikymo.

Kaltinamajam atsisakius savo parodymų, prokuroras gali šį nutarimą panaikinti.

169 straipsnis. Kaltinimo pareiškimas nepilnamečiui, neregiiui, kurčiajam ar nebyliui ir jų apklausa kaip kaltinamųjų

Nepilnamečiui, neregiiui, kurčiajam, nebyliui ar kitiems asmenims, kurie dėl fizinių ar psichinių savo trūkumų negali patys pasinaudoti savo teise į gynybą, kaltinimas pareiškiamas

ir jie apklausiami kaip kaltinamieji, laikantis, šio kodekso 166-168 straipsniuose numatytų reikalavimų. Be to, tai gali būti atliekama gynėjo akivaizdoje, o apklausiant nepilnametį kaltinamąjį, tardytojo leidimu, taip pat ir pedagogo, nepilnamečio kaltinamojo tėvų ar kitų įstatyminių jo atstovų akivaizdoje.

Nurodytieji asmenys gali, tardytojo leidimu, duoti kaltinamajam klausimus, o baigus apklausą, - susipažinti su apklausos protokolu ir raštu pateikti pastabas dėl esančių jame įrašų teisingumo ir pilnumo.

Pedagogas, tėvai ar įstatyminiai atstovai, esantys akivaizdoje, apklausiant nepilnametį kaltinamąjį, baigus apklausą, patvirtina savo parašu kaltinamojo parodymų užrašymo teisingumą. Prieš pradėdant apklausą, nurodytiesiems asmenims turi būti išaiškinamos jų teisės, kurias jie turi, apklausiant nepilnametį kaltinamąjį. Tai pažymima apklausos protokole.

169⁽¹⁾ straipsnis. Kaltinimo pareiškimas asmeniui, kaltinamam genocidu arba karo nusikaltimais

Genocidu arba karo nusikaltimais, numatytais Baudžiamojo kodekso 333–339 straipsniuose, kaltinamam asmeniui, kuris dėl sveikatos būklės, esant atitinkamai teismo medicinos ekspertizės išvadai, negali atvykti pas tardytoją ir būti apklaustas, taip pat negali būti apklaustas jo buvimo vietoje, nutarimas patraukti kaltinamuoju yra įteikiamas jo gynėjui. Kartu įteikiamas šio kodekso 52 straipsnyje numatytų teisių išaiškinimas bei pasiūloma paaiškinimus dėl pareikšto kaltinimo pateikti raštu.

Tokių paaiškinimų nepateikimas nekliudo tardytojui užbaigti byloje parengtinį tardymą surašant kaltinamąją išvadą ir bylą perduoti į teismą.

Jei iki kaltinamosios išvados surašymo kaltinamojo sveikatos būklė pagerėja, jis yra apklausiamas šio kodekso nustatyta tvarka. Tačiau jei kaltinamasis savo iniciatyva nepraneša tardytojui apie sveikatos pagerėjimą, vėliau jis ar jo gynėjas negali paduoti skundų dėl procesinio įstatymo pažeidimo pareiškiant kaltinimą. Prokuroras ar teismas privalo tokius skundus atmesti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-584](#), 97.12.23, *Žin.*, 1997, Nr.118-3042 (97.12.27)

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, *Žin.*, 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

170 straipsnis. Kaltinamojo apklausos protokolas

Apie kiekvieną kaltinamojo apklausą tardytojas surašo protokolą, laikydamasis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų.

Apklausos protokole nurodoma: apklausos pradėjimo ir pabaigimo laikas, kaltinamojo pavardė, vardas ir tėvavardis, jo gimimo metai, mėnuo, diena ir vieta, pilietybė, tautybė, gyvenamoji vieta, darbovietė ir užsiėmimas, išsilavinimas, šeiminė padėtis, pirmesnis teistumas ir kitos žinios apie kaltinamąjį, kurios pagal bylos aplinkybes pasirodo esančios reikalingos.

Kaltinamojo parodymai į protokolą įrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Esant reikalui, pažymimi kaltinamajam duoti klausimai ir jo atsakymai.

Baigus apklausą, protokolas pateikiamas kaltinamajam pačiam perskaityti arba, kaltinamojo prašymu, tardytojas perskaito jam protokolą. Tai pažymima protokole. Kaltinamasis turi teisę reikalauti papildyti protokolą ir padaryti jame pataisas sutinkamai su savo duotais parodymais. Šie papildymai ir pataisymai būtinai turi būti įrašomi į protokolą.

Perskaičius protokolą, kaltinamasis patvirtina, kad jo parodymai užrašyti teisingai. Tai pažymima protokole prieš kaltinamojo parašą. Jeigu protokolas surašytas keliuose puslapiuose, kaltinamasis pasirašo kiekvieną puslapį atskirai.

Jeigu, darant apklausą, dalyvauja vertėjas, tai apklausos protokole pažymima, kad kaltinamajam išaiškinta jo teisė nušalinti vertėją, ir įrašomi į protokolą pareiškimai, gauti ryšium su tuo iš kaltinamojo. Apklausos protokole taip pat pažymima, kad vertėjui išaiškintos jo pareigos ir kad jis išpėtas dėl atsakomybės už žinomai neteisingą išvertimą. Vertėjas pasirašo kiekvieną protokolo puslapį ir visą protokolą. Kaltinamasis savo parašu apklausos

protokolo gale patvirtina, kad padarytasis jam žodžiu protokolo vertimas atitinka jo duotus parodymus.

171 straipsnis. Paties kaltinamojo užrašymas savo parodymų

Pabaigus kaltinamojo apklausą, jeigu kaltinamasis to prašo, jam turi būti suteikiama galimybė surašyti savo parodymus pačiam. Tai pažymima apklausos protokole. Parodymus pasirašo kaltinamasis ir tardytojas.

Tardytojas, susipažinęs su rašytiniais kaltinamojo parodymais, gali duoti jam papildomų klausimų. Šie klausimai ir atsakymai į juos įrašomi į protokolą. Klausimu ir atsakymų užrašymo teisingumas patvirtinamas kaltinamojo ir tardytojo parašais.

172 straipsnis. Kaltinamojo prašymų tenkinimas

Tardytojas neturi teisės atmesti kaltinamojo ar jo gynėjo prašymo apklausti liudytojus, padaryti ekspertizę ir surinkti kitus įrodymus, jeigu aplinkybės, kurias jie prašo nustatyti, gali turėti reikšmės bylai.

Visiškai ar dalinai atmesdamas prašymą tardytojas privalo priimti atitinkamą nutarimą, kuriame nurodomi atmetimo motyvai, ir pranešti apie tai pareiškusiam prašymą asmeniui.

173 straipsnis. Nušalinimas nuo pareigų

Tardytojas, patraukęs kaltinamuoju valstybės pareigūną ar tarnautoją, privalo išspręsti klausimą, ar reikia kaltinamąjį iki atidavimo teismui klausimo išsprendimo nušalinti nuo pareigų.

Esant reikalui kaltinamąjį nušalinti nuo pareigų, tardytojas priima motyvuotą nutarimą, kurį turi sankcionuoti prokuroras arba jo pavaduotojas. Nutarimas pasiučiamas kaltinamojo darbovietei vykdyti.

Nušalinimas nuo pareigų panaikinamas tardytojo nutarimu, kai išnyksta reikalas toliau taikyti šią priemonę.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

174 straipsnis. Kaltinimo pakeitimas ir papildymas

Jeigu darant parengtinį tardymą atsiranda pagrindas pareikštajam kaltinimui pakeisti ar papildyti, tardytojas privalo pareikšti kaltinamajam naują kaltinimą, laikydamasis šio kodekso 161, 162 ir 166 straipsniuose nustatytų reikalavimų, ir apklausti jį pagal naują kaltinimą tik tuo atveju, kai naujasis kaltininkas iš esmės skiriasi nuo pareikšto kaltinimo ir dėl to būtina pritaikyti baudžiamąjį įstatymą, numatantį sunkesnę nusikaltimą. Kitais atvejais tardytojas šio kodekso 161, 162 straipsniuose nustatyta tvarka priima papildomą nutarimą, paskelbia šį nutarimą kaltinamajam, laikydamasis šio kodekso 166 straipsnio reikalavimų ir apklausia kaltinamąjį dėl papildomų kaltinimo aplinkybių.

Jeigu parengtinio tardymo eigoje kuri nors pareikštojo kaltinimo dalis nepasitvirtina, tardytojas savo nutarimu dėl tos kaltinimo dalies baudžiamąją bylą nutraukia ir tai paskelbia kaltinamajam.

Penkioliktasis skirsnis

LIUDYTOJO IR NUKENTĖJUSIOJO APKLAUSA

175 straipsnis. Liudytojo šaukimo tvarka

Liudytojas šaukiamas pas tardytoją šaukimu, kuris pasirašytinai įteikiamas liudytojui, o jam laikinai nesant, - kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių suaugusių liudytojo šeimos narių, butų eksploatavimo organizacijai, jo darbovietės administracijai ar vietos savivaldybės valdymo organui.

Liudytojas gali būti šaukiamas taip pat telefonograma ar telegrama, kurios pasirašytinai įteikiamos jam, ir liudytojo parašas, kad šaukimas įteiktas, grąžinamas tardytojui prijungti prie bylos.

Šaukime turi būti nurodoma: kas šaukiamas liudytoju, kur ir pas ką, atvykimo diena ir valanda, taip pat neatvykimo pasekmės, nurodytos šio kodekso 81 straipsnyje.

Jaunesnis kaip šešiolikos metų amžiaus asmuo paprastai liudytoju šaukiamas per savo tėvus ar kitus įstatyminius atstovus. Kitokia tvarka leidžiama tik tais atvejais, kai to reikalauja bylos aplinkybės.

176 straipsnis. Liudytojo apklausos vieta

Liudytojas apklausiamas parengtinio tardymo darymo vietoje.

Tardytojas, pripažinęs esant reikalinga, turi teisę apklausti liudytoją jo buvimo vietoje.

177 straipsnis. Liudytojo apklausos dalykas

Liudytojas gali būti apklausiamas vien apie nustatytinus toje byloje faktus, jų tarpe apie kaltinamojo ir nukentėjusiojo asmenybę.

178⁽¹⁾ straipsnis. Parengtinio tardymo metu teisėjo atliekama liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa

Tardytojas gali kreiptis į apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje atliekamas tardymas, teisėją dėl liudytojo ir nukentėjusiojo apklausos šiais atvejais:

1) kai manoma, kad liudytojo ir nukentėjusiojo nebus įmanoma apklausti nagrinėjimo teisme metu;

2) kai manoma, kad liudytojas ir nukentėjusysis nagrinėjimo teisme metu gali pakeisti parengtinio tardymo metu duotus parodymus.

Tokiu atveju liudytojai ir nukentėjusieji apklausiami laikantis šio kodekso 312 straipsnyje nustatytų taisyklių.

Teisėjo atliekamoje liudytojo ir nukentėjusiojo apklausoje privalo dalyvauti tardytojas. Apklausos metu tardytojas turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui papildomų klausimų.

Tardytojas apie teisėjo atliekamos apklausos vietą ir laiką privalo pranešti pasirašytinai įtariamajam ar kaltinamajam bei jų gynėjams. Įtariamasis, kaltinamasis bei jų gynėjai turi teisę dalyvauti tokioje apklausoje bei pateikti apklausiamam asmeniui klausimų, o baigus apklausą, susipažinti su apklausos protokolu ir teikti dėl jo pastabų.

Liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa nedalyvaujant įtariamajam, kaltinamajam bei jų gynėjams galima tik tada, kai jie į šią apklausą neatvyksta be svarbių priežasčių.

Tardytojas liudytoją ir nukentėjusįjį gali apklausti ir iki teisėjo atliekamos apklausos.

Liudytojo ir nukentėjusiojo atvykimą apklausai pas teisėją užtikrina tardytojas.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

179 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo apklausos tvarka

Apklausiant liudytoją, jaunesnį kaip keturiolikos metų amžiaus, o tardytojo nuožiūra - ir apklausiant liudytoją, turintį nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų amžiaus, šaukiamas pedagogas. Esant reikalui, šaukiami taip pat nepilnamečiai liudytojo tėvai ar kiti įstatyminiai jo atstovai.

Nurodytieji asmenys būva akivaizdoje apklausos metu ir gali, tardytojo leidimu, duoti liudytojui klausimų, o baigus apklausą, susipažinti su apklausos protokolu ir raštu pateikti pastabas dėl esančių jame įrašų teisingumo ir pilnumo. Baigus apklausą, tie asmenys savo parašais patvirtina nepilnamečio liudytojo parodymų užrašymo teisingumą. Prieš pradėdamas apklausą, tardytojas turi išaiškinti pedagogui, nepilnamečio liudytojo tėvas ar kitiems įstatyminiams atstovams jų teises apklausoje. Tai pažymima apklausos protokole.

Jaunesniems kaip šešiolikos metų amžiaus liudytojams tardytojas išaiškina reikalingumą teisingai papasakoti visa, kas jiems žinoma byloje; tačiau jie neišpėjami dėl

atsakomybės už atsisakymą ar vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus.

180 straipsnis. Liudytojo apklausos protokolas

Apie liudytojo apklausą surašomas protokolas, laikantis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų.

Liudytojo parodymai užrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Esant reikalui, pažymimi liudytojui duoti klausimai ir jo atsakymai.

Baigus apklausą, protokolas pateikiamas liudytojui pačiam perskaityti arba, liudytojo prašymu, protokolą jam perskaito tardytojas. Tai pažymima protokole. Liudytojas turi teisę reikalauti papildyti protokolą ir padaryti jame pataisas. Šie papildymai ir pataisos būtinai turi būti įrašomi į protokolą. Jeigu liudytojas prašo, jam suteikiama galimybė po apklausos pačiam surašyti parodymus.

Perskaičius protokolą, liudytojas patvirtina, kad jo parodymai surašyti teisingai. Tai pažymima protokole prieš liudytojo parašą.

Jeigu protokolas surašytas keliuose puslapiuose, liudytojas pasirašo kiekvieną puslapį atskirai.

Jeigu, darant apklausą, dalyvauja vertėjas, tai apklausos protokolą pasirašo vertėjas ir liudytojas, laikantis šio kodekso 170 straipsnio šeštojoje dalyje nustatytų taisyklių.

181 straipsnis. Nukentėjusiojo šaukimo ir apklausos tvarka

Nukentėjusysis gali būti šaukiamas ir apklausiamas apie nustatytinus toje byloje faktus šio kodekso 175-180 straipsniuose numatyta tvarka.

Tardytojas neturi teisės atmesti nukentėjusiojo prašymo apklausti liudytojus, padaryti ekspertizę ir surinkti kitus įrodymus. Jeigu aplinkybės, kurias nustatyti nukentėjusysis prašo, gali turėti reikšmės bylai.

Visiškai ar dalinai atmesdamas prašymą, tardytojas privalo priimti atitinkamą nutarimą, kuriame nurodomi atmetimo motyvai, ir pranešti apie tai nukentėjusiajam.

Šešioliktasis skirsnis AKISTATA, PARODYMAS ATPAŽINTI

182 straipsnis. Akistata

Tardytojas turi teisę suvesti akistaton asmenis, kurių parodymuose yra esminių prieštaravimų. Akistaton suvedami tik pirmiau apklausti asmenys. Akistaton vienu metu gali būti suvedami ne daugiau kaip du asmenys.

183 straipsnis. Suvedimo akistaton tvarka

Kai akistatoje dalyvauja liudytojas ar nukentėjusysis, tardytojas išpėja juos dėl atsakomybės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį už žinomai melagingus parodymus. Tai pažymima protokole ir patvirtinama liudytojo ar nukentėjusiojo parašu.

Pradėdamas suvedamų akistaton asmenų apklausą, tardytojas paklausia juos, ar pažįsta jie vienas antrą ir kokie jų tarpusavio santykiai. Po to nurodytiesiems asmenims iš eilės pasiūloma duoti parodymus apie tas aplinkybes, kurioms išaiškinti jie yra suvesti akistaton. Kiekvienam iš apklausiamųjų davus parodymus, tardytojas turi teisę duoti jiems klausimų. Suvestieji akistaton asmenys gali, tardytojo leidimu, duoti klausimai vienas antram. Tie klausimai, ir atsakymai į juos taip pat įrašomi į protokolą.

Paskelbti akistatos dalyvių parodymus, esančius pirmesniųjų apklausų protokoluose, taip pat perklaustyti šių parodymų garso įrašą leidžiama, tik davus jiems parodymus akistatoje ir užrašius juos į protokolą.

Akistatos protokole apklausiamųjų asmenų parodymai užrašomi ta eile, kuria jie buvo duodami. Kiekvienas akistatos dalyvis pasirašo savo parodymus.

Jeigu akistatos protokolas susideda iš kelių puslapių, tai kiekvieną puslapį pasirašo abu apklaustieji asmenys.

184 straipsnis. Parodymas atpažinti

Esant reikalui, tardytojas gali parodyti asmenį ar daiktą atpažinti.

Liudytojas, nukentėjusysis, įtariamasis ar kaltinamasis, kuriems bus parodomas atpažinti asmuo ar daiktas, pirmiau apklausiami apie tas aplinkybes, kuriomis jie yra matę atitinkamą asmenį ar daiktą, ir apie žymes bei ypatybes, pagal kurias jie gali atpažinti.

185 straipsnis. Parodymo atpažinti tvarka

Atpažintinas asmuo parodomas atpažįstančiajam drauge su kitais tos pačios lyties asmenimis kiek galima savo išore panašiais į atpažintiną. Bendras parodomų atpažinti asmenų skaičius turi būti ne mažesnis kaip trys. Ši taisyklė netaikoma lavono atpažinimo atvejams. Prieš pradėdant parodymą, atpažintinam asmeniui pasiūloma užimti bet kurią vietą parodomų asmenų tarpe. Tai pažymima protokole. Jeigu parodyti asmenį negalima, atpažinimas gali būti daromas pagal jo fotografiją, parodomą kartu su ne mažiau kaip trimis kitų asmenų fotografijomis.

Daiktas parodomas kitų vienaarūšių daiktų grupėje.

Parodomų asmenų ar daiktų grupė nufotografuojama. Jeigu nefotografuojama, atliekant šį veiksma dalyvauja kviestiniai.

Asmuo ar daiktas gali būti parodomas atpažinti ir iš vaizdo įrašo, laikantis šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatytų taisyklių.

Jeigu asmuo ar daiktas parodomas atpažinti liudytojui ar nukentėjusiajam, jie išpėjami dėl atsakomybės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį už žinomai melagingus parodymus. Tai pažymima protokole ir patvirtinama liudytojo ar nukentėjusiojo parašu.

Atpažįstančiajam pasiūloma nurodyti asmenį ar daiktą, apie kurį jis davė parodymus. Menantieji atsakymą klausimai neleidžiami.

Jeigu atpažįstantysis nurodo vieną iš parodytų jam asmenų ar daiktų, jam pasiūloma paaiškinti, pagal kurias žymes ar ypatybes jis pažino tą asmenį ar daiktą.

186 straipsnis. Parodymo atpažinti protokolas

Apie parodymą atpažinti surašomas protokolas, laikantis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų. Protokole nurodomos žinios apie atpažįstančiojo asmenybę, apie parodytus atpažinti asmenis ar daiktus ir kiek galima pažodžiui išdėstomi atpažįstančiojo parodymai.

Septynioliktasis skirsnis POĖMIS, KRATA, TURTUI AREŠTO UŽDĖJIMAS

187 straipsnis. Pagrindai poëmiui daryti

Jeigu reikia paimiti tam tikrus daiktus ar dokumentus, turinčius reikšmės bylai, ir jeigu tiksliai žinoma, kur ir pas ką jie yra, tardytojas daro poëmį.

Jeigu dokumente yra žinių, kurios sudaro valstybinę paslaptį, jo poëmis daromas, tik gavus prokuroro arba jo pavaduotojo sankciją ir su atitinkamos įstaigos vadovu suderinta tvarka.

Poëmis daromas motyvuotu tardytojo nutarimu.

188 straipsnis. Pagrindas kratai daryti

Turėdamas pakankamą pagrindą manyti, kad kurioje nors patalpoje ar kitokioje vietoje arba pas kurį nors asmenį yra nusikaltimo įrankiai, nusikalstamu būdu gauti ar įgyti daiktai bei vertybės, taip pat kiti daiktai ar dokumentai, galintys turėti reikšmės bylai, tardytojas jiems surasti ir paimiti daro krata.

Krata gali būti daroma ir surasti paieškomiems asmenims, taip pat lavonams.

Krata daroma motyvuotu tardytojo, kvotėjo nutarimu ir tik esant teisėjo sankcijai. Kratą sankcionuoja parengtinio tardymo darymo vietos apylinkės teismo teisėjas. Neatidėliotinais atvejais krata gali būti daroma be teisėjo sankcijos, bet tokiu atveju per tris dienas turi būti gaunamas teisėjo patvirtinimas apie kratos teisėtumą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

189 straipsnis. Asmenys, esantys akivaizdoje, darant poėmį ir krata

Darant poėmį ar krata, tardytojas turi teisę šaukti kviestinius ir atitinkamą specialistą. Darant poėmį ar krata turi būti užtikrinamas buvimas akivaizdoje to asmens, pas kurį daromas poėmis ar krata, arba pilnamečių jo šeimos narių, o nesant galimumo užtikrinti jų buvimą akivaizdoje, poėmis ar krata daromi, esant akivaizdoje pakviestiems butų eksploatavimo organizacijos ar vietos savivaldybės valdymo organo atstovams.

Poėmiai ar kratos valstybinės ir visuomeninės įmonės, įstaigos, organizacijos patalpoje daromi tos įstaigos, įmonės, organizacijos atstovo akivaizdoje ir reikiamais atvejais -kviestinių akivaizdoje.

Asmenims, pas kuriuos daromas poėmis ar krata, kviestiniams ir atstovams turi būti išaiškinama jų teisė būti akivaizdoje, atliekant visus tardytojo veiksmus, ir dėl šių veiksmų daryti pareiškimus, kurie turi būti įrašomi į protokolą.

190 straipsnis. Poėmio ir kratos darymo tvarka

Tardytojas, pradėdamas poėmį ar krata, privalo paskelbti nutarimą šiuo reikalu, po to pasiūlyti išduoti nutarime nurodytus daiktus ar dokumentus arba nurodyti besislapstančio nusikaltėlio buvimo vietą.

Darydamas poėmį ar krata, tardytojas turi teisę atidaryti užrakintas patalpas ir laikyklas, jeigu valdytojas atsisako atidaryti jas geruoju; šiuo atveju tardytojas turi vengti nereikalingo užraktų, durų ir kitų daiktų žalojimo.

Tardytojas turi teisę uždrausti asmenims, esantiems patalpoje ar vietoje, kur daromas poėmis ar krata, taip pat asmenims, ateinantiems į šią patalpą ar vietą, išeiti iš jos, taip pat susižinoti tarpusavyje arba su kitais asmenimis iki poėmio ar kratos pabaigos.

Patalpa ar vieta, kur daromas poėmis ar krata, prireikus, gali būti apsupama.

Daryti poėmius ir kratas nakties metu, išskyrus neatidėliotinus atvejus, neleidžiama.

191 straipsnis. Kratomojo asmens ir kitų asmenų asmeninio gyvenimo aplinkybių negarsinimas

Tardytojas privalo imtis priemonių, kad nebūtų pagarsinamos nesusijusios su byla gyvenančio toje patalpoje asmens ir kitų asmenų asmeninio gyvenimo aplinkybės. Paaiškėjusios, darant poėmį ar krata.

192 straipsnis. Daiktų ir dokumentų paėmimas, darant poėmį ir krata

Darydamas poėmį ir krata, tardytojas turi griežtai apsiriboti paėmimu tik tų daiktų ir dokumentų, kurie gali turėti ryšį su byla. Daiktai ir dokumentai, kurie yra įstatymo uždrausti apyvartoje, turi būti paimami, nepriklausomai nuo jų ryšio su byla.

Visi paimtieji daiktai ir dokumentai turi būti parodomi kviestiniams bei kitiems esantiems akivaizdoje asmenims ir išvardijami poėmio ar kratos protokole arba prie jo pridedamame apraše, nurodant jų kiekį, matą, svorį, individualias žymes, sudėvėjimo laipsnį. Paimtieji daiktai ir dokumentai turi būti kiek galima supakuojami ir užantspauduojami poėmio ar kratos vietoje.

193 straipsnis. Asmens krata

Asmens krata daroma sutinkamai su šio kodekso 188-192 straipsniuose nustatytais taisyklėmis.

Asmens krata, nepriėmus tuo reikalu atskiro nutarimo ir negavus prokuroro sankcijos, gali būti daroma:

- 1) sulaikant ar suimant;
- 2) esant pakankamam pagrindui manyti, kad asmuo, esantis patalpoje ar kitoje vietoje, kur daromas poëmis ar krata, slepia prie savęs daiktus ar dokumentus, galinčius turėti reikšmės bylai.

Asmens kratą gali daryti tik tos pačios lyties asmuo, kaip ir kratomasis, ir esant akivaizdoje tos pačios lyties kviestiniams.

194 straipsnis. Sąlygos poëmiui ir kratai daryti diplomatinių atstovybių patalpose

Daryti poëmius ir kratas diplomatinės atstovybės užimamoje patalpoje, taip pat patalpoje, kurioje gyvena diplomatinės atstovybės nariai ir jų šeimos, galima tik diplomatinio atstovo prašymu ar sutikimu. Diplomatinio atstovo sutikimas poëmiui ar kratai daryti gaunamas per Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją.

Darant poëmius ir kratas nurodytosiose patalpose, yra būtinas prokuroro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos atstovo dalyvavimas.

194⁽¹⁾ straipsnis. Laikinas nuosavybės teisių apribojimas

Siekdamas užtikrinti civilinį ieškinį, galimą turto konfiskavimą, baudos išieškojimą, remdamasis surinkta patikrinimo medžiaga ar baudžiamosios bylos įrodymais, turėdamas pakankamą pagrindą įtarti, kad asmuo nusikalstamu būdu įgijo turta, kurį gali išieškoti, paslėpti arba šį turta ar teisę į jį perleisti kitiems asmenims, kvotėjas, tardytojas, prokuroras motyvuotu nutarimu, sankcionuotu Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro ar jo pavaduotojų, apygardų, apylinkių vyriausiųjų prokurorų ar jų pavaduotojų, turi teisę šiam asmeniui laikinai apriboti nuosavybės teises į tą turta. Nutarimas laikinai apriboti nuosavybės teises paskelbiamas asmeniui, kurio nuosavybės teisės apribotos, ir registruojamas Turto arešto aktų registre ta pačia tvarka, kaip ir nutarimas dėl turto arešto.

Laikiniai apribojus nuosavybės teises pagal surinktą patikrinimo medžiaga, per 15 dienų nuo nutarimo laikinai apriboti nuosavybės teises priėmimo momento turi būti iškelta baudžiamoji byla. Patikrinimo metu paskyrus dokumentų revizija, baudžiamoji byla turi būti iškelta per 15 dienų nuo revizijos išvadų pateikimo. Jei per tą laiką baudžiamoji byla neiškeliama, laikinas nuosavybės teisių apribojimas panaikinamas.

Turtas, į kurį laikinai apribotos nuosavybės teisės, aprašomas pagal šio kodekso 195 straipsnio trečiojoje dalyje bei 197, 198 straipsniuose nustatytas taisykles ir paimamas kvotėjo, tardytojo, prokuroro kontrolėn.

Laikiniai apribojus nuosavybės teises į lėšas, esančias bankų ir kitų kredito įstaigų sąskaitose, asmenims, kurių nuosavybės teisės į lėšas laikinai apribotos, leidžiama su šiomis lėšomis atlikti tik tas operacijas, kurios numatytos nutarime.

Jeigu laikinas nuosavybės teisių apribojimas pasidaro nebereikalingas, neiškeliama baudžiamoji byla arba visais atvejais šis apribojimas trunka ilgiau kaip šešis mėnesius, jis panaikinamas kvotėjo, tardytojo ar prokuroro nutarimu.

Asmenys, kuriems laikinai apribotos nuosavybės teisės, turi teisę per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos apskųsti nutarimą aukštesniajam prokurorui, o aukštesniojo prokuroro sprendimą per dešimt dienų nuo jo gavimo apskųsti apylinkės teismui. Apylinkės teismo nutartis gali būti skundžiama aukštesniajam teismui. Aukštesniojo teismo priimta nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1376](#), 99.11.04, *Žin.*, 1999, Nr. 101-2898 (99.11.26)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

194⁽²⁾ straipsnis. Asmenų, įtariamų turint nusikalstamai įgytą turta, laikinas nuosavybės teisių apribojimas

Siekdamas užtikrinti turto konfiskavimą, remdamasis surinkta patikrinimo medžiaga ar baudžiamosios bylos įrodymais, turėdamas pakankamą pagrindą įtarti, kad fizinis ar juridinis asmuo iš kito fizinio ar juridinio asmens gavo nusikalstamu būdu įgytą turta, kuris

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 35 straipsnyje nustatyta tvarka gali būti konfiskuotas, ir šį turtą gali išėkvoti, paslėpti arba šį turtą ar teisę į jį perleisti tretiesiems asmenims, kvotėjas, tardytojas, prokuroras motyvuotu nutarimu, sankcionuotu Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro ar jo pavaduotojų, apygardų, apylinkių vyriausiųjų prokurorų ar jų pavaduotojų, turi teisę tokiam asmeniui laikinai apriboti nuosavybės teises į šį turtą. Nutarimas laikinai apriboti nuosavybės teises paskelbiamas asmeniui, kurio nuosavybės teisės apribotos, ir registruojamas turto arešto aktų registre ta pačia tvarka, kaip ir nutarimas dėl turto arešto.

Laikiniai apribojus nuosavybės teises pagal surinktą patikrinimo medžiagą, per 15 dienų nuo nutarimo laikinai apriboti nuosavybės teises priėmimo momento turi būti iškelta baudžiamoji byla. Patikrinimo metu paskyrus dokumentų reviziją, baudžiamoji byla turi būti iškelta per 15 dienų nuo revizijos išvadų pateikimo. Jei per tą laiką baudžiamoji byla neiškeliamas, laikinas nuosavybės teisių apribojimas panaikinamas.

Turtas, į kurį laikinai apribotos nuosavybės teisės, aprašomas pagal šio kodekso 195 straipsnio trečiojoje dalyje bei 197, 198 straipsniuose nustatytas taisykles ir paimamas kvotėjo, tardytojo, prokuroro kontrolėn.

Laikiniai apribojus nuosavybės teises į lėšas, esančias bankų ar kitų kredito įstaigų sąskaitose, fiziniams ir juridiniams asmenims leidžiama su šiomis lėšomis atlikti tik tas operacijas, kurios numatytos nutarime.

Jeigu laikinas nuosavybės teisių apribojimas pasidaro nebereikalingas, neiškeliamas baudžiamoji byla arba visais atvejais šis apribojimas trunka ilgiau kaip šešis mėnesius, jis panaikinamas kvotėjo, tardytojo ar prokuroro nutarimu.

Asmenys, kuriems laikinai apribotos nuosavybės teisės, turi teisę per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos apskūsti nutarimą aukštesniajam prokurorui, o aukštesniojo prokuroro sprendimą per dešimt dienų nuo jo gavimo apskūsti apylinkės teismui. Apylinkės teismo nutartis gali būti skundžiama aukštesniajam teismui. Aukštesniojo teismo priimta nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1376](#), 99.11.04, *Žin.*, 1999, Nr.101-2898 (99.11.26)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

195 straipsnis. Turto areštas

Siekdamas užtikrinti civilinį ieškinį, galimą turto konfiskavimą, tardytojas privalo uždėti areštą įtariamojo, kaltinamojo ar pagal įstatymą materialiai atsakingo už jų veiksmus fizinio asmens turtui arba turtui kitų fizinių asmenų, pas kuriuos yra nusikalstamu būdu gautas ar įgytas turtas. Turtas gali būti areštuojamas kartu su poėmiu ar krata arba skyrium nuo jų.

Juridinio asmens turtas gali būti areštuotas:

1) siekiant užtikrinti galimą turto konfiskavimą Baudžiamojo kodekso 35 straipsnyje numatytais atvejais;

2) siekiant užtikrinti civilinį ieškinį, kai yra pakankamas pagrindas juridinį asmenį baudžiamojoje byloje patraukti civiliniu atsakovu.

Turtas areštuojamas motyvuotu nutarimu, laikantis 195⁽²⁾ straipsnyje nustatytų taisyklių. Tais atvejais, kai areštuojant turtą visiškai apribojama nuosavybės teisė į turtą ir jis perduodamas saugoti ar administruoti kitiems asmenims, taip pat tais atvejais, kai areštuojamas turto registre neregistruojamas kilnojamasis turtas, areštuojamas turtas aprašomas laikantis šio kodekso 189, 191, 197 ir 198 straipsniuose išdėstytų taisyklių.

Negali būti areštuotas turtas, kuris yra būtinas įtariamajam, kaltinamajam, jų šeimų nariams bei jų išlaikomiems asmenims ir yra įrašytas į Lietuvos Respublikos įstatymu patvirtintą sąrašą.

Priėmęs nutarimą dėl turto arešto pareigūnas turi imtis priemonių, kad dėl turto arešto nebūtų padaryta žalos turtui, ir išspręsti areštuoto turto saugojimo, valdymo bei naudojimo klausimą.

Tais atvejais, kai turtas areštuojamas visiškai apribojant nuosavybės teisę į turtą (uždraudžiant turtu disponuoti, naudotis ir jį valdyti), areštuotas turtas iš savininko yra paimamas. Areštuotas turtas gali būti perduodamas saugoti valstybės, savivaldybės įstaigoms, butų eksploatavimo organizacijoms arba kitam asmeniui, pasirašytinai išaiškinant jų atsakomybę už perduoto saugoti turto išiekvojimą, perleidimą ar paslėpimą.

Tais atvejais, kai areštuojamas turtas, priklausantis bendrosios nuosavybės teise, gali būti areštuota tik asmens, kuriam taikomas nuosavybės teisės apribojimas, turto dalis. Jei dalis bendrojoje nuosavybėje nenustatyta, laikinai, kol bus nustatyta šio asmens turto dalis bendrojoje nuosavybėje, gali būti areštuotas visas turtas.

Areštavus indėlį banke ar kitoje kredito įstaigoje, asmeniui, kurio indėlis areštuotas, draudžiama disponuoti nutarime nurodyto dydžio indėliu.

Tais atvejais, kai areštuojamos apyvartoje esančios prekės, žaliavos, pusgaminiai, pagaminta produkcija, turto valdytojas turi teisę keisti šio turto sudėtį ir formą su sąlyga, kad nemažės jų bendra vertė, jei nutarime nėra nustatyta kitaip.

Turto areštas panaikinamas tardytojo nutarimu, jeigu ši priemonė pasidaro nebereikalinga.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1376, 99.11.04, Žin., 1999, Nr.101-2898 (99.11.26)

195⁽¹⁾ straipsnis. Duomenų apie pajamas pateikimas

Norėdamas išaiškinti nusikalstamu būdu gautą turtą, tardytojas gali asmeniui, įtariamam arba kaltinamam dalyvavimu organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo veikloje, paskirti duomenų apie pajamas pateikimą. Ši procesinė prievartos priemonė skiriama motyvuotu tardytojo nutarimu, kuriame nurodoma duomenų apie pajamas pateikimo tvarka ir periodiškumas.

Įtariamasis ar kaltinamasis privalo nutarime nustatyta tvarka ir laiku pateikti duomenis apie visas savo pajamas.

195⁽²⁾ straipsnis. Nutarimas dėl turto arešto

Nutarime dėl turto arešto nurodoma:

- 1) nutarimo priėmimo laikas ir vieta;
- 2) nutarimą priėmęs asmuo (pareigūnas);
- 3) nutarimo priėmimo motyvai ir turto arešto pagrindas;
- 4) asmuo, kurio turtas areštuojamas (fizinio asmens vardas, pavardė, kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas);
- 5) asmuo, kurio ieškinio reikalavimo įvykdymui užtikrinti areštuojamas turtas (fizinio asmens vardas, pavardė, kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas), - kai turtas areštuojamas siekiant užtikrinti civilinį ieškinį;
- 6) turto, kuriam uždedamas areštas, pavadinimas, kodas (jei turtas registruojamas turto registre), trumpas aprašymas, buvimo vieta ir kiti turtą identifikuojantys duomenys;
- 7) areštuojamo turto savininkas (bendrasavininkiai) - fizinio asmens vardas, pavardė, kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas;
- 8) turto arešto būdai (visiškai apribojama nuosavybės teisė ar atskiros šios teisės sudėtinės dalys) ir mastas;
- 9) kiti teisių apribojimai, susiję su turto areštu, jeigu jie taikomi;
- 10) turto saugotojas ar administratorius (fizinio asmens vardas, pavardė, kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas);
- 11) nutarimo vykdymo tvarka;
- 12) nutarimo apskundimo tvarka.

Šio straipsnio 1 dalies 6, 7 ir 10 punktuose nurodyti duomenys gali būti įrašyti ne nutarime, bet protokole.

Nutarimas nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną šio kodekso nustatyta tvarka paskelbiamas asmeniui, kurio turtas areštuojamas, ir visiems areštuoto turto savininkams (bendrasavininkiams). Nutarimo dėl turto arešto nuorašas įteikiamas areštuoto turto

savininkui. Nesant galimybės nedelsiant paskelbti nutarimą, laikoma, kad nutarimas paskelbtas įregistravus jį turto arešto aktų registre.

Nutarimo nuorašas ir turto arešto protokolas nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną turi būti pasiūsti turto arešto aktų registro tvarkytojui.

Jeigu nutarimo dėl turto arešto priėmimo momentu nėra žinoma asmens, kurio turtas areštuojamas, turto sudėtis, buvimo vieta, nutarime dėl turto arešto konkretus turtas gali būti nenurodytas. Šiuo atveju nutartį priėmęs pareigūnas privalo imtis priemonių išaiškinti asmens, kurio turtas areštuojamas, turto sudėti, buvimo vietą ir išsiaiškines priimti papildomą nutarimą.

Papildomas nutarimas priimamas, paskelbiamas ir registruojamas šiame straipsnyje nustatyta tvarka.

Panaikines turto areštą ar laikiną nuosavybės teisių apribojimą pareigūnas apie tai nedelsiant turi pranešti turto arešto aktų registro tvarkytojui ir pateikti nutarimą dėl turto arešto ar laikino nuosavybės teisių apribojimo panaikinimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-276](#), 97.06.19, Žin., 1997, Nr.64-1503 (97.07.04)

Nr. [VIII-1376](#), 99.11.04, Žin., 1999, Nr.101-2898 (99.11.26)

195⁽³⁾ straipsnis. Dokumentų dėl areštuoto turto perdavimas bankroto bylą nagrinėjančiam teismui

Jeigu baudžiamojoje byloje, užtikrinant civilinį ieškinį, šio kodekso 195 straipsnio antrosios dalies 2 punkte numatyta tvarka yra areštuotas įmonės, kuriai teismas iškėlė bankroto bylą, turtas, visi su šio turto areštu susiję dokumentai gali būti perduoti bankroto bylą nagrinėjančiam teismui ir apie tai pranešta areštuoto turto saugotojui. Bankroto bylą nagrinėjantis teismas sprendžia visus šio turto arešto klausimus.

Baudžiamojoje byloje paskirtam turto saugotojui išlieka visos su arešto turto apsauga susijusios teisės bei pareigos, iki bus panaikintas to turto areštas.

196 straipsnis. Pašto-telegrafo korespondencijos poėmis

Areštuoti korespondenciją ir daryti jos poėmį pašto-telegrafo įstaigose galima motyvuotu tardytojo nutarimu ir tik esant teisėjo sankcijai. Korespondencijos areštą ir poėmį sankcionuoja parengtinio tardymo atlikimo vietos apylinkės teismo teisėjas.

Po to, kai teisėjas sankcionavo nurodytą nutarimą, tardytojas nutarimą dėl korespondencijos arešto ir poėmio pasiunčia reikiamai pašto-telegrafo įstaigai, pasiūlo sulaikyti korespondenciją ir praneša laiką, kada jis atvyks poėmio daryti. Darydamas pašto-telegrafo korespondencijos poėmį, tardytojas turi teisę šaukti kviestinius ir atitinkamą specialistą.

Kai pašto-telegrafo korespondencijai arešto uždėjimas pasidaro nebereikalingas, tardytojas priima tuo reikalu nutarimą ir praneša apie tai pašto-telegrafo įstaigai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

197 straipsnis. Poėmio, kratos, turtui arešto uždėjimo protokolas

Apie poėmį, krata, turtui arešto uždėjimą tardytojas surašo protokolą, laikydamasis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų. Paimtų ar perduodamų sau- goti daiktų apyrašas taip pat sudaromas, laikantis tų reikalavimų.

Dėl paimtų daiktų protokole turi būti nurodoma, ar jie atiduoti geruoju, ar paimti prievartos būdu, kurioje būtent vietoje ir kokiomis aplinkybėmis jie surasti.

Poėmio, kratos, turtui arešto uždėjimo protokole turi būti nurodoma apie išaiškinimą esantiems akivaizdoje asmenims šio kodekso 189 straipsnyje numatytų teisių, taip pat įrašomas tų asmenų padarytų pareiškimų turinys.

Jeigu, darant poėmį, krata, uždėdant turtui areštą, buvo mėginta daiktus bei dokumentus sunaikinti ar paslėpti arba buvo faktų, kad kratomasis ar kiti asmenys pažeidė tvarką, - protokole turi būti nurodoma tai ir tardytojo pavartotos priemonės.

198 straipsnis. Būtinumas įteikti protokolo nuorašą

Protokolo nuorašas pasirašytinai įteikiamas asmeniui, pas kurį buvo padarytas poėmis, krata, uždėtas turtui areštas, arba pilnamečiui jo šeimos nariui, o jų nesant, - butų eksploataavimo organizacijos ar vietos savivaldybės valdymo organo atstovui.

Jeigu poėmis, krata, turtui arešto uždėjimas buvo daromi valstybinės ar visuomeninės įmonės, įstaigos, organizacijos užimamoje patalpoje, tai protokolo nuorašas pasirašytinai įteikiamas atitinkamam pareigūnui.

198⁽¹⁾ straipsnis. Techninių priemonių panaudojimas atliekant operatyvinius veiksmus

Atlikdamas operatyvinius veiksmus, kvotos organo pareigūnas gali fotografuoti, filmuoti, daryti vaizdo ar garso įrašą apie rengiamą, daromą ar padarytą nusikaltimą.

Apie techninių priemonių naudojimą fiksuojant rengiamą, daromą ar padarytą nusikaltimą kvotos organo pareigūnas surašo protokolą, kuriame nurodo panaudotų techninių priemonių techninius duomenis, fiksuojamo įvykio vietą, laiką ir turinį. Prie protokolo pridedami fotografijų negatyvai ir nuotraukos, kino juostos, vaizdo ar garso įrašai. Protokolas kartu su priedais pridedamas prie baudžiamosios bylos ir turi įrodymų reikšmę.

Kvotos organo pareigūnas, panaudojęs šiame straipsnyje nurodytas technines priemones, tardymo metu ir teisme gali būti apklausiamas kaip liudytojas.

198⁽²⁾ straipsnis. Telefoninių pokalbių klausymas

Kvotos organo pareigūnas, taip pat tardytojas gali klausyti telefoninių pokalbių, taip pat daryti jų įrašus tais atvejais, jeigu yra pagrindo manyti, kad klausantis gali būti gauta duomenų apie rengiamą, daromą ar padarytą sunkų nusikaltimą, arba jeigu yra pavojus, kad bus panaudotas smurtas, prievartavimas ar kitokie neteisėti veiksmai prieš nukentėjusį, liudytoją ar kitus proceso dalyvius arba, jų artimuosius.

Asmenų, įtariamų ar kaltinamų padarius sunkų nusikaltimą, telefoniniai pokalbiai klausomi ir įrašai daromi tik kvotos organo pareigūno ar tardytojo motyvuotu nutarimu ir esant apygardos teismo pirmininko, apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko, apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjo arba apylinkės teismo pirmininko sankcijai. Spręsdamas telefoninių pokalbių klausymo sankcionavimo klausimą, teisėjas turi teisę susipažinti su medžiaga, duodančia pagrindą klausyti telefoninių pokalbių.

Pokalbių per nukentėjusių, liudytojų ar kitų proceso dalyvių telefonus galima klausyti šiems asmenims paprašius arba jiems sutikus ir nesant kvotos organo pareigūno ar tardytojo nutarimo ir teisėjo sankcijos, kai nesinaudojama ryšių įmonės paslaugomis ir įrengimais.

Telefoninių pokalbių klausymas neturi trukti ilgiau kaip šešis mėnesius. Esant reikalui, telefoninių pokalbių klausymas gali būti pratęsimas kvotos organo pareigūno ar tardytojo motyvuotu nutarimu ir esant apygardos teismo pirmininko, apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko, apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjo arba apylinkės teismo pirmininko sankcijai.

Klausant telefoninių pokalbių, gali būti daromas garso įrašas. Klausymo ir garso įrašo darymo dalyviai šio kodekso 157 straipsnyje nustatyta tvarka turi būti įspėjami dėl atsakomybės už žinių pagarsinimą.

Ryšių įmonės, turinčios telefoninio ryšio įrengimus, privalo sudaryti galimybę ir suteikti sąlygas kvotos organo pareigūnui ar tardytojui klausyti ir įrašinėti telefoninius pokalbius.

Kai tik išnyksta reikalas, telefoninių pokalbių klausymas nutraukiamas ir apie tai pranešama ryšių įmonei, kurios telefoninio ryšio įrengimais naudotasi.

Apie telefoninių pokalbių klausymo faktą ir garso įrašus surašomas protokolas, kuriame išdėstomas reikšmingas bylai klausymo ir garso įrašo turinys. Protokolas ir garso

įrašas pridedami prie baudžiamosios bylos ir turi įrodymų reikšmę. Telefoninių pokalbių įrašai, neturintys reikšmės bylai, prie bylos ne pridedami, o sunaikinami, surašius aktą.

Kvotos organo pareigūnas, klausęs telefoninio pokalbio ir padaręs jo turinio įrašus, gali būti tardymo metu ir teisme apklausiamas liudytoju.

Aštuonioliktasis skirsnis APŽIŪRA, PATIKRINIMAS, REVIZIJA

199 straipsnis. Pagrindai apžiūrai daryti

Siekdamas rasti nusikaltimo pėdsakus ir kitus daiktinius įrodymus, išaiškinti įvykio situaciją, taip pat kitas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, tardytojas daro įvykio vietas, vietovės, patalpų, daiktų ir dokumentų apžiūrą.

Išimtiniais neatidėliotinais atvejais įvykio vietos apžiūra gali būti daroma iki baudžiamosios bylos iškėlimo. Šiais atvejais, kai yra tam pagrindas, baudžiamoji byla iškeliama tuojau pat po įvykio vietos apžiūros padarymo.

200 straipsnis. Apžiūros darymo tvarka

Reikiamais atvejais tardytojas, darydamas apžiūrą, gali kviesti dalyvauti atitinkamus specialistus. Apžiūros vieta gali būti apsupama iki apžiūros pabaigos.

Reikiamais atvejais, tardytojas, darydamas apžiūrą, išmatuoja, nufotografuoja ir nufilmuoja apžiūrimą vietą ir atskirus objektus, sudaro planus ir schemas, pagamina pėdsakų atliejas ir atspaudus,

Daiktus ir dokumentus, rastus, darant poėmį, kratą ar įvykio vietas, vietovės ir patalpos apžiūrą, tardytojas apžiūri toje vietoje, kur atliekamas atitinkamas tardymo veiksmas. Jeigu daiktams ar dokumentams apžiūrėti reikia ilgo laiko arba jeigu yra kitų priežasčių, tardytojas juos apžiūri ten, kur daromas tardymas.

Pašto-telegrafo korespondencija apžiūrima, laikantis šio kodekso 196 straipsnyje numatytų taisyklių.

Jeigu, darant apžiūrą, iškyla reikalas padaryti poėmį, kratą, parodymą atpažinti, tai tardytojas tuos veiksmus atlieka, laikydamasis šio kodekso 184-194 straipsniuose numatytų taisyklių.

201 straipsnis. Lavono apžiūra

Išorinę lavono apžiūrą tardytojas daro dalyvaujant gydytojui - teismo medicinos srities specialistui, o jeigu jo dalyvavimas negalimas, - dalyvaujant kitokiam gydytojui. Esant reikalui, lavonui apžiūrėti pritraukiamas ir kitoks specialistas.

Prireikus iškasti lavoną iš palaidojimo vietos, tardytojas priima tuo reikalu nutarimą. Lavonas iškasamas, esant akivaizdoje tardytojui ir gydytojui - teismo medicinos srities specialistui, o prireikus, - esant akivaizdoje ir kitokiam specialistui.

202 straipsnis. Asmens apžiūra

Tardytojas turi teisę atlikti įtariamojo, kaltinamojo ar nukentėjusiojo asmens apžiūrą, prireikus nustatyti ant jo kūno nusikaltimo pėdsakus ar ypatingas žymes, jeigu nereikalinga teismo medicininė ekspertizė.

Jeigu asmuo nesutinka, kad būtų atlikta jo kūno apžiūra, tuo atveju tardytojas priima nutarimą. Nutarimas atlikti asmens apžiūrą yra privalomas tam asmeniui, dėl kurio jis priimtas. Asmens apžiūrą atlieka tardytojas reikiamais atvejais dalyvaujant gydytojui.

Tardytojas nedalyvauja apžiūrint kitos lyties asmenį, jeigu apžiūra yra susijusi su šio asmens apnuoginimu. Šiuo atveju asmens apžiūrą atlieka gydytojas.

Atliekant asmens apžiūrą, neleidžiami tokie veiksmai, kurie žemina apžiūrimojo asmens orumą arba yra pavojingi jo sveikatai.

203 straipsnis. Apžiūros protokolai

Tardytojas parašo apžiūros protokolą, laikydamasis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose nustatytų reikalavimų.

Protokole aprašomi visi tardytojo veiksmai ir paeiliui viskas, kas aptikta per apžiūrą, nurodant tą padėtį ar būklę, kuri tuo metu ten buvo.

Protokole taip pat išvardijama ir aprašoma visa tai, kas, darant apžiūrą buvo paimta.

204 straipsnis. Tardymo eksperimentas

Kad patikrintų ir patikslintų duomenis, turinčius reikšmės bylai, tardytojas turi teisę padaryti tardymo eksperimentą, atkurdamas tam tikro įvykio veiksmus, situaciją ar kitokias aplinkybes ir atlikdamas reikiamus bandomuosius veiksmus. Kartu tardytojas reikiamais atvejais matuoja, fotografuoja, filmuoja, sudaro planus ir schemas, pagamina pėdsakų atliejas ir atspaudus. Daryti tardymo eksperimentą neleidžiama ta sąlyga, jeigu tuo nežeminamas jame dalyvaujančių bei aplinkinių asmenų orumas ir nesudaroma pavojaus jų sveikatai, taip pat nepadaroma esminės materialinės žalos.

Esant reikalui, tardymo eksperimente gali dalyvauti įtariamasis, kaltinamasis, nukentėjęsysis, liudytojai.

Tardytojas turi teisę įtraukti dalyvauti tardymo eksperimente atitinkamus specialistus.

Apie tardymo eksperimento padarymą surašomas protokolas, laikantis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų. Protokole smulkiai išdėstomos padaryto tardymo eksperimento sąlygos, eiga ir rezultatai.

205 straipsnis. Parodymų patikrinimas vietoje

Prireikus patikrinti ar patikslinti įtariamojo, kaltinamojo, nukentėjusiojo ar liudytojo parodymus, kiek jie liečia įvykio vietą arba situaciją, jo dalyvių veiksmus ar kitas aplinkybes, kurios turi reikšmės bylai, tardytojas gali atvykti su asmeniu, kurio parodymai patikrinami ar patikslinami, į šio asmens nurodytą vietą ir sugretinti tikrinamuosius parodymus su faktinėmis aplinkybėmis vietoje. Šiuo atveju tardytojas, esant reikalui, daro matavimus, fotografuoja, filmuoja, sudaro planus ir schemas.

Tikrinant parodymus vietoje, neleidžiami veiksmai, kurie žemina esančių akivaizdoje, darant patikrinimą, asmenų orumą arba yra pavojingi jų sveikatai.

Apie parodymų patikrinimą vietoje tardytojas surašo protokolą, laikydamasis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų.

206 straipsnis. Pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimas

Tardytojas turi teisę paimti iš įtariamojo ar kaltinamojo rašysenos ar kitokius pavyzdžius, reikalingus lyginamajam tyrimui.

Tardytojas taip pat turi teisę paimti iš nukentėjusiojo ar liudytojo rašysenos ar kitokius pavyzdžius lyginamajam tyrimui, bet tik prireikus patikrinti, ar nurodytieji asmenys nėra palikę pėdsakų įvykio vietoje arba ant daiktinių įrodymų.

Jeigu asmuo atsisako duoti pavyzdžius lyginamajam tyrimui, tardytojas priima nutarimą. Nutarimas paimti pavyzdžius lyginamajam tyrimui privalomas tiems asmenims, dėl kurių jis priimtas.

Reikiamais atvejais pavyzdžiai lyginamajam tyrimui paimami, dalyvaujant atitinkamam specialistui.

Apie pavyzdžių paėmimą lyginamajam tyrimui surašomas protokolas, laikantis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose nurodytų reikalavimų.

206¹ straipsnis. Patikrinimo darymas

Prireikus nustatyti duomenis, turinčius reikšmės nusikaltimo aplinkybėms išaiškinti, kvotos organo pareigūnas pagal Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 20 straipsnį gali patikrinti įmonių, įstaigų bei organizacijų, taip pat piliečių ūkinę-finansinę veiklą.

Darant patikrinimą, turi dalyvauti tikrinamos įmonės, įstaigos bei organizacijos atstovas, taip pat pilietis.

Apie patikrinimą kvotos organo pareigūnas surašo patikrinimo aktą. Su patikrinimo aktu supažindinamas asmuo, kurio veikla tikrinama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

206² straipsnis. Revizijos darymas

Kvotos organo pareigūnas ar tardytojas, pripažinęs, kad reikia skirti reviziją, priima nutarimą, kuriame nurodo: pagrindą revizijai skirti, reikiamus patikrinti dalykus, kam pavedama ir kas iš asmenų turi dalyvauti ją darant. Nutarimas paskirti reviziją paskelbiamas asmeniui, kurio veikla tikrinama.

Reviziją daro kontrolės ar revizijos įstaiga arba asmuo, kurios skiria kvotos organo pareigūnas ar tardytojas. Prireikus byloje gali būti paskirti keli vienos specialybės revizoriai arba kompleksinė revizija.

Jeigu revizorius neatvyksta be svarbios priežasties arba be teisėto pagrindo atsisako atlikti reviziją, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka. Už žinomai melagingo revizijos akto surašymą ir pateikimą revizorius atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį.

Darant reviziją, paaiškinimus duoda asmuo, kurio veikla tikrinama. Atlikęs reikiamus patikrinimus, revizorius surašo revizijos aktą. Su revizijos aktu supažindinamas asmuo, kurio veikla tikrinama.

Revizija gali būti skiriama ir iki baudžiamosios bylos iškėlimo.

Jeigu revizorius, darydamas reviziją, nustato turinčias bylai reikšmės aplinkybes, dėl kurių jam nebuvo pateikta klausimų, jis turi teisę nurodyti jas savo revizijos akte.

Kontrolės ir revizijos įstaigos revizijas daro laikydamosi šiose įstaigose pavirtintų revizijų darymo nuostatų.

206³ straipsnis. Revizoriaus nušalinimas darant parengtinį tardymą ar kvotą

Darant parengtinį tardymą ar kvotą, nušalinimą revizoriui gali pareikšti įtariamasis, kaltinamasis, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, taip pat nukentėjęsysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai.

Nušalinimas turi būti motyvuojamas.

Revizoriaus nušalinimą darant parengtinį tardymą ar kvotą išsprendžia tardytojas, kvotos organo pareigūnas ar prokuroras, vadovaudamasis taisyklėmis, išdėstytomis šio kodekso 29 ir 31 straipsniuose, su tuo apribojimu, kad pirmesnis asmens dalyvavimas byloje kaip revizoriaus, eksperto ar specialisto negali būti pagrindas jam nušalinti.

Devynioliktasis skirsnis EKSPERTIZĖS DARYMAS

207 straipsnis. Ekspertizės paskyrimo tvarka

Tardytojas, pripažinęs esant reikalinga padaryti ekspertizę, priima tuo reikalu nutarimą, kuriame nurodo: pagrindą ekspertizei paskirti, eksperto pareigas ir pavardę arba įstaigą, kurioje turi būti daroma ekspertizė, klausimus, kuriais turi būti duota išvada, ir medžiagą, pateikiamą ekspertui ar ekspertizės įstaigos dispozicijai.

Prieš paskirdamas ekspertą, tardytojas išsiaiškina reikiamus duomenis apie jo specialybę ir kompetentingumą.

Ekspertizė gali būti skiriama ir iki baudžiamosios bylos iškėlimo.

Apie priimtą nutarimą skirti ekspertizę tardytojas praneša kaltinamajam.

208 straipsnis. Neteko galios.

209 straipsnis. Eksperto nušalinimas parengtiniame tardyme

Nušalinimą ekspertui parengtiniame tardyme gali pareikšti įtariamasis, kaltinamasis, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, taip pat nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai.

Nušalinimas turi būti motyvuojamas.

Eksperto nušalinimą parengtiniame tardyme išsprendžia tardytojas ar prokuroras pagal šio kodekso 29 ir 31 straipsniuose išdėstytas taisykles, su tuo apribojimu, kad pirmesnis asmens dalyvavimas byloje kaip eksperto ar specialisto negali būti pagrindas jam nušalinti.

210 straipsnis. Tardytojo veiksmai, pavedant ekspertizę daryti ekspertizės įstaigai
Jeigu ekspertizę daryti pavedama ekspertizės įstaigai, tardytojas pasiunčia šiai įstaigai savo nutarimą ir reikiamą medžiagą.

211 straipsnis. Ekspertizės darymas ekspertizės įstaigoje

Gavęs tardytojo nutarimą, atitinkamos ekspertizės įstaigos vadovas perduoda jį vykdyti vienam ar keliems tos įstaigos ekspertams. Ekspertas ir ekspertai išvadą duoda savo vardu ir yra asmeniškai atsakingi už savo duotą išvadą.

Ekspertizės įstaigos ekspertas pagal savo pareigas laikomas įspėtu dėl atsakomybės už atsisakymą be teisėto pagrindo atlikti savo pareigas ir už žinomai melagingo ekspertizės akto surašymą ir pateikimą. Apie tai pažymima ekspertizės akte prieš eksperto parašą.

Ekspertizės įstaigose ekspertizės atliekamos laikantis šiose įstaigose galiojančių nuostatų nustatytos tvarkos.

212 straipsnis. Atidavimas kaltinamojo į medicinos įstaigą

Jeigu, darant teismo medicinos ar teismo psichiatrijos ekspertizę, iškyla reikalas kaltinamąjį stacionariškai stebėti ar tirti, tardytojas atiduoda jį į atitinkamą medicinos įstaigą. Apie tai nurodoma nutarime paskirti ekspertizę.

Kaltinamojo, kuris nėra suimtas, atidavimo į psichiatrinę gydymo įstaigą bei laikymo joje termino pratęsimo klausimai sprendžiami ta pačia tvarka, kaip ir kardomojo kalinimo (suėmimo) paskyrimo bei jo termino pratęsimo klausimai.

Kaltinamojo psichiatrinėje gydymo įstaigoje išbūtas laikas įskaitomas į kardomojo kalinimo (suėmimo) bei bausmės atlikimo laiką.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, Žin., 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, Žin., 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

213 straipsnis. Ekspertizės darymas ne ekspertizės įstaigoje

Jeigu ekspertizė daroma ne ekspertizės įstaigoje, tardytojas, priėmęs nutarimą daryti ekspertizę, šaukia pas save asmenį, kuriam pavedama daryti ekspertizę, įsitikina jo asmens tapatybe, specialybe ir kompetentingumu, išsiaiškina jo santykius su įtariamuoju, kaltinamuoju ir nukentėjusiuoju, taip pat patikrina, ar nėra pagrindo ekspertui nušalinti.

Jeigu šaukiamas asmuo pas tardytoją neatvyksta be svarbios priežasties arba be teisėto pagrindo atsisako atlikti savo pareigas, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Tardytojas įteikia ekspertui nutarimą paskirti ekspertizę, išaiškina ekspertui jo pareigas ir teises, numatytas šio kodekso 88 ir 89 straipsniuose, ir įspėja dėl būtinumo duoti išvadą, griežtai pagrįstą pateikta jo dispozicijai medžiaga ir tomis specialiomis žiniomis, kurias turi ekspertas.

Apie nurodytųjų veiksmų atlikimą tardytojas pažymi nutarime paskirti ekspertizę, ir tai patvirtinama eksperto parašu.

Jeigu ekspertas padaro kokius nors pareiškimus ar pareiškia prašymus byloje, tardytojas privalo surašyti protokolą, laikydamasis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų.

Tardytojas turi teisę būti akivaizdoje, darant ekspertizę.

214 straipsnis. Ekspertizės akto turinys

Atlikęs reikiamus tyrimus, ekspertas surašo ekspertizės aktą, kuriame nurodoma: kur, kada, kieno (pavardė, vardas, tėvavardis, išsilavinimas, specialybė, mokslo laipsnis, einamosios pareigos) ir kuriuo pagrindu buvo padaryta ekspertizė; kurie klausimai buvo pateikti; kas dalyvavo ir buvo akivaizdoje, darant ekspertizę; kurią medžiagą ekspertas panaudojo ir kuriuos tyrimus atliko.

Ekspertizės akto pabaigoje išdėstoma motyvuota eksperto išvada pateiktaisiais klausimais.

Jeigu ekspertas, darydamas ekspertizę, nustato turinčias bylai, reikšmės aplinkybes, dėl kurių jam nebuvo pateikta klausimų, jis turi teisę nurodyti jas savo ekspertizės akte.

Jeigu ekspertas pripažįsta, kad pateiktoji jo dispozicijai medžiaga yra nepakankama išvadai duoti arba kad pateiktieji klausimai išeina už specialių jo žinių ribų, jis raštu painformuoja tardytoją, kad negali duoti išvados

215 straipsnis. Eksperto apklausa

Susipažinęs su ekspertizės aktu, tardytojas turi teisę apklausti ekspertą jo duotai išvadai išaiškinti ar papildyti. Prieš pradėdamas apklausą, tardytojas išaiškina ekspertui jo pareigą atsakyti į duotus klausimus sutinkamai su specialiomis savo žiniomis ir įspėja ekspertą dėl jo atsakomybės, numatytos šio kodekso 88 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnyje už atsisakymą be teisėto pagrindo atlikti savo pareigas ir už davimą žinomai melagingos išvados. Tai pažymima protokole ir patvirtinama eksperto parašu. Ekspertas turi teisę pats surašyti savo atsakymus.

216 straipsnis. Neteko galios.

217 straipsnis. Papildomos ir pakartotinės ekspertizės paskyrimo ir darymo tvarka

Papildomos ir pakartotinės ekspertizės paskiriamos sutinkamai su šio kodekso 85 straipsnio reikalavimais ir daromos, laikantis šio kodekso 207-216 straipsniuose numatytų taisyklių.

Dvidešimtas skirsnis

PARFNGTINIO TARDYMO SUSTABDYMAS IR PABAIGIMAS

218 straipsnis. Pagrindai parengtiniam tardymui sustabdyti

Parengtinis tardymas sustabdomas:

- 1) jeigu nežinoma, kur yra kaltinamasis;
- 2) jeigu kaltinamasis suserga psichine ar kitokia sunkia liga, nustatyta gydymo įstaigos arba atitinkamos ekspertų komisijos;
- 3) jeigu nenustatomas trauktinas baudžiamojon atsakomybėn asmuo;
- 4) jeigu negaunama pagal pavedimą iš užsienio valstybės turinti reikšmės bylai medžiaga arba neišduodamas kaltinamasis.

Esant vienai iš šių aplinkybių, tardytojas priima motyvuotą nutarimą sustabdyti parengtinį tardymą. Jeigu byloje patraukti atsakomybėn du ar daugiau kaltinamųjų, o sustabdymo pagrindai liečia ne visus kaltinamuosius, tardytojas turi teisę išskirti ir sustabdyti bylą atskirų kaltinamųjų atžvilgiu arba sustabdyti visą bylą.

Šio straipsnio 1 ir 4 punktuose numatytais atvejais parengtinis tardymas sustabdomas tik pasibaigus jo atlikimo terminui; šio straipsnio 2 ir 3 punktuose numatytais atvejais jis gali būti sustabdomas ir prieš pasibaigiant parengtinio tardymo terminui. Nutarimą sustabdyti parengtinį tardymą turi patvirtinti prokuroras.

Prieš sustabdydamas parengtinį tardymą, tardytojas privalo atlikti visus tardymo veiksmus, kuriuos galima atlikti, nesant akivaizdoje kaltinamajam, imtis visų priemonių jam surasti arba nustatyti asmeniui, padariusiam nusikaltimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, *Žin.*, 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

219 straipsnis. Parengtinio tardymo sustabdymo terminai

Šio kodekso 218 straipsnio 1 punkte numatytais atvejais parengtinis tardymas sustabdomas, iki bus surastas kaltinamasis.

Šio kodekso 218 straipsnio 2 punkte numatytais atvejais parengtinis tardymas sustabdomas, iki kaltinamasis pasveiks. Šiuo atveju tardytojas turi teisę motyvuotu nutarimu perkelti kaltinamąjį, kuris yra suimtas, į atitinkamą medicinos įstaigą gydyti. Kaltinamojo, kuris nėra suimtas, atidavimo į medicinos įstaigą gydyti klausimas sprendžiamas ta pačia tvarka, kaip kardomojo kalinimo (suėmimo) skyrimas.

Šio kodekso 218 straipsnio 3 punkte numatytais atvejais parengtinis tardymas sustabdomas, iki bus nustatytas asmuo, trauktinas baudžiamojon atsakomybėn.

Šio kodekso 218 straipsnio 4 punkte numatytais atvejais parengtinis tardymas sustabdomas, iki bus gauta iš užsienio valstybės turinti reikšmės bylai medžiaga arba išduotas ir pristatytas į Lietuvos Respubliką kaltinamasis, išskyrus atvejus, numatytus šio kodekso 223 straipsnio 2 dalyje.

Jeigu iki to momento, kai pasibaigia baudžiamojo įstatymo nustatyti senaties terminai, neišnyksta pagrindai parengtiniam tardymui sustabdyti, tai byla turi būti nutraukiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, *Žin.*, 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

220 straipsnis. Kaltinamojo paieška

Jeigu nežinoma kaltinamojo buvimo vieta, tardytojas skelbia jo paiešką ir paveda ją kvotos organams. Tai atitinkamai nurodoma nutarime sustabdyti parengtinį tardymą arba priimamas atskiras nutarimas. Kartu tardytojas privalo imtis betarpiškų priemonių kaltinamajam surasti.

Esant šio kodekso 95 straipsnyje nurodytam pagrindui, tardytojas gali parinkti paieškomajam tardomąją priemonę. Paieška jam būti paskelbiama tiek parengtinio tardymo metu, tiek ir jį sustabdant.

221 straipsnis. Priemonės nustatyti asmeniui, trauktinam baudžiamojon atsakomybėn

Tardytojas, sustabdęs parengtinį tardymą šio kodekso 218 straipsnio 3 punkte numatytais atvejais, privalo imtis tiek betarpiškai, tiek ir per kvotos organus priemonių nustatyti asmeniui, trauktinam baudžiamojon atsakomybėn.

222 straipsnis. Prokuroro vykdoma kaltinamojo paieškos kontrole

Paieškos darymą ir trauktino baudžiamojon atsakomybėn asmens nustatymą sustabdytoje byloje kontroliuoja prokuroras.

223 straipsnis. Parengtinio tardymo atnaujinimas

Parengtinis tardymas sustabdytoje byloje atnaujinamas motyvuotu tardytojo nutarimu, išnykus sustabdymo pagrindams arba iškilus reikalui atlikti papildomus tardymo veiksmus.

Parengtinis tardymas, sustabdytas šio kodekso 218 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytu pagrindu, gali būti atnaujinamas ir neišnykus šiam bylos sustabdymo pagrindui, jei užsienio valstybė atsisako įvykdyti pavedimą (teisinės pagalbos prašymą) arba jei reikšminga bylai medžiaga iš užsienio valstybės pagal pavedimą (teisinės pagalbos prašymą) negaunama ilgiau kaip 12 mėnesių nuo tokio pavedimo (teisinės pagalbos prašymo) išsiuntimo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

224 straipsnis. Parengtinio tardymo pabaigimas

Parengtinis tardymas pabaigiamas kaltinamosios išvados, arba nutarimo perduoti bylą į teismą priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių skyrimo klausimu išnagrinėti, arba nutarimo nutraukti bylą surašymu.

225 straipsnis. Nukentėjusiojo ir jo atstovo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo arba jų atstovų supažindinimas su bylos medžiaga

Pripažinęs parengtinį tardymą byloje baigtu, o surinktuosius įrodymus pakankamai kaltinamajai išvadai surašyti, tardytojas ar prokuroras privalo pranešti apie tai nukentėjusiajam ir jo atstovui, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui arba jų atstovams ir kartu išaiškinti jiems, kad jie turi teisę susipažinti su bylos medžiaga ir prašyti papildyti tardymą. Jeigu baudžiamojoje byloje yra daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, tardytojas ar prokuroras gali pranešimų šiems asmenims ir jų atstovams nesiųsti, o informuoti šiuos asmenis apie teisę susipažinti su bylos medžiaga ir išaiškinti šią teisę per spaudą. Skelbimas turi būti išspausdintas vietiniame laikraštyje ir šalies laikraštyje ar dienraštyje ne vėliau kaip likus 10 dienų iki nurodytos susipažinimo su baudžiamąja byla dienos. Šiuo atveju laikoma, kad nukentėjusiems ar civiliniams ieškovams yra pranešta apie teisę susipažinti su bylos medžiaga. Skelbimo išspausdinimo diena laikoma pranešimo minėtiems asmenims išsiuntimo diena.

Kuriam nors iš nurodytųjų asmenų žodžiu ar raštu prašant, tardytojas supažindina nukentėjusįjį ir jo atstovą, civilinį ieškovą, civilinį atsakovą arba jų atstovus su bylos medžiaga. Jeigu, darant parengtinį tardymą, buvo filmuojama ar daromas garso įrašas, tai jie parodomi ar duodami perklausyti nukentėjusiajam ir jo atstovui, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui arba jų atstovams, jų prašymu.

Apie nukentėjusiojo ir jo atstovo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo arba jų atstovų supažindinimą su bylos medžiaga surašomi protokolai, laikantis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų. Protokoluose pažymima, su kuria bylos medžiaga supažindinti nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai, taip pat kokie prašymai ryšium su tuo buvo jų pareikšti. Rašytiniai prašymai prijungiami prie bylos.

Nukentėjusiajam ir jo atstovui, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui arba jų atstovams prašant išaiškinti aplinkybes, turinčias reikšmės bylai ir pirmiau neištirtas, tardytojas privalo papildyti parengtinį tardymą.

Visiškai ar dalinai atmesdamas prašymą, tardytojas priima tuo reikalu motyvuotą nutarimą, kuris pasirašytinai paskelbiamas pareiškusiam prašymą asmeniui.

Gražinus baudžiamąją bylą tardymui papildyti, nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai supažindinami tik su papildoma baudžiamosios bylos medžiaga.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

226 straipsnis. Paskelbimas kaltinamajam apie parengtinio tardymo pabaigimą ir pateikimas jam visos bylos susipažinti

Pripažinęs surinktuosius įrodymus pakankamai kaltinamajai išvadai surašyti ir įvykdęs šio kodekso 225 straipsnyje numatytus reikalavimus, tardytojas privalo paskelbti kaltinamajam, kad tardymas jo byloje pabaigtas ir kad jis turi teisę tiek pats, tiek ir su gynėjo pagalba susipažinti su visa byla, taip pat prašyti papildyti parengtinį tardymą. Po to kaltinamajam pateikiama susipažinti visa susiūta ir sunumeruota bylos medžiaga. Jeigu, darant parengtinį tardymą, buvo filmuojama ar daromas garso įrašas, tai jie parodomi ir duodami perklausyti kaltinamajam ir jo gynėjui.

Jeigu byloje patraukti atsakomybėn keli kaltinamieji, kiekvienam iš jų pateikiama visa bylos medžiaga.

Kaltinamajam pabaigus susipažinti su byla, tardytojas privalo paklausti kaltinamąjį, ar prašo jis papildyti tardymą ir kuo būtent.

Kaltinamasis, susipažindamas su bylos medžiaga, turi teisę išsirašyti iš jos reikiamas žinias.

Kaltinamasis ir jo gynėjas turi teisę susipažinti su visa bylos medžiaga. Laikas, reikalingas susipažinti su bylos medžiaga, neribojamas. Tačiau, jeigu kaltinamasis ar jo gynėjas akivaizdžiai vilkina susipažinimą su bylos medžiaga, tardytojas, atsižvelgdamas į bylos medžiagos, su kuria nesusipažinta per praėjusį nuo bylos susipažinimo pradžios laiką, apimtį, turi teisę motyvuotu nutarimu, kurį patvirtina prokuroras, nustatyti tam tikrą terminą susipažinti su bylos medžiaga. Su šiuo nutarimu supažindinamas kaltinamasis ir jo gynėjas. Jie per penkias dienas nuo supažindinimo su nutarimu dienos gali tokį nutarimą apskusti tardymo vietos apygardos teismui, kurio sprendimas yra galutinis. Jeigu kaltinamasis ar jo gynėjas akivaizdžiai vilkina susipažinimą su bylos medžiaga, apygardos teismas parengtinio tyrimo stadijoje kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą turi teisę pratęsti ilgiau negu šio kodekso 106 straipsnio 2 dalyje numatyti aštuoniolika mėnesių, kol kaltinamasis ir jo gynėjas susipažins su visa bylos medžiaga.

Jeigu nesuimtas kaltinamasis ar jo gynėjas akivaizdžiai vilkina susipažinimą su baudžiamosios bylos medžiaga ir su ja nesusipažįsta per tardytojo nustatytą terminą arba teismas nepratęsia suimtojo kaltinamojo kardomojo kalinimo termino ilgiau kaip aštuoniolikai mėnesių, kai kaltinamasis ir jo gynėjas dėl akivaizdaus vilkinimo nesusipažino su visa bylos medžiaga, tardytojas turi teisę surašyti kaltinamąją išvadą ir perduoti bylą prokurorui šio kodekso 230-232 straipsniuose nustatyta tvarka. Prokurorui patvirtinus kaltinamąją išvadą ir perdavus baudžiamąją bylą teismui, teisiamasis ir jo gynėjas su bylos medžiaga susipažįsta šio kodekso 258 straipsnyje nustatyta tvarka.

Kaltinamojo ir jo gynėjo susipažinimo su baudžiamosios bylos medžiaga laikas neįeina į parengtinio tardymo terminus. Jeigu byloje yra keli kaltinamieji, į parengtinio tardymo terminus neįeina laikas, per kurį susipažino su bylos medžiaga visi kaltinamieji ir jų gynėjai. Kaltinamojo susipažinimo su baudžiamosios bylos medžiaga metu kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas pratęsiamas bendra tvarka nenutraukiant proceso dalyvių supažindinimo su baudžiamąja byla.

Gražinus baudžiamąją bylą tardymui papildyti, kaltinamasis ir jo gynėjas supažindinami tik su papildoma baudžiamosios bylos medžiaga.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr. 57-1583 (98.06.24)

Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, *Žin.*, 1999, Nr. 113-3288 (99.12.30)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

227 straipsnis. Gynėjo dalyvavimas, kaltinamajam susipažįstant su byla

Tais atvejais, kai kaltinamasis ar įstatyminiai jo atstovai prašo šaukti gynėją, kad jis dalyvautų, susipažįstant su byla, taip pat ir tais atvejais, kai gynėjas byloje dalyvauja nuo kaltinimo pareiškimo momento, tardytojas pateikia parengtinio tardymo medžiagą kaltinamajam ir jo gynėjui. Tokiu atveju tardymo medžiagos pateikimas gali būti atidedamas, iki atvyks gynėjas, bet ne daugiau kaip penkioms dienoms, laikantis taisyklės, numatytos šio kodekso 55 straipsnio trečiojoje dalyje. Kaltinamojo ir jo gynėjo prašymu, medžiaga gali būti pateikiama susipažinti gynėjui ir kaltinamajam atskirai.

Gynėjas turi teisę kaltinamajam išaiškinti pareikštojo kaltinimo prasmę ir įrodymų reikšmę, apsvarstyti su kaltinamuoju prašymų pareiškimo klausimą.

228 straipsnis. Paskelbimo kaltinamajam apie parengtinio tardymo pabaigimą ir pateikimo jam visos bylos susipažinti protokolas

Apie bylos pateikimą kaltinamajam ir jo gynėjui susipažinti tardytojas surašo protokolą, laikydamasis šio kodekso 114 ir 115 straipsniuose numatytų reikalavimų.

Protokole pažymima, kad kaltinamajam ir jo gynėjui pareikšta apie parengtinio tardymo pabaigimą, išaiškintos kaltinamojo teisės, kuri būtent medžiaga (bylos tomų ir lapų skaičius) buvo pateikta kaltinamajam ir jo gynėjui susipažinti ir ar susipažino kaltinamasis su byla, ar dalyvavo gynėjas, kur vyko ir kiek laiko truko susipažinimas su byla, kokius prašymus pareiškė kaltinamasis bei jo gynėjas ir kokius pareiškimus jie padarė. Kaltinamajam ar jo gynėjui atsisakius susipažinti su bylos medžiaga arba nesusipažinus su ja ar jos dalimi per tardytojo nustatytą terminą, tai įrašoma į protokolą ir išdėstomi atsisakymo susipažinti motyvai, jeigu kaltinamasis ar jo gynėjas juos nurodė, ar nesusipažinimo priežastys.

Jei genocidu arba karo nusikaltimais, numatytais Baudžiamojo kodekso 333–339 straipsniuose, kaltinamas asmuo dėl sveikatos būklės, esant atitinkamai teismo medicinos ekspertizės išvadai, negali susipažinti su byla, byla susipažinti yra pateikiama vien tik kaltinamojo gynėjui. Kaltinamajam, neturinčiam gynėjo, gynėjas yra paskiriamas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-584](#), 97.12.23, *Žin.*, 1997, Nr.118-3042 (97.12.27)

Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, *Žin.*, 1999, Nr.113-3288 (99.12.30)

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, *Žin.*, 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, *Žin.*, 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

229 straipsnis. Prašymai papildyti parengtinį tardymą

Prašymai papildyti parengtinį tardymą gali būti pareiškiama žodžiu ar raštu. Žodiniai prašymai įrašomi į protokolą, o rašytiniai, be to, prijungiami prie bylos.

Jeigu tardytojas visiškai ar dalinai atmeta prašymą, jis priima tuo reikalu motyvuotą nutarimą, kurį paskelbia kaltinamajam ir jo gynėjui per tris dienas iki bylos perdavimo prokurorui.

Jeigu prašoma išaiškinti aplinkybes, turinčias reikšmės bylai ir pirmiau neištirtas, tardytojas privalo papildyti parengtinį tardymą. Atlikęs papildomus tardymo veiksmus, tardytojas privalo vėl supažindinti nukentėjusį ir jo atstovą, civilinį ieškovą, civilinį atsakovą arba jų atstovus su bylos medžiaga ir pateikti kaltinamajam ir jo gynėjui susipažinti visą bylą, laikantis šio kodekso 225-228 straipsniuose numatytų taisyklių.

230 straipsnis. Kaltinamoji išvada

Įvykdęs šio kodekso 225-229 straipsniuose numatytus reikalavimus ir iš bylos medžiagos matydamas esant pakankamą pagrindą kaltinamajam atiduoti teismui, tardytojas surašo kaltinamąją išvadą.

Kaltinamoji išvada susideda iš aprašomosios ir rezoliucinės dalių.

Aprašomojoje kaltinamosios išvados dalyje išdėstoma: bylos esmė, kaltinamojo padaryto nusikaltimo vieta, laikas, būdai, motyvai, pasekmės ir kitos esminės aplinkybės; žinios apie nukentėjusį: įrodymai, kurie patvirtina nusikaltimo buvimą ir kaltinamojo kaltumą. Aprašomojoje kaltinamosios išvados dalyje taip pat nurodomos aplinkybės, lengvinančios ir sunkinančios kaltinamojo atsakomybę, išdėstomi kaltinamojo paaiškinimai, jo nurodomi apsigynimui argumentai ir šių argumentų patikrinimo rezultatai.

Kaltinamosios išvados aprašomosios dalies tekste turi būti nurodomi bylos lapai, kuriuose patvirtinama tai, kas dėstoma jame.

Rezoliucinėje kaltinamosios išvados dalyje nurodoma kaltinamojo pavardė, vardas, gimimo metai, mėnuo, diena ir vieta, pilietybė, tautybė, gyvenamoji vieta, darbovietė ir užsiėmimas, išsilavinimas, šeiminei padėtis, pirmesnis teistumas ir kitos žinios apie jo asmenybę, turinčios reikšmės bylai, ir trumpai išdėstoma kaltinimo formulavimo esmė bei nurodomas baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikaltimą.

Kaltinamojoje išvadoje nurodoma jos surašymo vieta ir laikas. Kaltinamąją išvadą pasirašo tardytojas.

231 straipsnis. Kaltinamosios išvados priedai

Prie kaltinamosios išvados pridedamas sąrašas asmenų, kurie, tardytojo nuomone, šauktini į teisiamąjį posėdį, taip pat pažymos apie tardymo terminus, apie parinktą kardomąją priemonę, kartu nurodant, kiek laiko kaltinamasis yra laikomas suimtas, apie daiktinius įrodymus, apie civilinį ieškinį, apie priemones, kurių imtasi civiliniam ieškiniui ir galimam turto konfiskavimui užtikrinti, apie teismo išlaidas. Šauktinų į teisiamąjį posėdį asmenų sąrašė nurodoma jų gyvenamoji ar buvimo vieta ir bylos lapai, kuriuose išdėstyti jų parodymai ir išvados.

Tardytojas prie kaltinamosios išvados taip pat prideda tiek jos nuorašų, padarytų šio kodekso 15 straipsnio trečiojoje dalyje numatyta kalba, kiek yra kaltinamųjų.

232 straipsnis. Baudžiamosios bylos perdavimas prokurorui

Bylą su kaltinamąja išvada tardytojas perduoda prokurorui. Byla, kurioje kaltinamiesiems paskirta kardomoji priemonė (suėmimas), turi būti pateikta prokurorui prieš 20 dienų iki pasibaigiant kardomojo kalinimo (suėmimo) terminui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

233 straipsnis. Baudžiamosios bylos nutraukimas

Baudžiamoji byla nutraukiama:

- 1) kai yra šio kodekso 5, 9¹ ir 9² straipsniuose nurodytų pagrindų;
- 2) kai neįrodytas kaltinamojo dalyvavimas nusikaltimo padaryme, jeigu išnaudotos visos galimybės papildomiems įrodymams surinkti.

Tais atvejais, kai baudžiamojoje byloje kaltinamaisiais patraukti keli asmenys, o pagrindai bylai nutraukti liečia ne visus kaltinamuosius, tardytojas nutraukia bylą atskirų kaltinamųjų atžvilgiu.

234 straipsnis. Nutarimas nutraukti baudžiamąją bylą

Bylos nutraukimo reikalu tardytojas surašo motyvuotą nutarimą. Nutarime pateikiami duomenys apie kaltinamojo asmenybę, išdėstoma bylos esmė ir jos nutraukimo pagrindai, kartu nurodomi įrodymai ir bylos lapai, kuriuose patvirtinama tai, kas išdėstyta tekste.

Nutarime turi būti išsprendžiamas daiktinių įrodymų klausimas sutinkamai su šio kodekso 93 straipsnyje numatytais taisyklėmis ir nurodoma, kad panaikinama kardomoji priemonė taip pat ir civilinio ieškinio bei turto konfiskavimo užtikrinimo priemonės.

Nutarimą pasirašo tardytojas, kartu nurodydamas nutarimo surašymo vietą ir laiką.

Prie nutarimo pridedamos pažymos apie tardymo terminus, apie tai, kiek laiko kaltinamasis yra laikomas suimtas, apie daiktinius įrodymus.

Nutarimo nutraukti bylą nuorašą tardytojas pasiunčia prokurorui. Kartu tardytojas raštu praneša patrauktajam baudžiamojon atsakomybėn asmeniui, taip pat nukentėjusiajam ir jo atstovui, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui arba jų atstovams ir asmeniui, įmonei, įstaigai ar organizacijai, dėl kurių pareiškimo byla buvo iškelta, apie baudžiamosios bylos nutraukimą, apie nutraukimo pagrindus ir išaiškina apskundimo tvarką. Jeigu kaltinamasis yra suimtas, nutarimo nutraukti bylą nuorašas pasiunčiamas kalinimo vietos administracijai.

Nukentėjusiojo ir jo atstovo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo arba jų atstovų prašymu tardytojas juos supažindina su nutrauktos bylos medžiaga.

Jeigu nutraukiamoje byloje yra duomenų apie administracinį ar drausminį nusižengimą, tardytojas perduoda byloje esančią medžiagą spręsti administracine ar drausmine tvarka.

Nutarimas nutraukti bylą gali būti per penkias dienas nuo pranešimo apie bylos nutraukimą gavimo momento apskundžiamas prokurorui. Jei prokuroras, išnagrinėjęs skundą, nepanaikina tardytojo nutarimo nutraukti bylą, toks prokuroro sprendimas per penkias dienas nuo jo gavimo momento gali būti apskųstas apylinkės teismui. Teismo priimtas sprendimas yra galutinis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-786](#), 98.06.16, *Žin.*, 1998, Nr.59-1654 (98.07.01)

235 straipsnis. Nutrauktos bylos atnaujinimas

Jeigu yra tam pagrindas, prokuroras turi teisę savo nutarimu panaikinti tardytojo nutarimą nutraukti baudžiamąją bylą ir atnaujinti ją.

Nutraukta byla gali būti atnaujinama tik tuo atveju, jeigu nepasibaigė baudžiamojo įstatymo nustatyti senaties terminai.

Dvidešimt pirmasis skirsnis

PROKURORO VEIKSMAI BYLOJE, GAUTOJE SU KALTINAMĄJA IŠVADA

236 straipsnis. Klausimai, kuriuos turi išspręsti prokuroras byloje, gautoje su kaltinamąja išvada

Nagrinėdamas gautą su kaltinamąja išvada bylą, prokuroras privalo patikrinti pagal bylos medžiagą:

- 1) ar buvo veika, kuria kaltinamas kaltinamasis;
- 2) ar yra šioje veikoje nusikaltimo sudėtis;
- 3) ar nėra byloje aplinkybių, dėl kurių baudžiamoji byla turi būti nutraukiama ar sustabdoma;
- 4) ar parengtinis tyrimas atliktas išsamiai ir nešališkai;
- 5) ar pareikštasis kaltinimas pagrįstas byloje esančiais įrodymais;
- 6) ar dėl visų parengtinio tyrimo nustatytų nusikalstamų kaltinamojo veikų pareikštas kaltinimas;
- 7) ar patraukti kaltinamaisiais visi asmenys, kurie parengtiniame tyrime surinktais įrodomais įkaltinami nusikaltimo padarymu;
- 8) ar tinkamai pritaikytas kaltinamojo veikoms baudžiamasis įstatymas;
- 9) ar kaltinamoji išvada surašyta sutinkamai su šio kodeksu 230 ir 231 straipsniuose numatytais reikalavimais;
- 10) ar tinkamai parinkta kaltinamajam kardomoji priemonė;
- 11) ar imtasi priemonių pareikštam ar galinčiam būti pareikštam civiliniam ieškiniui ir galimam turto konfiskavimui užtikrinti;
- 12) ar laikytasi, darant parengtinį tyrimą, visų kitų šio kodekso reikalavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

237 straipsnis. Laikas, per kurį prokuroras privalo išnagrinėti bylą

Prokuroras privalo ne daugiau kaip per penkias dienas išnagrinėti gautą su kaltinamąja išvada bylą ir duoti jai reikiamą eigą.

238 straipsnis. Prokuroro sprendimai gautoje su kaltinamąja išvada byloje

Susipažinęs su byla ir išnagrinėjęs šio kodekso 236 straipsnyje nurodytus klausimus, prokuroras priima vieną iš šių sprendimų:

- 1) patvirtinti kaltinamąją išvadą arba surašyti naują kaltinamąją išvadą;
- 2) gražinti bylą tardytojui su rašytiniais savo nurodymais kaltinamajai išvadai iš naujo surašyti, jeigu nesilaikyta šio kodekso 230 straipsnyje numatytų reikalavimų, arba tyrimui papildyti;
- 3) nutraukti arba sustabdyti bylą sutinkamai su šio kodekso 218, 233 ir 234 straipsniais.

239 straipsnis. Kaltinamosios išvados patvirtinimas

Pripažinęs, kad yra pagrindas bylai perduoti į teismą ir kad kaltinamoji išvada byloje surašyta tinkamai, prokuroras savo rezoliucija patvirtina kaltinamąją išvadą.

Nesutikdamas su kaltinamąja išvada, surašyta tardytojo, prokuroras surašo naują kaltinamąją išvadą. Tokiu atveju pirmiau surašyta kaltinamoji išvada iš bylos išimama ir gražinama tardytojui, kartu nurodant rastuosius netaisyklingumus.

Prokuroras turi teisę pakeisti tardytojo sudarytą šauktinų į teisiamą posėdį asmenų sąrašą, taip pat panaikinti arba pakeisti anksčiau parinktą kardomąją priemonę arba parinkti kardomąją priemonę, jeigu ji nebuvo parinkta, taip pat kreiptis su pareiškimu į teisėją paskirti kaltinamajam kardomąjį kalinimą (suėmimą).

240 straipsnis. Kaltinimo pakeitimas, patvirtinant kaltinamąją išvadą

Prokuroras turi teisę, laikydamasis šio kodekso 233 ir 234 straipsniuose numatytų reikalavimų, savo nutarimu pašalinti iš kaltinamosios išvados atskirus kaltinimo punktus ar nutraukti bylą atskirų kaltinamųjų atžvilgiu, taip pat pritaikyti įstatymą, numatantį lengvesnį nusikaltimą. Jeigu reikia kaltinimą pakeisti sunkesniu arba pagal faktines aplinkybes esmingai skirtingu nuo pradinio kaltinimo, prokuroras gražina bylą tardytojui tyrimui papildyti ir naujam kaltinimui pareikšti.

241 straipsnis. Bylos perdavimas į teismą

Prokuroras, patvirtinęs tardytojo surašytą kaltinamąją išvadą arba surašęs naują kaltinamąją išvadą, perduoda bylą į teismą, kuriam ji teisinga, ir praneša kaltinamajam, į kurį teismą byla perduota.

Perdavus bylą į teismą, visokie prašymai ir skundai bylos reikalu paduodami betarpiškai teismui.

Dvidešimt antrasis skirsnis

TARDYTOJO IR PROKURORO VEIKSMŲ APSKUNDIMAS

242 straipsnis. Tardytojo veiksmų apskundimo tvarka

Proceso dalyviai gali paduoti prokurorui motyvuotus skundus dėl kvotėjo ir tardytojo neteisėtų ir nepagrįstų veiksmų darant tyrimą. Skundai paduodami prokurorui tiesiogiai arba per kvotėją, tardytoją, dėl kurių nušalinimo ar neteisėtų ir nepagrįstų veiksmų skundžiamasi. Skundai gali būti ir rašytiniai, ir žodiniai. Žodinius skundus prokuroras, tardytojas ar kvotėjas įrašo į protokolą. Protokolą pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs asmuo.

Tardytojas gautą skundą kartu su savo paaiškinimais privalo per dvidešimt keturias valandas perduoti prokurorui.

Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamąjį veiksmų vykdymą, jeigu tai padaryti nepripažįsta esant reikalinga pats tardytojas ar prokuroras.

Šio kodekso 244(1) straipsnyje numatyti tardytojo veiksmai gali būti apskusti teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-705](#), 98.04.16, Žin., 1998, Nr.44-1196 (98.05.13)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

243 straipsnis. Prokuroro išsprendimas skundo

Skundus dėl neteisėtų ir nepagrįstų tardytojo, kvotėjo veiksmų atliekant tyrimą prokuroras išsprendžia ne vėliau kaip per penkiolika dienų. Skundo patenkinimo atveju tardytojui, kvotėjui dėl skunde nurodytų aplinkybių duodami rašytiniai nurodymai. Šie nurodymai kartu su skundu pridedami prie baudžiamosios bylos ar pareiškimo, pranešimo apie padarytą nusikaltimą medžiagos.

Sprenddamas skundą, prokuroras turi teisę išreikalauti iš tardytojo paaiškinimus, jeigu jie nebuvo pateikti pirmiau.

Prokuroro nutarimas pasiunčiamas tardytojui ir prijungiamas prie bylos. Kartu apie prokuroro sprendimą pranešama skundą padavusiam asmeniui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

244 straipsnis. Prokuroro veiksmų ir sprendimų apskundimas

Skundai dėl prokuroro veiksmų ir sprendimų paduodami aukštesniam prokurorui sutinkamai su šio kodekso 242 ir 243 straipsniuose nustatytais taisyklėmis tardytojo veiksmams apskusti, o šio kodekso 244⁽¹⁾ straipsnyje numatytais atvejais – teismui.

Skundai dėl aukštesnio prokuroro veiksmų ir sprendimų gali būti paduodami apylinkės teismui.

Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga prokuroras.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-705](#), 98.04.16, Žin., 1998, Nr. 44-1196 (98.05.13)

Nr. [IX-827](#), 2002-04-02, Žin., 2002, Nr. 40-1465 (2002-04-17)

244¹ straipsnis. Kvotėjo, tardytojo ar prokuroro veiksmų ir sprendimų apskundimas teismui

Kvotėjo, tardytojo ar prokuroro nutarimas nubausti administracine nuobauda šio kodekso 64³ straipsnio tvarka neatvykusį pagal šaukimą asmenį, taip pat nutarimas šio kodekso 100¹ straipsnio tvarka pervesti valstybei užstatą gali būti apskundžiami teismui.

Asmuo, kurio turtui šio kodekso 195 straipsnio nustatyta tvarka uždėtas areštas, turi teisę nutarimą dėl arešto turtui uždėjimo apskusti teismui. Skundas gali būti paduotas per visą nutarimo dėl arešto turtui uždėjimo galiojimo laiką.

Apylinkės teismo nutartis gali būti skundžiama aukštesniajam teismui. Aukštesniojo teismo priimta nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-705](#), 98.04.16, Žin., 1998, Nr. 44-1196 (98.05.13)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

244⁽²⁾ straipsnis. Skundų dėl kvotėjo, tardytojo ar prokuroro veiksmų ir sprendimų nagrinėjimo teisme tvarka

Teismas per tris dienas nuo skundo ir reikiamos skundai išnagrinėti medžiagos gavimo privalo jį išnagrinėti ir priimti nutartį. Jei skundas patenkinamas, nutartyje nurodomi kvotėjo, tardytojo ar prokuroro padaryti pažeidimai ir pasiūloma juos pašalinti, jei skundas atmetamas, – motyvai, dėl kurių skundas pripažintas nepagrįstu ir atmestas.

Teismui nagrinėjant skundą, gali dalyvauti prokuroras, įtariamojo, kaltinamojo gynėjas ir skundą padavęs asmuo. Suimtas įtariamasis, kaltinamasis pristatomas teisėjui, jeigu tai yra būtina.

Apie teismo priimtą dėl skundo sprendimą pranešama skundą padavusiam asmeniui. Jeigu teisėjas patenkina skundą, nutartis pasiunčiama prokurorui vykdyti.

Teismo priimta nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-827](#), 2002-04-02, Žin., 2002, Nr. 40-1465 (2002-04-17)

KETVIRTASIS SKYRIUS BYLŲ PROCESAS PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISME

Dvidešimt trečiasis skirsnis KALTINAMOJO ATIDAVIMAS TEISMUI IR PASIRUOŠIMO TEISIAMAJAM POSĖDŽIUI VEIKSMAI

245 straipsnis. Atidavimas teismui

Kai yra pakankamas pagrindas bylai nagrinėti teisiame posėdyje, teisėjas, iš anksto nenusprendamas kaltumo klausimo, priima nutartį atiduoti kaltinamąjį teismui.

Bylose dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos, taip pat jeigu teisėjas nesutinka su kaltinamojoje išvadoje daromomis išvadomis ar prokuroras pripažįsta, kad parengtinis tyrimas yra neišsamus, o jo papildyti teisme negalima, ir raštu prašo teismą leisti jam pateikti naujus įrodymus, šaukiamas tvarkomasis teismo posėdis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

246 straipsnis. Teismo sudėtis tvarkomajame

Baudžiamąsias bylas visų teismų tvarkomuosiuose posėdžiuose nagrinėja vienas teisėjas.

247 straipsnis. Proceso dalyvių dalyvavimas tvarkomajame teismo posėdyje

Tvarkomajame teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas.

Tvarkomajame teismo posėdyje gali dalyvauti nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas ir jo atstovas, kaltinamasis, jo įstatyminis atstovas, civilinis atsakovas ir jo atstovas. Šių asmenų, jeigu jie buvo laiku informuoti apie tvarkomojo posėdžio dieną, neatvykimas nagrinėti bylą nekliudo. Jeigu tvarkomajame posėdyje yra sprendžiamas kardomojo kalinimo (suėmimo) paskyrimo ar termino pratęsimo kaltinamajam klausimas, kaltinamojo dalyvavimas tvarkomajame posėdyje yra būtinas. Jeigu baudžiamojoje byloje yra daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, tai šaukimai šiems asmenims gali būti nesiunčiami, o apie baudžiamosios bylos nagrinėjimo laiką ir vietą tokie asmenys gali būti informuojami per spaudą. Skelbimas turi būti išspausdintas vietiniame laikraštyje ir šalies laikraštyje ar dienraštyje ne vėliau kaip likus 10 dienų iki tvarkomojo posėdžio dienos. Šiuo atveju yra laikoma, kad nukentėjusiesiems ir civiliniams ieškovams yra pranešta apie tvarkomojo posėdžio laiką ir vietą. Skelbimo išspausdinimo diena laikoma šaukimo minėtiems asmenims įteikimo diena.

Proceso dalyviai turi teisę duoti paaiškinimus pareikštiems prašymams dėl tolesnės bylos eigos, jų dalyvavimo teisiame posėdyje, papildomų įrodymų išreikalavimo, kardomosios priemonės pakeitimo, civilinio ieškinio ir jo užtikrinimo patvirtinti ar papildyti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, *Žin.*, 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

248 straipsnis. Teismo tvarkomojo posėdžio tvarka

Baudžiamoji byla tvarkomajame posėdyje pradama nagrinėti teisėjo pranešimu, kuriame jis išdėsto bylos esmę arba pagrindžia savo nesutikimą su kaltinamojoje išvadoje daromomis išvadomis arba nurodo, kuo pasireiškia parengtinio tyrimo neišsamumas.

Paskui pasisako prokuroras, nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas ir jo atstovas, kaltinamasis, jo įstatyminis atstovas, civilinis atsakovas ir jo atstovas, gynėjas. Kaltinamasis ir nukentėjusysis tvarkomajame posėdyje neapklausiami.

Išklausius teisėjo pranešimą, kad parengtinis tyrimas iš esmės yra neišsamus, o teisiame posėdyje jo papildyti negalima, prokuroras gali prašyti leisti jam pateikti teismui naujus įrodymus, o jeigu prokuroro tokio prašymo nėra, teismas gali bylą grąžinti tyrimui papildyti.

Po to teismas pasitarimo kambaryje priima nutartį.

Tvarkomojo posėdžio metu teismo posėdžių sekretorius rašo protokolą, laikydamasis šio kodekso 116 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

249 straipsnis. Aplinkybės, išaiškintinos, atiduodant kaltinamąjį teismui

Teisėjui vienasmeniškai arba teismui tvarkomajame posėdyje sprendžiant kiekvieno kaltinamojo atidavimo teismui klausimą, turi būti išaiškinamos šios aplinkybės:

- 1) ar byla teisinga šiam teismui;
- 2) ar buvo veika, kuria kaltinamas kaltinamasis;
- 3) ar yra šioje veikoje nusikaltimo sudėtis;
- 4) ar nėra byloje aplinkybių, dėl kurių baudžiamoji byla turi būti nutraukiama ar sustabdoma;
- 5) ar parengtinis tyrimas atliktas išsamiai ir nešališkai;
- 6) ar pareikštasis kaltinimas pagrįstas byloje esančiais įrodymais;
- 7) ar pagal visas parengtiniame tyrime nustatytas nusikalstamas kaltinamojo veikas, išaiškintas iki bylos tyrimo pabaigimo, pareikštas kaltinimas;
- 8) ar patraukti kaltinamaisiais visi asmenys, kurie parengtiniame tyrime surinktais įrodymais įkaltinami nusikaltimo padarymu;
- 9) ar tinkamai pritaikytas kaltinamojo veikoms baudžiamasis įstatymas;
- 10) ar kaltinamoji išvada surašyta sutinkamai su šio kodekso 230 ir 231 straipsniuose numatytais reikalavimais;
- 11) ar tinkamai parinkta kaltinamajam kardomoji priemonė;
- 12) ar imtasi priemonių pareikštam ar galinčiam būti pareikštam civiliniam ieškiniui ir galimam turto konfiskavimui užtikrinti;
- 13) ar laikytasi, darant parengtinį tyrimą, visų kitų šio kodekso reikalavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

250 straipsnis. Klausimai, išspręstini ryšium su baudžiamosios bylos paruošimu nagrinėti teisiamaajame posėdyje

Pripažinęs, kad yra pakankamas pagrindas kaltinamajam atiduoti teismui, teisėjas vienasmeniškai ar teismas tvarkomajame posėdyje turi išspręsti šiuos klausimus:

- 1) dėl paskyrimo gynėjo arba leidimo būti gynėju kaltinamojo pasirinktam asmeniui;
- 2) dėl kardamosios priemonės kaltinamajam;
- 3) dėl asmens pripažinimo civiliniu ieškovu, jeigu civilinis ieškinys nebuvo pareikštas, darant parengtinį tyrimą;
- 4) dėl priemonių civiliniam ieškiniui ar galimam turto konfiskavimui užtikrinti;
- 5) dėl asmenų, šauktinų į teisiamaajį posėdį nukentėjusiuoju, civiliniu ieškovu, civiliniu atsakovu ir jų atstovais, taip pat liudytojais, ekspertais ir specialistais;
- 6) dėl vertėjo šaukimo;
- 7) dėl papildomų įrodymų išreikalavimo;
- 8) dėl advokato paskyrimo teikti valstybinę teisinę pagalbą nukentėjusiajam ir civiliniam ieškoviui, jei yra gauti šių asmenų prašymai;
- 9) dėl valstybės pareigūno ar tarnautojo nušalinimo nuo pareigų.

Teisėjas vienasmeniškai ar teismas tvarkomajame posėdyje turi išspręsti prokuroro pasiūlymus ir kaltinamojo, įstatyminio jo atstovo, gynėjo, taip pat nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo ir jų atstovų pareikštus prašymus.

Teismas tvarkomajame posėdyje turi taip pat išspręsti klausimą, ar byla bus nagrinėjama viešame ar uždareame teisiamaajame posėdyje ir ar bus leidžiama dalyvauti teisminiame nagrinėjime visuomeniniams kaltintojams ar gynėjams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, Žin., 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), įsigalioja nuo 2001 01 01

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

251 straipsnis. Teisėjo nutartis atiduoti kaltinamąjį

Teisėjo nutartyje atiduoti kaltinamąjį teismui turi būti nurodoma: nutarties surašymo laikas ir vieta; priėmusio nutartį teisėjo pareigos ir pavardė; išvada apie duomenų pakankamumą bylai nagrinėti teisiamaajame posėdyje; atiduodamas teismui asmuo ir jo

veiksmų kvalifikacija; prašymų ir pareiškimų, taip pat klausimų, išvardytų šio kodekso 250 straipsnyje, išsprendimas.

Nutartį pasirašo teisėjas.

252 straipsnis. Teismo priimamų tvarkomajame posėdyje nutarčių rūšys

Tvarkomajame posėdyje teismas priima vieną iš šių nutarčių:

- 1) atiduoti kaltinamąjį teismui ir paskirti bylą nagrinėti teisiame posėdyje;
- 2) nutraukti bylą;
- 3) gražinti bylą tyrimui papildyti;
- 4) sustabdyti bylą;
- 5) perduoti bylą pagal teisingumą.

Teismo tvarkomojo posėdžio nutartyje nurodoma: teismo posėdžio laikas ir vieta; teismo pavadinimas; teisėjo pavardė; teismo posėdžio sekretorius, posėdyje dalyvavę prokuroras, gynėjai ir kiti proceso dalyviai; nagrinėjamoji byla ir teismo priimti sprendimai dėl prašymų ir pareiškimų, taip pat dėl klausimų, išvardytų šio kodekso 250 straipsnyje.

Nutartį pasirašo pirmininkaujantysis.

252¹ straipsnis. Baudžiamųjų bylų sujungimas ir išskyrimas

Teismas tvarkomajame posėdyje, vadovaudamasis šio kodekso 149 straipsnio pirmojoje, antrojoje ir trečiojoje dalyse numatytais taisyklėmis, turi teisę baudžiamąsias bylas, sujungti arba išskirti.

253 straipsnis. Kaltinamojo atidavimas teismui tvarkomajame posėdyje

Kai yra pakankamas pagrindas atiduoti kaltinamąjį teismui, tvarkomajame posėdyje teismas priima nutartį atiduoti kaltinamąjį teismui ir paskirti bylą nagrinėti teisiame posėdyje.

Teismas turi teisę tvarkomajame posėdyje pašalinti iš kaltinamosios išvados atskirus kaltinimo punktus arba pritaikyti baudžiamąjį įstatymą, kuris numato lengvesnį nusikaltimą, tačiau tik ta sąlyga, kad naujasis kaltinimas pagal faktines savo aplinkybes esmingai nesiskirtų nuo kaltinimo, esančio kaltinamojoje išvadoje.

Sprendimas pašalinti atskirus kaltinimo punktus arba pritaikyti kitą baudžiamąjį įstatymą turi būti tvarkomojo posėdžio nutartyje motyvuojamas.

254 straipsnis. Baudžiamosios bylos nutraukimas

Esant šio kodekso 5, 6, 9¹, 9² straipsniuose nurodytų aplinkybių, teismas tvarkomajame posėdyje bylą nutraukia.

Nutraukdamas bylą, teismas panaikina pritaikytas kardomasias priemones ir civilinio ieškinio, taip pat galimo turto konfiskavimo užtikrinimo priemones ir išsprendžia daiktinių įrodymų klausimą.

Teismo nutarties nutraukti bylą nuorašas įteikiamas asmeniui, kuris buvo traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, ir nukentėjusiajam.

Jeigu kaltinamasis yra suimtas, teismo nutarties nutraukti bylą nuorašas pasiunčiamas kalnimo vietos administracijai, kad kaltinamasis būtų tuojau paleistas iš suėmimo.

Nustačius faktų, reikalaujančių taikyti visuomeninio ar drausminio poveikio priemones, asmeniui, kuris buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, arba kitokiems asmenims, teismas, nutraukdamas baudžiamąją bylą, su šiais faktais supažindina visuomeninę organizaciją, arba darbo kolektyvą, arba nepilnamečių reikalų tarnybą, arba įmonės, įstaigos, organizacijos administraciją, kad jie imtųsi atitinkamų poveikio priemonių.

255 straipsnis. Bylos gražinimas tyrimui

Teismas tvarkomajame posėdyje priima nutartį gražinti baudžiamąją bylą tyrimui papildyti šiais atvejais:

1) jeigu prokuroras neprašo leisti jam pateikti teismui naujų įrodymų, kai parengtinis tyrimas iš esmės yra neišsamus, o teisiame posėdyje jo papildyti negalima;

2) kai darant parengtinį tyrimą yra iš esmės pažeistas proceso įstatymas ir tai kliudo teismui nagrinėti bylą;

3) kai yra pagrindas patraukti baudžiamojon atsakomybėn toje byloje kitus asmenis, jeigu apie juos bylos medžiagos negalima išskirti;

4) kai yra pagrindas pakeisti kaltinimui iš esmės skirtingu pagal faktines aplinkybes nuo kaltinimo, esančio kaltinamojoje išvadoje, taip pat prokuroro pasiūlymu, kai yra pagrindas pareikšti kaltinamajam kitą kaltinimą, susijusį su pirmiau pareikštu toje byloje kaltinimu, ir reikia atlikti papildomą aplinkybių tyrimą.

Byla tyrimui papildyti perduodama prokurorui. Šiuo atveju teismas nutartyje nurodo, kuo pasireiškia parengtinio tyrimo neišsamumas arba kokie esminiai proceso pažeidimai buvo padaryti ir kokiomis priemonėmis, darant papildomą parengtinį tyrimą, šie pažeidimai turėtų būti pašalinti.

Tuo atveju, kai kvotėjas ar tardytojas nėra ėmęsis priemonių, kad būtų užtikrintas nusikaltimu padarytos valstybinei ar visuomeninei įmonei, įstaigai, organizacijai materialinės žalos atlyginimas arba galimas turto konfiskavimas, tai teismas, jeigu jis tokių priemonių negali imtis tiesiogiai, negrąžindamas bylos tyrimui papildyti, savo nutartimi įpareigoja tardytoją ar kvotos organą imtis atitinkamų užtikrinimo priemonių.

Straipsnio pakeitimai:

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

99.02.05, Žin., 1999, Nr.15-402 (99.02.10)

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, Žin., 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

256 straipsnis. Baudžiamosios bylos sustabdymas

Jeigu, nagrinėjant bylą tvarkomajame teismo posėdyje, nustatoma, kad kaltinamasis pasislėpė nuo teismo ir nežinia kur yra, tai teismas priima nutartį sustabdyti bylą, iki bus surastas kaltinamasis, ir paskelbia kaltinamojo paiešką. Teismo nutarties nuorašas pasiunčiamas į policiją paieškai daryti, o byla grąžinama atitinkamam prokurorui.

Jeigu kaltinamasis suserga psichine ar kitokia sunkia liga, paliudyta gydymo įstaigos arba atitinkamos ekspertų komisijos, teismas sustabdo bylą, iki kaltinamasis pasveiks.

Jeigu psichinė kaltinamojo liga pripažįstama neišgydoma, tai byla išsprendžiama šio kodekso 358-361 straipsniuose nustatyta tvarka.

Jeigu prokuroras prašo leisti jam pateikti teismui naujų įrodymų, teismas priima nutartį sustabdyti bylą ir nustato naujų įrodymų pateikimo terminą.

Jeigu nagrinėjant bylą tvarkomajame posėdyje prireikia kreiptis į Konstitucinį Teismą prašant spręsti, ar įstatymas arba kitas teisinis aktas neprieštarauja Konstitucijai, teismas priima nutartį sustabdyti bylą iki bus gautas Konstitucinio Teismo nutarimas.

Straipsnio pakeitimai:

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

99.02.05, Žin., 1999, Nr.15-402 (99.02.10)

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, Žin., 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

257 straipsnis. Teismo tvarkomojo posėdžio nutarties apskundimas

Teismo tvarkomojo posėdžio nutartį nutraukti bylą turi teisę apeliacine tvarka apskųsti proceso dalyviai, išvardyti šio kodekso 247 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse.

Teismo tvarkomojo posėdžio nutartį bylą grąžinti tyrimui papildyti turi teisę apeliacine tvarka apskųsti prokuroras, nukentėjęs ir jo atstovas, kaltinamasis, jo įstatyminis atstovas ir gynėjas.

258 straipsnis. Susipažinimas su baudžiamąja byla

Prokuroras, teisiamedžiavimas, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, taip pat nukentėjęs ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai ir visuomeninis kaltintojas bei visuomeninis gynėjas turi teisę susipažinti su visa bylos medžiaga ir daryti iš jos atitinkamus išrašus. Teisėjas privalo užtikrinti nurodytiesiems asmenims galimybę susipažinti su bylos medžiaga.

259 straipsnis. Kaltinamosios išvados nuorašo įteikimas teisiamajam

Teismas turi įteikti teisiamajam kaltinamosios išvados nuorašą.

Jeigu sprendžiant atidavimo teismui klausimą buvo pakeistas kaltinimas arba kardomoji priemonė, arba šauktinų į teismą asmenų sąrašas, tai teisiamajam įteikiamas ir teismo ar teisėjo nutarties nuorašas.

Teisiamajam, nemokančiam kalbos, kuria vyksta bylos procesas, nurodytieji šiame straipsnyje dokumentai įteikiami išversti į jo gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jis moka.

Nagrinėti teisiamaajame posėdyje byla gali būti skiriama ne anksčiau kaip po trijų dienų nuo šių dokumentų įteikimo teisiamajam momento.

260 straipsnis. Teisėjo veiksmai teisiamajam posėdžiui paruošti

Teisėjas paskiria baudžiamosios bylos nagrinėjimo laiką bei vietą ir patvarko šaukti į teisiamaį posėdį asmenis, nurodytus pridėtame prie kaltinamosios išvados sąrašė, arba asmenis, nurodytus teisėjo ar teismo tvarkomojo posėdžio nutartyje atiduoti kaltinamąjį teismui, taip pat imasi kitų priemonių teisiamajam posėdžiui paruošti. Jeigu baudžiamojoje byloje yra daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovo, tai šaukimai šiems asmenims gali būti nesiunčiami, o apie baudžiamosios bylos nagrinėjimo laiką ir vietą tokie asmenys gali būti informuojami per spaudą šio kodekso 247 straipsnio antroje dalyje nustatyta tvarka.

Jeigu teismo nagrinėjimo dalyvis, jau įvykus tvarkomajam teismo posėdžiui, prašo šaukti papildomus liudytojus, teisėjas patvarko šaukti į teisiamaį posėdį teismo nagrinėjimo dalyvio nurodytus asmenis, o paskui visa teismo sudėtis išsprendžia, ar jie apklaustini kaip liudytojai.

Tuo atveju, kai kvotėjas ar tardytojas nėra ėmėsis priemonių nusikaltimu padarytos valstybinei ar visuomeninei įmonei, įstaigai, organizacijai materialinės žalos atlyginimui ar galimam turto konfiskavimui užtikrinti, jeigu tokių priemonių negali imtis teismas betarpiškai, teisėjas savo nutartimi įpareigoja tardytoją ar kvotos organą imtis atitinkamų užtikrinimo priemonių.

Teismas privalo supažindinti proceso dalyvius su naujai gautais įrodymais iki teismo tardymo pradžios.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

99.02.05, *Žin.*, 1999, Nr.15-402 (99.02.10)

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

261 straipsnis. Teisėjo veiksmai baudžiamojoje byloje, kurioje nebuvo daromas parengtinis tyrimas

Jeigu yra pakankamai duomenų, rodančių, kad yra padarytas nusikaltimas, nurodytas šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje dalyje, teisėjas savo nutartimi iškelia bylą ir atiduoda kaltinamąjį teismui.

Prieš iškeldamas bylą dėl nukentėjusiojo skundo, teisėjas imasi priemonių nukentėjusiajam sutaukyti su asmeniu, prieš kurį paduotas skundas. Jeigu jie nesusitaiko, teisėjas priima vieną iš šių nutarčių:

1) iškelti baudžiamąją bylą ir atiduoti teismui asmenį, prieš kurį paduotas skundas;

2) atsisakyti iškelti baudžiamąją bylą, jeigu nėra pakankamo pagrindo atiduoti teismui asmenį, prieš kurį paduotas skundas;

3) perduoti nukentėjusiojo skundą išnagrinėti visuomeninei organizacijai.

Priešpriešinius kaltinimus teisėjas gali sujungti į vieną bylą.

Teisėjo nutartyje iškelti baudžiamąją bylą turi būti nurodoma: vados ir pagrindai bylai iškelti; traukiamasis baudžiamojon atsakomybėn asmuo; baudžiamasis įstatymas, numatantis atitinkamą veiką teismo posėdžio data ir jo pradžios valanda; šaukiami į teisiamaį posėdį asmenys.

Ne vėliau kaip trys dienos iki bylos nagrinėjimo teisme teisiamajam turi būti įteikiamas nukentėjusiojo skundo nuorašas, šaukimas atvykti į teisiamaį posėdį, kartu

nurodant baudžiamąjį įstatymą, pagal kurį teisiamasis kaltinamas, ir šaukiamų į teisiamąjį posėdį asmenų sąrašas. Ši taisyklė taikoma taip pat ir priešpriešinio kaltinimo procesui.

Teisiamajam, nemokančiam kalbos, kuria vyksta bylos procesas, šiame straipsnyje nurodyti dokumentai įteikiami išversti į jo gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jis moka.

262 straipsnis. Baudžiamosios bylos nagrinėjimo terminai

Atidavimo teismui klausimą teisėjas turi išspręsti ne vėliau kaip per penkiolika dienų nuo bylos gavimo teisme.

Byla teisiamajame posėdyje turi būti pradėdama nagrinėti ne vėliau kaip per penkiolika dienų nuo teisėjo nutarties atiduoti kaltinamąjį teismui priėmimo.

Apylinkės teismo pirmininkas ar jo pavaduotojas, apygardos teismo pirmininkas ar šio teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas, atsižvelgdamas į jo teismo žinioje esančios bylos didelę apimtį ir sudėtingumą, šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytą terminą gali pratęsti iki dviejų mėnesių, o numatytą antrojoje dalyje - iki vieno mėnesio.

Dvidešimt ketvirtasis skirsnis

BENDROSIOS TEISMINIO NAGRINĖJIMO TAISYKLĖS

263 straipsnis. Pirmininkaujantysis teisiamajame posėdyje

Apylinkės teismo posėdyje pirmininkauja šio teismo pirmininkas, pavaduotojas ar teisėjas, apygardos teismo posėdyje - šio teismo ar baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas arba teisėjas.

Teisiamajam posėdžiui pirmininkaujantis teisėjas imasi šio kodekso numatytų priemonių visoms bylos aplinkybėms išsamiai ir nešališkai ištirti ir tiesai nustatyti, šalina iš nagrinėjimo teisme visa tai, kas neturi ryšio su nagrinėjama byla, ir užtikrina auklėjamąjį teismo proceso poveikį.

Jeigu kuris nors iš dalyvaujančių teisminiame nagrinėjime asmenų prieštarauja pirmininkaujanciojo veiksams, tie prieštaravimai įrašomi į teismo posėdžio protokolą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

264 straipsnis. Teisminio nagrinėjimo betarpiškumas ir žodiškumas

Pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas bylą, privalo betarpiškai ištirti byloje įrodymus: apklausti teisiamuosius, nukentėjusiuosius, liudytojus, išklausti ekspertų išvadų, apžiūrėti daiktinius įrodymus, balsu perskaityti protokolus ir kitokius dokumentus, išskyrus šio kodekso 309⁽¹⁾ straipsnyje numatytą atvejį.

Kai teisiamasis dėl fizinės sveikatos būklės negali visą laiką dalyvauti teisminiame nagrinėjime teismo posėdžio salėje, teisminio nagrinėjimo ypatybes nustato šio kodekso 266 straipsnis bei tryliktasis skyrius.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, *Žin.*, 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

265 straipsnis. Teisminio nagrinėjimo dalyvių teisių lygybė ir rungimosi principo laikymasis

Kaltintojas, teisiamasis, gynėjas, nukentėjusysis ir jo atstovas, taip pat civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai teisminiame nagrinėjime turi lygias teises teikti įrodymus, dalyvauti, tiriant įrodymus, ir pareikšti prašymus.

Bylos nagrinėjamos laikantis rungimosi principo.

266 straipsnis. Teismo dalyvavimas teisminiame nagrinėjime

Byla pirmosios instancijos teismo posėdyje nagrinėjama dalyvaujant teisiamajam. Teisiamojo atvykimas į teismą yra būtinas. Nagrinėti bylą nesant teisiamojo leidžiama tik tais atvejais, kai jis yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengia atvykti į teismą. Jei asmuo, kaltinamas genocidu (BK 71 str.), karo nusikaltimais, kaip antai tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žudymu (BK 333 str.), okupuotos valstybės civilių trėmimu (BK 334 str.), tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žalojimu, kankinimu ar kitokiu nežmonišku elgesiu su jais (BK 335 str.), tarptautinės humanitarinės teisės normų dėl civilių ir jų teisių apsaugos karo metu pažeidimu (BK 336 str.), draudžiama karo ataka (BK 337 str.), civilių ar karo belaisvių prievartiniu panaudojimu prieš ginkluotose pajėgose (BK 338 str.), saugomų objektų naikinimu ar nacionalinių vertybių grobstymu (BK 339 str.), remiantis ekspertų išvada dėl fizinės sveikatos būklės negali atvykti į teismo posėdžio vietą, teisiamajam jo buvimo vietoje sudaromos techninės sąlygos tiesiogiai dalyvauti teisminiame nagrinėjime duodant parodymus teismui, užduodant klausimus kitiems proceso dalyviams ir atliekant kitus procesinius veiksmus. Teisiamasis turi teisę nuspręsti, kokiuose procesiniuose veiksmuose jis dalyvaus kartu su advokatu, kokiuose ginsis vien tik per advokatą, taip pat kokius įrodymus ir prašymus jis teiks pats ir kokius per advokatą. Teismas gali atvykti į teisiamojo buvimo vietą ir atlikti tam tikrus procesinius veiksmus, jei tai neprieštarauja teismo medicinos ekspertizės išvadoms. Advokato dalyvavimas teismo salėje arba teisiamojo buvimo vietoje, turint garsinį regimąjį ryšį su teismo sale, yra būtinas viso bylos teismo nagrinėjimo metu.

Šio straipsnio 1 dalyje nurodytais nusikaltimais kaltinamą asmenį nuteisus toje dalyje nustatyta tvarka, apkaltinamasis nuosprendis perduodamas vykdyti pagal šio kodekso 401⁽¹⁾ straipsnį tik šiam asmeniui pasveikus tiek, kad jis galėtų fiziškai dalyvauti procese teismo salėje. Jei pasveikęs asmuo nesutinka su teismo nuosprendžiu, jis turi teisę nuosprendį apskusti pagal šio kodekso 369⁽¹⁾ straipsnį arba kreiptis į teismą su pareiškimu dėl baudžiamosios bylos atnaujinimo pagal šio kodekso tryliktojo skyriaus taisykles.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, *Žin.*, 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

267 straipsnis. Teisiamojo teisės teisminiame nagrinėjime

Teisiamasis turi teisę:

- 1) gauti įstatymo nustatytu laiku kaltinamosios išvados nuorašą ir šio kodekso 259 straipsnyje numatytais atvejais - teismo tvarkomojo posėdžio nutarties ar teisėjo nutarimo atiduoti teismui nuorašą;
- 2) turėti gynėją;
- 3) pareikšti prašymus;
- 4) pareikšti nušalinimą teisėjams, prokurorui, teisiamojo posėdžio sekretoriui, vertėjui, ekspertui ir specialistui;
- 5) dalyvauti tiriant visus įrodymus;
- 6) duoti klausimus liudytojams, ekspertams, specialistams, kitiems teisiamesiems, taip pat nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui ir civiliniam atsakovui bei jų atstovams;
- 7) bet kuriuo teismo tardymo momentu duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę apie kitų teismo nagrinėjimo dalyvių pareikštus prašymus;
- 8) dalyvauti teisminiuose ginčiuose, jeigu nėra gynėjo;
- 9) kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu;
- 10) pateikti pastabas dėl teisiamojo posėdžio protokolo;
- 11) apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.

Straipsnio pakeitimai:

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

00.09.19, *Žin.*, 2000, Nr.80-2423 (00.09.22)

Nr. [IX-148](#), 2001 01 23, *Žin.*, 2001, Nr. 10-258 (2001 01 31)

268 straipsnis. Įstatyminių nepilnamečio teismo atstovų dalyvavimas ir teisės teisiniame nagrinėjime

Į teismą įsėdinti turi būti šaukiami nepilnamečio teismo tėvai ar kiti įstatyminiai atstovai. Jie turi teisę dalyvauti, tiriant teisiniame tardyme įrodymus, teikti įrodymus, pareikšti prašymus ir nušalinimus.

269 straipsnis. Gynėjo dalyvavimas teisiniame nagrinėjime

Gynėjo dalyvavimą teisiniame nagrinėjime apibrėžia šio kodekso 53-57 straipsniai.

Gynėjas padeda teismui pasinaudoti savo teisėmis ir turi šio kodekso 58, 169, 227, 326 ir 327 straipsniuose numatytas teises.

270 straipsnis. Prokuroro dalyvavimas teisiniame nagrinėjime

Prokuroras dalyvauja visų baudžiamųjų bylų nagrinėjime teisme, išskyrus šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje dalyje numatytas bylas. Prokuroras palaiko teisme valstybinį kaltinimą, dalyvauja tiriant įrodymus, pateikia teismui savo pasiūlymus dėl baudžiamojo įstatymo taikymo ir dėl bausmės skyrimo teismui. Prokuroras turi teisę palaikyti kaltinimą teisme ir šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje dalyje numatytose bylose, jeigu to reikia dėl piliečių teisių ir teisėtų interesų apsaugos.

Palaikydamas kaltinimą, prokuroras vadovaujasi įstatymo reikalavimais ir vidiniu savo įsitikinimu, pagrįstu visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu.

Jeigu, išnagrinėjus bylą teisme, prokuroras įsitikina, kad teismo tardymo duomenys nepatvirtina pareikšto teismui kaltinimo, jis privalo atsisakyti nuo kaltinimo ir išdėstyti teismui atsisakymo motyvus.

Prokuroras pats pareiškia arba palaiko nukentėjusiojo pareikštą civilinį ieškinį, jeigu to reikalauja valstybės ar visuomenės interesų arba piliečių teisių apsauga.

Prokuroro atsisakymas nuo kaltinimo neatleidžia teismo nuo pareigos toliau nagrinėti bylą ir bendra tvarka išspręsti teismo kaltumo ar nekaltumo klausimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

271 straipsnis. Visuomeninių organizacijų ir darbo kolektyvų atstovų dalyvavimas teisiniame nagrinėjime

Baudžiamųjų bylų procese leidžiama dalyvauti visuomeninių organizacijų ir darbo kolektyvų atstovams.

Visuomeninių organizacijų ir darbo kolektyvų atstovams gali būti teismo nutartimi leidžiama dalyvauti teisiniame baudžiamųjų bylų nagrinėjime kaip visuomeniniams kaltintojams ar visuomeniniams gynėjams. Juos skiria bendras visuomeninės organizacijos susirinkimas arba įmonės, įstaigos, organizacijos darbo kolektyvas, taip pat cecho, skyriaus ar kito padalinio kolektyvas, kurie raštu patvirtina jų įgaliojimus.

Visuomeninis kaltintojas turi teisę teikti įrodymus, dalyvauti tiriant įrodymus, pareikšti teismui prašymus ir nušalinimus, dalyvauti teismuose ginčiuose, išdėstydamas teismui nuomonę apie kaltinimo įrodytumą, teismo ir jo veikos pavojingumą visuomenei. Visuomeninis kaltintojas gali pareikšti samprotavimus dėl baudžiamojo įstatymo bei bausmės taikymo teismui ir kitais bylos klausimais. Visuomeninis kaltintojas turi teisę atsisakyti nuo kaltinimo, jeigu teismo tardymo duomenys duoda tam pagrindą.

Visuomeninis gynėjas turi teisę teikti įrodymus, dalyvauti tiriant įrodymus, pareikšti teismui prašymus ir nušalinimus, dalyvauti teismuose ginčiuose, išdėstydamas teismui nuomonę apie teismo, jo atsakomybę švelninančias ar teismą teisinančias aplinkybes, taip pat ir apie galimybę sušvelninti bausmę teismui, arba taikyti bausmės vykdymo atidėjimą.

272 straipsnis. Įmonių, įstaigų ir organizacijų atstovų dalyvavimas nepilnamečių bylų teisiniame nagrinėjime

Nepilnamečių bylose teismas turi teisę pakviesti dalyvauti teisminiame nagrinėjime įmonių, įstaigų ir organizacijų, kuriose mokėsi ar dirbo nepilnametis, atstovus, nepilnamečių reikalų tarnybų ir inspekcijų, o prireikus ir kitokių organizacijų atstovus.

Apie nepilnamečio bylos nagrinėjimo laiką ir vietą teismas praneša įmonei, įstaigai ir organizacijai, kurioje mokėsi ar dirbo nepilnametis, nepilnamečių reikalų tarnybai ir inspekcijai, o prireikus ir kitokioms organizacijoms. Prireikus teismas turi teisę šaukti į teisminį posėdį šių organizacijų atstovus, taip pat teismo atstovų, globėjų ar rūpintojo darbovietės visuomeninių organizacijų atstovus.

Teismo leidimu nurodytų organizacijų atstovai gali dalyvauti tiriant įrodymus. Reikiamais atvejais jie gali būti apklausiami kaip liudytojai.

273 straipsnis. Pripažinimo nukentėjusiuoju tvarka teisiame posėdyje

Teismas, iš bylos matydamas, kad nusikaltimu padaryta piliečiui moralinės, fizinės ar turtinės žalos, savo iniciatyva ar remdamasis gautu iš to asmens pareiškimu, priima nutartį pripažinti jį nukentėjusiuoju, jeigu jis nebuvo nukentėjusiuoju pripažintas, darant kvotą ar parengtinį tardymą. Kartu teismas išaiškina nukentėjusiajam jo teises, numatytas šio kodekso 60 straipsnyje.

Nukentėjusysis ir jo atstovas dalyvauja teisiame posėdyje per visą bylos nagrinėjimą.

274 straipsnis. Pripažinimo civiliniu ieškovu ir patraukimo civiliniu atsakovu tvarka teisiame posėdyje

Jeigu civilinis ieškinys pareiškiamas teisiame posėdyje, prieš pradėdant teisminį tardymą, teismas priima nutartį pripažinti pilietį, įmonę, įstaigą ar organizaciją, turėjusius dėl nusikaltimo materialinės žalos, civiliniu ieškovu, taip pat atitinkamais atvejais patraukti civiliniu atsakovu kaltinamojo tėvus, globėjus, rūpintojus ar kitus asmenis arba įmones, įstaigas ar organizacijas, kurie pagal įstatymą materialiai atsako už žalą, padarytą nusikalstamais kaltinamojo veiksmais. Kartu teismas išaiškina civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams šio kodekso 61 ir 62 straipsniuose numatytas jų teises.

275 straipsnis. Vertėjo dalyvavimas teisiame posėdyje

Tais atvejais, kai dalyvaujantys byloje asmenys nemoka kalbos, kuria vyksta bylos procesas, teisiame posėdyje dalyvauja vertėjas. Jeigu vertėjas nebuvo pašauktas teismo tvarkomojo posėdžio ar teisėjo nutartimi atiduoti kaltinamąjį teismui, jis kviečiamas į teisiame posėdį teismo nutartimi.

Jeigu vertėjas be svarbios priežasties neatvyksta ar atsisako atlikti savo pareigas, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Už žinomai neteisingą išvertimą vertėjas atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį. Baudžiamoji byla vertėjui už žinomai neteisingą išvertimą teisme iškeliamą, laikantis šio kodekso 282 straipsnio trečiojoje dalyje numatytų taisyklių.

275¹ straipsnis. Specialisto dalyvavimas teisiame posėdyje

Šio kodekso numatytais atvejais teismas turi teisę šaukti dalyvauti teisiame posėdyje specialistą, nesuinteresuotą bylos baigtimi. Teismo reikalavimas, kuriuo šaukiamas specialistas, yra privalomas įmonei, įstaigai ar organizacijai, kur specialistas dirba, vadovui. Jeigu specialistas nebuvo pašauktas teisėjo ar teismo tvarkomojo posėdžio nutartimi atiduoti kaltinamąjį teismui, tai jis gali būti į teisiame posėdį kviečiamas teismo nutartimi.

Teisiame posėdyje dalyvaujantis specialistas privalo, naudodamasis savo specialiomis žiniomis ir įgūdžiais, padėti teismui, duodamas paaiškinimus specialiais klausimais, kylančiais teismo tardymo eigoje, ir turi teisę daryti įrašytinus į teismo posėdžio protokolą pareiškimus dėl šių klausimų.

Specialistas taip pat pateikia išvadą šio kodekso 84² straipsnio nustatyta tvarka.

Jeigu specialistas be svarbios priežasties neatvyksta arba be teisėto pagrindo atsisako atlikti savo pareigas, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Už žinomai melagingą paaiškinimą ar išvadą specialistas atsako pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį. Baudžiamoji byla specialistui už žinomai melagingą paaiškinimą ar išvadą teisme iškeliama, laikantis šio kodekso 282 straipsnio trečiojoje dalyje numatytų taisyklių.

276 straipsnis. Nutartys, teismo priimamos teisiamejame posėdyje

Visais klausimais, kuriuos teismas išsprendžia teismo nagrinėjimo metu, jis priima nutartis.

Motyvuotas nutartis dėl uždaro teismo nagrinėjimo, dėl bylos iškėlimo pagal naują kaltinimą arba naujam asmeniui, dėl bylos išskyrimo, dėl bylos perdavimo tyrimui papildyti, o dėl bylos sustabdymo, dėl bylos nutraukimo, dėl kardomosios priemonės parinkimo, pakeitimo ar panaikinimo, dėl nušalinimų, dėl ekspertizės paskyrimo, dėl teismojo pašalinimo iš teismojo posėdžio salės, dėl baudos skyrimo šio kodekso 81, 88, 151, 152¹, 153, 275, 275¹ ir 286 straipsniuose numatytais atvejais ir atskiras nutartis teismas priima pasitarimo kambaryje. Tos nutartys turi būti surašomos kaip atskiri dokumentai, kuriuos pasirašo visa teismo sudėtis ar teisėjas.

Visos kitos nutartys, priklausomai nuo bylos aplinkybių, gali būti priimamos arba šio straipsnio antrojoje dalyje numatyta tvarka, arba teisėjams pasitarus ar teisėjui nusprendus vietoje ir priimtą nutartį įrašant į teismojo posėdžio protokolą.

Nutartys, kurias teismas priima teismo nagrinėjimo metu, turi būti balsu perskaitomos.

277 straipsnis. Kardomosios priemonės klausimo išsprendimas

Teismas turi teisę teismo nagrinėjimo metu savo nutartimi parinkti, pakeisti ar panaikinti teisiamejam kardomąją priemonę.

277¹ straipsnis. Baudžiamųjų bylų sujungimas ir išskyrimas

Teismas, teismo nagrinėjimo metu nustatęs šio kodekso 149 straipsnyje numatytas aplinkybes, gali baudžiamąsias bylas sujungti arba išskirti.

278 straipsnis. Baudžiamosios bylos nutraukimas teisiamejame posėdyje

Byla turi būti teismo nutartimi nutraukiama teisiamejame posėdyje, jeigu teismo nagrinėjimo metu išaiškunami bylai nutraukti pagrindai, nustatyti šio kodekso 5 straipsnio 5-9 punktuose ir 6, 9¹, 9² straipsniuose.

Jaunesnio kaip aštuoniolikos metų amžiaus asmens, padariusio veiką, turinčią nusikaltimo, kuris nėra labai pavojingas visuomenei, požymių, byla teismo nutartimi teisiamejame posėdyje gali būti nutraukta ir jaunesniam kaip aštuoniolikos metų amžiaus asmeniui taikomos priverčiamosios auklėjamojo pobūdžio priemonės, numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 61 straipsnyje.

Jeigu yra kitų aplinkybių, darančių baudžiamąją bylą negalimą, nurodytų šio kodekso 5 straipsnyje, taip pat jeigu neįrodyta, kad teisiamejis dalyvavo nusikaltimo padaryme, teismas priima atitinkamai arba išteisinamąjį nuosprendį, arba apkaltinamąjį nuosprendį ir atleidžia nuteistąjį nuo bausmės.

Jeigu baudžiamoji byla šaukiamojo atžvilgiu nutraukiama, teismas nedelsiant praneša apie tai rajono (miesto) karinei komendantūrai.

279 straipsnis. Teismo nagrinėjimo ribos

Byla teisme nagrinėjama tik teismui atiduotų kaltinamųjų atžvilgiu.

Prireikus papildyti ar pakeisti kaltinimą arba iškelti baudžiamąją bylą pagal naują kaltinimą ar naujiems asmenims, laikomasi šio kodekso 280-282 straipsniuose nustatytų taisyklių.

280 straipsnis. Kaltinimo pakeitimas teisme

Pakeisti kaltinimą į lengvesnį teisme leidžiama, jeigu naujasis kaltinimas savo faktinėmis aplinkybėmis iš esmės nesiskiria nuo pradinio kaltinimo. Taip pat leidžiama pašalinti iš pradinio kaltinimo jo dalį arba aplinkybes, sunkinančias teismo atsakomybę.

Pakeisti kaltinimą į sunkesnį ir teismo veiką kvalifikuoti pagal kitą baudžiamąjį įstatymą teisme leidžiama, jeigu iki teismo tardymo pabaigos raštu to prašo prokuroras ar nukentėjusysis ir jeigu pakeistas kaltinimas savo faktinėmis aplinkybėmis iš esmės nesiskiria nuo pradinio kaltinimo. Posėdžio pirmininkas su šiuo prašymu supažindina visus teisiamejame posėdyje dalyvaujančius teismo nagrinėjimo dalyvius. Tokiais atvejais teismo ar gynėjo prašymu teismas padaro pertrauką pasiruošti gynybai. Jeigu yra pagrindas pakeisti kaltinimą sunkesniu, tačiau prokuroras ar nukentėjusysis to neprašo, teismas turi teisę gražinti bylą tyrimui papildyti.

Prokuroro, o jam nedalyvaujant ir nukentėjusiojo, prašymu teismui leidžiama nagrinėti ir kitą kaltinimą, susijusį su pirmiau pareikštu toje byloje kaltinimu, jeigu nereikia atlikti papildomo aplinkybių tyrimo. Prokuroras ar nukentėjusysis pareikšti teismui prašymą nagrinėti kitą kaltinimą, susijusį su pirmiau pareikštu toje byloje kaltinimu, gali iki teismo tardymo pabaigos.

Pareikšdami tokį prašymą, prokuroras tuo pačiu metu įteikia raštu teismui naują kaltinimą, o nukentėjusysis - naują skundą. Šių dokumentų nuorašai įteikiami teisiamejam ir gynėjui. Esant didesnės apimties kaltinimui, teismas prokuroro ar nukentėjusiojo prašymu gali padaryti pertrauką naujam kaltinimui ar skundai parengti.

Teismas, gavęs naują kaltinimą ar skundą, motyvuota nutartimi išsprendžia kaltinamojo atidavimo teismui pagal naują kaltinimą klausimą.

Prokurorui ar nukentėjusiajam pareiškus prašymą nagrinėti kitą kaltinimą, susijusį su pirmiau pareikštu byloje kaltinimu, proceso dalyvių prašymu teismas padaro pertrauką pasiruošti tolesniam bylos nagrinėjimui.

Jeigu pakeistas kaltinimas savo faktinėmis aplinkybėmis iš esmės skiriasi nuo pradinio kaltinimo, byla gražinama tyrimui papildyti. Prokuroro pasiūlymu visa byla gražinama tyrimui papildyti tuo atveju, jeigu dėl kito kaltinimo, susijusio su pirmiau pareikštu toje byloje kaltinimu, reikia atlikti papildomą aplinkybių tyrimą.

Straipsnio pakeitimai:

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

99.02.05, Žin., 1999, Nr.15-402 (99.02.10)

Nr. VIII-1282, 99.07.01, Žin., 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

Nr. IX-500, 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

281 straipsnis. Baudžiamosios bylos iškėlimas pagal naują kaltinimą

Jeigu teismo tardymo metu nustatomos tokios aplinkybės, kurios rodo, kad teisiamejis yra padaręs kitą nusikaltimą, dėl kurio kaltininkas teisiamejam pirmiau nebuvo pareikštas, teismas, nesustabdydamas bylos nagrinėjimo, priima nutartį iškelti baudžiamąją bylą pagal naują kaltinimą ir perduoda sava nutartį bei reikiamą medžiagą parengtiniam tyrimui daryti bendra tvarka.

Ryšium su nauju kaltinimu teismas gali pakeisti arba parinkti teisiamejam kardomąją priemonę.

282 straipsnis. Baudžiamosios bylos iškėlimas naujam asmeniui

Jeigu teismo tardymo metu nustatomos tokios aplinkybės, kurios rodo, kad nusikaltimą yra padaręs nepatrauktas baudžiamojon atsakomybėn asmuo, teismas priima nutartį iškelti tam asmeniui baudžiamąją bylą ir perduoda tą nutartį bei reikiamą medžiagą parengtiniam tyrimui daryti, išskyrus šio kodekso 81 straipsnio ketvirtojoje dalyje numatytus atvejus.

Tais atvejais, kai naujai iškelta byla yra susijusi su nagrinėjama byla ir atskirai nagrinėti šias bylas nėra galima, teismas visą bylą perduoda tyrimui papildyti.

Baudžiamoji byla liudytojui, nukentėjusiajam, ekspertui, specialistui ar vertėjui atitinkamai už žinomai melagingą parodymą ar žinomai melagingos išvados davimą, žinomai melagingą paaiškinimą arba žinomai neteisingą išvertimą gali būti teisme iškeliamą, tik priimant nuosprendį.

Teismas turi teisę paskirti tam asmeniui, kuriam iškelta baudžiamoji byla, kardomąją priemonę.

283 straipsnis. Baudžiamosios bylos nagrinėjimo atidėjimas ir jos sustabdymas

Kai negalima nagrinėti bylos tame teisiamejame posėdyje dėl kurio nors iš pašauktųjų asmenų neatvykimo arba ryšium su reikalingumu išreikalauti naujus įrodymus, teismas atideda bylos nagrinėjimą ir imasi priemonių neatvykusiems asmenims pašaukti arba naujiems įrodymams išreikalauti, jeigu tai galima. Teismas turi siekti, kad kitas atidėtos bylos teisiamasis posėdis būtų surengtas per kiek įmanoma trumpesnę laiką.

Jeigu teisiamasis slapstosi nuo teismo, taip pat jeigu teisiamasis suserga psichine ar kitokia sunkia liga, dėl kurios jis negali atvykti į teismą, teismas, išskyrus atvejus, nurodytus šio kodekso 266 straipsnio 1 dalyje, sustabdo bylą to teisiamojo atžvilgiu, iki jis bus surastas arba pasveiks, ir nagrinėja toliau bylą kitų teisiamųjų atžvilgiu. Tačiau jeigu atskiras nagrinėjimas apsunkina nustatyti tiesą, sustabdoma visa byla. Besislapstančiojo teisiamojo paieška skelbiama teismo nutartimi.

Baudžiamoji byla taip pat sustabdoma, kai teismas kreipiasi į Konstitucinį Teismą, prašydamas spresti, ar įstatymas arba kitas teisinis aktas neprieštarauja Konstitucijai, ir kai teismas nusprendžia leisti prokurorui pateikti teismui naujų įrodymų.

Teismas, nutartimi leidęs pateikti naujų įrodymų, nustato naujų įrodymų pateikimo terminą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, *Žin.*, 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

284 straipsnis. Baudžiamosios bylos perdavimas tyrimui papildyti

Jeigu teismo nagrinėjimo metu nustatomos aplinkybės, nurodytos šio kodekso 255 straipsnyje ir 280 straipsnio 2 dalyje, teismas motyvuota nutartimi turi teisę perduoti bylą tyrimui papildyti.

Baigus papildomąjį tyrimą, byla perduodama teismui bendra tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

285 straipsnis. Teisiamojo posėdžio tvarka

Įeinant teisėjams ar teisėjui, teismo tvarkdarys teisiamojo posėdžio sekretorius paskelbia: "Teismas eina, prašom stoti". Visi esantieji teisiamojo posėdžio salėje atsistoja, paskui, pirmininkaujančiajam pakvietus, užima savo vietas.

Visi dalyvaujantys byloje asmenys į teismą kreipiasi ir savo parodymus bei paaiškinimus duoda stovėdami. Jeigu kuris nors iš dalyvaujančiųjų byloje asmenų yra ligotas, pirmininkaujantis gali leisti jam duoti parodymus ar paaiškinimus sėdomis.

Visi dalyvaujantys byloje asmenys, taip pat visi esantys teisiamojo posėdžio salėje piliečiai privalo neprieštaraudami klausyti pirmininkaujanciojo patvarkymų dėl nustatytosios teisiamojo posėdžio tvarkos laikymosi.

Pranešę pirmininkaujančiajam, proceso dalyviai savo procesinėms teisėms įgyvendinti gali daryti garso įrašą teismo posėdžio eigai fiksuoti.

Kitiems asmenims draudžiama teisiamojo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus bei naudoti kitas technines priemones.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, Žin., 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

286 straipsnis. Priemonės, taikomos teisiamojo posėdžio tvarkos pažeidėjams

Jeigu teisiamojo posėdžio metu teisiამasis pažeidžia tvarką, taip pat jeigu jis neklauso pirmininkaujančiojo patvarkymų, pirmininkaujantysis įspėja teisiამajį, kad pasikartojus minėtiesiems veiksams, jis bus pašalintas iš posėdžio salės. Pakartotinai pažeidęs tvarką, teisiამasis gali būti teismo nutartimi pašalinamas iš posėdžio salės, ir byla gali būti toliau nagrinėjama, jam nesant akivaizdoje. Tačiau nuosprendis paskelbiamas teisiამajam esant akivaizdoje, arba perskaitomas jam tuojau po paskelbimo.

Jeigu pirmininkaujančiojo patvarkymo neklauso prokuroras, visuomeninis kaltintojas, gynėjas ar visuomeninis gynėjas, pirmininkaujantysis juos įspėja. Kuriam nors iš nurodytųjų asmenų toliau neklausant pirmininkaujančiojo patvarkymų, bylos nagrinėjimas gali būti teismo nutartimi atidedamas, jeigu negalima be žalos bylai pakeisti to asmens kitu. Kartu teismas praneša apie tai atitinkamai aukštesniajam prokurorui, Advokatų kolegijos prezidiumui, visuomeninei organizacijai arba darbo kolektyvui.

Kiti dalyvaujantys byloje asmenys, pažeidę tvarką teisiამajame posėdyje arba nepaklausę pirmininkaujančiojo patvarkymų, gali būti pašalinami iš teisiamojo posėdžio salės teismo nutartimi, o nedalyvaujantys byloje asmenys - pirmininkaujančiojo patvarkymu.

Asmenims, nurodytiems šio straipsnio trečioje dalyje, piktybiškai nepaklususiems pirmininkaujančiojo patvarkymui arba pažeidusiems tvarką teismo posėdžio metu, teismo nutartimi gali būti skiriama iki penkių šimtų litų bauda arba areštas iki penkiolikos parų.

286¹ straipsnis. Areštas

Asmuo, kuriam paskirtas areštas, gali būti policijos sulaikytas teismo posėdžio salėje. Nutarties skirti areštą nuorašas įteikiamas jos priėmimo dieną asmeniui, kuriam paskirtas areštas.

286² straipsnis. Arešto panaikinimas, jo trukmės sumažinimas, nuobaudos pakeitimas

Asmuo, kuriam paskirtas areštas, gali prašyti teismą, paskyrusį areštą, panaikinti areštą ar sumažinti jo trukmę, taip pat pakeisti areštą bauda. Tas prašymas ne vėliau kaip per tris dienas nagrinėjamas teismo posėdyje, pranešus asmeniui, kuriam paskirtas areštas. Tačiau šio asmens neatvykimas nekliūdo išnagrinėti prašymą. Areštuotas asmuo teismo pareikalavimu policijos atvedamas į teismo posėdį.

287 straipsnis. Teisiamojo posėdžio protokolas ir jo priedai

Teisminio nagrinėjimo metu teisiamojo posėdžio sekretorius rašo protokolą, laikydamasis šio kodekso 117 straipsnyje numatytų reikalavimų.

Jeigu teisiამajame posėdyje buvo filmuojama, fotografuojama, daromi garso ar vaizdo įrašai arba naudojamos kitos techninės priemonės, apie tai pažymima teisiamojo posėdžio protokole, o įrašai ir fiksavimo rezultatai pridedami prie teisiamojo posėdžio protokolo arba saugomi su byla.

Pastabos dėl protokolo išnagrinėjamos šio kodekso 118 straipsnyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, Žin., 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

Dvidešimt penktasis skirsnis PARENGIAMOJI TEISIAMOJO POSĖDŽIO DALIS

288 straipsnis. Teisiamojo posėdžio atidarymas

Paskirtu baudžiamajai bylai nagrinėti laiku pirmininkaujantysis atidaro teisiამajį posėdį ir paskelbia, kuri byla turi būti nagrinėjama.

289 straipsnis. Atvykimo į teismą patikrinimas

Pirmininkaujantysis suteikia teisiamojo posėdžio sekretoriui žodį padaryti pranešimui apie prokuroro, visuomeninio kaltintojo, teisiamojo, įstatyminio jo atstovo, gynėjo visuomeninio gynėjo, taip pat nukentėjusiojo ir jo atstovo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo arba jų atstovų, eksperto, specialisto, vertėjo atvykimą ir apie nesančiųjų neatvykimo priežastis.

Sekretorius taip pat balsu perskaito pašauktų į teisiamąjį posėdį liudytojų sąrašą ir praneša, kurie iš nurodytųjų asmenų atvyko ir kokios nesančiųjų neatvykimo priežastys.

290 straipsnis. Išaiškinimas vertėjui jo pareigų

Pirmininkaujantysis išaiškina vertėjui jo pareigą išversti dalyvaujantiems byloje asmenims, nemokantiems kalbos, kuria vyksta procesas, parodymų, pareiškimų, perskaitomų teisme dokumentų, taip pat pirmininkaujanciojo patvarkymų ir teismo sprendimų turinį.

Pirmininkaujantysis įspėja vertėją dėl atsakomybės, numatytos šio kodekso 275 straipsnyje už atsisakymą be svarbių priežasčių atlikti savo pareigas, ir dėl atsakomybės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį už žinomai neteisingą išvertimą. Tuo reikalu iš vertėjo paimamas atitinkamas rašytinis pasižadėjimas.

291 straipsnis. Pašalinimas liudytojų iš teismo salės

Atvykusieji liudytojai pašalinami iš teismo salės. Pirmininkaujantysis imasi priemonių, kad teismo apklausti liudytojai nesusižinotų teismo patalpoje su neapklaustaisiais liudytojais.

Nukentėjusysis iš teismo salės nepašalinamas.

292 straipsnis. Teisiamojo neatvykimo pasekmės

Neatvykus teisiamajam, byla turi būti atidedama, išskyrus šio kodekso 266 straipsnyje numatytus atvejus. Teismas turi teisę savo nutartimi atvesdinti neatvykusį teisiamąjį, taip pat parinkti arba pakeisti jam kardomąją priemonę. Šio kodekso 104 straipsnyje nustatytais pagrindais teisiamajam gali būti paskirtas kardomasis kalinimas (suėmimas) arba juo pakeista anksčiau skirta kita kardomoji priemonė.

Jeigu teisiamasis be svarbios priežasties neatvyksta į teismą, jis atsako šio kodekso 64³ straipsnyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

293 straipsnis. Įstatyminių nepilnamečio teisiamojo atstovų neatvykimo pasekmės

Įstatyminių nepilnamečio teisiamojo atstovų neatvykimas nesustabdo bylos nagrinėjimo, jeigu teismas nepripažįsta jų dalyvavimo būtinu.

294 straipsnis. Prokuroro, visuomeninio kaltintojo, gynėjo, visuomeninio gynėjo neatvykimo pasekmės

Neatvykus prokurorui ar gynėjui ir nesant galimumo juos pakeisti tame posėdyje, bylos nagrinėjimas atidedamas. Pakeisti gynėją, neatvykusį į teisiamąjį posėdį, leidžiama tik teisiamajam sutinkant, išskyrus šio kodekso 55 straipsnio trečiojoje dalyje numatytus atvejus. Tuo atveju, kai teisiamasis turi kelis gynėjus ir bent vienas iš jų atvyksta į teisiamąjį posėdį, teismas, išklauses teisminio nagrinėjimo dalyvių nuomones, gali nuspręsti bylą nagrinėti.

Naujai įstojusiam į bylą prokurorui ar gynėjui turi būti duodamas laikas, reikalingas pasiruošti dalyvauti teisminiame nagrinėjime.

Apie prokuroro ar gynėjo neatvykimą be svarbiu priežasčių teismas praneša atitinkamai aukštesniam prokurorui ar Lietuvos advokatų tarybai.

Neatvykus visuomeniniam kaltintojui ar visuomeniniam gynėjui, teismas išsprendžia klausimą, ar galima nagrinėti bylą, jiems nesant.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

295 straipsnis. Nukentėjusiojo neatvykimo pasekmės

Neatvykus nukentėjusiajam, teismas, išklausęs teismo nagrinėjimo dalyvių nuomonės, išsprendžia klausimą, ar nagrinėti byla, ar atidėti ją, priklausomai nuo to, ar galima, nesant nukentėjusiojo, išsamiai išaiškinti visas bylos aplinkybes ir apginti jo teises bei teisėtus interesus.

Jeigu nukentėjusiųjų baudžiamojoje byloje yra daug, jų interesams teisme gali atstovauti vienas ar keli atstovai, patiems nukentėjusiesiems nedalyvaujant bylos nagrinėjime.

Neatvykus be svarbių priežasčių nukentėjusiajam ar jo atstovui šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje dalyje nurodytose bylose, byla turi būti nutraukiama, išskyrus tuos atvejus, kai prokuroras laiko esant reikalinga palaikyti kaltinimą toje byloje arba kai joje buvo daromas parengtinis tyrimas.

Neatvykus nukentėjusiajam, kurio asmens duomenys byloje buvo išlaptinti šio kodekso 114¹ straipsnyje numatyta tvarka, teismas gali nagrinėti byla tame pačiame posėdyje nesant nukentėjusiajam.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

296 straipsnis. Civilinio ieškovo ar civilinio atsakovo neatvykimo pasekmės

Neatvykus civiliniam ieškovui ar jo atstovui, teismas civilinį ieškinį palieka nenagrinėtą. Tokiu atveju asmeniui, turėjusiam dėl nusikaltimo materialinės žalos, paliekama teisė pareikšti ieškinį civilinio proceso tvarka.

Teismas turi teisę, civilinio ieškovo prašymu, nagrinėti civilinį ieškinį, nesant civiliniam ieškovui.

Teismas nagrinėja civilinį ieškinį nepriklausomai nuo civilinio ieškovo ar jo atstovo atvykimo, jeigu ieškinį palaiko prokuroras, jeigu ieškinys yra pareikštas valstybinės ar visuomeninės įmonės, įstaigos ar organizacijos arba jeigu teismas pripažįsta tai esant reikalinga.

Civilinio atsakovo ar jo atstovo neatvykimas nesustabdo civilinio ieškinio nagrinėjimo.

297 straipsnis. Prašymų išsprendimas prieš atidedant byla

Prireikus bylos nagrinėjimą atidėti, remiantis šio kodekso 292-296 straipsniuose išdėstytais pagrindais, teismas, prieš uždarydamas teisiamąjį posėdį, privalo išklausti teismo nagrinėjimo dalyvių prašymų ir priimti dėl jų reikiamus sprendimus.

298 straipsnis. Teisiamojo asmenybės nustatymas, taip pat kaltinamosios išvados nuorašo

teisiamajam įteikimo savalaikiškumo nustatymas

Pirmininkaujantysis nustato teisiamojo asmenybę, išaiškindamas jo pavardę, vardą, amžių, gimimo vietą, gyvenamąją vietą, užsiėmimą, šeimines padėtis, taip pat kitus duomenis, apibūdinančius teisiamojo asmenybę.

Po to pirmininkaujantysis paklausia teisiąjį, ar jam įteiktas ir kada būtent kaltinamosios išvados nuorašas, taip pat kiti dokumentai, nurodyti šio kodekso 259, 261 ir 452 straipsniuose.

Jeigu šie dokumentai neįteikti arba įteikti ne tuo laiku, kuris nustatytas šio kodekso 259, 261 ir 452 straipsniuose, bylos nagrinėjimas turi būti atidedamas atitinkamam laikui.

299 straipsnis. Paskelbimas teismo sudėties ir išaiškinimas nušalinimo teisės

Pirmininkaujantysis paskelbia teismo sudėtį, praneša, kas yra kaltintoju ir gynėju, taip pat teisiamojo posėdžio sekretoriumi, ekspertu, specialistu ir vertėju, išaiškina teisiamajam ir kitiems teismo nagrinėjimo dalyviams jų teisę pareikšti nušalinimą teismo sudėčiai ar kuriam nors iš teisėjų, prokurorui, teisiamojo posėdžio sekretoriui, vertėjui, ekspertui ir specialistui.

Jeigu teisiama jame posėdyje yra atsarginis teisėjas, pirmininkaujantysis paskelbia apie tai. Atsarginiam teisėjui taip pat gali būti pareiškiamas nušalinimas.

Pareiškimas nušalinimas išsprendžiamas pagal šio kodekso 32, 34 ir 46 straipsniuose nustatytas taisykles.

300 straipsnis. Išsprendimas klausimo, ar galima nagrinėti baudžiamąją bylą, neatvykus

kuriam nors iš byloje dalyvaujančių asmenų

Neatvykus kuriam nors iš teismo nagrinėjimo dalyvių, taip pat liudytojui, ekspertui ar specialistui, teismas išklausos teismo, jo gynėjo, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo arba jų atstovų nuomonės ir prokuroro išvadą dėl galimo nagrinėti bylą ir priima nutartį toliau nagrinėti bylą arba atidėti jos nagrinėjimą.

Tuo atveju, kai teismas priėmė nutartį atidėti bylos nagrinėjimą, jis gali apklausti atvykusius liudytojus, ekspertą ar specialistą, nukentėjusįjį, civilinį ieškovą, civilinį atsakovą arba jų atstovus. Jeigu atidėjus bylos nagrinėjimą teismas ją nagrinėja tos pačios sudėties, į teisiąjį posėdį nurodyti asmenys pakartotinai šaukiami tik būtinais atvejais.

301 straipsnis. Išaiškinimas teisiama jame jo teisių

Pirmininkaujantysis išaiškina teisiama jame jo teises, numatytas šio kodekso 267 straipsnyje.

302 straipsnis. Išaiškinimas įstatyminiams nepilnamečio teismo atstovams jų teisių

Pirmininkaujantysis išaiškina įstatyminiams nepilnamečio teismo atstovams jų teises, numatytas šio kodekso 268 straipsnyje.

303 straipsnis. Išaiškinimas nukentėjusiajam jo teisių ir pareigų

Pirmininkaujantysis išaiškina nukentėjusiajam ir jo atstovui jų teises ir pareigas teisminiame nagrinėjime, numatytas šio kodekso 60 straipsnyje.

Bylose, nurodytose šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje dalyje, pirmininkaujantysis išaiškina nukentėjusiajam, kad, jam susitaikius su teisiama ju, byla būtų nutraukta, išskyrus šio kodekso 126 straipsnio trečiojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse numatytus atvejus.

304 straipsnis. Išaiškinimas civiliniam ieškovui ir civiliniam atsakovui jų teisių

Pirmininkaujantysis išaiškina civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams jų teises teisminiame nagrinėjime, numatytas šio kodekso 61 ir 62 straipsniuose.

305 straipsnis. Išaiškinimas ekspertui jo pareigų ir teisių

Pirmininkaujantysis išaiškina ekspertui jo pareigas ir teises, numatytas šio kodekso 88 ir 89 straipsniuose, ir įspėja jį dėl atsakomybės už atsisakymą be svarbių priežasčių atlikti savo pareigas ir dėl atsakomybės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį už žinomai melagingos išvados davimą. Tuo reikalu iš eksperto paimamas atitinkamas rašytinis pasižadėjimas.

Ekspertas teismo nagrinėjimo metu būva posėdžio salėje. Atskirais atvejais teismas, išklausęs teismo nagrinėjimo dalyvių nuomonės, gali savo nutartimi atleisti ekspertą, jeigu jis to prašo, nuo buvimo posėdžio salėje, kol bus atliekami atskiri teismo veiksmai.

305¹ straipsnis. Išaiškinimas specialistui jo pareigų ir teisių

Pirmininkaujantysis išaiškina specialistui jo pareigas ir teises, numatytas šio kodekso 275¹ straipsnyje, ir įspėja jį dėl atsakomybės už atsisakymą be teisėto pagrindo atlikti savo pareigas ir už žinomai melagingą paaiškinimą ar išvadą. Tuo reikalu iš specialisto paimamas atitinkamas rašytinis pasižadėjimas.

306 straipsnis. Prašymų pareiškimas ir išsprendimas

Pirmininkaujantysis paklausia prokurorą, visuomeninį kaltintoją, teisiąją, įstatyminių jo atstovą, gynėją, visuomeninį gynėją, taip pat nukentėjusį ir jo atstovą, civilinį ieškovo, civilinį atsakovo arba jų atstovus, ar jie prašo šaukti naujus liudytojus, ekspertus bei specialistus ir išreikalauti kitus įrodymus. Asmuo, pareiškęs prašymą, privalo nurodyti, kurioms aplinkybėms nustatyti reikia šaukti papildomus liudytojus bei ekspertus ir išreikalauti kitus įrodymus.

Prokuroras, visuomeninis kaltintojas, teisiąs, įstatyminis jo atstovas, gynėjas, visuomeninis gynėjas, taip pat nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai turi teisę teisiąmojo posėdžio metu pareikšti prašymus visais byloje išskylančiais klausimais, nepriklausomai nuo to, ar šie prašymai jau buvo sprendžiami, darant parengtinį tyrimą arba sprendžiant kaltinamojo atidavimo teismui klausimą.

Teismas, išklauses kitų teismo nagrinėjimo dalyvių nuomonės, turi apsvarstyti kiekvieną pareikštą prašymą, patenkinti jį, jeigu išaiškintinos aplinkybės turi reikšmės bylai, arba priimti motyvuotą nutartį atmesti pareikštą prašymą. Patenkines pareikštą prašymą, teismas turi imtis priemonių, kad būtų užtikrintas greitas bylos išnagrinėjimas.

Prašymo atmetimas neapriboja to asmens, kurio prašymas atmetas, teisės vėl pareikšti jį vėliau, priklausomai nuo teismo nagrinėjimo eigos.

Dėl pareikštų prašymų teismas priima nutartį.

Teismas turi teisę, nepriklausomai nuo to, ar yra pareikštas prašymas, savo iniciatyva priimti nutartį šaukti naujus liudytojus, paskirti ekspertizę, išreikalauti dokumentus ir kitus įrodymus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Dvidešimt šeštasis skirsnis TEISMINIS TARDYMAS

307 straipsnis. Teismo tardymo pradžia

Teisminis tardymas pradamas kaltinamosios išvados paskelbimu. Ją balsu perskaito prokuroras. Jeigu tvarkomajame teismo posėdyje kaltinimas buvo pakeistas, tai perskaitoma taip pat ir tvarkomojo posėdžio nutartis. Jeigu parengtinis tyrimas byloje nebuvo daromas, teisminis tardymas pradamas, balsu perskaitant nukentėjusiojo pareiškimą, o bylose dėl nusikaltimų, išvardytų šio kodekso 440 straipsnyje, teisėjo nutartį atiduoti kaltinamąjį teismui. Po to pirmininkaujantysis paklausia kiekvienam teisiąją, ar suprantamas jam pareikštas kaltinimas, reikiama atvejais išaiškina teisiąmajam to kaltinimo esmę ir paklausia, ar jis prisipažįsta kaltas. Teisiąmajam pageidaujant, pirmininkaujantysis suteikia jam galimumą motyvuoti savo atsakymą.

308 straipsnis. Įrodymų tyrimo tvarkos nustatymas

Apklausus teisiąmuosius, ar jie prisipažįsta ar neprisipažįsta kalti, teismas išklauso prokuroro, visuomeninio kaltintojo, teisiąmojo, įstatyminio jo atstovo, gynėjo, visuomeninio gynėjo, taip pat nukentėjusiojo, civilinio ieškovo bei civilinio atsakovo ir jų atstovų pasiūlymų dėl teisiąmųjų, nukentėjusiųjų, liudytojų, ekspertų apklausos ir bylos daiktinių įrodymų bei dokumentų tyrimo eilės ir priima nutartį dėl įrodymų tyrimo tvarkos.

309 straipsnis. Teisiąmojo apklausos tvarka

Teisiąmojo apklausa pradama pirmininkaujančiojo pasiūlymu teisiąmajam duoti parodymus apie pareikštą jam kaltinimą ir žinomas jam bylos aplinkybes.

Po to jį paklausia prokuroras, visuomeninis kaltintojas, nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai, įstatyminis teisiąmojo atstovas, gynėjas ir visuomeninis gynėjas. Paskui teisiąmajam klausimus gali duoti kiti teisiąmieji, įstatyminiai jų atstovai, gynėjai ir visuomeniniai gynėjai.

Teisėjai turi teisę apklausti teisiąją bet kuriuo teismo tardymo momentu.

Apklausti teisiąmąjį, nesant akivaizdoje kitam teisiąmajam, leidžiama tik pagal teismo nutartį išimtiniais atvejais, kai to reikalauja tiesos nustatymo interesai. Šiuo atveju, teisiąmajam grįžus į teisiąmojo posėdžio salę, pirmininkaujantysis painformuoja jį apie duotų, jam nesant akivaizdoje, parodymų turinį ir suteikia jam galimumą duoti klausimus teisiąmajam, kuris buvo apklausiamas, jam nesant, ir duoti savo parodymus.

Teisiąmąs, pirmininkaujantįo leidimu, gali savo parodymus duoti bet kuriuo teisiąminio tardymo momentu.

Teisąas, išklausęs nepilnamečio teisiąmojo gynėjo bei įstatyminio jo atstovo ir prokuroro nuomonės, turi teisę savo nutartimi pašalinti nepilnametį teisiąmąjį iš teisiąmojo posėdžio salės tam laikui, kuriam bus tiriąmos aplinkybės, galinčios padaryti nepilnamečiui neigiamos įtakos.

309⁽¹⁾ straipsnis. Sutrumptas teisiąminis tyrimas

Jeigu kaltinąmąs, kuris nėra kaltinąmas sunkaus nusikaltimo padarymu, po kaltinąmosios išvados paskelbimo teismui pareiškia, kad prisipažįsta kaltas, ir pageidauja tuojau pat duoti parodymus bei sutinka, kad kiti byloje esantys įrodymai nebūtų tiriąmi teisme, teisiąminis tardymas po jo apklausos gali būti nutrauktas, jeigu nusikaltimo padarymo aplinkybės nekelia abejonių ir su tokiu sutrumptu teisiąminiu tardymu sutinka prokuroras, gynėjas, nukentėjusysis ir jo atstovas.

Jeigu vieno ar kelių nusikaltimų padarymu yra kaltinąmi keli kaltinąmieji, sutrumptą teisiąminį tardymą galima atlikti tik tuo atveju, jeigu šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytos sąlygos gali būti pritaikytos visiems kaltinąmiesiems.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

310 straipsnis. Teisiąmojo parodymų perskaitymas

Teisiąmojo parodymai, duoti, darant parengtinį tyrimą, gali būti balsu perskaitomi, taip pat ir pridėtas prie apklausos protokolo jo parodymų garso ir vaizdo įrašas gali būti perklausomas ir peržiūrįmas šiais atvejais:

1) jeigu yra esminių prieštaravimų tarp šių parodymų ir parodymų, teisiąmojo duotų teisme;

2) jeigu teisiąmąs atsisako arba vengia duoti parodymus teisme;

3) jeigu teisiąmojo nėra akivaizdoje arba jeigu jis yra miręs.

Ši taisyklė taikoma taip pat ir teisiąmojo pirmiau duotų teisme parodymų perskaitymo atvejams.

Neleidžiama perklausyti ir peržiūrėti garso ir vaizdo įrašo pirmiau neperskaičius parodymų, esančių atitinkamame apklausos protokole ar teisiąmojo posėdžio protokole. Teisiąmojo posėdžio protokole pažymįma, kad perklausytas ir peržiūrėtas garso ir vaizdo įrašas.

311 straipsnis. Įstatyminių nepilnamečio teisiąmojo atstovų apklausos tvarka

Prireikus apklausti nepilnamečio teisiąmojo tėvus ar kitus įstatyminius jo atstovus kaip liudytojus, teisąas išklauso jų parodymų. Įstatyminiai teisiąmojo atstovai būva teisiąmojo posėdžio salėje per visą teisiąminį nagrinėjimą.

Išimtiniais atvejais, kai įstatyminio atstovo buvimas teisiąmajame posėdyje gali padaryti žalos nepilnamečio teisiąmojo interesams, teisąas turi teisę motyvuota savo nutartimi arba visiškai pašalinti įstatyminį atstovą iš teisiąmojo posėdžio, arba apriboti jo buvimą tam tikroje teisiąmojo posėdžio dalyje.

312 straipsnis. Įspėjimas liudytojo ir nukentėjusiojo dėl atsakomybės už atsisakymą arba

vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus

Prieš liudytoju duodant parodymus, pirmininkaujantysis nustato jo asmens tapatybę, išaiškįna jo pilietinę priedermę ir pareigą teisiągai papasakoti visa, kas jam byloje žinoma, ir

įspėja jį, dėl atsakomybės už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus. Iš liudytojo paimamas rašytinis tokio turinio pasižadėjimas:

"Aš, ... (liudytojo pavardė, vardas, tėvavardis), pasižadu duoti teismui parodymus apie visa, kas man žinoma byloje, kurioje esu pašauktas liudytoju. Man išaiškinta, kad už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus atsakau pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 64³ straipsnį ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 293 straipsnį".

Rašytinis liudytojo pasižadėjimas pridedamas prie teisiamojo posėdžio protokolo.

Liudytojui, jaunesniam kaip šešiolikos metų amžiaus, pirmininkaujantysis išaiškina jo pareigą teisingai papasakoti visa, kas jam žinoma byloje, bet jis neįspėjamas dėl atsakomybės už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus.

Nukentėjusysis įspėjamas dėl atsakomybės už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus, laikantis visų taisyklių, nustatytų liudytojui įspėti.

313 straipsnis. Liudytojų apklausos tvarka

Liudytojai apklausiami po vieną, nesant akivaizdoje dar neapklaustiems liudytojams,

Pirmininkaujantysis išaiškina liudytojo santykius su teisiuoju bei nukentėjusiuoju ir pasiūlo liudytojui, kad jis praneštų teismui visa, ką pats žino byloje, vengdamas dėstyti žinias kurių šaltinio jis negali nurodyti.

Po to liudytoją apklausia teisėjai, kaltintojai, taip pat nukentėjusysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai, gynėjai, įstatyminiai teisiųjų atstovai ir teisiamieji. Jeigu liudytojas yra pašauktas į teisiąjį posėdį vieno iš teismo nagrinėjimo dalyvių prašymu, šis dalyvis tokiam liudytojui klausimus duoda pirmasis. Pirmininkaujantysis šalina tokius klausimus, kurie neturi ryšio su byla.

Teisėjai turi teisę duoti liudytojui klausimus bet kuriuo teismo tardymo metu.

Liudytojui gali būti duodami klausimai jo pirmiau duotiems parodymams papildyti ir išaiškinti.

Apklaustieji liudytojai lieka teismo posėdžio salėje ir negali pasišalinti iš teismo iki teismo tardymo pabaigos. Pirmininkaujantysis gali, teismo nutartimi, leisti apklaustiems liudytojams, kai jie to prašo, pasišalinti iš teismo posėdžio salės, prieš pasibaigiant teismui, tiksliai išklausius kaltintojo, teismo, įstatyminio jo atstovo, gynėjo, taip pat nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo ir jų atstovų nuomonės.

Įslaptintas liudytojas gali būti apklausiamas laikantis taisyklių, nustatytų šio kodekso 317¹ straipsnyje.

314 straipsnis. Liudytojo naudojimas užrašais ir dokumentais

Liudytojas, duodamas parodymus, gali turėti su savimi užrašus tais atvejais, kai parodymai liečia kokius nors skaitmeninius ir kitokius duomenis, kuriuos sunku atsiminti. Šiuos užrašus, pirmininkaujančiojo ar teismo nagrinėjimo dalyvių reikalavimu, jis turi pateikti jiems susipažinti.

Liudytojui leidžiama perskaityti savo turimus dokumentus, liečiančius duotąjį parodymą. Šie dokumentai pateikiami teismui bei teismo nagrinėjimo dalyviams ir, teismo nutartimi, gali būti prijungiami prie bylos.

315 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo apklausa

Apklausiant liudytoją, jaunesnį kaip keturiolikos metų amžiaus, o teismo nuožiūra - ir apklausiant liudytoją, turintį nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų amžiaus, šaukiamas pedagogas. Prireikus, šaukiami taip pat nepilnamečio liudytojo tėvai ar kiti įstatyminiai jo atstovai. Nurodytieji asmenys, pirmininkaujančiojo leidimu, gali duoti liudytojui klausimus.

Nepilnametis liudytojas išimtiniais atvejais, kai to reikalauja tiesos nustatymo interesai, gali būti, teismo nutartimi, apklausiamas, nesant akivaizdoje teisiuajam.

Teisiamajam grįžus į teismo salę, jam turi būti pranešamas liudytojo parodymas, duotas, nesant akivaizdoje teisiamajam, ir suteikiamas galimumas duoti šiam liudytojui klausimus.

Liudytojas, jaunesnis kaip šešiolikos metų amžiaus, turi būti pašalinamas iš posėdžio salės, baigus jo apklausą, išskyrus tuos atvejus, kai teismas, savo iniciatyva ar kurio nors iš teismo nagrinėjimo dalyvių prašymu, pripažįsta esant reikalingą tolesnį šio liudytojo buvimą posėdžio salėje.

316 straipsnis. Liudytojo parodymų perskaitymas

Liudytojo parodymai, duoti darant parengtinį tyrimą, gali būti balsu perskaitomi, taip pat pridėtas prie apklausos protokolo jo parodymų garso ir vaizdo įrašas gali būti perklausomas ir peržiūrimas šiais atvejais:

1) kai yra esminių prieštaravimų tarp šių parodymų ir liudytojo parodymų, duotų teisme;

2) kai liudytojas atsisako arba vengia duoti parodymus teisme;

3) kai liudytojo nėra teisiamajame posėdyje dėl priežasčių, kurios jo atvykimą į teismą daro negalimą.

Ši taisyklė taikoma taip pat ir liudytojo pirmiau duotų teisme parodymų perskaitymo atvejams ir neatvykusio į posėdį išlaptinto liudytojo parodymams.

Teisiamajame posėdyje taip pat gali būti perskaityti pagal šio kodekso 300 straipsnio antrąją dalį teismo apklausto liudytojo parodymai.

Neleidžiama perklausyti ir peržiūrėti garso ir vaizdo įrašo pirmiau neperskaičius parodymų, esančių atitinkamame apklausos protokole ar teisiamojo posėdžio protokole. Teisiamojo posėdžio protokole pažymima apie garso ir vaizdo įrašo perklausymą ir peržiūrėjimą.

317 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausos tvarka ir jo parodymų perskaitymas

Nukentėjusysis apklausiamas pirmiau, negu liudytojai.

Esant keliems apklaustiniams nukentėjusiesiems, teismas nustato jų apklausimo eilę.

Nukentėjusysis apklausiamas ir jo parodymai perskaitomi, laikantis visų taisyklių, nustatytų liudytojo apklausai ir liudytojo parodymų perskaitymui.

Išlaptintas nukentėjusysis gali būti apklausiamas laikantis taisyklių, nustatytų šio kodekso 317¹ straipsnyje.

317⁽¹⁾ straipsnis. Liudytojo ar nukentėjusiojo apklausos ypatumai, kai jų tapatybę nustatantys

duomenys yra išlaptinti

Liudytojas ar nukentėjusysis, kurio asmens tapatybę nustatantys duomenys yra išlaptinti, apklausiamas laikantis šio kodekso 313 straipsnyje nustatytos tvarkos su šiame straipsnyje numatytomis išimtimis.

Jeigu parengtinio tardymo metu liudytojo ar nukentėjusiojo asmens tapatybę nustatantys duomenys buvo išlaptinti, teismas paveda byloje dalyvaujančiam prokurorui taip suorganizuoti jo atvykimą į apklausą, kad būtų garantuotas asmens tapatybę nustatančių duomenų slaptumas.

Liudytojas ar nukentėjusysis, kurio asmens tapatybę nustatantys duomenys yra išlaptinti, apklausiamas neviešame teismo posėdyje, sudarius akustines ir vizualines kliūtis kitiems teismo nagrinėjimo dalyviams nustatyti apklausiamojo asmens tapatybę.

Jeigu teismo posėdžių salėje nėra galimybių sudaryti akustinių ir vizualinių kliūčių kitiems

teismo nagrinėjimo dalyviams nustatyti apklausiamojo asmens tapatybę, liudytojas ar nukentėjusysis, kurio asmens tapatybę nustatantys duomenys yra išlaptinti, apklausiamas ne teismo posėdžių salėje, o kitoje vietoje, nedalyvaujant kitiems teismo nagrinėjimo dalyviams. Prieš tokio asmens apklausą kiti teismo nagrinėjimo dalyviai pirmininkaujančiam raštu pateikia klausimus, kuriuos jie nori užduoti liudytojui ar nukentėjusiajam. Apklaustojo parodymus teisiamojo posėdžio protokole užrašo

pirmininkaujantis arba vienas iš teisėjų. Apklausto liudytojo ar nukentėjusiojo parodymus pirmininkaujantis ar kitas teisėjas balsu perskaito teisiamaajame posėdyje. Kitų teismo nagrinėjimo dalyvių pakartotiniai ar papildomi klausimai, kuriuos šie nori užduoti po to, kai apklausto liudytojo ar nukentėjusiojo parodymus pirmininkaujantis ar kitas teisėjas balsu perskaito teisiamaajame posėdyje, užduodami ir į juos atsakoma šioje straipsnio dalyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

00.09.19, Žin., 2000, Nr.80-2423 (00.09.22)

Nr. [IX-148](#), 2001 01 23, Žin., 2001, Nr. 10-258 (2001 01 31)

317⁽²⁾ straipsnis. Liudytojo ir nukentėjusiojo apklausos ypatumai, kai parengtinio tardymo metu šie asmenys buvo apklausti teisėjo

Jeigu parengtinio tardymo metu liudytojas ar nukentėjusysis buvo apklausti teisėjo, tai teismas tokio asmens gali nekviesti į teismo posėdį, o jo parodymus, duotus parengtinio tardymo metu, perskaityti balsu. Šiuo atveju teismasis turi teisę prašyti apklausti liudytoją ar nukentėjusįjį teismo posėdžio metu, jei neturėjo galimybės pateikti klausimų liudytojui ar nukentėjusiajam, apklausiamas parengtinio tardymo metu.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

317⁽³⁾ straipsnis. Liudytojo ir nukentėjusiojo apklausos ypatumai, kai liudytojų ir nukentėjusiųjų yra daug

Tais atvejais, kai tas pačias faktines bylos aplinkybes patvirtina daug liudytojų ar nukentėjusiųjų, teismas, išklausęs nagrinėjimo teisme dalyvių nuomonės, gali priimti sprendimą dėl apklausiamų liudytojų ar nukentėjusiųjų skaičiaus.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

317⁽⁴⁾ straipsnis. Liudytojo apklausos ypatumai pakartotinio bylos nagrinėjimo teisme metu

Tais atvejais, kai ankstesnis teismo nuosprendis ar nutartis yra panaikinti ir byla nagrinėjama teisme iš naujo, liudytojai, apklausti ankstesnio bylos nagrinėjimo teisme metu, gali būti nekvičiami į teismo posėdį, o jų parodymai, duoti ankstesnio teismo posėdžio metu, perskaitomi balsu, jeigu nagrinėjimo teisme dalyviai su tuo sutinka ir nepageidauja pakartotinai tokių asmenų apklausti.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

318 straipsnis. Asmenų ir daiktų parodymas atpažinti teisiamaajame posėdyje

Teismas, savo iniciatyva ar kurio nors iš teismo nagrinėjimo dalyvių prašymu, gali parodyti liudytojui, nukentėjusiajam ar teisiamaajam atpažinti asmenį ar daiktus, kurie pirmiau jam nebuvo parodyti.

Asmuo ar daiktas parodomas atpažinti pagal šio kodekso 184 ir 185 straipsniuose nustatytas taisykles ir tik po to, kai liudytojas, nukentėjusysis ar teismasis yra davęs smulkius parodymus apie žymes ir ypatybes, pagal kurias jis gali atpažinti šį asmenį ar daiktą.

Parodžius asmenį ar daiktą, liudytojas, nukentėjusysis ar teismasis turi nurodyti, ar jis atpažįsta parodytą jam asmenį arba daiktą ir pagal kuriuos būtent požymius.

Teisėjai ir teismo nagrinėjimo dalyviai gali duoti atpažįstančiajam papildomų klausimų.

Teisiamojo posėdžio protokole turi būti smulkiai užrašyta: kuriuos asmens ar daikto požymius atpažįstantysis nurodė, prieš parodant jam atpažinti; kas būtent ir kuria tvarka buvo parodyta atpažįstančiajam; parodymo atpažinti rezultatai; atpažįstančiajam duoti klausimai ir atsakymai į juos.

319 straipsnis. Ekspertizės darymas teisme

Ekspertas dalyvauja, tiriant įrodymus, ir gali, teismo leidimu, duoti teisiamajam, nukentėjusiajam ir liudytojams klausimus apie aplinkybes, kurios turi reikšmės išvadai duoti.

Išaiškinus visas aplinkybes, kurios turi reikšmės išvadai duoti, pirmininkaujantysis pasiūlo teismo nagrinėjimo dalyviams pateikti raštu klausimus, kuriuos ekspertas turi išspręsti. Pateiktieji klausimai turi būti balsu perskaitomi ir išklausoma dėl jų kitų teismo nagrinėjimo dalyvių nuomonės. Teismas išnagrinėja šiuos klausimus, atmeta tuos iš jų, kurie neturi ryšio su byla arba nepriklauso eksperto kompetencijai, taip pat suformuluoja naujus klausimus ir priima nutartį paskirti ekspertizę šio kodekso 276 straipsnyje numatyta tvarka.

Nutartį paskirti ekspertizę paskelbia pirmininkaujantysis ir įteikia ją ekspertui. Po to ekspertas daro ekspertizę ir šio kodekso 214 straipsnyje numatyta tvarka surašo ekspertizės aktą. Ekspertizės aktą skelbia ekspertas teisiamajame posėdyje. Aktas pridedamas prie bylos.

Jeigu ekspertas, darydamas ekspertizę, nustato aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, dėl kurių jam nebuvo pateikta klausimų, jis turi teisę nurodyti jas savo ekspertizės akte.

Jeigu ekspertas mano, kad pateiktoji jo dispozicijai medžiaga yra nepakankama išvadai duoti arba kad pateiktieji klausimai nepriklauso jo kompetencijai, jis raštu praneša teismui, kad negali duoti išvados.

320 straipsnis. Eksperto apklausa

Ekspertui balsu perskaičius savo ekspertizės aktą, gali būti pateikiama klausimų šiam ekspertizės aktui išaiškinti ar papildyti.

Iš pradžių klausimus ekspertui duoda teisėjai, po to prokuroras, visuomeninis kaltintojas, nukentėjusysis ir jo atstovas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai, teisiamasis, jo gynėjas ir visuomeninis gynėjas.

Klausimai, duoti ekspertui žodžiu, ir jo atsakymai į tuos klausimus įrašomi į teisiamojo posėdžio protokolą.

321 straipsnis. Papildomosios ar pakartotinės ekspertizės darymas

Šio kodekso 85 straipsnyje numatytais atvejais teismas, savo iniciatyva ar teismo nagrinėjimo dalyvių prašymu, motyvuota nutartimi paskiria papildomąją ar pakartotinę ekspertizę. Šiuo atveju gali būti atidedamas bylos nagrinėjimas.

Papildomoji ar pakartotinė ekspertizė daroma pagal šio kodekso 85-89 straipsniuose nustatytas taisykles.

322 straipsnis. Daiktinių įrodymų apžiūra

Daiktinius įrodymus turi apžiūrėti teismas, taip pat jie turi būti parodomi teismo nagrinėjimo dalyviams. Prireikus, daiktiniai įrodymai gali būti parodomi taip pat liudytojams, ekspertui ir specialistui. Daiktinių įrodymų apžiūra, tiek teismo iniciatyva, tiek ir teismo nagrinėjimo dalyvių prašymu, gali būti atliekama bet kuriuo teismo tardymo metu. Asmenys, kuriems parodomi daiktiniai įrodymai, gali atkreipti teismo dėmesį į kurias nors aplinkybes, susijusias su apžiūra. Tai pažymima teisiamojo posėdžio protokole.

Daiktinius įrodymus, kurių negalima pristatyti į teismą, apžiūri, esant reikalui, visa teismo sudėtis daiktinių įrodymų buvimo vietoje, laikydamosi šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatytą taisyklių.

323 straipsnis. Dokumentų apžiūra ir perskaitymas

Prie bylos prijungti ar teisiamajame posėdyje pateikti teismui dokumentai, jeigu juose išdėstytos ar patvirtintos aplinkybės turi reikšmės bylai, gali būti, tiek teismo iniciatyva, tiek ir teismo nagrinėjimo dalyvių prašymu, pilnai ar dalinai apžiūrimi bei balsu perskaitomi

bet kuriuo teismo tardymo metu. Dokumentai, pateikti teismui teisiamaajame posėdyje, gali būti, teismo nutartimi, prijungiami prie bylos.

324 straipsnis. Įvykio vietos apžiūra

Teismas, pripažinęs, kad reikia apžiūrėti įvykio vietą, daro apžiūrą visa teismo sudėtimi kartu su teismo nagrinėjimo dalyviais, o jeigu to reikalauja bylos aplinkybės - tai ir esant akivaizdoje liudytojams, ekspertui bei specialistui.

Atvykus į apžiūros vietą, pirmininkaujantysis paskelbia, kad teisiamaasis posėdis vyksta toliau ir teismas pradeda apžiūrą. Šiuo atveju teisiamaajam, liudytojams, nukentėjusiajam, ekspertui ir specialistui gali būti pateikiami klausimai ryšium su apžiūra.

Teismo nagrinėjimo dalyviai, taip pat liudytojai, ekspertas ir specialistas turi teisę, darant apžiūrą, atkreipti teismo dėmesį į visą tai, kas, jų nuomone, gali padėti išaiškinti bylos aplinkybes. Apžiūros darymo tvarka ir jos rezultatai pažymimi teisiamaajo posėdžio protokole. Teismo nagrinėjimo dalyviai turi teisę reikalauti, kad būtų įrašomi į protokolą jų pareiškimai ryšium su padarytąja apžiūra.

325 straipsnis. Teismo tardymo pabaigimas

Išnagrinėjus visus byloje esančius įrodymus, pirmininkaujantysis apklausia teismo nagrinėjimo dalyvius, ar jie nori papildyti teismo tardymą ir būtent kuo.

Jeigu pareikšta prašymų papildyti teismo tardymą, teismas apsversto juos ir priima dėl jų nutartį.

Išsprendus prašymus ir atlikus reikiamaais atvejais papildomus veiksmus, pirmininkaujantysis paskelbia, kad teismo tardymas yra baigtas.

Dvidešimt septintasis skirsnis

TIEISMINIAI GINČAI IR TEISIAMOJO PASKUTINIS ŽODIS

326 straipsnis. Teismo ginčų turinys ir tvarka

Baigęs teismo tardymą, teismas pradeda klausyti teismo ginčų.

Teismo ginčai susideda iš kalbų, kurias pasako dalyvaujantys byloje valstybinis ir visuomeninis kaltintojai, nukentėjusysis ir jo atstovas, taip pat civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ar jų atstovai, gynėjas, visuomeninis gynėjas ar pats teisiamaasis, jeigu gynėjas teisiamaajame posėdyje nedalyvauja.

Valstybinio ir visuomeninio kaltintojų kalbų eilė, taip pat gynėjo ir visuomeninio gynėjo kalbų eilė kiekvieną kartą nustatoma jų savitarpio susitarimu, kurį tvirtina teismas.

Jeigu vienoje byloje yra sujungti priešpriešiniai kaltinimai, kalbų eilę teismo ginčiuose tose bylose nustato teismas.

Teismo ginčų dalyviai neturi teisės remtis įrodymais, kurie nebuvo išnagrinėti teismo tardyme. Esant reikalui pateikti naujų įrodymų, jie gali prašyti atnaujinti teismo tardymą.

Teismas negali apriboti teismo ginčų trukmės tam tikru laiku, bet pirmininkaujantysis turi teisę sustabdyti dalyvaujančius ginčiuose asmenis, jeigu jie savo kalbose išeina už nagrinėjamosios bylos ribų.

327 straipsnis. Ginčų dalyvių replikos

Po ginčų dalyvavusieji juose asmenys gali dar po vieną kartą pasisakyti replikos tvarka dėl to, kas buvo pasakyta pirmesnėse kalbose. Paskutinės replikos teisė visada priklauso gynėjui, o jeigu jo nėra, - teisiamaajam.

328 straipsnis. Teisiamaajo paskutinis žodis

Pasibaigus teismo ginčams, pirmininkaujantysis suteikia teisiamaajam paskutinį žodį.

Teismas negali apriboti teismo paskutinio žodžio trukmės tam tikru laiku, bet pirmininkaujantis turi teisę sustabdyti teismo žodį tais atvejais, kai jis liečia aplinkybes, aiškiai neturinčias ryšio su byla.

Klausimai teismui jo paskutinio žodžio metu neleidžiami.

Jeigu paskutiniame žodyje teismas praneša apie naujas aplinkybes, turinčias esminę reikšmę bylai, teismas privalo atnaujinti teisminį tardymą.

329 straipsnis. Teismo išėjimas į pasitarimo kambarį priimti nuosprendžio

Išklausęs teismo paskutinio žodžio, teismas tuojau išeina į pasitarimo kambarį priimti nuosprendžio. Apie tai pirmininkaujantis paskelbia esantiesiems teismo posėdžio salėje.

Dvidešimt aštuntasis skirsnis NUOSPRENDŽIO PRIĖMIMAS

330 straipsnis. Nuosprendžio priėmimas Lietuvos Respublikos vardu

Lietuvos Respublikos teismai nuosprendį priima Lietuvos Respublikos vardu.

331 straipsnis. Nuosprendžio teisėtumas ir pagrįstumas

Teismo nuosprendis turi būti teisėtas ir pagrįstas.

Teismas, vadovaudamasis šio kodekso 76 straipsnyje numatytais taisyklėmis, nuosprendį pagrindžia tik tais įrodymais, kurie buvo išnagrinėti teismajame posėdyje.

332 straipsnis. Teisėjų pasitarimo slaptumas

Nuosprendį teismas priima pasitarimo kambaryje.

Pasitarimo ir nuosprendžio priėmimo metu pasitarimo kambaryje gali būti tik teisėjai, kurie yra tos bylos teismo sudėtyje. Būti kitiems asmenims pasitarimo kambaryje neleidžiama.

Teisėjai neturi teisės pagarsinti nuomonių, pareikštų, priimant nuosprendį.

333 straipsnis. Klausimai, teismo išsprendžiami nuosprendyje

Priimdamas nuosprendį, teismas pasitarimo kambaryje išsprendžia šiuos klausimus:

1) ar buvo veika, kurios padarymu kaltinamas teismasis;
2) ar yra šioje veikoje nusikaltimo sudėtis ir kuris būtent baudžiamasis statymas tą veiką numato;

3) ar teismasis padarė šią veiką;

4) ar kaltas teismasis šio nusikaltimo padarymu;

5) ar baustinas teismasis už savo padarytą nusikaltimą;

6) kokia būtent bausmė turi būti skiriama teismajam ir ar turi teismasis atlikti ją;

7) ar tenkintinas civilinis ieškinys, kieno naudai, iš ko būtent ir kokio dydžio; ar atlygintina šio kodekso 70 straipsnio ketvirtojoje dalyje numatyta tvarka materialinė žala, padaryta nusikaltimu, jeigu civilinis ieškinys nebuvo pareikštas; ar išieškotinos privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos, išleistos asmenų, nukentėjusių nuo tyčinių nusikaltimų, sveikatos priežiūrai;

8) kaip pasielgti su daiktiniais įrodymais;

9) kas turi apmokėti teismo išlaidas ir kokio dydžio;

10) dėl kardomosios priemonės teismajam iki nuosprendžio įsiteisėjimo;

11) dėl pripažinimo teismo itin pavojingu recidyvistu Lietuvos Respublikos baudžiamojame kodekse 26 straipsnyje numatytais atvejais;

12) kurią pataisos darbų įstaigų rūšį su atitinkamu režimu nustatyti teismajam sutinkamai su Lietuvos Respublikos baudžiamojame kodekse 25 straipsniu, jeigu jam paskiriama laisvės atėmimo bausmė;

13) dėl galimybės atidėti bausmės vykdymą, kai teismajam paskiriama laisvės atėmimo ar pataisos darbų be laisvės atėmimo bausmė.

Jeigu teisiამასis kaltinamas kelių nusikaltimų padarymu, teismas šio straipsnio 1-7 punktuose nurodytus klausimus išsprendžia dėl kiekvieno nusikaltimo atskirai.

Jeigu nusikaltimo padarymu kaltinami keli teisiამieji, teismas visus klausimus, nurodytus šio straipsnio pirmojoje dalyje, išsprendžia kiekvieno teisiამოjo atžvilgiu atskirai.

Straipsnio pakeitimai

Nr. [VIII-975](#), 98.12.15, *Žin.*, 1998, Nr.115-3234 (98.12.31)

334 straipsnis. Neteko galios.

335 straipsnis. Teisiამოjo pakaltinamumo klausimo apsvartymas

Tais atvejais, kai parengtinio tyrimo ar teisminio nagrinėjimo metu iškyla teisiამოjo pakaltinamumo klausimas, teismas, priimdamas nuosprendį, privalo dar kartą apsvartyti šį klausimą. Pripažinęs, kad teisiამასis visuomenei pavojingos veikos padarymo metu buvo nepakaltinamumo būsenoje, tai yra negalėjo suprasti savo veiksmų esmės arba jų valdyti dėl chroninės psichinės ligos, laikino psichinės veiklos sutrikimo, silpnaprotystės ar kitokios patologinės būklės, ar kad teisiამასis, nusikaltimo padarymo metu buvęs pakaltinamumo būsenoje, po to susirgo psichine liga, dėl kurios jis nebegali suprasti savo veiksmų esmės ar valdyti jų, teismas priima nutartį šio kodekso 361 straipsnyje nustatyta tvarka.

336 straipsnis. Teisėjų pasitarimo tvarka apygardos teisme

Prieš priimant nuosprendį vyksta teisėjų pasitarimas, vadovaujamas posėdžio pirmininko. Pirmininkas pateikia teismui išspręsti šio kodekso 333-335 straipsniuose nurodyta tvarka klausimus. Kiekvienas klausimas formuluojamas taip, kad į jį galėtų būti duodamas arba teigiamas, arba neigiamas atsakymas.

Sprendžiant kiekvieną klausimą, nė vienas iš teisėjų neturi teisės susilaikyti nuo balsavimo. Pirmininkas balsuoja paskutinis.

Visi klausimai sprendžiami balsų dauguma.

Pirmininkas ar teisėjas, likęs atskiros nuomonės, turi teisę išdėstyti ją pasitarimo kambaryje raštu.

Atskiroji nuomonė skelbiant nuosprendį neskaitoma, bei pridedama prie bylos.

Jeigu byla, kurioje yra atskiroji nuomonė, nebuvo nagrinėjama apeliacinės arba kasacinės instancijos teisme, tai įsiteisėjus nuosprendžiui, atskiroji nuomonė kartu su byla turi būti pasiūnčiama Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkui, kad jis išspręstų klausimą dėl kasacinio teikimo padavimo šio kodekso 417 straipsnio antrojoje dalyje nustatyta tvarka.

337 straipsnis. Neteko galios.

337¹ straipsnis. Nuosprendžio priėmimo tvarka apylinkės teisme

Apylinkės teismo teisėjas nuosprendį priima atskirame kambaryje vienas.

338 straipsnis. Teisminio tardymo atnaujinimas ar baudžiamosios bylos perdavimas tyrimui

papildyti

Jeigu, pasitarimo kambaryje svarstydamas šio kodekso 333-335 straipsniuose nurodytus klausimus, teismas pripažįsta, kad reikia išaiškinti kurias nors aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, tai jis, nepriimdamas nuosprendžio, atnaujina teisminį tardymą. Tuo reikalu teismas priima nutartį.

Baigęs atnaujintą teisminį tardymą, teismas vėl pradeda teisminius ginčus ir išklauso teisiამოjo paskutinio žodžio.

Jeigu svarstymo metu pasitarimo kambaryje teismas prieina išvadą, kad bylą reikia perduoti tyrimui papildyti, tai jis priima tuo reikalu motyvuotą nutartį, laikydamasis šio kodekso 255 straipsnyje numatytų reikalavimų.

339 straipsnis. Nuosprendžių rūšys

Teismo nuosprendis gali būti apkaltinamasis ar išteisinamasis. Apkaltinamasis nuosprendis ir išteisinamasis nuosprendis turi būti teismo motyvuojami.

Apkaltinamasis nuosprendis negali būti grindžiamas spėjimais. Jis priimamas tik ta sąlyga, jeigu teismo nagrinėjimo eigoje teismo kaltumas nusikaltimo padarymu yra įrodytas. Teismas priima apkaltinamąjį nuosprendį ir neskiria bausmės, jeigu iki to momento, kai byla nagrinėjama teisme, veika pasidarė nebepavojinga visuomenei arba jeigu ją padariusis asmuo pasidarė nebepavojingas visuomenei, teismas priima apkaltinamąjį nuosprendį ir atleidžia nuteistąjį nuo bausmės, jeigu teismo nagrinėjimo stadijoje iškeliami aikštėn šio kodekso 5 straipsnio 3 ir 4 punktuose numatytų aplinkybių.

Išteisinamasis nuosprendis priimamas tais atvejais, kai nenustatytas nusikaltimo įvykis, kai teismo veikoje nėra nusikaltimo sudėties, taip pat kai neįrodytas teismo dalyvavimas nusikaltimo padaryme.

Jeigu, priimant išteisinamąjį nuosprendį dėl neįrodytumo, kad teismas dalyvavo nusikaltimo padaryme, asmuo, padariusis šį nusikaltimą, lieka neišaiškintas, tai, įsiteisėjus nuosprendžiui, teismas perduoda bylą prokurorui, kad šis imtųsi priemonių nustatyti asmeniui, trauktinam kaltinamuoju.

340 straipsnis. Civilinio ieškinio išsprendimas, priimant apkaltinamąjį nuosprendį

Priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį, teismas, priklausomai nuo civilinio ieškinio pagrindo ir dydžio įrodytumo, pilnutinai ar dalinai patenkina pareikštą civilinį ieškinį arba atmeta jį.

Išimtiniais atvejais, kai negalima civilinio ieškinio smulkiai apskaičiuoti, neatidėjus baudžiamosios bylos nagrinėjimo ar negavus papildomos medžiagos, teismas, priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį, gali pripažinti civiliniam ieškovui teisę į ieškinio patenkinimą, o ieškinio dydžio klausimą perduoti nagrinėti civilinio proceso tvarka.

Jeigu priimant apkaltinamąjį nuosprendį sprendimas dėl privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto arba valstybės biudžeto lėšų, išleistų asmenų, nukentėjusių nuo tyčinių nusikaltimų, sveikatos priežiūrai nebuvo priimtas, jos išieškomos civilinio proceso tvarka.

Straipsnio pakeitimai

Nr. [VIII-975](#), 98.12.15, Žin., 1998, Nr.115-3234 (98.12.31)

341 straipsnis. Civilinio ieškinio išsprendimas, priimant išteisinamąjį nuosprendį

Priimdamas išteisinamąjį nuosprendį, teismas:

1) atmets civilinį ieškinį, jeigu nenustatytas nusikaltimo įvykis arba neįrodytas teismo dalyvavimas nusikaltimo padaryme;

2) palieka civilinį ieškinį nenagrinėtą, jeigu teismas išteisinamas dėl nusikaltimo sudėties nebuvimo.

Civilinį ieškinį palikus nenagrinėtą, civilinis ieškovas turi teisę iš naujo pareikšti jį civilinio proceso tvarka.

342 straipsnis. Civilinio ieškinio ir turto konfiskavimo užtikrinimas

Patenkinęs civilinį ieškinį, teismas turi teisę, iki nuosprendžiui įsiteisėjant, nutarti imtis priemonių šiam ieškiniui užtikrinti, jeigu tokių priemonių nebuvo imtasi pirmiau.

Jeigu civilinis ieškinys nebuvo pareikštas ir žala nebuvo atlyginta, teismas, matydamas, kad nusikaltimu padaryta materialinės žalos, turi teisę, priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį, nutarti imtis priemonių užtikrinti ieškiniui, kuris gali būti pareikštas vėliau civilinio proceso tvarka.

Priimdamas nuosprendį su nuteistojo turto konfiskavimu, teismas imasi priemonių turto konfiskavimui užtikrinti, jeigu tokių priemonių nebuvo imtasi anksčiau.

343 straipsnis. Daiktinių įrodymų ir teismo išlaidų klausimo išsprendimo tvarka

Daiktinių įrodymų ir teismo išlaidų atžvilgiu teismas, priimdamas nuosprendį, vadovaujasi šio kodekso 93, 123 ir 124 straipsniuose išdėstytomis taisyklėmis.

344 straipsnis. Nuosprendžio surašymas

Išsprendęs šio kodekso 333-335 straipsniuose nurodytus klausimus, teismas imasi rašyti nuosprendį.

Nuosprendis išdėstomas ta kalba, kuria vyko teisminis bylos nagrinėjimas, ir turi būti surašomas vieno iš teisėjų, dalyvavusių jo priėmime.

Nuosprendį pasirašo visi teisėjai, dalyvavę jo priėmime. Teisėjas, likęs atskiros nuomonės, taip pat pasirašo nuosprendį.

Ištaisymai nuosprendyje turi būti aptariami ir aptarimai pasirašomi visų teisėjų pasitarimo kambaryje, prieš paskelbiant nuosprendį.

Nuosprendis turi būti rašomas aiškiais, suprantamais posakiais ir susidėti iš įžanginės, aprašomosios ir rezoliucinės dalių.

345 straipsnis. Įžanginė nuosprendžio dalis

Įžanginėje nuosprendžio dalyje nurodoma:

1) Lietuvos Respublikos teismo nuosprendžio priėmimas Lietuvos Respublikos vardu;

2) nuosprendžio priėmimo laikas ir vieta;

3) nuosprendį priėmusio teismo pavadinimas, teisėjų, teisiamojo posėdžio sekretoriaus, prokuroro, visuomeninio kaltintojo, nukentėjusiojo ir jo atstovo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo ir jų atstovų, gynėjo, visuomeninio gynėjo, vertėjo pavardės. Jeigu nukentėjusysis buvo išlaptintas, vietoj pavardės nurodomas slapyvardis.

4) teisiamojo pavardė, vardas, jo gimimo metai, mėnuo, diena ir vieta, pilietybė, tautybė, gyvenamoji vieta, darbovietė ir užsiėmimas, išsilavinimas, šeiminė padėtis, pirmesnis teistumas ir kitokios žinios apie jo asmenybę, turinčios reikšmės bylai;

5) baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikaltimą, kurio padarymu teisiama kaltinamas

346 straipsnis. Aprašomoji nuosprendžio dalis

Apkaltinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma:

1) nusikalstamos veikos, pripažintos įrodyta, aplinkybės, nurodant jos padarymo vietą, laiką, būdą, kaltės pobūdį, nusikaltimo motyvus ir pasekmes;

2) įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, ir motyvai, kuriais vadovaudamasis teismas atmetė kitus įrodymus;

3) atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės; prokuroro prašymo taikyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 41¹ straipsnyje numatytas sąlygas, įvertinimas;

4) pripažinus dalį kaltinimo nepagrįsta, - to pagrindas;

5) kaltinimo pakeitimo motyvai, jeigu kaltinimas buvo pakeistas teisme.

Teismas privalo taip pat motyvuoti laisvės atėmimo bausmės skyrimą, jeigu baudžiamųjų įstatymų sankcija numato ir kitas bausmes, nesusijusias su laisvės atėmimu; teisiamojo pripažinimą itin pavojingu recidyvistu; bausmės vykdymo atidėjimo taikymą; bausmės, žemesnės už žemiausiąją ribą, baudžiamojo įstatymo numatytos už tą nusikaltimą skyrimą, prie kitos, švelnesnės bausmės perėjimą; pataisos darbų kolonijos arba auklėjimo-darbo kolonijos rūšies skyrimą nesilaikant bendrų taisyklių; klausimų, susijusių su bausmės vykdymo atidėjimu, sprendimą.

Išteisinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma:

1) esmė kaltinimo, dėl kurio teisiama buvo atiduotas teismui;

2) teismo nustatytos bylos aplinkybės;

3) įrodymai, kurie buvo pagrindas teisiamajam išteisinti, kartu nurodant motyvus, paaiškinančius, kodėl teismas atmeta įrodymus, kuriais buvo grindžiamas kaltinimas.

Neleidžiama į išteisinamąjį nuosprendį įrašyti formulavimų, keliančių abejonę išteisinotojo nekaltumu.

Apkaltinamojo ir išteisinamojo nuosprendžių aprašomojoje dalyje turi būti motyvai, pagrindžiantys teismo sprendimą dėl civilinio ieškinio ar dėl nusikaltimų padarytos materialinės žalos atlyginimo.

346¹ straipsnis. Sutrumpinta aprašomoji nuosprendžio dalis

Apylinkės teisėjas, surašydamas apkaltinamąjį nuosprendį bylose, kai asmenys nuteisiami už nusikaltimus, kurie nėra sunkūs ir teisiameji prisipažįsta kaltais, taip pat bylose, kurios buvo ištirtos summarinio proceso tvarka, gali nedėstyti šio kodekso 346 straipsnio pirmosios dalies 2-5 punktuose numatytų aplinkybių, o jeigu teisiamejis dar sutinka atlyginti nusikaltimų padarytą materialinę žalą, tai ir 346 straipsnio penktojoje dalyje numatytų aplinkybių. Neleidžiama surašyti sutrumpintos aprašomosios nuosprendžio dalies tais atvejais, kai teisme pakeičiamas kaltinimas ir dėl to būtina pritaikyti kitą baudžiamąjį įstatymą, taip pat tais atvejais, kai byloje, išnagrinėtoje ne summarinio proceso tvarka, nuteisiami keli asmenys, bet ne visi teisiameji prisipažįsta kaltais.

Jeigu nuosprendis, kuriame surašyta sutrumpinta aprašomoji dalis, apskundžiamas apeliacinės instancijos teismui, tai jį priėmęs teisėjas per tris dienas nuo skundo gavimo dienos surašo pirmiau neišdėstytą aprašomąją nuosprendžio dalį. Naujai surašytą nuosprendžio dalį teisėjas pasirašo ir prideda prie jau esančio nuosprendžio.

Jeigu apeliacinės instancijos teismui apskundžiamas nuosprendis, kuriame surašyta sutrumpinta aprašomoji dalis, ir juo nuteisti keli asmenys arba kai nuteistieji pripažinti kaltais kelių nusikaltimų padarymu, tai pirmiau neišdėstyta nuosprendžio dalis surašoma pilnai.

347 straipsnis. Apkaltinamojo nuosprendžio rezoliucinė dalis

Apkaltinamojo nuosprendžio rezoliucinėje dalyje nurodoma:

- 1) teisiamejo pavardė, vardas ir tėvavardis;
- 2) sprendimas pripažinti teisiamejį kaltu;
- 3) baudžiamasis įstatymas, pagal kurį teisiamejis pripažintas kaltu;
- 4) teisiamejam paskirtos už kiekvieną pripažintą įrodytu nusikaltimą bausmės rūšis ir dydis; galutinė atliktina bausmė;
- 5) sprendimas dėl parengtinio kalinimo įskaitymo, jeigu teisiamejis iki nuosprendžio priėmimo buvo laikomas suimtas kardomosios priemonės taikymo ar sulaikymo tvarka;
- 6) sprendimas dėl kardomosios priemonės teisiamejam, iki įsiteisės nuosprendis;
- 7) bausmės vykdymo atidėjimo nuteistajam trukmė; jam duoti įpareigojimai,

Jeigu teisiamejam pareikšti keli kaltinimai ir kai kurie iš jų pripažinti neįrodytais, tai nuosprendyje turi būti tiksliai nurodoma, pagal kurį kaltinimą teisiamejis išteisinamas ir pagal kurį nuteisiamas.

Jeigu teisiamejis pripažįstamas itin pavojingu recidyvistu, teismas nurodo tai apkaltinamojo nuosprendžio rezoliucinėje dalyje.

Apkaltinamojo nuosprendžio rezoliucinėje dalyje teismas taip pat nurodo, kuri pataisos darbų įstaigų rūšis su atitinkamu režimu teisiamejam paskiriama laisvės atėmimui atlikti.

Tuo atveju, kai teisiamejis atleidžiamas nuo bausmės atlikimo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 51 straipsnyje nurodytais pagrindais, teismas tai pažymi rezoliucinėje dalyje.

Visais atvejais bausmė turi būti nurodoma taip, kad vykdant nuosprendį nekiltų jokių abejonių dėl teismo paskirtos bausmės rūšies ir dydžio.

348 straipsnis. Išteisinamojo nuosprendžio rezoliucinė dalis

Išteisinamojo nuosprendžio rezoliucinėje dalyje turi būti:

- 1) teisiamejo pavardė, vardas ir tėvavardis;
- 2) sprendimas išteisinti teisiamejį;
- 3) nurodymas apie kardomosios priemonės panaikinimą, jeigu ji buvo pritaikyta;
- 4) nurodymas apie priemonių civiliniam ieškiniui ir turto konfiskavimui užtikrinti panaikinimą, jeigu tokių priemonių buvo imtasi.

349 straipsnis. Kiti klausimai, išsprendžiami rezoliucinėje nuosprendžio dalyje

Tiek apkaltinamojo, tiek ir išteisinamojo nuosprendžio rezoliucinėje dalyje, be klausimų, išvardytų atitinkamai šio kodekso 347 ir 348 straipsniuose, reikiamais atvejais turi būti:

- 1) sprendimas dėl pareikšto civilinio ieškinio, ar sprendimas dėl materialinės žalos atlyginimo šio kodekso 70 straipsnio ketvirtojoje dalyje numatyta tvarka;
- 2) daiktinių, įrodymų klausimo išsprendimas;
- 3) nurodymas apie teismo išlaidų paskirstymą;
- 4) nurodymas apie nuosprendžio apskundimo apeliacinės instancijos teismui tvarką bei terminus.

350 straipsnis. Neteko galios nuo 2001 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, *Žin.*, 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), įsigalioja nuo 2001 01 01

351 straipsnis. Teismo atskiroji nutartis

Teismas, turėdamas tam pagrindą, priima atskirą nutartį, kuria atkreipia valstybinių organų, visuomeninių organizacijų ar pareigūnų dėmesį į byloje nustatytus įstatymo pažeidimo faktus, į priežastis ir sąlygas, padėjusias padaryti nusikaltimą ir reikalaujančias imtis atitinkamų priemonių.

Atskiroji nutartis taip pat gali būti priimta, kai teismas nustato piliečių teisių bei kitus įstatymų pažeidimus, padarytus atliekant kvotą arba parengtinį tardymą.

Teismas turi teisę atskirą nutartimi atkreipti visuomeninių organizacijų ir darbo kolektyvų dėmesį į neteislingą atskirų piliečių elgesį gamyboje ar buityje arba į jų pažeidimą savo visuomeninės pareigos. Reikiamais atvejais atskirosios nutarties nuorašas gali būti nusiųstas atitinkamai visuomeninei organizacijai ar darbo kolektyvui.

Teismas, remdamasis teismo nagrinėjimo medžiaga, turi teisę priimti atskirą nutartį ir kitais atvejais, jeigu pripažįsta reikalinga.

Teismas gali atskirą nutartimi pranešti atitinkamai įmonei, įstaigai ar organizacijai apie piliečio didelį sąmoningumą, didvyriškumą, kurį jis parodė atlikdamas visuomeninę pareigą ir padėdamas užkirsti kelią nusikaltimui ar jį išaiškinti.

Ne vėliau kaip per vieną mėnesį ryšium su atskirą nutartimi turi būti imtasi reikalingų priemonių ir apie rezultatus pranešta atskirą nutartį priėmusiam teismui.

352 straipsnis. Nuosprendžio paskelbimo tvarka

Pasirašęs nuosprendį, teismas ar teisėjas grįžta į teismo posėdžio salę, ir posėdžio pirmininkas ar teisėjas paskelbia nuosprendį.

Visi esantieji teismo posėdžio salėje, jų tarpe ir teismo sudėtis, nuosprendžio išklauso stovėdami.

Jeigu teisiamasis nemoka lietuviškai, tai paskelbtą nuosprendį tuojau pat turi dalyvaujantis teisiamajame posėdyje vertėjas išversti į teismo gimtąją kalbą arba kitą kalbą, kurią moka teisiamasis.

Skelbiant nuosprendį, prokuroras ir gynėjas privalo būti teismo salėje. Paskelbus nuosprendį, pirmininkaujantysis išaiškina teismo nagrinėjimo dalyviams nuosprendžio apskundimo apeliacinės instancijos teismui tvarką ir terminą.

353 straipsnis. Teismo paleidimas iš suėmimo

Išteisinamasis nuosprendis ir nuosprendis, kuriuo teisiamasis atleidžiamas nuo bausmės, vykdomi tuojau po nuosprendžio paskelbimo.

Tais atvejais, kai teisiamasis išteisinamas ar atleidžiamas nuo bausmės arba nuteisiamas bausme, nesusijusia su laisvės atėmimu, taip pat kai teisiamajame posėdyje yra teismo priimama nutartis nutraukti bylą, teismas, jeigu teisiamasis yra suimtas, paleidžia jį iš suėmimo teismo posėdžio salėje.

354 straipsnis. Nuosprendžio nuorašo įteikimas teisiamajam

Ne vėliau kaip per tris dienas po nuosprendžio paskelbimo jo nuorašas turi būti įteikiamas teisiamajam.

Jeigu nuosprendis surašytas tokia kalba, kurios teisiamašis nemoka, jam turi būti įteikiamas rašytinis nuosprendžio vertimas į jo gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jis moka.

Jeigu teisiamašiam buvo įteiktas nuosprendžio, kuriame surašyta sutrumpinta aprašomoji dalis, nuorašas, o po to buvo surašyta pirmiau neišdėstyta nuosprendžio dalis, tai teisiamašiam papildomai įteikiama naujai surašytoji nuosprendžio dalis.

Dvidešimt devintasis skirsnis

PRIVERČIAMŲJŲ MEDICININIO POBŪDŽIO PRIEMONIŲ SKYRIMO PROCESAS

355 straipsnis. Priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių skyrimo pagrindai

Priverčiamąsias medicininio pobūdžio priemones, nustatytas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 59 straipsnyje, teismas skiria asmeniui, kuris padarė baudžiamojo įstatymo numatytą pavojingą visuomenei veiką, būdamas nepakaltinamumo būsenoje, tai yra negalėdamas suprasti savo veiksmų esmės arba jų valdyti dėl lėtinės psichinės ligos, laikino psichinės veiklos sutrikimo, silpnaprotystės ar kitokios patologinės būsenos, arba kuris padarė nusikaltimą, būdamas pakaltinamumo būsenoje, bet, iki teismui priimant nuosprendį, susirgo psichine liga, dėl kurios jis nebegali suprasti savo veiksmų esmės arba jų valdyti, jeigu šis asmuo, pagal savo padarytų veikų pobūdį ir patologinę savo būseną yra pavojingas visuomenei.

Priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių skyrimo proceso tvarką nustato bendrosios šio kodekso taisyklės ir, be to, šio kodekso 356-364 straipsniai.

356 straipsnis. Parengtinio tardymo darymo tvarka

Bylose dėl nepakaltinamų asmenų padarytų pavojingų visuomenei veikų, taip pat dėl nusikaltimų, kuriuos padarę asmenys susirgo psichine liga po nusikaltimo padarymo, būtina daryti parengtinį tardymą.

Darant parengtinį tardymą, turi būti išaiškinamos šios aplinkybės:

- 1) pavojingos visuomenei veikos padarymo laikas, vieta, būdas ir kitos aplinkybės;
- 2) ar pavojingą visuomenei veiką padarė tas asmuo;
- 3) ar padariusis, pavojingą visuomenei veiką asmuo yra sirgęs praeityje psichinėmis ligomis, kokio laipsnio ir pobūdžio buvo psichinė liga pavojingos visuomenei veikos padarymo momentu ir bylos tyrimo metu;
- 4) padariusio pavojingą visuomenei veiką asmens elgesys, tiek prieš ją padarant, tiek ir po to;
- 5) pavojinga visuomenei veika padarytos žalos pobūdis ir dydis.

Pasiųsti asmenį teismo psichiatrijos ekspertizei daryti leidžiama, tik esant pakankamai duomenų, rodančių, kad kaip tik šis asmuo padarė pavojingą visuomenei veiką, dėl kurios iškelta baudžiamoji byla ir daromas tyrimas.

Jeigu dėl padariusio pavojingą visuomenei veiką asmens psichinės būsenos negalima atlikti tardymo veiksmų jam dalyvaujant, tardytojas tuo reikalu surašo protokolą.

Bylose dėl nepakaltinamų asmenų padarytų pavojingų visuomenei veikų, taip pat dėl nusikaltimų, kuriuos padarę asmenys susirgo psichine liga po nusikaltimo padarymo, gynėjo dalyvavimas būtinas nuo psichinės ligos nustatymo momento.

357 straipsnis. Parengtinio tardymo pabaigimas

Pabaigęs parengtinį tardymą byloje, nurodytose šio kodekso 356 straipsnio pirmojoje dalyje, tardytojas priima vieną iš šių nutarimų:

1) nutraukti bylą - šio kodekso 233 straipsnyje numatytais atvejais arba tais atvejais, kai pagal padarytosios pavojingos visuomenei veikos pobūdį ir psichinę savo būseną asmuo, padariusis tą veiką, nėra pavojingas visuomenei;

2) perduoti bylą teismui, - nustačius, kad yra pagrindas skirti priverčiamąsias medicininio pobūdžio priemones asmeniui, padariusiam pavojingą visuomenei veiką.

Nutarime perduoti bylą teismui turi būti išdėstomos visos bylos aplinkybės, nustatytos, darant parengtinį tardymą, ir pagrindas priverčiamosioms medicininio pobūdžio priemonėms skirti teisme.

Nutarimas kartu su byla pasiunčiamas prokurorui, kuris, sutikdamas su nutarimu, perduoda bylą teismui, o nesutikdamas, - gražina bylą tardymui papildyti. Jeigu nėra pagrindo priverčiamosioms medicininio pobūdžio priemonėms skirti, prokuroras bylą nutraukia.

Kai pagal padarytos pavojingos visuomenei veikos pobūdį ir psichinę savo būseną padariusis tą veiką asmuo nėra pavojingas visuomenei, bet yra psichinis ligonis, tardytojas ar prokuroras, nutraukdamas bylą, praneša apie jį vietiniams sveikatos apsaugos organams.

358 straipsnis. Teisiamojo posėdžio parengiamieji veiksmai

Teisėjas, gavęs iš prokuroro bylą, kurioje tardymas padarytas šio kodekso 356 ir 357 straipsniuose nustatyta tvarka, skiria ją nagrinėti teisiamaajame posėdyje, praneša apie tai prokurorui, to asmens, kurio byla nagrinėjama, įstatyminiams atstovams bei gynėjui ir patvarko šaukti liudytojus, nukentėjusiuosius ir ekspertus.

Teisėjas turi teisę patvarkyti, kad būtų pristatytas į teisiamaajį posėdį asmuo, kurio byla nagrinėjama, jeigu pagal eksperto išvadą tam nekliudo jo ligos pobūdis.

Tais atvejais, kai teisėjas mato esant pagrindą priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių skyrimo procesui nutraukti arba bylai gražinti tardymui papildyti, jis pateikia bylą nagrinėti tvarkomajame teismo posėdyje.

359 straipsnis. Teisminio nagrinėjimo tvarka ir ribos

Byloje, kuri gauta teisme šio kodekso 357 straipsnyje nustatyta tvarka, teisminis nagrinėjimas vyksta teisiamaajame posėdyje bendra tvarka, būtinai dalyvaujant prokurorui ir gynėjui.

Teisiamaajame posėdyje turi būti apklausiami nukentėjusieji bei liudytojai ir patikrinami kitokie įrodymai, kurie nustato ar paneigia, kad šis asmuo yra padaręs baudžiamojo įstatymo numatytą pavojingą visuomenei veiką, išklausiama eksperto išvados apie psichinę kaltinamojo būseną ir patikrinamos kitos aplinkybės, turinčios esminę reikšmę priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių skyrimo klausimui išspręsti.

360 straipsnis. Bylos išsprendimas teisme

Teismas bylą išsprendžia savo nutartimi, kuri priimama pasitarimo kambaryje.

Priimdamas nutartį, teismas turi išspręsti šiuos klausimus:

- 1) ar buvo pavojinga visuomenei veika, numatyta baudžiamojo įstatymo;
- 2) ar šią veiką padarė asmuo, kurio byla nagrinėjama;
- 3) ar pavojingą visuomenei veiką tas asmuo padarė nepakaltinamumo būsenoje;
- 4) ar susirgo tas asmuo po nusikaltimo padarymo psichine liga, atimančia iš jo galėjimą suprasti savo veiksmų esmę ar juos valdyti, ir ar ši liga nėra laikinas psichinės veiklos sutrikimas, dėl kurio reikia tik sustabdyti bylą;
- 5) ar skirtina priverčiamoji medicininio pobūdžio priemonė ir kuri būtent.

361 straipsnis. Teismo nutartis

Teismas, pripažinęs esant įrodyta, kad baudžiamojo įstatymo numatytą pavojingą visuomenei veiką asmuo padarė nepakaltinamumo būsenoje arba kad tas asmuo po nusikaltimo padarymo susirgo chronine psichine liga, atimančia iš jo galėjimą suprasti savo veiksmų esmę arba juos valdyti, remdamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 12 straipsniu, priima nutartį atleisti šį asmenį atitinkamai nuo baudžiamosios atsakomybės ar nuo bausmės ir paskirti jam priverčiamąją medicininio pobūdžio priemonę, kartu nurodydamas, kurią būtent, arba nutraukti bylą ir neskirti tokių priemonių tais atvejais, kai asmuo pagal savo padarytos veikos pobūdį ir patologinę savo būseną nėra pavojingas visuomenei ir nereikalingas priverčiamąjo gydymo. Šiais atvejais teismas apie ligonį praneša vietiniams sveikatos apsaugos organams.

Pripažinęs esant įrodyta, kad asmuo po nusikaltimo padarymo susirgo laikino pobūdžio psichine liga, atimančia iš jo galėjimą suprasti savo veiksmų esmę arba juos valdyti, teismas priima nutartį sustabdyti bylą ir paskirti jam priverčiamąją medicininio pobūdžio priemonę arba tokios priemonės neskirti.

Pripažinęs, kad asmens, kurio byla nagrinėjama, nepakaltinamumas nenustatytas arba kad nusikaltimą padariusio asmens susirgimas nepašalina bausmės jam skyrimo, teismas savo nutartimi grąžina bylą tardymui papildyti ir toliau perduoti bendra tvarka.

Tuo atveju, kai teismas pripažįsta, kad neįrodyta, jog tas asmuo padarė pavojingą visuomenei veiką, arba kad yra šio kodekso 5, 6, 9¹, 9² straipsniuose numatytas pagrindas, pašalinantis baudžiamąją atsakomybę, teismas priima nutartį nutraukti bylą jo nustatytu pagrindu, nepriklausomai nuo to asmens susirgimo bei jo ligos pobūdžio, ir reikiamais atvejais praneša apie tai vietiniams sveikatos apsaugos organams.

Teismo nutartyje taip pat išsprendžiami klausimai, nurodyti šio kodekso 349 straipsnyje.

362 straipsnis. Teismo nutarties apskundimas

Teismo nutartį paskirti priverčiamąsias medicininio pobūdžio priemones gali per septynias dienas apskusti asmuo, kurio byla buvo nagrinėjama, jo įstatyminis atstovas, artimieji giminaičiai bei gynėjas, taip pat nukentėjusysis ir jo atstovas bei prokuroras apeliacinės instancijos teismui šio kodekso 374 straipsnyje nustatyta tvarka.

363 straipsnis. Priverčiamosios medicininio pobūdžio priemonės panaikinimas ar pakeitimas

Jeigu dėl pripažinto nepakaltinamumo asmens pasveikimo ar dėl jo sveikatos būklės pasikeitimo išnyksta reikalas toliau taikyti pirmiau paskirtą priverčiamąją medicininio pobūdžio priemonę, teismas, sveikatos apsaugos organo, kuriam pavaldi medicinos įstaiga ir kurioje tas asmuo laikomas, vyriausiojo psichiatro teikimu, paremtu gydytojų komisijos išvada, išnagrinėja priverčiamosios medicininio pobūdžio priemonės panaikinimo ar pakeitimo klausimą.

Tos pačios taisyklės taikomos ir asmeniui, padariusiam nusikaltimą pakaltinamumo būsenoje, bet po to susirgusiam chronine psichine liga, jeigu dėl jo sveikatos būklės pasikeitimo nereikalinga toliau taikyti pirmiau paskirtą priverčiamąją medicininio pobūdžio priemonę, nors asmuo ir lieka psichiniu ligoniu.

Nurodytąjį klausimą išsprendžia tas teismas, kuris priėmė nutartį paskirti priverčiamąją medicininio pobūdžio priemonę, arba tokios pat rūšies teismas pagal šios priemonės taikymo vietą, būtinai dalyvaujant prokurorui, taip pat atstovui gydytojų komisijos, davusios išvadą apie pripažinto nepakaltinamumo asmens sveikatos būklę. Jeigu tos gydytojų komisijos atstovas negali dalyvauti teisiame posėdyje, šaukiamas kitas kompetentingas asmuo.

Teismo priimta nutartis panaikinti ar pakeisti priverčiamąjį medicininio pobūdžio priemonę arba atsisakyti ją panaikinti ar pakeisti gali būti apskundžiama šio kodekso 374 straipsnyje numatyta tvarka.

364 straipsnis. Baudžiamosios bylos atnaujinimas asmeniui, kuriam paskirta priverčiamoji medicininio pobūdžio priemonė

Jeigu asmuo, kuriam dėl to, kad jis po nusikaltimo padarymo susirgo psichine liga, buvo paskirta priverčiamoji medicininio pobūdžio priemonė, gydytojų komisijos pripažįstamas pasveikusių, teismas, remdamasis medicinos įstaigos išvada, šio kodekso 363 straipsnyje numatyta tvarka priima nutartį panaikinti paskirtą priverčiamąjį medicininio pobūdžio priemonę ir išsprendžia klausimą dėl bylos perdavimo kvotai ar parengtiniam tardymui daryti arba bylai perduoti į teismą bendra tvarka.

Psichiatrinėje gydymo įstaigoje išbūtas laikas įskaitomas į suėmimo laiką.

PENKTASIS SKYRIUS

BYLŲ PROCESAS APELIACINĖS INSTANCIJOS TEISME

Trisdešimtas skirsnis

NEĮSITEISĖJUSIŲ NUOSPRENDŽIO IR NUTARTIES APSKUNDIMAS

365 straipsnis. Teismai, nagrinėjantys bylas apeliacine tvarka

Baudžiamąsias bylas dėl neįsiteisėjusio nuosprendžio ar nutarties apeliacine tvarka nagrinėja apygardų teismai, kaip apeliacinė instancija, ir Lietuvos apeliacinis teismas.

Apygardos teismas apeliacine tvarka nagrinėja bylas, išnagrinėtas apylinkės teisme.

Lietuvos apeliacinis teismas apeliacine tvarka nagrinėja bylas, išnagrinėtas pirmojoje instancijoje apygardos teisme.

366 straipsnis. Teisė apskusti teismo nuosprendį apeliacine tvarka

Apeliacinius skundus dėl neįsiteisėjusio nuosprendžio, remdamiesi bet kuriais pagrindais ir motyvais, turi teisę paduoti prokuroras, nuteistasis, jo gynėjas ir įstatyminis atstovas, nukentėjusysis ir jo atstovas.

Išteisintasis, jo gynėjas ir įstatyminis atstovas turi teisę paduoti apeliacinius skundus dėl nuosprendžio tiek, kiek jis yra susijęs su išteisinimo motyvais ir pagrindu.

Civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai turi teisę paduoti apeliacinius skundus dėl nuosprendžio dalies, kuri yra susijusi su civiliniu ieškiniu.

Nuteistojo ar išteisintojo gynėjas turi teisę paduoti apeliacinį skundą tik tada, kai tai neprieštarauja raštu išreikštai nuteistojo ar išteisintojo valiai.

Asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti savo teise į gynybą, ir nepilnamečio nuteistojo ar išteisintojo gynėjas gali paduoti apeliacinį skundą, nepaisydamas nuteistojo ar išteisintojo valios.

Įstatyminiai atstovai, paduodami apeliacinį skundą, nesaistomi nuteistojo ar išteisintojo valios.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

367 straipsnis. Nuosprendžio apskundimo tvarka ir terminai

Apeliaciniai skundai dėl neįsiteisėjusio teismo nuosprendžio surašomi raštu ir turi būti pasirašyti apelianto. Apeliaciniame skunde turi būti nurodoma: apeliacinės instancijos

teismo pavadinimas; byla, dėl kurios paduodamas skundas; nuosprendžio esmė; nuosprendžio apskundimo pagrindai ir motyvai; apelianto reikalavimai.

Apeliaciniai skundai paduodami apeliacinės instancijos teismui per nuosprendį priėmusį teismą. Skundo padavimas tiesiog apeliacinės instancijos teismui nekliudo šiam teismui išnagrinėti bylą apeliacine tvarka. Šiuo atveju apeliacinės instancijos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas pasiunčia skundą pirmosios instancijos teismui spręsti klausimus šio kodekso 368, 371 ir 373 straipsniuose nustatyta tvarka.

Pakartotinai nagrinėjant bylą priimtas nuosprendis gali būti apskundžiamas ta pačia tvarka.

Apeliacinis skundas dėl teismo nuosprendžio gali būti paduodamas per dvidešimt dienų nuo nuosprendžio paskelbimo dienos.

Suimtam nuteistajam terminas apeliaciniam skundui paduoti skaičiuojamas nuo nuosprendžio nuorašo įteikimo jam dienos.

Per nustatytą nuosprendžiui apskusti terminą byla turi būti nuosprendį priėmusiame teisme ir šio kodekso 366 straipsnyje išvardyti asmenys turi teisę susipažinti teisme su byla.

Apeliacinis skundas, paduotas praleidus terminą, gražinamas apeliantui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-956, 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

368 straipsnis. Tvarka, kuria atstatomas nuosprendžio apskundimo terminas

Asmenys, turintys teisę paduoti apeliacinį skundą, bet dėl svarbių priežasčių praleidę apskundimo terminą, turi teisę prašyti priėmusį nuosprendį teismą atstatyti praleistą terminą. Nuteistojo, nurodyto šio kodekso 369⁽¹⁾ straipsnyje, atžvilgiu svarbia priežastimi, be kitų, laikoma tai, kad jis nebuvo grįžęs į Lietuvos Respublikos teritoriją arba apskundimo terminą praleido dėl ligos ar fizinės sveikatos būklės (šio kodekso 266 straipsnis).

Praleisto termino atstatymo klausimą teismas ar teisėjas išsprendžia tvarkomajame posėdyje. Į šį posėdį gali būti šaukiamas prašantysis asmuo paaiškinimams duoti.

Teismo ar teisėjo nutartis, kuria atmestas prašymas atstatyti praleistą terminą, gali būti apskundžiama apeliacinės instancijos teismui, kuris turi teisę atstatyti praleistą terminą ar palikti nutartį nepakeistą.

Kai apeliacinės instancijos teismas atstato praleistą terminą, apeliacinės instancijos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas apeliacinį skundą su byla perduoda šio teismo teisėjui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1542, 00.02.15, Žin., 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

369 straipsnis. Apeliacinio skundo padavimo pasekmės

Apeliacinio skundo padavimas sustabdo nuosprendžio vykdymą.

Nuosprendis gali būti pradėtas vykdyti tik tuo atveju, jeigu nuteistasis pareiškia norą pradėti atlikti bausmę, iki byla bus išnagrinėta apeliacine tvarka.

369⁽¹⁾ straipsnis. Apeliacinio skundo padavimas dėl nuosprendžio, kuris buvo priimtas teisiamajam nedalyvaujant

Nuteistasis, kurio byla buvo nagrinėjama šio kodekso 266 straipsnyje nustatyta tvarka, turi teisę paduoti apeliacinį skundą ir praėjus tokio skundo padavimo terminams, pareiškdamas, kad jis dalyvaus nagrinėjant bylą apeliacine tvarka. Kartu su skundu teisiamašis turi teismui paduoti prašymą dėl nuosprendžio apskundimo termino atstatymo. Prašymą teismas nagrinėja šio kodekso 368 straipsnio nustatyta tvarka. Kartu nuosprendį priėmęs teismas sprendžia klausimą, ar nuosprendžio vykdymas asmenims, kurie nuteisti nedalyvaujant jiems teismo posėdyje dėl to, kad buvo ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengė atvykti į teismą, turi būti sustabdytas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-584](#), 97.12.23, *Žin.*, 1997, Nr.118-3042 (97.12.27)

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, *Žin.*, 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

370 straipsnis. Apeliacinio skundo atšaukimas

Asmuo, padavęs apeliacinį skundą, turi teisę jį atšaukti.

Prokuroro paduotą skundą taip pat gali atšaukti aukštesnysis prokuroras. Gynėjas atšaukti savo skundą gali pirma tai raštu suderinęs su nuteistuoju ar išteisintuoju.

Pareiškimai dėl skundų atšaukimo gali būti paduoti iki teismo išėjimo į pasitarimo kambarį priimti nuosprendžio ar nutarties.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

371 straipsnis. Pranešimai apie paduotus apeliacinius skundus

Apie apeliacinio skundo padavimą priėmęs nuosprendį teismas praneša nuteistajam, išteisintajam ar kitiems proceso dalyviams, kurių interesus liečia skundas. Jeigu skundas liečia nukentėjusių ar civilinių ieškovų, kurių baudžiamojoje byloje yra daug, interesus, pranešimai šiems asmenims gali būti nesiunčiami, o apie paduotą skundą ir apie galimybę susipažinti su juo tokie asmenys informuojami per spaudą. Skelbimas turi būti išspausdintas vietiniame laikraštyje ir šalies laikraštyje ar dienraštyje ne vėliau kaip likus 10 dienų iki nurodytos susipažinimo su paduotu skundu dienos.

Šie asmenys turi teisę susipažinti su gautais teisme skundais ir paduoti dėl jų savo atsikirtimus.

Nuteistajam arba išteisintajam pasiunčiamas prokuroro ar nukentėjusiojo, ar nukentėjusiojo atstovo skundo nuorašas.

Gauti atsikirtimai dėl skundo pridedami prie bylos arba pasiunčiami apeliacinės instancijos teismui bylai papildyti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

372 straipsnis. Pirmosios instancijos teismo ar teisėjo nutarčių apskundimo tvarka

Šio kodekso 366 straipsnyje išvardyti proceso dalyviai gali paduoti skundus dėl pirmosios instancijos teismo ar teisėjo nutarčių. Apskusti teismo ar teisėjo nutartį gali taip pat ir kiti asmenys, jeigu nutartis liečia jų teises.

Teismo ar teisėjo nutartys apskundžiamos šio kodekso 367 ir 368 straipsniuose nustatyta tvarka bei terminais su sąlyga, kad skundas dėl nutarties visada turi būti paduodamas per tą nutartį priėmusį teismą.

Skundai, paduoti dėl nutarčių, priimtų teisminiame nagrinėjime, pasibaigusiame nuosprendžio priėmimu, kartu su byla pasiunčiami apeliacinės instancijos teismui tik pasibaigus šio nuosprendžio apskundimo terminui.

Negali būti skundžiamos teismų ar teisėjų priimtose kaltinamojo atidavimo teismui ir teismo nagrinėjimo metu priimtose nutartys dėl bylos teisingumo, dėl kaltinamojo atidavimo teismui, dėl galimumo nagrinėti bylą nesant kurio nors iš byloje dalyvaujančių asmenų, dėl naujų įrodymų rinkimo, dėl proceso dalyvių prašymų išnagrinėjimo, dėl baudžiamosios bylos iškėlimo pagal naują kaltinimą ar naujam asmeniui, išskyrus nutartis dėl bylos iškėlimo naujam asmeniui, kuriomis perduodama visa byla tyrimui papildyti, dėl pastabų teismo posėdžio protokole bei tvarkos palaikymo teismajame posėdyje, išskyrus nutartis dėl baudos paskyrimo. Prieštaravimai šioms nutartims gali būti nurodyti apeliaciniame skunde dėl nuosprendžio.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

373 straipsnis. Bylos su gautu apeliaciniu skundu pasiuntimas

Pasibaigus terminui, kuris nustatytas apeliaciniam skundai paduoti, teismas per tris dienas pasiunčia bylą su gautais skundais bei atsikirtimais į juos apeliacinės instancijos teismui.

Pirmosios instancijos teismas turi pranešti proceso dalyviams apie bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka vietą ir laiką. Jeigu apeliacinis skundas paduodamas pagrindais, bloginančiais nuteistojo ar išteisintojo padėtį, pirmosios instancijos teismas išsiunčia reikalavimą pristatyti suimtą nuteistąjį į apeliacinės instancijos teismą, o išteisintajam pasiunčiamas šaukimas. Jeigu baudžiamojoje byloje yra daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, tai šaukimai šiems asmenims gali būti nesiunčiami, o apie baudžiamosios bylos nagrinėjimo laiką ir vietą tokie asmenys gali būti informuojami per spaudą šio kodekso 247 straipsnio antrojoje dalyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Trisdešimt pirmasis skirsnis

APELIACINIS PROCESAS

374 straipsnis. Bylų apeliacinio nagrinėjimo bendrieji nuostatai

Nuosprendžių teisėtumas ir pagrįstumas apeliacine tvarka patikrinamas, tik jeigu yra apeliacinių skundų, paduotų šio kodekso 367-369 straipsniuose nustatyta tvarka ir terminais.

Baudžiamąsias bylas apeliacine tvarka teismo posėdyje nagrinėja trijų teisėjų kolegija.

Nagrinėdamas bylą, apeliacinės instancijos teismas patikrina nuosprendžio teisėtumą ir pagrįstumą pagal byloje esančią bei proceso dalyvių pateiktą ar teismo pareikalautą medžiagą, taip pat pagal duomenis, nustatytus tiriant įrodymus teismo tardymo metu.

Teismas patikrina bylą neviršydamas apeliacinių skundų ribų ir tik tų asmenų atžvilgiu, dėl kurių paduoti skundai. Tačiau, jeigu teismas nagrinėdamas bylą nustato esminius baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimus, nepaisant to, ar gautas dėl jų skundas, teismas patikrina, ar tai turėjo įtakos ne tik asmens, dėl kurio skundo nagrinėjama byla, bet ir kitų nuteistųjų, kurie nepadavė skundų, nuosprendžio teisėtumui ir pagrįstumui.

Pabloginti nuteistojo ar išteisintojo padėtį apeliacinės instancijos teismas gali tik esant prokuroro, nukentėjusiojo ar civilinio ieškovo apeliacinių skundų dėl nuteistojo ar išteisintojo. Tačiau apeliacinės instancijos teismas negali pagriežtinti bausmės paskirdamas mirties bausmę. Nuteistojo ar išteisintojo padėtis negali būti pabloginta labiau, nei to prašoma apeliaciniame skunde.

Jeigu apeliacinė instancija švelnina nuosprendį nuteistiesiems, kurių atžvilgiu nuosprendis apskūstas, remdamasi pagrindais, kurie liečia ir kitus nuteistuosius, kurių atžvilgiu nuosprendis neapskūstas, ji gali sušvelninti nuosprendį ir tiems nuteistiesiems.

Priimdamas nuosprendį ar nutartį apeliacinės instancijos teismas gali iškelti baudžiamąją bylą šio kodekso 282 straipsnio trečiojoje dalyje numatytais atvejais.

Apeliacinės instancijos teismas bylas nagrinėja viešai, išskyrus šio kodekso 16 straipsnyje nurodytus atvejus.

Teismo posėdyje rašomas protokolas, laikantis šio kodekso 117 straipsnyje nurodytų reikalavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

375 straipsnis. Baudžiamosios bylos nagrinėjimo terminai

Apeliacinės instancijos teismas teismo posėdyje bylą išnagrinėja pirmosios instancijos teismo nurodytą dieną. Pirmosios instancijos teismas negali skirti bylos

nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme anksčiau negu po vieno mėnesio nuo bylos su gautais skundais bei atsikirtimais į juos pasiuntimo apeliacinės instancijos teismui dienos.

Jeigu byla yra itin sudėtinga, ar kitais išimtiniais atvejais Lietuvos apeliacinio teismo ir apygardos teismo pirmininkas ar šių teismų Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas gali atidėti bylos nagrinėjimą iš pirmosios instancijos teismo nurodytos dienos į kitą dieną, bet ne ilgiau kaip vienam mėnesiui. Šiuo atveju byloje dalyvaujantiems asmenims pranešama apie bylos nagrinėjimo apeliacinėje instancijoje dieną.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

376 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teismo posėdyje

Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas.

Šiame posėdyje turi teisę dalyvauti nuteistasis, išteisintasis, jų įstatyminis atstovas, nukentėjusysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai. Nurodytų asmenų, jeigu jie laiku buvo informuoti apie bylos nagrinėjimo laiką, neatvykimas nagrinėti bylą nekliudo.

Jeigu apeliacinis skundas paduodamas pagrindais, bloginančiais nuteistojo ar išteisintojo padėtį ar numatoma atlikti teisminį tardymą, suimtas nuteistasis pristatomas į teismą. Laisvėje esantis nuteistasis ar išteisintasis kviečiamas šaukimu. Nuteistojo ar išteisintojo laikinai nesant, šaukimas jam perduoti įteikiamas pasirašytinai kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių suaugusių šeimos narių arba nuteistojo ar išteisintojo darbovietės administracijai. Nuteistojo ar išteisintojo neatvykimas nagrinėti bylą nekliudo. Tuo atveju, kai nuteistasis ar išteisintasis nėra pakvietas gynėjo, teismas privalo gynėją paskirti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

377 straipsnis. Bylos parengimas nagrinėti teismo posėdyje

Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas, apygardos teismo pirmininkas ar vieno iš šių teismų Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas, gavęs apeliacinį skundą ir baudžiamąją bylą, ne vėliau kaip per tris dienas nuo skundo gavimo dienos patikrina, ar skundas atitinka įstatymo reikalavimus. Jeigu apeliacinis skundas surašytas nesilaikant įstatymo reikalavimų, jis gražinamas skundą padavusiam asmeniui.

Jeigu apeliacinis skundas atitinka įstatymo reikalavimus, skundą gavusio atitinkamo teismo pirmininkas ar šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas paskiria pranešėją.

Pranešėjas susipažįsta su apeliaciniu skundu ir baudžiamąja byla, jeigu reikia, patvarko šaukti į teismo posėdį liudytojus, nukentėjusiuosius, ekspertus, specialistus, išreikalauja papildomą medžiagą.

Pranešėjui parengus bylą posėdžiui, Apeliacinio teismo pirmininkas, apygardos teismo pirmininkas arba vieno iš šių teismų Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas sudaro Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegiją, patvirtina vieną iš teisėjų kolegijos pirmininku. Kolegijos teisėjai susipažįsta su apeliaciniu skundu ir baudžiamąja byla.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

378 straipsnis. Bylos nagrinėjimas apeliacinės instancijos teismo posėdyje

Kolegijos pirmininkas pradeda posėdį, paskelbia, kuri byla, dėl kieno apeliacinio skundo ir kurio teismo nuosprendžio nagrinėjama. Paskui pirmininkas patikrina, kas atvyko į posėdį ir ar buvo informuoti apie bylos nagrinėjimo laiką asmenys, nurodyti šio kodekso 376 straipsnyje. Po to pirmininkas paskelbia teismo sudėtį, jeigu dalyvauja vertėjas, vertėjo pavardę ir paklausia atvykusius į posėdį asmenis, ar jie turi pareiškimų dėl nušalinimo. Tokius pareiškimus teismas išsprendžia šio kodekso 29-32 straipsniuose nustatyta tvarka.

Teismas išsprendžia klausimą, ar galima nagrinėti bylą neatvykus kuriam nors iš proceso dalyvių. Sprendimas turi būti priimamas vadovaujantis šio kodekso 300 straipsniu.

Kolegijos pirmininkas paklausia atvykusius į posėdį asmenis, ar jie turi prašymų. Šie asmenys gali prašyti, kad teismas pakviestų į posėdį liudytojus, nukentėjusiuosius, ekspertus, specialistus ar išreikalautų bylos nagrinėjimui reikalingą medžiagą. Dėl pareikštų prašymų teismas priima nutartį. Jeigu prašymui patenkinti reikia papildomai laiko, teismas gali atidėti bylos nagrinėjimą.

Bylos nagrinėjimas iš esmės pradedamas vieno iš teisėjų pranešimu, kuriame jis išdėsto bylos esmę, pagrindines pirmosios instancijos teismo nuosprendžio išvadas, apeliacinių skundų ar atsikirtimų į juos motyvus. Dalyvaujantieji byloje asmenys gali prašyti pranešėją papildyti pranešimą.

Teismo iniciatyva arba byloje dalyvaujančių proceso dalyvių prašymu gali būti perskaitytas pirmosios instancijos teismo nuosprendis ir kiti toje byloje priimti nuosprendžiai arba nutartys, taip pat šio teismo teisiamojo posėdžio protokolas arba jo dalys.

Jeigu teismui pateikiama papildoma medžiaga, kolegijos pirmininkas ar kitas teisėjas perskaito ją ir perduoda susipažinti dalyvaujantiems byloje asmenims, jeigu jie to prašo.

Apeliacinės instancijos teismas gali atlikti teisminį tardymą. Nagrinėdamas nuteistųjų, nurodytų šio kodekso 266 straipsnyje, apeliacinį skundą, teismas privalo pakartotinai atlikti tuos pirmosios instancijos teisme atliktus teismo tardymo veiksmus, kurių metu nagrinėtais įrodymais buvo grindžiamas apkaltinamasis nuosprendis, jei nuteistasis apeliaciniame skunde nurodo nesutinkąs su tų įrodymų vertinimu. Pakartotinai šie teismo tardymo veiksmai turi būti atliekami nepaisant, ar ši byla jau buvo nagrinėta apeliacine arba kasacine tvarka pagal kitų proceso dalyvių skundus. Teismo tardymas atliekamas pagal šio kodekso ketvirtojo skyriaus dvidešimt šeštajame skirsnyje nustatytas taisykles.

Jeigu parengtinio tardymo metu nenustatytos tokios aplinkybės, kurių nenustatė ir pirmosios instancijos teismas, o apeliacinės instancijos teismo posėdyje nustatyti jas sunku, apeliacinės instancijos teismas gali įpareigoti tardytoją ar kvotos organą atlikti reikiamus tardymo veiksmus. Jeigu reikia, kol bus atlikti tokie veiksmai, byla gali būti sustabdoma.

Teisminiai ginčai prasideda asmens, padavusio apeliacinį skundą, kalba. Jeigu apeliacinius skundus yra padavę keli asmenys, tarp jų prokuroras ir nukentėjusysis, pirmieji kalba prokuroras ir nukentėjusysis. Teisminiai ginčai baigiami nuteistojo ir gynėjo kalbomis.

Po teisminių ginčų teismas išeina į pasitarimo kambarį priimti nuosprendžio ar nutarties.

Teisėjų pasitarimo tvarką priimant nuosprendį ar nutartį nustato šio kodekso 336 straipsnis.

Priėmęs nuosprendį ar nutartį, teismas grįžta į posėdžio salę ir kolegijos pirmininkas ar kitas teisėjas nuosprendį ar nutartį paskelbia.

Kai byla yra sudėtinga ar didelė, teismas turi teisę pasitarimo kambaryje parašyti nuosprendžio ar nutarties išanginę ir rezoliucinę dalis. Šiuo atveju teismas paskelbia nuosprendžio ar nutarties rezoliucinę dalį ir žodžiu išdėsto jos priėmimo argumentus. Motyvuotą nuosprendį ar nutartį surašo ir pasirašo posėdyje dalyvaujantys teisėjai ne vėliau kaip per penkias dienas po sprendimo priėmimo.

Ne vėliau kaip per penkias dienas po nuosprendžio ar nutarties paskelbimo, o kai buvo paskelbta tik rezoliucinė dalis, - per tą patį laiką po jų pasirašymo, nuosprendžio ar nutarties nuorašas turi būti pasiunčiamas suimtam nuteistajam, kuris apskundė nuosprendį arba kurio interesus palietė apeliacinės instancijos teismo nuosprendis ar nutartis. Kitiems apeliantams nuosprendžio ar nutarties nuorašas įteikiamas, jeigu jie to prašo.

Jeigu nuteistasis ar išteisintasis nemoka lietuvių kalbos, jam pasiunčiamas ar įteikiamas rašytinis nuosprendžio ar nutarties vertimas į jo gimtąją kalbą arba į tą kalbą, kurią jis moka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, *Žin.*, 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

379 straipsnis. Skundų dėl pirmosios instancijos teismo ar teisėjo nutarčių nagrinėjimo tvarka

Skundus dėl pirmosios instancijos teismo ar teisėjo nutarčių apeliacinės instancijos teismas nagrinėja teismo posėdyje šio kodekso 378 straipsnyje nustatyta tvarka.

Apeliacinės instancijos teismas skundus dėl nutarčių nagrinėja tik tiek, kiek jie liečia asmenis, dėl kurių skundai paduoti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

380 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo sprendimų, priimamų išnagrinėjus bylą, rūšys

Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, dėl nuosprendžio apeliacinės instancijos teismas priima tokias nutartis:

- 1) atmeta apeliacinį skundą;
- 2) panaikina nuosprendį ir perduoda bylą iš naujo tirti arba iš naujo nagrinėti teisme;
- 3) panaikina nuosprendį ir nutraukia bylą;
- 4) pakeičia nuosprendį.

Teismas turi teisę panaikinti ar pakeisti nuosprendį atskiriems nuteistiesiems ar išteisintiesiems, jeigu tai neturi įtakos teisingam bylos išnagrinėjimui.

Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, dėl nutarties apeliacinės instancijos teismas priima tokias nutartis:

- 1) atmeta apeliacinį skundą;
- 2) panaikina nutartį;
- 3) pakeičia nutartį.

Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, apeliacinės instancijos teismas šio kodekso 389 straipsnyje numatytais pagrindais panaikina pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priima naują nuosprendį.

Jeigu išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje apeliacinės instancijos teismas priima nuosprendį, tačiau byloje dėl kitų kaltinimo epizodų ar dėl kitų nuteistųjų reikia priimti kitokius sprendimus – atmesti apeliacinį skundą, panaikinti nuosprendį ir nutraukti bylą, panaikinti nuosprendžio dalį ir tą bylos dalį perduoti iš naujo tirti ar nagrinėti teisme, pakeisti nuosprendį, šie sprendimai nurodomi nuosprendyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

381 straipsnis. Pagrindai nuosprendžiui panaikinti, kai byla perduodama iš naujo tirti arba iš naujo nagrinėti teisme

Nuosprendis turi būti panaikintas ir byla perduota iš naujo tirti arba iš naujo nagrinėti teisme, jeigu tiriant bylą arba nagrinėjant ją teisme buvo padarytas esminis baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimas. Byla perduodama iš naujo tirti ir tais atvejais, kai nustatomos aplinkybės, numatytos šio kodekso 255 straipsnio pirmosios dalies 2 ir 3 punktuose.

Byla perduodama iš naujo tirti, kai esminis baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimas buvo padarytas tiriant bylą, o teismui nagrinėti iš naujo - kai toks pažeidimas buvo padarytas nagrinėjant bylą teisme.

382 straipsnis. Esminiai baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimai

Esminiais baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimais pripažįstami tokie šio kodekso reikalavimų pažeidimai, kurie atėmė ar suvaržė proceso dalyvių teises arba kitokiu būdu sukliudė teismui visapusiškai išnagrinėti bylą ir paveikė teisėto bei pagrįsto nuosprendžio priėmimą.

Kiekvienu atveju nuosprendis turi būti panaikintas, jeigu:

- 1) pažeista nuteistojo teisė turėti gynėją;

- 2) pažeista nuteistojo teisė naudotis gimtąja kalba ar kita kalba, kurią jis moka, arba byla išnagrinėta nedalyvaujant vertėjui;
- 3) kai kaltinamajam nepareikštas kaltinimas;
- 4) pabaigus parengtinį tardymą kaltinamasis nesupažindintas su byla, išskyrus atvejus, kai kaltinamasis nebuvo supažindintas su visa bylos medžiaga dėl šio kodekso 226 straipsnio 6 dalies ir 228 straipsnio 3 dalies numatytų aplinkybių;
- 5) kaltinamasis neatiduotas teismui;
- 6) byla išnagrinėta teismo, kuriam ji neteisminga;
- 7) byla išnagrinėta nedalyvaujant teisiamajam, kai pagal įstatymą jo dalyvavimas yra būtinas;
- 8) bylą išnagrinėjo neteisėta teismo sudėtis;
- 9) teismo nagrinėjimo dalyviams nesuteiktas žodis teisminiuose ginčiuose;
- 10) teisiamajam nesuteiktas paskutinis žodis;
- 11) priimant nuosprendį pažeistas svarstymo slaptumas;
- 12) nuosprendis nepasirašytas kurio nors teisėjų;
- 13) nėra byloje teismo posėdžio protokolo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-584](#), 97.12.23, *Žin.*, 1997, Nr.118-3042 (97.12.27)

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, *Žin.*, 1999, Nr.113-3288 (99.12.30)

383 straipsnis. Pagrindai nuosprendžiui panaikinti ir nutraukti bylą

Apeliacinės instancijos teismas panaikina apkaltinamąjį nuosprendį ir nutraukia bylą, jeigu yra šio kodekso 5 straipsnio 5-10 punktuose ir 6, 9⁽¹⁾, 9⁽²⁾ straipsniuose nurodytos aplinkybės.

Jeigu yra šio kodekso 5 straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytos aplinkybės, apeliacinės instancijos teismas priima sprendimą, vadovaudamasis šio kodekso 5 straipsnio antrąja dalimi.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

384 straipsnis. Pagrindai nuosprendžiui pakeisti

Apeliacinės instancijos teismas pakeičia pirmosios instancijos teismo nuosprendį, jeigu:

- 1) nuosprendyje išdėstytos teismo išvados neatitinka faktinių bylos aplinkybių ir jeigu dėl to nereikia priimti naujo nuosprendžio;
- 2) netinkamai pritaikytas baudžiamasis įstatymas;
- 3) neteisingai paskirta bausmė;
- 4) jeigu yra šio kodekso 5 straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytos aplinkybės ir nėra pagrindo nutraukti dėl jų bylą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

385 straipsnis. Nuosprendyje išdėstytų teismo išvadų neatitikimas faktinių bylos aplinkybių

Nuosprendis pripažįstamas neatitinkančiu faktinių bylos aplinkybių, jeigu:

- 1) teismo išvadų nepatvirtina įrodymai, išnagrinėti teisiama jame posėdyje;
- 2) teismas neatsižvelgė į bylos aplinkybes, kurios galėjo esmingai paveikti teismo išvadas;
- 3) kai yra prieštaringų įrodymų, turinčių esminės reikšmės teismo išvados, nuosprendyje nenurodyta, kuo remdamasis teismas priėmė vieną iš šių įrodymų ir atmetė kitus;

4) nuosprendyje išdėstytose teismo išvadose yra esminių prieštaravimų, kurie paveikė nuteistojo kaltumo ar išteisintojo nekaltumo klausimo išsprendimą, baudžiamojo įstatymo pritaikymą ar bausmės paskyrimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

385¹ straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

386 straipsnis. Netinkamas baudžiamojo įstatymo pritaikymas

Baudžiamojo įstatymo pritaikymas laikomas netinkamu, kai neteisingai kvalifikuojama veika ar nepagrįstai paskiriama bausmė.

Netinkamas baudžiamojo įstatymo pritaikymas yra:

- 1) netinkamas Baudžiamojo kodekso bendrosios dalies normų pritaikymas;
- 2) nusikaltimų kvalifikavimas ne pagal tuos Baudžiamojo kodekso straipsnius, dalis ir punktus, kuriuos reikėjo pritaikyti;
- 3) bausmės, kurios rūšies ar dydžio nenustato pritaikytas Baudžiamojo kodekso straipsnis ar išvis Baudžiamasis kodeksas, paskyrimas nuteistajam.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

387 straipsnis. Neteisingos bausmės paskyrimas

Neteisinga bausme pripažįstama tokia bausmė, kuri nors ir atitinka baudžiamojo įstatymo nustatytas ribas, tačiau savo rūšimi ar dydžiu yra aiškiai per švelni ar per griežta.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

388 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo nutarties turinys

Apeliacinės instancijos teismo nutartis, priimta išnagrinėjus bylą, susideda iš įžanginės, aprašomosios ir rezoliucinės dalių.

Įžanginėje dalyje nurodoma: nutarties priėmimo laikas ir vieta; nutartį priėmusio teismo pavadinimas ir sudėtis; prokuroras, gynėjas ir kiti proceso dalyviai, dalyvavę nagrinėjant baudžiamąją bylą apeliacinės instancijos teismo posėdyje; asmuo, padavęs apeliacinį skundą; teismo, priėmusio apskųstą nuosprendį, pavadinimas; nuosprendžio priėmimo laikas ir rezoliucinės dalies turinys.

Aprašomojoje dalyje trumpai išdėstomos apskųstu nuosprendžiu nustatytos bylos aplinkybės, susijusios su apeliaciniu skundu, nurodoma apeliacinio skundo esmė, byloje dalyvavusių proceso dalyvių prašymai, išdėstomos apeliacinės instancijos teismo motyvuotos išvados dėl apeliacinio skundo.

Rezoliucinėje dalyje nurodomas apeliacinės instancijos teismo sprendimas dėl apeliacinio skundo.

Jeigu apeliacinis skundas atmetamas, nutartyje turi būti nurodyti motyvai, paaiškinantys, kodėl skundas atmetamas, o nuosprendis pripažįstamas teisėtu ir pagrįstu.

Jeigu nuosprendis panaikinamas ir byla perduodama iš naujo tirti arba iš naujo nagrinėti teisme, nutartyje turi būti nurodyti konkretūs esminiai baudžiamojo proceso pažeidimai, taip pat kurios aplinkybės turi būti išaiškinamos darant papildomą tyrimą ar teisminio nagrinėjimo metu.

Jeigu nuosprendis panaikinamas ir byla nutraukiama, nutartyje turi būti nurodomas bylos nutraukimo pagrindas.

Jeigu apeliacinės instancijos teismas pakeičia pirmosios instancijos teismo nuosprendį, jis nurodo motyvus, kodėl kitaip įvertino apskūsto nuosprendžio įrodymus, taip pat pagrindžia Apeliacinio teismo išvada dėl baudžiamojo įstatymo taikymo ir bausmės skyrimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

389 straipsnis. Nuosprendžio panaikinimo bei naujo nuosprendžio priėmimo pagrindai

Pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir priimamas naujas nuosprendis, jeigu:

1) pirmosios instancijos teismas priėmė apkaltinamąjį nuosprendį, o apeliacinės instancijos teismas teismo posėdyje padarė išvadą, jog neįrodytas teismo dalyvavimas nusikaltimo padaryme arba nėra nusikaltimo įvykio, arba teismo veikoje nėra nusikaltimo sudėties;

2) pirmosios instancijos teismas priėmė išteisinamąjį nuosprendį, o apeliacinės instancijos teismas teismo posėdyje padarė išvadą, kad reikia priimti apkaltinamąjį nuosprendį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

390 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo nuosprendžio turinys

Apeliacinės instancijos teismo nuosprendis surašomas laikantis šio kodekso 344-349 straipsniuose numatytų pagrindinių nuostatų. Be to, nuosprendyje nurodoma: pirmosios instancijos teismo pavadinimas, nuosprendžio priėmimo laikas ir rezoliucinės dalies turinys, pirmosios instancijos teismo nuosprendžiu nustatytos apelianto ginčijamos bylos aplinkybės, apeliacinio skundo esmė.

Apeliacinės instancijos teismas, panaikindamas pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priimdamas naują nuosprendį, nurodo apeliacinės instancijos teismo nustatytas bylos aplinkybes ir įrodymus, kurie buvo pagrindas apeliacinės instancijos teismui nuteistąjį pripažinti nekaltu ir jį išteisinti arba išteisintąjį pripažinti kaltu ir jį nuteisti, taip pat motyvus, kuriais vadovaudamasis atmetė arba kitaip įvertino apskūsto nuosprendžio įrodymus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, *Žin.*, 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12), *įsigalioja nuo 2001 01 01*

391 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo nuosprendžio ar nutarties perdavimas vykdyti

Apeliacinės instancijos teismo nuosprendis ar nutartis kartu su baudžiamąja byla, apeliaciniu skundu ir papildomai pateikta medžiaga ne vėliau kaip per septynias dienas nuo šių sprendimų surašymo dienos pasiunčiami nuosprendį priėmusiam pirmosios instancijos teismui vykdyti.

Panaikinus pirmosios instancijos teismo nuosprendį, byla turi būti nagrinėjama bendra tvarka.

Teismo, išnagrinėjusio apeliacinę bylą, nurodymai yra privalomi pirmosios instancijos teisme iš naujo nagrinėjant bylą. Tačiau apeliacinės instancijos teismas neturi teisės iš anksto nustatyti išvadų, kurias gali padaryti teismas, iš naujo nagrinėdamas bylą.

Iš naujo nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme, pagriežtinti bausmę ar pritaikyti įstatymą, numatantį sunkesnę nusikaltimą, leidžiama tik su sąlyga, jeigu nuosprendis yra panaikintas dėl bausmės švelnumo ar reikalingumo pritaikyti įstatymą, numatantį sunkesnę nusikaltimą, taip pat jeigu po nuosprendžio panaikinimo iš naujo

nagrinėjant bylą, nustatomos aplinkybės, rodančios, kad teisiamašis yra padaręs sunkesni nusikaltimą.

Iš naujo išnagrinėjus bylą, pirmosios instancijos teismo priimtas nuosprendis gali būti apskundžiamas bendra tvarka.

Apeliacinės instancijos teismo priimtas išteisinamasis nuosprendis ar nutartis nutraukti bylą vykdomi nedelsiant. Dalyvavęs apeliacinės instancijos teismo posėdyje suimtas nuteistasis paleidžiamas iš posėdžio salės. Jei suimtas nuteistasis nedalyvavo posėdyje, nuosprendžio ar nutarties paleisti iš suėmimo nuorašas šių sprendimų priėmimo dieną pasiunčiamas tiesiog kalinimo vietos administracijai vykdyti. Kalinimo vietos administracija privalo per vieną dieną pranešti nuosprendį priėmusiam pirmosios instancijos teismui apie apeliacinės instancijos teismo nuosprendžio ar nutarties įvykdymą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

392 straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

393 straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

394 straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

395 straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

396 straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

396¹ straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

396² straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

397 straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

ŠEŠTASIS SKYRIUS

NUOSPRENDŽIO VYKDYMAS

Trisdešimt antrasis skirsnis

NUOSPRENDŽIO VYKDYMAS

398 straipsnis. Nuosprendžio įsiteisėjimas ir jo vykdymas

Pirmosios instancijos teismo nuosprendis įsiteisėja pasibaigus apeliacinio apskundimo terminui, jeigu šis nuosprendis nėra apskūstas.

Padavus apeliacinį skundą, pirmosios instancijos teismo nuosprendis įsiteisėja, jeigu išnagrinėjęs bylą apeliacinės instancijos teismas paliko nuosprendį nepakeistą, o apeliacinį skundą atmetė. Šiuo atveju nuosprendis įsiteisėja nuo apeliacinės instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos.

Pirmosios instancijos teismo nuosprendis lieka neįsiteisėjęs, jeigu apeliacinės instancijos teismas panaikino nuosprendį ir perdavė bylą iš naujo tirti arba iš naujo nagrinėti teisme.

Apeliacinės instancijos teismo nuosprendis įsiteisėja nuo jo paskelbimo dienos.

Jeigu apeliacinės instancijos teismas savo nuosprendžiu pakeitė pirmosios instancijos teismo nuosprendį, nepakeista pirmosios instancijos teismo nuosprendžio dalis įsiteisėja kartu su apeliacinės instancijos teismo nuosprendžiu nuo šio nuosprendžio paskelbimo dienos.

Įsiteisėjusį nuosprendį perduoda vykdyti jį priėmusios pirmosios instancijos teismas ne vėliau kaip per tris dienas nuo nuosprendžio įsiteisėjimo arba nuo bylos grąžinimo iš apeliacinės instancijos teismo dienos.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo apkaltinamasis nuosprendis vykdomas po to, kai jis įsiteisėja.

Išteisinamasis nuosprendis ir nuosprendis, atleidžiantis teisiamąjį nuo bausmės, vykdomi tuojau pat po jų paskelbimo. Jeigu teisiamasis yra suimtas, teismas paleidžia jį iš suėmimo teisiamojo posėdžio salėje.

399 straipsnis. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo nutarties įsiteisėjimas ir jos vykdymas

Pirmosios instancijos teismo nutartis įsiteisėja ir vykdoma pasibaigus jos apskundimo terminui, jeigu ji nebuvo apskūsta. Kai dėl teismo nutarties paduotas skundas, jeigu nutartis nepanaikinama, ji įsiteisėja apeliacinės instancijos teismui išnagrinėjus skundą.

Pirmosios instancijos teismo nutartis, kuri negali būti apskundžiama, įsiteisėja ir vykdoma nuo jos paskelbimo.

Prokuroro kasacinis skundas dėl teismo nutarties atleisti nuteistąjį nuo bausmės atlikimo, lygtinai atleisti nuo bausmės prieš terminą arba pakeisti bausmę švelnesne sustabdo nutarties vykdymą.

Apeliacinės instancijos teismo nutartis įsiteisėja nuo jos paskelbimo dienos.

400 straipsnis. Teismo nuosprendžio, nutarties ir nutarimo privalomumas

Įsiteisėję teismo nuosprendis bei nutartis yra privalomi visoms valstybinėms ir visuomeninėms įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, visiems pareigūnams ir piliečiams ir turi būti be prieštaravimų vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

401 straipsnis. Teismo nuosprendžio ir nutarties perdavimo vykdyti tvarka

Perduoti teismo nuosprendį ir nutartį vykdyti pavedama bylą nagrinėjusiam pirmosios instancijos teismui. Patvarkymą vykdyti nuosprendį teisėjas nusiunčia kartu su nuosprendžio nuorašu tam organui, kuris įpareigotas tą nuosprendį vykdyti. Jeigu nuosprendis yra pakeistas nagrinėjant bylą apeliacine ar kasacine tvarka, prie nuosprendžio nuorašo pridedamas apeliacinės ar kasacinės instancijos teismo nuosprendžio ar nutarties nuorašas.

Vykduojant nuosprendį organai tuojau praneša nuosprendį priėmusiam teismui apie nuosprendžio vykdymą. Pataisos darbų įstaigos administracija turi pranešti nuosprendį priėmusiam teismui apie vietą, kur nuteistasis atlieka bausmę.

Nuosprendį priėmusis teismas privalo sekti, kad nuosprendis, nutartys būtų įvykdyti.

Siekiant padidinti auklėjamąjį nuosprendžio poveikį, po to, kai nuosprendis įsiteisėja, priėmusis nuosprendį teismas reikiamais atvejais pasiunčia jo nuorašą į nuteistojo darbovietę, mokymosi ar gyvenamąją vietą.

401⁽¹⁾ straipsnis. Teismo nuosprendžio, priimto taikant šio kodekso 266 straipsnį, perdavimo vykdyti tvarka

Asmens, nuteisto už šio kodekso 266 straipsnio 1 dalyje nurodytus nusikaltimus, atžvilgiu priimtas apkaltinamasis nuosprendis, jei byla buvo nagrinėta šio kodekso 266 straipsnyje nustatyta tvarka, perduodamas vykdyti tik šiam asmeniui pasveikus ir tik tuo atveju, jei jis neapskundžia šio nuosprendžio 369⁽¹⁾ straipsnyje nustatyta tvarka arba nesikreipia į teismą su pareiškimu dėl baudžiamosios bylos atnaujinimo šio kodekso tryliktajame skyriuje nustatyta tvarka. Nuosprendis perduodamas vykdyti jį priėmusio teismo nutartimi.

Kontroliuoti, kad nuosprendis 266 straipsnyje numatytu nusikaltimu kaltinamam asmeniui pasveikus būtų perduotas vykdyti, privalo prokuroras. Prokuroras periodiškai iš medicinos įstaigų reikalauja informacijos apie nuteistojo sveikatos būklę ir prireikus skiria medicinos ekspertizę. Nustatęs, kad toks asmuo pasveiko, prokuroras privalo per 5 dienas pasirašytinai jam pranešti, kad jei jis per dvidešimt dienų nuo šio pranešimo gavimo dienos nepasinaudos 369⁽¹⁾ straipsnyje numatyta teise apskųsti nuosprendį arba šio kodekso 266 straipsnio 2 dalyje ir keturiasdešimt pirmajame skirsnyje nustatyta teise kreiptis dėl bylos atnaujinimo proceso, nuosprendis bus perduotas vykdyti. Kartu prokuroras privalo informuoti nuosprendį priėmusį teismą apie tai, kad 266 straipsnyje numatytu nusikaltimu kaltinamas asmuo pasveiko, bei nurodyti terminą, iki kada šis asmuo gali paduoti skundą 369⁽¹⁾ straipsnyje nustatyta tvarka arba pareiškimą keturiasdešimt pirmajame skirsnyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, Žin., 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

402 straipsnis. Leidimas giminaičiams pasimatyti su nuteistuoju

Prieš nukreipiant nuosprendį vykdyti, teisėjas privalo suimto nuteistojo artimiesiems giminaičiams, jų prašymu, suteikti galimybę pasimatyti su juo.

403 straipsnis. Pranešimas nuteistojo giminaičiams apie nuosprendžio vykdymą

Įsiteisėjus nuosprendžiui, kuriuo suimtas nuteistasis yra nuteistas laisvės atėmimu, kalinimo vietos administracija privalo pranešti nuteistojo šeimai ar kuriam nors iš artimųjų jo giminaičių apie tai, kur nuteistasis pasiunčiamas bausmės atlikti.

404 straipsnis. Nuosprendžio vykdymo kontrolė

Nuosprendžio vykdymo teisėtumą kontroliuoja prokuroras. Prokuroras stebi, kad įsiteisėjęs nuosprendis būtų laiku nukreipiamas vykdyti.

405 straipsnis. Nuosprendžio vykdymas, esant kitiems neįvykdytiems nuosprendžiams

Tuo atveju, kai teisiamojo atžvilgiu yra keli neįvykdyti nuosprendžiai, o to nežinojo teismas, priėmusis paskutinį laiko atžvilgiu nuosprendį, šis teismas arba tokios pat rūšies teismas pagal nuosprendžio vykdymo vietą, o nuosprendžio vykdymo rajone nesant tokios pat rūšies teismo, - apygardos teismas, esantis nuosprendžio vykdymo vietoje privalo, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 42 ir 43 straipsniais, priimti nutartį dėl tvarkos taikyti nuteistajam bausmę pagal visus nurodytuosius nuosprendžius.

406 straipsnis. Nuosprendžio vykdymo atidėjimas

Nuosprendžio, kuriuo asmuo nuteistas laisvės atėmimu ar pataisos darbais be laisvės atėmimo, vykdymas gali būti atidedamas, esant vienam iš šių pagrindų:

- 1) kai nuteistasis serga sunkia liga, kliudančia atlikti bausmę, - iki jis pasveiks;
- 2) kai nuteistoji yra nėščia pradedant vykdyti nuosprendį, ne daugiau kaip vieneriems metams;
- 3) kai nuteistoji moteris turi mažamečius vaikus - iki sueis vaikui treji metai amžiaus;
- 4) kai nedelsiamas bausmės atlikimas gali sukelti itin sunkias pasekmes nuteistajam ar jo šeimai ryšium su gaisru ar kitokiomis gaivalinėmis nelaimėmis, vienintelio darbingo šeimos nario sunkia liga ar mirtimi arba kitomis nepaprastomis aplinkybėmis - teismo nustatomam laikui, bet ne daugiau kaip trims mėnesiams.

Atidėti nuosprendžio vykdymą neleidžiama nuteistiesiems už sunkius nusikaltimus, numatytus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 8¹ straipsnyje.

406¹ straipsnis. Neteko galios.

407 straipsnis. Baudos sumokėjimo atidėjimas ir išdėstymas

Jeigu tuojau sumokėti baudą nuteistajam sunku, jos sumokėjimas gali būti atidedamas ir išdėstomas šio kodekso 414 straipsnyje nustatyta tvarka.

408 straipsnis. Nuteistojo atleidimas nuo bausmės atlikimo dėl ligos

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 57 straipsnyje numatytais atvejais nuteistąjį nuo bausmės atlikimo dėl ligos atleidžia, taip pat jam priverčiamąsias medicininio pobūdžio priemones skiria teismas, prokuroro ar pataisos darbų įstaigos administracijos teikimu, remdamasis gydytojų komisijos išvada.

Tas teikimas nagrinėjamas teisiamajame posėdyje šio kodekso 414 straipsnyje nustatyta tvarka.

408¹ straipsnis. Neteko galios.

409 straipsnis. Gydomo įstaigoje išbūto laiko įskaitymas į bausmės atlikimo laiką

Jeigu asmuo, atliekantis laisvės atėmimo bausmę, buvo atiduotas į gydymo įstaigą, tai nuteistojo išbūtas joje laikas įskaitomas į bausmės atlikimo laiką.

410 straipsnis. Nuteistų laisvės atėmimu asmenų laikymo sąlygų pakeitimas, jiems atliekant bausmę

Lietuvos Respublikos įstatymų numatytais pagrindais nuteistąjį iš bendrojo, sustiprintojo ir griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos į koloniją-gyvenvietę, iš kolonijos-gyvenvietės į tos režimo rūšies pataisos darbų koloniją, kurią jam anksčiau buvo nustatęs teismas, iš kalėjimo į pataisos darbų koloniją ir iš pataisos darbų kolonijos į kalėjimą perkelia teismas pagal pataisos darbų įstaigos teikimą.

Jeigu teismas atsisako perkelti iš pataisos darbų kolonijos į koloniją-gyvenvietę, iš kalėjimo į pataisos darbų koloniją, teikimas šiuo klausimu gali būti nagrinėjamas pakartotinai ne anksčiau kaip praėjus šešioms mėnesiams nuo tos dienos, kai priimta nutartis atsisakyti tai padaryti.

Lietuvos Respublikos įstatymų numatytais pagrindais nuteistąjį iš auklėjimo darbų kolonijos į pataisos darbų koloniją ir iš bendrojo režimo auklėjimo darbų kolonijos į

sustiprintojo režimo auklėjimo darbų koloniją perkelia teismas pagal bendrą auklėjimo darbų kolonijos administracijos ir nepilnamečių reikalų komisijos teikimą.

411 straipsnis. Pataisos darbų ir baudos pakeitimas kitomis bausmėmis

Pataisos darbus be laisvės atėmimo pakeičia bauda asmenims, kurie dėl sveikatos būklės, amžiaus ar kitų priežasčių negali atlikti pataisos darbų bausmės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 29 straipsnio penktąją dalį, taip pat pataisos darbus pakeičia laisvės atėmimu pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 29 straipsnio septintąją dalį teismas vidaus reikalų organo teikimu.

Baudą pakeičia laisvės atėmimu teismas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 32 straipsnio šeštąją dalį.

Pataisos darbų ir baudos pakeitimo kitomis bausmėmis klausimą teismas išnagrinėja šio kodekso 414 straipsnyje nustatyta tvarka.

412 straipsnis. Lygtinio atleidimo nuo bausmės prieš terminą ir bausmės pakeitimo švelnesne bausme tvarka

Lygtinį atleidimą nuo bausmės prieš terminą ir neatliktosios bausmės dalies pakeitimą švelnesne bausme, sutinkamai su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 54 straipsniu, taiko teismas pagal organo, kurio žinioje yra bausmės vykdymas, teikimą.

Lygtinį atleidimą nuo bausmės prieš terminą ir neatliktosios bausmės dalies pakeitimą švelnesne bausme asmenims, kurie padarė nusikaltimą, turėdami iki aštuoniolikos metų amžiaus, sutinkamai su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 55 straipsniu, taiko teismas pagal bendrą organo, kurio žinioje yra bausmės atlikimas, ir nepilnamečių reikalų tarnybos teikimą.

Klausimai dėl lygtinio atleidimo nuo bausmės prieš terminą arba dėl neatliktos bausmės dalies pakeitimo švelnesne bausme išsprendžiami nuteistojo bausmės atlikimo vietos apylinkės teismo nutartimi, neatsižvelgiant į tai, koks teismas priėmė nuosprendį.

Teikimai dėl lygtinio atleidimo nuo bausmės prieš terminą arba dėl neatliktos bausmės dalies pakeitimo švelnesne bausme teismo nagrinėjami teismo posėdyje, neišreikalavus teismo bylos, dalyvaujant prokurorui, nuteistajam ir organo, kurio žinioje yra bausmės vykdymas, atstovui. Apie teikimo nagrinėjimo laiką ir vietą teismas praneša nepilnamečių reikalų tarnybai.

Nutartį lygtinai atleisti nuo bausmės prieš terminą arba dėl neatliktos bausmės dalies pakeitimo švelnesne bausme, taip pat atsisakyti tai padaryti priima teismas pasitarimo kambaryje.

Jeigu teismas priima nutartį atsisakyti lygtinai atleisti nuo bausmės prieš terminą arba neatliktosios bausmės dalį pakeisti švelnesne bausme, pakartotinai šis klausimas gali būti keliamas ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo atsisakymo dienos.

412¹ straipsnis. Lygtinio paleidimo iš laisvės atėmimo vietų tvarka

Lygtinį paleidimą iš laisvės atėmimo vietų pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 54⁽²⁾ ir 54⁽³⁾ straipsnius taiko tos vietos, kur atlieka bausmę nuteistasis, apylinkės teismas pagal organo, kurio žinioje yra bausmės vykdymas, teikimą.

Tokius teikimus nagrinėja teismas teisiamaajame posėdyje šio kodekso 414 straipsnyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-996, 98.12.22, Žin., 1999, Nr.1-3 (99.01.06)

413 straipsnis. Atleidimo prieš terminą nuo atėmimo teisės eiti tam tikras pareigas ar dirbti tam tikrą darbą, ar užsiimti tam tikra veikla tvarka

Nuo atėmimo teisės eiti tam tikras pareigas ar dirbti tam tikrą darbą, ar užsiimti tam tikra veikla atleidžia prieš terminą apylinkės teismas, visuomeninės organizacijos ar darbo kolektyvo prašymu.

Tuos prašymus apylinkės teismas nagrinėja šio kodekso 414 straipsnyje nustatyta tvarka.

413¹ straipsnis. Lygtinai paleistų iš laisvės atėmimo vietų asmenų siuntimo pagal nuosprendį

į laisvės atėmimo vietas tvarka

Lygtinai paleisto iš laisvės atėmimo vietų asmens siuntimo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 54⁽²⁾ straipsnio 8 dalyje bei 54⁽³⁾ straipsnio 4 dalyje numatytais atvejais į laisvės atėmimo vietas pagal nuosprendį klausimą sprendžia tos vietos, kur nuteistasis gyvena arba dirba, apylinkės teismas teisiama jame posėdyje šio kodekso 414 straipsnyje nustatyta tvarka.

Lygtinai paleisto iš laisvės atėmimo vietų asmens siuntimo į laisvės atėmimo vietas pagal nuosprendį, jeigu jis vengia vykdyti nuosprendį arba jeigu jis savavališkai išvyksta už administracinio rajono ribų klausimą sprendžia tos vietos, kur sulaikytas nuteistasis, apylinkės teismas teisiama jame posėdyje šio kodekso 414 straipsnyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-996, 98.12.22, Žin., 1999, Nr.1-3 (99.01.06)

413² straipsnis. Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo tvarka

Bausmės vykdymo atidėjimą panaikina ir nuteistąjį atlikti nuosprendžiu paskirtą bausmę pasiunčia nuteistojo gyvenamosios vietos apylinkės teismas vidaus reikalų organo, nepilnamečių reikalų tarnybos teikimu.

414 straipsnis. Klausimų, susijusių su nuosprendžio vykdymu, išsprendimo tvarka

Klausimai dėl nuosprendžio vykdymo atidėjimo remiantis šio kodekso 406 straipsniu, dėl baudos sumokėjimo atidėjimo ar išdėstymo remiantis šio kodekso 407 straipsniu, dėl pataisos darbų be laisvės atėmimo ir baudos pakeitimo kitomis bausmėmis šio kodekso 411 straipsnio numatytais atvejais dėl atleidimo prieš terminą nuo atėmimo teisės eiti tam tikras pareigas ar dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikrą veikla remiantis šio kodekso 413 straipsniu, dėl laisvės atėmimo atlikimo laiko įskaitymo į bendrąjį darbo stažą remiantis Lietuvos Respublikos pataisos darbų kodekso 52⁽¹⁾ straipsniu, dėl pataisos darbų be laisvės atėmimo atlikimo laiko įskaitymo į bendrąjį darbo stažą remiantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 29 straipsniu, dėl nuosprendžio nevykdymo remiantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 50 straipsniu, išskyrus to straipsnio trečiojoje dalyje numatytus atvejus, dėl priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių taikymo pakeitimo arba nutraukimo psichiniams ligoniams remiantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 59 straipsniu, klausimai dėl amnestijos akto pritaikymo, dėl atliktos bausmės pagal ankstesnį nuosprendį ar kardomojo kalinimo (suėmimo) įskaitymo į atliktos bausmės laiką, dėl kardomosios priemonės panaikinimo, kai teisiama šis išteisintas arba atleistas nuo bausmės, dėl daiktinių įrodymų, dėl teismo išlaidų dydžio nustatymo ir jų paskirstymo, jeigu šie klausimai neišspręsti teismo nuosprendžiu, dėl klaidų, padarytų nuosprendyje užrašant teisiamojo pavardę, vardą arba kitus jo asmens duomenis, ir dėl rašybos ar aritmetikos klaidų ištaisymo, kiti klausimai, kurių išsprendimas nekeičia nuosprendžio esmės ir nepablogina nuteistojo padėties, taip pat visokie abejotumai ir neaiškumai, kylantys vykdant nuosprendį, išsprendžiami priėmusio nuosprendį teismo nutartimi.

Jeigu nuosprendis vykdomas ne priėmusio nuosprendį teismo veikimo rajone, tai šiuos klausimus išsprendžia tokios pat rūšies teismas. Šiuo atveju nutarties nuorašas pasiunčiamas priėmusiam nuosprendį teismui.

Klausimai dėl nuteistojo atleidimo nuo bausmės atlikimo ryšium su liga ar invalidumu, dėl lygtinio paleidimo iš laisvės atėmimo vietų, dėl lygtinai paleistųjų iš laisvės

atėmimo vietų pasiuntimo atlikti laisvės atėmimo bausmę, dėl perkėlimo iš vienos pataisos darbų arba auklėjimo darbų kolonijos į kitą skirtingos režimo rūšies koloniją, iš auklėjimo darbų kolonijos į pataisos darbų koloniją, iš pataisos darbų kolonijos į kalėjimą ir iš kalėjimo į pataisos darbų koloniją, dėl darbo kolonijose-gyvenvietėse laiko įskaitymo į bendrąjį darbo stažą išsprendžiami nuteistojo bausmės atlikimo vietos apylinkės teismo nutartimi nepaisant to, koks teismas priėmė nuosprendį.

Klausimai dėl bandomojo laiko, atidėjus bausmės vykdymą, sutrumpinimo arba dėl bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo ir nuteistojo pasiuntimo atlikti nuosprendžiu paskirtą bausmę, remiantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 47¹ straipsniu, išsprendžiami nuteistojo gyvenamosios vietos apylinkės teismo nutartimi.

Senaties taikymo klausimą Baudžiamojo kodekso 50 straipsnio trečiojoje dalyje numatytais atvejais išsprendžia priėmęs nuosprendį apygardos teismas arba apygardos teismas, kurio veiklos teritorijoje buvo priimtas nuosprendis.

Klausimus, susijusius su nuosprendžio vykdymu, sprendžia teismas teisiamaajame posėdyje.

Teisiamaajame posėdyje dalyvauja prokuroras, taip pat šaukiamas nuteistasis. Jeigu klausimas yra susijęs su nuosprendžio dėl civilinio ieškinio vykdymu, šaukiami taip pat civilinis ieškovas ir civilinis atsakovas arba jų atstovai. Jeigu civilinių ieškovų yra daug, šaukimai šiems asmenims gali būti nesiunčiami, o apie teisiamaajame posėdžio vietą ir laiką tokie asmenys informuojami per spaudą šio kodekso 247 straipsnio antrojoje dalyje nustatyta tvarka. Nurodytųjų asmenų neatvykimas bylos nagrinėjimo nesustabdo.

Teismui sprendžiant klausimą dėl nuteistojo atleidimo prieš terminą nuo bausmės atlikimo ryšium su liga ar invalidumu, būtinas gydytojų komisijos, davusios išvadą apie nuteistojo sveikatos būklę, atstovo dalyvavimas. Jeigu tos gydytojų komisijos atstovas negali dalyvauti teisiamaajame posėdyje, šaukiamas kitas kompetentingas asmuo.

Teismui nagrinėjant klausimą dėl lygtinai paleistųjų iš laivės atėmimo vietų pasiuntimo atlikti laisvės atėmimo bausmę, dėl perkėlimo iš vienos pataisos darbų ar auklėjimo darbų kolonijos į kitą skirtingos režimo rūšies koloniją, iš auklėjimo darbų kolonijos į pataisos darbų koloniją, iš pataisos darbų kolonijos į kalėjimą ir iš kalėjimo į pataisos darbų koloniją, šaukiamas organo, kurio žinioje yra bausmės vykdymas, atstovas. Apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą teismas praneša nepilnamečių reikalų tarnybai.

Teismui nagrinėjant klausimus, susijusius su bandomojo laiko, atidėjus bausmės vykdymą, sutrumpinimu, atleidimu nuo bausmės nuteistojo, kuriam bausmės vykdymas buvo atidėtas, arba susijusius su šių asmenų siuntimu atlikti nuosprendžiu paskirtą bausmę, šaukiami jų elgesį kontroliuojančių organų atstovai.

Bylos nagrinėjimas pradedamas pirmininkaujančiojo pranešimu. Po to teismas išklausoma atvykusių į posėdį asmenų pasisakymų ir prokuroro nuomonės.

Nutartį dėl klausimų susijusių su nuosprendžio vykdymu, teismas priima pasitarimo kambaryje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

414⁽¹⁾ straipsnis. Įstatymo, panaikinančio veikos nusikalstamumą, sušvelninančio bausmę arba kitokiu būdu palengvinančio veiką padariusio asmens teisinę padėtį, taikymo tvarka

Įstatymą, panaikinantį veikos nusikalstamumą, sušvelninantį bausmę arba kitokiu būdu palengvinantį veiką padariusio asmens teisinę padėtį, pagal nuteistojo, jo gynėjo prašymus, prokuroro ar bausmės vykdymo institucijos teikimus taiko teismas, nagrinėjęs bylą pirmąją instancija.

Paduodant prašymus ar teikimus bei priimant teismo nutartis, vadovaujamas Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio nuostatomis.

Prašymas ar teikimas nagrinėjamas teismo posėdyje, kuriame dalyvauja prokuroras. Dalyvauti teismo posėdyje šaukiamas esantis laisvėje nuteistasis ir nuteistojo prašymu gynėjas. Laisvės atėmimo bausmę atliekantis nuteistasis į teismo posėdį šaukiamas prirėikus. Nuteistojo ir gynėjo neatvykimas nesustabdo bylos nagrinėjimo, jeigu teismas nepripažįsta, kad jiems dalyvauti būtina.

Teismas, nustatęs, kad prašymas ar teikimas yra pagrįstas, priima nutartį dėl atleidimo nuo bausmės, bausmės sušvelninimo, veikos perkvalifikavimo ar teistumo išnykimo. Jeigu skiriant bausmę baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu buvo vadovautasi Baudžiamąjo kodekso 42 ar 43 straipsniais, teismas nustato naują subendrintą bausmę.

Teismas, nustatęs, kad prašymas ar teikimas nepagrįstas, priima nutartį prašymą ar teikimą atmesti.

Teismo nutartį turi teisę apskusti prokuroras, nuteistasis ir jo gynėjas. Nutartis apskundžiama ir skundas nagrinėjamas šio kodekso 415⁽¹⁾ straipsnyje nustatyta tvarka. Išnagrinėjusio skundą teismo nutartis negali būti skundžiama.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, *Žin.*, 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

415 straipsnis. Teistumo išnykimo nustatymo ir teistumo panaikinimo prieš terminą

tvarka

Teistumo išnykimo nustatymo klausimą ir prašymus panaikinti teistumą prieš terminą nagrinėja apylinkių teismai, o nuteistų už itin pavojingus valstybinius nusikaltimus asmenų bylose - apygardos teismai pagal atlikusių bausmę asmenų gyvenamąją vietą.

Teistumo išnykimo nustatymo sutinkamai su Lietuvos Respublikos baudžiamąjo kodekso 58 straipsnio 7 punktu klausimą teismai nagrinėja atlikusio bausmę asmens prašymu arba visuomeninių organizacijų prašymu, o teistumo panaikinimo prieš terminą sutinkamai su Lietuvos Respublikos baudžiamąjo kodekso 58 straipsnio ketvirtąja dalimi klausimą - visuomeninių organizacijų prašymu.

Teistumo išnykimo nustatymo klausimą ir prašymus teistumo panaikinimo prieš terminą reikalu teismas nagrinėja viešame teisiamajame posėdyje, išreikalavęs nuosprendžio nuorašą ar teismo bylą, taip pat kitus reikiamus dokumentus, apibūdinančius atlikusio bausmę asmens asmenybę, darbinę veiklą ir elgesį.

Nagrinėjant teistumo išnykimo nustatymo ar teistumo panaikinimo prieš terminą klausimą, būtina turi dalyvauti atlikusis bausmę asmuo ir prašančiosios visuomeninės organizacijos atstovas. Apie teisiamąjį posėdį pranešama prokurorui, tačiau jo neatvykimas į teisiamąjį posėdį nesustabdo prašymo nagrinėjimo.

Teistumo išnykimo nustatymo klausimo ir prašymo dėl teistumo panaikinimo prieš terminą nagrinėjimas pradedamas pirmininkaujančiojo pranešimu. Po to teismas išnagrinėja esamus dokumentus, išklauso pašauktųjų asmenų pasisakymų ir prokuroro nuomonės.

Jeigu teismas priima nutartį atmesti prašymą teistumo išnykimo nustatymo ar teistumo panaikinimo prieš terminą reikalu, šiuos klausimus teismas gali nagrinėti pakartotinai ne anksčiau, kaip po vienerių metų nuo atmetimo.

415¹ straipsnis. Nutarčių, susijusių su nuosprendžio vykdymu, apskundimas ir skundų nagrinėjimas

Skundą dėl apylinkės teismo nutarties, susijusios su nuosprendžio vykdymu, nagrinėja apygardos teismas, dėl apygardos teismo nutarties - Lietuvos apeliacinis teismas.

Nutartį vykdyti nuosprendį, esant kitiems neįvykdytiems nuosprendžiams (šio kodekso 405 straipsnis), atidėti nuosprendžio vykdymą (šio kodekso 406 straipsnis), atidėti bausdos sumokėjimą ir išdėstymą (šio kodekso 407 straipsnis), atleisti nuteistąjį nuo bausmės atlikimo dėl ligos (šio kodekso 408 straipsnis), pakeisti nuteistų laisvės atėmimu asmenų laikymo sąlygas jiems atliekant bausmę (šio kodekso 410 straipsnis), pakeisti pataisos darbus ir baudą kitomis bausmėmis (šio kodekso 411 straipsnis), lygtinai atleisti nuo bausmės prieš terminą ir pakeisti bausmę švelnesne bausme (šio kodekso 412 straipsnis), lygtinai paleisti iš

laisvės atėmimo vietų (šio kodekso 412¹ straipsnis), atleisti prieš terminą nuo atėmimo teisės eiti tam tikras pareigas arba dirbti tam tikrą darbą, ar užsiiminėti tam tikra veikla (šio kodekso 413 straipsnis), lygtinai paleistą iš laisvės atėmimo vietos asmenį pasiųsti pagal nuosprendį į laisvės atėmimo vietą (šio kodekso 413¹ straipsnis), panaikinti bausmės vykdymo atidėjimą (šio kodekso 413² straipsnis), išspręsti visokius abejojimus ir neaiškumus, kylančius vykdant nuosprendį (šio kodekso 414 straipsnis), nustatyti teistumo išnykimą ir panaikinti teistumą prieš terminą. (šio kodekso 415 straipsnis) gali apskųsti prokuroras, nuteistasis ir jo gynėjas, nepilnamečio nuteistojo įstatyminis atstovas, o jeigu klausimas susijęs su nuosprendžio vykdymu civilinio ieškinio atžvilgiu, taip pat civilinis ieškovas ir civilinis atsakovas arba jų atstovai.

Skundas dėl apylinkės teismo nutarties paduodamas apygardos teismui, dėl apygardos teismo nutarties - Lietuvos apeliaciniam teismui per penkias dienas nuo nutarties priėmimo dienos. Skundas paduodamas per nutartį priėmusį teismą. Skundą gavęs teismas per tris dienas perduoda jį kartu su medžiaga atitinkamam teismui.

Skundo padavimas sustabdo teismo nutarties atidėti nuosprendžio vykdymą, atleisti nuteistąjį nuo bausmės atlikimo dėl ligos, lygtinai atleisti nuo bausmės prieš terminą ir pakeisti bausmę švelnesne bausme vykdymą.

Skundas turi būti išnagrinėtas apygardos teismo ar Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegijos posėdyje per septynias dienas nuo skundo gavimo apygardos teisme ar Lietuvos apeliaciniame teisme dienos.

Nagrinėjant skundą kolegijos posėdyje, gali dalyvauti prokuroras, skundą padavęs asmuo, taip pat nuteistasis ir jo gynėjas. Šių asmenų, jeigu jie buvo laiku informuoti apie teismo posėdžio dieną, neatvykimas nagrinėti skundą nekliudo. Jeigu skundu siekiama pabloginti nuteistojo padėtį, reikiamais atvejais suimtas nuteistasis pristatomas į teismą.

Skundą padavęs asmuo gali duoti paaiškinimus skundo argumentams patikslinti ir papildyti, taip pat pateikti su skundu susijusius dokumentus. Paaiškinimus dėl skundo turi teisę duoti posėdyje dalyvaujantys asmenys.

Išnagrinėjusi skundą, teisėjų kolegija pasitarimo kambaryje priima vieną iš šių sprendimų:

- 1) atmesti skundą ir palikti galioti teismo nutartį;
- 2) panaikinti teismo nutartį ir priimti dėl skundo naują sprendimą;
- 3) pakeisti teismo nutartį;
- 4) panaikinti teismo nutartį ir pavesti tam pačiam teismui iš naujo išnagrinėti susijusį su nuosprendžio vykdymu klausimą;
- 5) panaikinti teismo nutartį ir nutraukti skundo, susijusio su nuosprendžio vykdymu, nagrinėjimo procesą.

Apygardos teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegijos nutartis įsigalioja nuo jos priėmimo dienos ir negali būti apskundžiama.

SEPTINTASIS SKYRIUS BYLŲ PROCESAS KASACINĖS INSTANCIJOS TEISME

Trisdešimt trečiasis skirsnis ĮSITEISĖJUSIŲ NUOSPONDŽIO AR NUTARTIES APSKUNDIMAS IR KASACINĖS BYLOS PARENGIMAS

416 straipsnis. Kasacinės instancijos teismas

Kasacine tvarka bylas dėl pirmosios ir apeliacinės instancijų teismų įsiteisėjusių nuosprendžių ar nutarčių nagrinėja Lietuvos Aukščiausiasis Teismas.

Kasacines bylas nagrinėja teismo posėdyje Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų ar septynių teisėjų kolegija arba šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinė sesija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr. 112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, *Žin.*, 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

417 straipsnis. Teisė apskūsti teismo nuosprendį ar nutartį kasacine tvarka

Apskūsti įsiteisėjusį teismo nuosprendį ar nutartį šio kodekso 418⁽¹⁾ straipsnyje numatytais pagrindais turi teisę prokuroras, nuteistasis, jo gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, išteisintasis, jo gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, asmuo, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicininio pobūdžio priemonės, jo atstovas pagal įstatymą, artimieji giminaičiai ir gynėjas bei nukentėjęs ir jo atstovas.

Nuteistojo ar išteisintojo gynėjas turi teisę paduoti kasacinį skundą tik tada, kada tai neprieštarauja raštu išreikštai nuteistojo ar išteisintojo valiai. Asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti savo teise į gynybą, ir nepilnamečio nuteistojo ar išteisintojo gynėjas gali paduoti kasacinį skundą, nepaisydamas nuteistojo valios.

Negali būti apskundžiamas nuosprendis ar nutartis ir bylos nagrinėjamos kasacine tvarka:

- 1) privataus kaltinimo bylose, numatytose šio kodekso 126 straipsnyje;
- 2) bylose, kuriose tyrimas atliktas summarinio proceso tvarka.

Negali būti kasacine tvarka skundžiamos teismo nutartys, išvardytos šio kodekso 372 straipsnio ketvirtojoje dalyje, taip pat nutartis skirti baudą šio kodekso 64⁽³⁾ ir 286 straipsniuose numatytais atvejais, atsisakyti iškelti bylą šio kodekso 261 straipsnyje numatyta tvarka. Kasacine tvarka taip pat negali būti skundžiamos teismo nutartys, kurioms šiame kodekse numatyta atskira apskundimo ir nagrinėjimo tvarka.“

Pakartotiniai kasaciniai skundai nepriimami ir nenagrinėjami. Pakartotiniu laikomas kasacinis skundas, jeigu baudžiamojoje byloje tas pats proceso dalyvis paduoda antrą kartą kasacinį skundą po to, kai kasacinės instancijos teismas išnagrinėjo bylą, taip pat ir toks skundas, jeigu, išnagrinėjus bylą pagal nuteistojo ar išteisintojo skundą, jį paduoda savo vardu pilnamečio nuteistojo gynėjas, arba toks skundas, jeigu, išnagrinėjus bylą pagal pilnamečio nuteistojo ar išteisintojo gynėjo skundą, jį paduoda nuteistasis ar išteisintasis.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ir šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas turi teisę pateikti kasacinį teikimą dėl įsiteisėjusių nuosprendžių ir nutarčių pagrindais, lengvinančiais nuteistojo ar išteisintojo padėtį. Kasaciniai teikimai gali būti pateikiami per šešis mėnesius nuo nuosprendžio ar nutarties įsiteisėjimo dienos. Šie teikimai paduodami tokiais pačiais pagrindais ir nagrinėjami tokia pat tvarka kaip ir kasaciniai skundai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, *Žin.*, 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

418 straipsnis. Kasacinis skundas

Įsiteisėję teismo nuosprendis ar nutartis apskundžiami paduodant kasacinį skundą.

Kasaciniame skunde turi būti nurodoma: kasacinio teismo pavadinimas; byla, dėl kurios paduodamas skundas; nuosprendžio ar nutarties esmė; nuosprendžio ar nutarties apskundimo pagrindai ir motyvai; kasatoriaus prašymai. Kasacinį skundą pasirašo kasatorius.

Kasatorius turi teisę atšaukti savo skundą. Prokuroro paduotą skundą gali atšaukti aukštesnysis prokuroras. Gynėjas atšaukti savo skundą gali pirma tai suderinęs su nuteistuoju ar išteisintuoju. Atšaukti skundą leidžiama iki teismo išėjimo į pasitarimo kambarį priimti nutarties.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

418⁽¹⁾ straipsnis. Apskundimo ir bylos nagrinėjimo kasaciniai pagrindai

Įsiteisėję nuosprendis ar nutartis apskundžiami ir bylos nagrinėjamos kasacine tvarka, jeigu:

- 1) netinkamai pritaikytas baudžiamasis įstatymas (šio kodekso 386 straipsnis);

2) padaryti esminiai baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimai (šio kodekso 382 straipsnis);

3) padaryti esminiai baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimai nagrinėjant bylas apeliacine tvarka: neišnagrinėtas byloje paduotas apeliacinis skundas; neįvykdyti, nagrinėjant bylą, kasacinės instancijos teismo nutartyje pateikti nurodymai, taip pat padaryta kitokių įstatymo pažeidimų, kuriuos kasacinės instancijos teismas gali pripažinti esminiais pažeidimais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

419 straipsnis. Kasacinio apskundimo terminai

Apskūsti įsiteisėjusių nuosprendžių ar nutarčių leidžiama per tris mėnesius nuo jų įsiteisėjimo dienos.

420 straipsnis. Kasacinių skundų padavimo tvarka

Dėl pirmosios ir apeliacinės instancijų teismų įsiteisėjusių nuosprendžių ir nutarčių kasaciniai skundai paduodami Lietuvos Aukščiausiam Teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

421 straipsnis. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko sprendimai dėl gauto kasacinio skundo

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas, gavęs kasacinį skundą, patikrina, ar skundas atitinka šio kodekso 417, 418, 419 straipsniuose numatytus reikalavimus. Jeigu kasacinis skundas surašytas nesilaikant įstatymo reikalavimų arba gaunamas pakartotinis kasacinis skundas, jis gražinamas skundą padavusiam asmeniui.

Jeigu kasacinis skundas atitinka įstatymo reikalavimus, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas patvarko išreikalauti baudžiamąją bylą. Kai gaunama byla, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas priima nutartį nagrinėti skundą Baudžiamųjų bylų skyriuje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

422 straipsnis. Kasacinės bylos parengimas teismo posėdžiui

Kai Baudžiamųjų bylų skyriuje gaunamas kasacinis skundas ir byla, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas paskiria pranešėją ir, suderinęs su pranešėju, nustato bylos parengimo terminą.

Pranešėjas susipažįsta su kasaciniu skundu ir baudžiamąja byla, jeigu reikia, išreikalauja papildomą medžiagą.

Pranešėjui parengus kasacinę bylą posėdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas sudaro Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegiją, patvirtina vieną iš teisėjų kolegijos pirmininku ir paskiria teismo posėdžio datą. Kolegijos teisėjai susipažįsta su kasaciniu skundu ir baudžiamąja byla. Pranešėjas patvarko šaukti į teismą asmenis, išvardytus šio kodekso 425 straipsnyje. Jeigu kasacinis skundas paduotas pagrindais, bloginančiais nuteistojo ar išteisintojo padėti, nuteistajam ar išteisintajam siunčiamas kasacinio skundo nuorašas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

423 straipsnis. Teismo nuosprendžio ir nutarties vykdymo sustabdymas

Kai priimama dėl gauto kasacinio skundo šio kodekso 421 straipsnyje numatyta tvarka nutartis nagrinėti skundą Baudžiamųjų bylų skyriuje, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas ar kolegija, kuriai pavesta nagrinėti kasacinę bylą, taip pat šios kolegijos teisėjas nutartimi gali sustabdyti, iki byla bus išspręsta kasacinio teismo posėdyje, bet kurio Lietuvos Respublikos teismo nuosprendžio ir nutarties vykdymą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Trisdešimt ketvirtasis skirsnis

KASACINĖS BYLOS NAGRINĖJIMAS

424 straipsnis. Kasacinės bylos nagrinėjimo terminai

Kasacinė byla turi būti pradėta nagrinėti ne vėliau kaip per keturis mėnesius nuo nutarties dėl gauto kasacinio skundo priėmimo šio kodekso 421 straipsnio nustatyta tvarka dienos.

Jei byla yra didelės apimties ar itin sudėtinga, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas šį terminą gali pratęsti, bet ne ilgiau kaip dviem mėnesiams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

425 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys teisiama jame posėdyje nagrinėjant kasacinę bylą

Nagrinėjant teismo posėdyje kasacinę bylą, dalyvauja prokuroras. Posėdyje taip pat dalyvauja gynėjas, kurį kviečia nuteistasis ar išteisintasis arba kiti asmenys nuteistajam ar išteisintajam sutikus, arba gynėjas, kviečiamas asmens, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicininio pobūdžio priemonės, arba jo atstovo pagal įstatymą ar artimųjų giminaičių. Suimtam nuteistajam pranešama apie teisę prašyti per septynias dienas nuo pranešimo gavimo dienos paskirti gynėją.

Posėdyje turi teisę dalyvauti nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicininio pobūdžio priemonės, jeigu pagal eksperto išvadą tam nekliudo jo ligos pobūdis, jų atstovas pagal įstatymą, nukentėjusysis ir jo atstovas, asmens, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicininio pobūdžio priemonės, artimieji giminaičiai. Šių asmenų, jeigu jiems buvo laiku pranešta apie bylos nagrinėjimo dieną, neatvykimas nagrinėti bylą nekliudo.

Jeigu nukentėjusiųjų baudžiamojoje byloje yra daug, pranešimai šiems asmenims gali būti nesiunčiami, o apie kasacinės bylos nagrinėjimo vietą ir laiką jie informuojami per spaudą šio kodekso 247 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jeigu kasacinis skundas paduodamas pagrindais, bloginančiais nuteistojo ar išteisintojo padėtį, suimtas nuteistasis pristatomas į teismą. Laisvėje esantis nuteistasis ar išteisintasis kviečiamas šaukimu. Nuteistojo ar išteisintojo laikinai nesant, šaukimas jam perduoti įteikiamas pasirašytinai kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių suaugusių asmenų arba nuteistojo ar išteisintojo darbovietės administracijai, arba paskutinės gyvenamosios vietos seniūnijai. Nuteistojo ar išteisintojo neatvykimas nagrinėti bylą nekliudo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

426 straipsnis. Teismo įgaliojimų, nagrinėjant kasacinę bylą, ribos

Nagrinėdamas kasacinę bylą, teismas patikrina priimtus nuosprendžius ir nutartis, dėl kurių yra paduotas skundas, teisės taikymo aspektu.

Jeigu byloje nuteisti keli asmenys, teismas išnagrinėja bylą to asmens, dėl kurio paduotas skundas. Tačiau jeigu netinkamas baudžiamojo įstatymo pritaikymas ir esminiai baudžiamojo proceso įstatymų pažeidimai galėjo turėti įtakos ir kitiems nuteistiesiems, teismas patikrina ir kitų nuteistųjų, kurie nepadavė skundų, nuosprendį teisės taikymo aspektu.

Nagrinėdamas kasacinę bylą, teismas gali pritaikyti įstatymą, numatantį lengvesnį nusikaltimą, arba nutraukti baudžiamąją bylą. Teismas turi teisę pritaikyti įstatymą, numatantį sunkesnį nusikaltimą, jeigu dėl to yra paduotas skundas. Teismas gali sušvelninti arba pagriežtinti bausmę, jeigu neteisinga bausmė susijusi su netinkamu baudžiamojo įstatymo pritaikymu. Pagriežtinti bausmę teismas gali tuo atveju, jeigu dėl to yra paduotas skundas, tačiau jis negali pagriežtinti bausmės, paskirdamas laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmę.

Pritaikydamas kitą baudžiamąjį įstatymą arba paskirdamas naują bausmę, teismas remiasi pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo posėdžiuose išnagrinėtais įrodymais.

Teisėjas ar teismas turi teisę paskirti, pakeisti ar panaikinti teisiamajam, nuteistajam, išteisintajam kardomąją priemonę šio kodekso aštuntajame skirsnyje numatytais pagrindais ir tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr. 112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, *Žin.*, 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

427 straipsnis. Kasacinės bylos nagrinėjimas

Asmenims, išvardytiems šio kodekso 425 straipsnyje, užtikrinama teisme galimybė susipažinti su kasaciniu skundu ir papildomai surinkta medžiaga.

Kasacinės instancijos teismas bylas nagrinėja viešame teismo posėdyje, išskyrus šio kodekso 16 straipsnyje nurodytus atvejus.

Paskirtu bylai nagrinėti laiku kolegijos pirmininkas pradeda teismo posėdį ir paskelbia, kuri byla, dėl kieno kasacinio skundo ir dėl kurio teismo nuosprendžio ar nutarties turi būti nagrinėjama. Paskui kolegijos pirmininkas įsitikina, kas atvyko į posėdį ir ar buvo informuoti apie bylos nagrinėjimo laiką asmenys, nurodyti šio kodekso 425 straipsnyje. Po to kolegijos pirmininkas paskelbia teismo sudėtį ir paklausia atvykusius į posėdį asmenis, ar jie turi pareiškimų dėl nušalinimo. Tokius pareiškimus teismas išsprendžia šio kodekso 29-32 straipsniuose nustatyta tvarka.

Bylos nagrinėjimo pradžioje kolegija savo iniciatyva ar proceso dalyvių prašymu gali apsvarstyti, ar kasacinis skundas atitinka įstatymo reikalavimus ir ar jame yra šio kodekso 418⁽¹⁾ straipsnyje nustatyti kasaciniai pagrindai. Išklausęs atvykusių į teismo posėdį asmenų nuomonę, teismas tuo klausimu priima nutartį. Teismo nutartis, kuria priimamas sprendimas palikti skundą nenagrinėtą, o teismo procesą nutraukti, priimama pasitarimo kambaryje. Tokia nutartis paskelbiama į posėdį atvykusiems asmenims.

Jeigu posėdžio pradžioje nebuvo pagrindo svarstyti skundo palikimo nenagrinėto klausimą arba svarstant šį klausimą buvo nutarta tęsti posėdį, kasacinis skundas nagrinėjamas teisme iš esmės.

Kolegijos pirmininkas paklausia atvykusių į posėdį asmenų, ar jie turi prašymų. Dėl pareiškėtų prašymų teismas priima nutartį.

Vienas iš teisėjų savo pranešime išdėsto bylos esmę, nuosprendžio ar nutarties, taip pat kasacinio skundo turinį.

Po teisėjo pranešimo nagrinėjimo teisme dalyviai turi teisę žodžiu duoti paaiškinimus. Pirmiausia kalba skundą padavusios šalies nagrinėjimo teisme dalyviai, iš jų pirmam žodis suteikiamas kasatoriui. Po kitos šalies nagrinėjimo teisme dalyvių kalbų žodis papildomiems paaiškinimams suteikiamas visiems nagrinėjimo teisme dalyviams. Paskutiniams žodis papildomiems paaiškinimams suteikiamas nuteistajam ar išteisintajam arba jų gynėjui. Jeigu yra abipusių skundų, pirmiausia paaiškinimus duoda kaltinimo proceso šalies nagrinėjimo teisme dalyviai.

Teismas, išnagrinėjęs bylą, priimti nutarties išeina į pasitarimo kambarį. Priėmęs nutartį, teismas grįžta į teismo posėdžio salę, ir kolegijos pirmininkas ar kitas teisėjas

paskelbia rezoliucinę nutarties dalį ir išdėsto jos priėmimo argumentus. Motyvuotą nutartį surašo ir ją pasirašo visa teismo teisėjų kolegija ne vėliau kaip per septynias dienas nuo sprendimo priėmimo.

Jeigu, išnagrinėjus bylą kasacine tvarka, nuteistasis turi būti iš suėmimo paleistas, nutartis turi būti galutinai surašyta ir perduota vykdyti tą pačią dieną.

Teismo posėdyje rašomas protokolas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

427⁽¹⁾ straipsnis. Bylos perdavimas nagrinėti septynių teisėjų kolegijos teismo posėdyje arba Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinėje sesijoje

Nagrinėjant bylą trijų teisėjų kolegijos teismo posėdyje, ji gali būti perduota nagrinėti septynių teisėjų kolegijos teismo posėdyje, jeigu:

1) tinkamas baudžiamojo ar baudžiamojo proceso įstatymo pritaikymas byloje reikštų naujo teisės normos aiškinimo pavyzdžio teismų praktikai suformulavimą;

2) byla yra itin sudėtinga.

Nagrinėjant bylą trijų teisėjų kolegijos teismo posėdyje, ji gali būti perduota nagrinėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinėje sesijoje, jeigu:

1) remiantis baudžiamojo ar baudžiamojo proceso įstatymo pritaikymu byloje gali atsirasti pagrindas nukrypti nuo susiklosčiusios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos;

2) byla yra ypač reikšminga vienodam įstatymų taikymo praktikos formavimui.

Byla septynių teisėjų kolegijos posėdžiui ar Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinei sesijai perduodama nutartimi bet kuriuo teismo posėdžio metu, apie tai paskelbiama posėdyje dalyvaujantiems asmenims.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, *Žin.*, 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

427⁽²⁾ straipsnis. Bylos nagrinėjimas septynių teisėjų kolegijos teismo posėdyje

Byla parengiama nagrinėti septynių teisėjų kolegijos teismo posėdyje laikantis šio kodekso 422 straipsnyje numatytų taisyklių su papildymu, kad septynių teisėjų kolegijoje paprastai dalyvauja teisėjai, nagrinėję tą pačią bylą teismo posėdyje.

Byla nagrinėjama teismo posėdyje vadovaujantis šio kodekso 427-430⁽¹⁾ straipsnių reikalavimais.

Septynių teisėjų kolegijos posėdyje, remiantis šio kodekso 427⁽¹⁾ straipsnio antroje dalyje numatytais pagrindais, byla gali būti perduota nagrinėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinėje sesijoje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, *Žin.*, 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

427⁽³⁾ straipsnis. Bylos nagrinėjimas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinėje sesijoje

Byla Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinėje sesijoje nagrinėjama vadovaujantis šio kodekso 427–430⁽¹⁾ straipsnių reikalavimais su šiame straipsnyje numatytais išimtimis.

Plenarinės sesijos teisėjų sudėtis yra teisėta, jeigu joje dalyvauja ne mažiau kaip trys ketvirtadaliai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų.

Plenarinėje sesijoje pirmininkauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, o kai jo nėra, – šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas. Kai nėra Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko ir šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinei sesijai pirmininkauja vienas iš Aukščiausiojo Teismo pirmininko paskirtų šio skyriaus teisėjų.

Plenarinės sesijos nutartis priimama posėdyje dalyvaujančių teisėjų balsų dauguma. Jei balsai pasiskirsto po lygiai, lemia posėdžio pirmininko balsas.

Kasacinę nutartį pasirašo plenarinės sesijos pirmininkas ir pranešėjas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, *Žin.*, 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

428 straipsnis. Kasacinės bylos nagrinėjimo atidėjimas ar sustabdymas

Jeigu proceso dalyvis, kurio dalyvavimą teismo posėdyje teismas pripažįsta būtinu, dėl ligos ar dėl kitos svarbios priežasties neatvyko į teismo posėdį, kasacinės bylos nagrinėjimas atidedamas.

Jeigu proceso dalyvis, kurio dalyvavimą teismo posėdyje teismas pripažįsta būtinu, suserga psichine ar kitokia sunkia liga, kurią paliudija gydymo įstaiga ar atitinkama ekspertų komisija, arba jei nagrinėjant bylą prireikia kreiptis į Konstitucinį Teismą, kad šis spųstų, ar įstatymas arba kitas teisės aktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, teismas gali sustabdyti kasacinę bylos nagrinėjimą, kol asmuo pasveiks ar bus gautas Konstitucinio Teismo sprendimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

429 straipsnis. Teismo, išnagrinėjusio kasacinę bylą, nutartys

Teismas, išnagrinėjęs kasacinę bylą, priima tokius sprendimus:

- 1) atmeta kasacinį skundą;
- 2) panaikina nuosprendį bei paskesnes teismų nutartis ir nutraukia bylą;
- 3) panaikina nuosprendį bei paskesnes teismų nutartis ir perduoda bylą iš naujo tirti ar iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teisme;
- 4) panaikina apeliacinės instancijos teismo nuosprendį ar nutartį ir palieka galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ar nutartį su pakeitimais ar be pakeitimų;
- 5) panaikina apeliacinės instancijos teismo nuosprendį ar nutartį ir perduoda bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka;
- 6) pakeičia teismo nuosprendį ar nutartį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

430 straipsnis. Pagrindai nuosprendžiui ar nutarčiai panaikinti ir pakeisti kasacinės instancijos teisme

Kasacinės instancijos teismas panaikina ir pakeičia nuosprendį ar nutartį, vadovaudamasis šio kodekso 418⁽¹⁾ straipsnio reikalavimais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

430¹ straipsnis. Kasacinės instancijos teismo nutarties turinys

Kasacinės instancijos teismo nutartis susideda iš įžanginės, aprašomosios ir rezoliucinės dalių.

Įžanginėje dalyje nurodoma: nutarties priėmimo laikas ir vieta; nutartį priėmusio teismo pavadinimas ir sudėtis; prokuroras, gynėjas ir kiti proceso dalyviai, dalyvavusieji nagrinėjant baudžiamąją bylą kasacinio teismo posėdyje; asmuo, padavusis kasacinį skundą;

teismo, priėmusio apskųstą nuosprendį ar nutartį, pavadinimas, nuosprendžio ar nutarties priėmimo laikas ir rezoliucinės dalies turinys; byloje dalyvavusių proceso dalyvių prašymai.

Aprašomojoje dalyje trumpai išdėstomos apskųstu nuosprendžiu ar nutartimi nustatytos bylos aplinkybės, susijusios su kasaciniu skundu, nurodoma kasacinio skundo esmė, motyvuotos kolegijos išvados dėl kasacinio skundo.

Rezoliucinėje dalyje nurodomas kolegijos sprendimas dėl kasacinio skundo.

Jeigu kasacinis skundas atmetamas, nutartyje turi būti nurodyti motyvai, paaiškinantys, kodėl kasacinis skundas laikomas nepagrįstu, o nuosprendis kasacinio skundo ribose pripažįstamas teisėtu.

Jeigu nuosprendis ar nutartis panaikinami ir byla nutraukiama, nutartyje turi būti nurodomas bylos nutraukimo pagrindas.

Jeigu nuosprendis ar nutartis panaikinami ir byla perduodama iš naujo tirti arba iš naujo nagrinėti teisme, nutartyje turi būti nurodomi konkretūs esminiai baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimai.

Jeigu nuosprendis ar nutartis pakeičiami, nutartyje turi būti nurodoma, kuo pasireiškė netinkamas baudžiamojo įstatymo pritaikymas, taip pat kurie baudžiamojo proceso įstatymo straipsniai buvo pažeisti.

Kasacinę nutartį pasirašo visi kolegijos teisėjai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

430² straipsnis. Neteko galios nuo 2001 m. spalio 15 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

431 straipsnis. Bylos nagrinėjimas panaikinus teismo nuosprendį arba apeliacinės instancijos

nuosprendį ar nutartį

Panaikinus teismo nuosprendį arba apeliacinės instancijos nuosprendį ar nutartį, byla turi būti nagrinėjama bendra tvarka.

Teismo, išnagrinėjusio kasacinę bylą, nurodymai yra privalomi teisme iš naujo nagrinėjant bylą. Tačiau kasacinis teismas neturi teisės iš anksto nustatyti išvadų, kurias gali padaryti teismas iš naujo nagrinėdamas bylą.

Iš naujo nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme ar apeliacinėje instancijoje, pagriežtinti bausmę ar pritaikyti įstatymą, numatantį sunkesnę nusikaltimą, leidžiama tik su sąlyga, jeigu nuosprendis ar nutartis yra panaikinti dėl bausmės švelnumo ar reikalingumo pritaikyti įstatymą, numatantį sunkesnę nusikaltimą, taip pat jeigu po nuosprendžio panaikinimo iš naujo nagrinėjant bylą nustatomos aplinkybės, rodančios, kad teisiama yra padaręs sunkesnę nusikaltimą.

Iš naujo išnagrinėjus bylą, pirmosios instancijos teismo priimtas nuosprendis ar apeliacinės instancijos teismo nuosprendis ir nutartis gali būti apskundžiami bendra tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

Trisdešimt penktasis skirsnis

432-439 straipsniai. Neteko galios.

AŠTUNTASIS SKYRIUS BYLŲ SUMARINIS PROCESAS

Trisdešimt šeštasis skirsnis BYLŲ SUMARINIO PROCESO BENDROSIOS TAISYKLĖS

440 straipsnis. Proceso tvarka

Akivaizdžių nusikaltimų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 80, 82, 125, 126, 144, 145, 199⁽²⁾, 199⁽³⁾, 200–203, 204–208, 210–217⁽¹⁾, 218 straipsniuose, 225 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 226⁽¹⁾, 227, 234, 235, 236, 236⁽¹⁾, 239, 239⁽¹⁾, 241, 243, 246⁽¹⁾, 248–248⁽²⁾ straipsniuose, 249⁽¹⁾ straipsnio pirmojoje dalyje, 250⁽¹⁾ straipsnyje, 271 straipsnio pirmojoje, antrojoje ir trečiojoje dalyse, 272 straipsnio pirmojoje dalyje, 274 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 275 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 276, 277 straipsniuose, 278 straipsnio pirmojoje dalyje, 279, 281, 291–296, 300–302, 304, 306, 307, 310, 311, 322–325, 330, 331 straipsniuose, proceso tvarką nustato bendrosios šio kodekso taisyklės su išimtimis, kurias nustato šio skyriaus straipsniai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

Nr. [IX-738](#), 2002-01-25, *Žin.*, 2002, Nr. 15-556 (2002-02-13)

441 straipsnis. Akivaizdus nusikaltimas

Akivaizdus nusikaltimas yra toks nusikaltimas, kai jo darymo metu ar po padarymo yra aiškus nusikaltimą padaręs asmuo. Duomenys, duodantieji pagrindą manyti, kad šis asmuo padarė nusikaltimą, yra tokie:

- 1) asmens užklupimas jam bedarant nusikaltimą arba tuoj po nusikaltimo padarymo;
- 2) mačiusių, tarp jų ir nukentėjusių, tiesioginis nurodymas į asmenį, kaip padariusį nusikaltimą;
- 3) ant asmens ar jo drabužių, prie jo arba jo būste aiškių nusikaltimo pėdsakų suradimas;
- 4) asmens atvykimas ir prisipažinimas padarius nusikaltimą.

442 straipsnis. Kvota

Dėl akivaizdžių nusikaltimų, išvardytų šio kodekso 440 straipsnyje, daroma kvota šio kodekso aštuntajame skyriuje nustatyta tvarka. Kvotą daro policija ir kiti kvotos organai.

443 straipsnis. Parengtinis tardymas

Jeigu akivaizdžius nusikaltimus, išvardytus šio kodekso 440 straipsnyje, padaro nepilnamečiai ar asmenys, kurie dėl fizinių ar psichinių savo trūkumų negali pasinaudoti teise į gynybą, dėl šių nusikaltimų būtina atlikti parengtinį tardymą.

Jeigu tiriant nusikaltimus, išvardytus šio kodekso 440 straipsnyje, paaiškėja, kad jie nėra akivaizdūs, taip pat jei dėl bylos didumo ar sudėtingumo jie negali būti išsamiai ištirti summarinio proceso tvarka, byloje atliekamas parengtinis tardymas. Nutarimą perduoti bylą parengtiniam tardymui atlikti priima kvotėjas ir apie priimtą sprendimą per dvidešimt keturias valandas praneša prokurorui.

Parengtinis tardymas byloje atliekamas vadovaujantis šio kodekso 143 straipsnyje numatytais taisyklėmis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

444 straipsnis. Teisingumas

Bylas dėl akivaizdžių nusikaltimų, išvardytų šio kodekso 440 straipsnyje, tvarkomajame ir teisiamajame posėdžiuose nagrinėja teisėjas vienas bendra tvarka su išimtimis, numatytais šio kodekso 449–456⁽²⁾ straipsniuose.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, *Žin.*, 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), *įsigalioja nuo 2001 10 15*

445 straipsnis. Kvotą atliekantys asmenys

Kvotą dėl akivaizdžių nusikaltimų, išvardytų šio kodekso 440 straipsnyje, atlieka kvotėjas kvotos organo viršininkui pavedus.

446 straipsnis. Kvotos pradžia

Jeigu yra akivaizdaus nusikaltimo požymių, kvotėjas nedelsdamas, bet jokia būdu ne vėliau kaip per tris dienas nuo pareiškimo ar pranešimo apie nusikaltimą gavimo momento, iškelia asmeniui baudžiamąją bylą. Nutarimą iškelti asmeniui baudžiamąją bylą patvirtina kvotos organo viršininkas. Apie iškeltą bylą ne vėliau kaip per dvidešimt keturias valandas nuo jos iškėlimo momento pranešama prokurorui.

Nutarime iškelti asmeniui baudžiamąją bylą nurodomas nusikaltimas, asmuo, kuriam keliamą byla, bei baudžiamasis įstatymas, numatantis šį nusikaltimą. Nuo nutarimo iškelti asmeniui baudžiamąją bylą priėmimo momento asmuo, kuriam keliamą byla, tampa kaltinamuoju. Šis asmuo su nutarimu iškelti baudžiamąją bylą ir savo teisėmis supažindinamas pasirašytinai.

Kaltinamasis turi teises, numatytas šio kodekso 52 straipsnyje, išskyrus tai, kad kaltinamasis ir (ar) gynėjas su bylos medžiaga turi teisę susipažinti tik šią medžiagą perdavus prokurorui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

447 straipsnis. Kvotos atlikimas

Kvotėjas, vadovaudamasis šio kodekso nustatytais taisyklėmis, atlieka tardymo veiksmus akivaizdaus nusikaltimo aplinkybėms įrodyti, taip pat surenka duomenis apie kaltinamojo asmenybę ir kitą medžiagą, turinčią reikšmės bylai teisme nagrinėti.

Jeigu atliekant kvotą atsiranda pagrindas pritaikyti baudžiamąjį įstatymą, numatantį sunkesnę nusikaltimą, kvotėjas priima naują nutarimą iškelti baudžiamąją bylą asmeniui. Kai nustatoma, kad kaltinamasis yra padaręs dar kitą nusikaltimą arba paaiškėja naujos kaltinimo aplinkybės, kvotėjas priima papildomą nutarimą iškelti baudžiamąją bylą asmeniui. Jeigu kvotos metu nustatomas dar kitas tą patį nusikaltimą padaręs asmuo, tokiam asmeniui iškeliama baudžiamoji byla.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

448 straipsnis. Kvotos pabaiga

Kvota pabaigiama ne vėliau kaip per septynias dienas nuo bylos iškėlimo momento, ir visa bylos medžiaga su nutarimu iškelti baudžiamąją bylą perduodama prokurorui.

Apie kvotos pabaigą pranešama kaltinamajam ir (ar) gynėjui, išaiškinamos jų teisės.

Kvotėjas, tyrimo metu nustatęs, kad yra aplinkybės, numatytos šio kodekso 5–9⁽¹⁾ straipsniuose, kvotos organo viršininko sutikimu bylą nutraukia vadovaudamasis šiuose straipsniuose numatytais sąlygomis ir tvarka. Apie priimtą sprendimą per dvidešimt keturias valandas pranešama prokurorui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

448⁽¹⁾ straipsnis. Prokuroro veiksmai gavus bylą

Prokuroras, gavęs bylą, ne vėliau kaip per dvi dienas nuo bylos gavimo momento priima vieną iš šių sprendimų:

- 1) pareiškimu kreiptis į teismą, kuriam ta byla pagal kompetenciją priklauso, nagrinėti bylą summarinio proceso tvarka;
- 2) perduoti bylą parengtiniam tardymui atlikti;
- 3) nutraukti baudžiamąją bylą šio kodekso 5–9⁽¹⁾ straipsniuose numatytais atvejais.

Prokuroras gali pavesti kvotos organui surinkti ir pateikti papildomą medžiagą, susijusią su tiriama byla.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

448⁽²⁾ straipsnis. Prokuroro pareiškimas teismui

Prokuroras, iš surinktos medžiagos matydamas pakankamą pagrindą perduoti bylą teismui nagrinėti summarinio proceso tvarka, surašo pareiškimą teismui.

Pareiškime teismui nurodoma: kaltinamojo asmens duomenys; nusikaltimo padarymo vieta, laikas, motyvai, pasekmės ir kitos svarbios aplinkybės; pagrindiniai įrodymai, patvirtinantys nusikaltimo padarymą ir kaltinamojo kaltumą; baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikaltimą.

Prie pareiškimo teismui pridedamas šauktinų į teismą asmenų sąrašas.

Ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo sprendimo kreiptis į teismą nagrinėti bylą summarinio proceso tvarka priėmimo prokuroras turi atvykti į teismą ir įteikti pareiškimą. Prokuroras privalo užtikrinti, kad į teismą kartu atvyktų visi proceso dalyviai.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

Trisdešimt aštuntasis skirsnis

ATIDAVIMAS TEISMUI IR NAGRINĖJIMAS TEISME

Skirsnio pavadinimas pakeistas:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

449 straipsnis. Atidavimo teismui tvarka

Akivaizdžių nusikaltimų, išvardytų šio kodekso 440 straipsnyje, bylose atidavimo teismui klausimus sprendžia teisėjas tvarkomajame posėdyje. Tvarkomajame posėdyje gali dalyvauti: kaltinamasis, jo įstatyminis atstovas; kaltinamojo gynėjas; nuo nusikaltimo nukentėjęs asmuo ar jo atstovas; įmonės, įstaigos ar organizacijos, kuriai nusikaltimu padaryta materialinė žala, atstovas; asmuo arba įmonės, įstaigos ar organizacijos, kurie materialiai atsako už žalą, padarytą nusikalstamais kaltinamojo veiksmais, atstovas.

Nurodytųjų asmenų neatvykimas į tvarkomąjį posėdį nėra kliūtis nagrinėti baudžiamąją bylą šiame posėdyje.

Tvarkomajame posėdyje būtinai dalyvauja prokuroras.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

450 straipsnis. Tvarkomojo posėdžio tvarka

Tvarkomasis posėdis pradedamas prokuroro pranešimu, kuriame jis išdėsto bylos esmę. Po to kalba dalyvaujantys posėdyje asmenys ir pareiškia savo nuomonę, ar yra pagrindas atiduoti kaltinamąjį teismui, taip pat pareiškia prašymus dėl naujų bylos aplinkybių išaiškinimo bei papildomų įrodymų surinkimo.

Tvarkomajame posėdyje dalyvaujantieji asmenys raštu ar žodžiu pareiškia prašymus pripažinti nukentėjusiuoju, civiliniu ieškovu ar patraukti civiliniu atsakovu. Jeigu šie asmenys nedalyvauja tvarkomajame posėdyje, tačiau yra gauti jų pareiškimai raštu, teisėjas tokius pareiškimus apsvarsto. Asmuo gali būti pripažįstamas nukentėjusiuoju ir be jo pareiškimo, jeigu nustatyta, kad nusikaltimu asmeniui buvo padaryta žalos. Teisėjas savo iniciatyva gali priimti sprendimą patraukti civiliniu atsakovu. Teisėjas nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui ir civiliniam atsakovui išaiškina jų teisę susipažinti su bylos medžiaga.

Po to teisėjas paklausia kaltinamojo, ar jam yra suprantamas prokuroro pareiškimas ir ar jis sutinka būti tuoj pat teisiamas, ar nori, kad nagrinėjimas teisme vyktų vėliau. Prašymą surengti nagrinėjimą teisme vėliau kaltinamasis gali motyvuoti tik tuo, kad jam reikia laiko pasiruošti gynybai, pakviesti gynėją ar iškviesti liudytojus, nenurodytus kviestinų asmenų sąrašė. Pateikdamas tokį prašymą, kaltinamasis turi nurodyti, kiek reikia laiko pasiruošti gynybai.

Tvarkomajame posėdyje apsvarstytais klausimais teisėjas priima nutartis, kurios įrašomos į tvarkomojo posėdžio protokolą. Šio kodekso 452-453 straipsniuose numatytais atvejais teisėjo nutartis dar parašoma atskirame dokumente.

Tvarkomojo posėdžio metu teisiamojo posėdžio sekretorius rašo protokolą, laikydamasis šio kodekso 116 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

451 straipsnis. Teisėjo nutartys

Išnaginėjęs bylą tvarkomajame posėdyje, teisėjas gali priimti nutartį:

- 1) atiduoti kaltinamąjį teismui ir surengti nagrinėjimą teisme tuoj pat;
- 2) atiduoti kaltinamąjį teismui ir paskirti kitą nagrinėjimo teisme dieną;
- 3) perduoti bylą parengtiniam tardymui atlikti šio kodekso 443 straipsnyje numatytais

atvejais;

4) nutraukti baudžiamąją bylą šio kodekso 5–9⁽¹⁾ straipsniuose numatytais atvejais.

Taip pat teisėjas priima nutartį pripažinti nukentėjusiuoju ar civiliniu ieškovu ir patraukti civiliniu atsakovu bei nutartį paskirti ar pakeisti kardomąją priemonę.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

451⁽¹⁾ straipsnis. Prokuroro pareiškimo nagrinėti bylą summarinio proceso tvarka atmetimas

Teisėjas sprendimą atmesti prokuroro pareiškimą nagrinėti bylą summarinio proceso tvarka dėl akivaizdžių nusikaltimų, numatytų šio kodekso 440 straipsnyje, gali priimti tais atvejais, kai nustato:

- 1) kad nėra nusikaltimo, nurodyto šio kodekso 440 straipsnyje, požymių;
- 2) kad yra praleisti šiame skyriuje nustatyti terminai;
- 3) kad byla priklauso apygardos teismo kompetencijai.

Šio straipsnio pirmosios dalies 2 punkte numatytu atveju teisėjas gali nagrinėti bylą summarinio proceso tvarka, jeigu mano, kad šiame skyriuje numatytų terminų pakeitimas neturės įtakos išsamiam ir nešališkam bylos aplinkybių ištyrimui.

Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytais atvejais atmetus prokuroro pareiškimą nagrinėti bylą summarinio proceso tvarka, prokuroras iš naujo perduoti bylą į teismą gali tik surašęs kaltinamąją išvadą. Toliau procesas tokiu atveju vyksta bendra tvarka.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

451⁽²⁾ straipsnis. Teismo veiksmai nusprendus paskirti kitą nagrinėjimo teisme dieną

Jei kaltinamasis dėl akivaizdžių nusikaltimų, numatytų šio kodekso 440 straipsnyje, motyvuodamas tuo, kad jam reikia laiko pasiruošti gynybai, pakviesti gynėją ar iškviesti liudytojus, nenurodytus kviestinų asmenų sąrašė, nesutinka, kad nagrinėjimas vyktų tuoj pat, teisėjas turi paskirti kitą nagrinėjimo teisme dieną. Tokiu atveju nagrinėjimas teisme turi vykti praėjus terminui, kurio kaltinamasis prašė gynybai pasiruošti, pakviesti gynėją ar liudytojus, tačiau ne vėliau kaip po dešimties dienų. Konkrečią nagrinėjimo teisme dieną teisėjas skiria išklauses visų proceso dalyvių nuomonę.

Paskirdamas kitą nagrinėjimo teisme dieną, teisėjas prokuroro ar kitų proceso dalyvių prašymu arba savo iniciatyva apklausia į teismą atvykusius liudytojus ar nukentėjusiuosius, o kaltinamajam sutikus – ir jį. Apklausti liudytojai ir nukentėjusieji vėliau nagrinėjimo teisme metu turi būti apklausiami tik tuomet, kai to motyvuotai prašo kas nors iš proceso dalyvių.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

452 straipsnis. Teisėjo nutartis atiduoti kaltinamąjį teismui

Teisėjo nutartyje atiduoti kaltinamąjį teismui turi būti nurodoma: nutarties parašymo laikas ir vieta; teisėjo pavardė; išvada apie duomenų pakankamumą bylai nagrinėti teisiamejame posėdyje; atiduodamas teismui asmuo; baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikaltimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

453 straipsnis. Teisėjo nutartis paskirti ar pakeisti kardomąją priemonę

Teisėjas, vadovaudamasis šio kodekso aštuntojo skirsnio taisyklėmis, gali paskirti ar pakeisti kaltinamajam kardomąją priemonę.

454 straipsnis. Susipažinimas su baudžiamąja byla

Nukentėjusysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai turi teisę susipažinti su bylos medžiaga po tvarkomojo posėdžio.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

455 straipsnis. Neteko galios nuo 2001 m. spalio 15 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

456 straipsnis. Baudžiamosios bylos nagrinėjimo terminas

Atidavimo teismui klausimą teisėjas turi išspręsti tą pačią dieną, kai prokuroras atvyko su pareiškimu į apylinkės teismą dėl akivaizdžių nusikaltimų, numatytų šio kodekso 440 straipsnyje, nagrinėjimo sumarinio proceso tvarka.

Byla turi būti pradėdama nagrinėti teisiamejame posėdyje bylos atidavimo teismui dieną, išskyrus 451⁽²⁾ straipsnyje numatytus atvejus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

456⁽¹⁾ straipsnis. Gynėjo dalyvavimas sumariniame procese

Jeigu iki atvykdamas į teismą asmuo neturėjo pats pakvietęs gynėjo ar gynėjas jam nebuvo pakviestas, ar tuo atveju, kai gynėjas, kurį buvo pakvietęs kaltinamasis ar kurį šiam asmeniui buvo pakvietęs kvotos organo pareigūnas ar prokuroras, dėl užimtumo ar kitų svarbių priežasčių negali atvykti į teismą, kaltinamąjį jo sutikimu gina kitas gynėjas. Kito gynėjo dalyvavimą teisme turi užtikrinti prokuroras. Tokiam gynėjui turi būti suteikta pakankamai laiko pasiruošti gynybai.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

456⁽²⁾ straipsnis. Nagrinėjimas teisme

Nagrinėjimas teisme sumarinio proceso tvarka nagrinėjamoje byloje dėl akivaizdžių nusikaltimų, numatytų šio kodekso 440 straipsnyje, vyksta laikantis šiame kodekse nustatytų taisyklių su ta išimtimi, kad vietoj kaltinamosios išvados prokuroras perskaito pareiškimą.

Jei nagrinėjimo teisme metu teismas nustato, kad bylos aplinkybės nėra pakankamai aiškios, jis priima nutartį gražinti bylą prokurorui. Tokiu atveju turi būti laikomasi šio kodekso 451⁽¹⁾ straipsnio trečiojoje dalyje numatytos procedūros.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

DEVINTASIS SKYRIUS (Neteko galios)

DEŠIMTASIS SKYRIUS (Neteko galios)

VIENUOLIKTASIS SKYRIUS (Neteko galios)

DVYLIKTASIS SKYRIUS IŠNAGRINĖTŲ BAUDŽIAMŲJŲ BYLŲ PROCESO ATNAUJINIMAS

Skyriaus pavadinimo pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

Trisdešimt devintasis skirsnis

39 skirsnis (457-462 straipsniai) neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

Keturiasdešimtas skirsnis

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS ATNAUJINIMAS DĖL NAUJAI PAAIŠKĖJUSIŲ APLINKYBIŲ

463 straipsnis. Įsiteisėjusio teismo nuosprendžio ar nutarties panaikinimas dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių

Įsiteisėjęs teismo nuosprendis ir nutartis gali būti panaikinti dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių, kurias nustato šio kodekso 464 straipsnis.

Įsiteisėjusį nuosprendį ar nutartį panaikina ir bylas dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių atnaujina nuosprendį ar nutartį priėmęs teismas tik kitos teisėjų sudėties.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

464 straipsnis. Naujai paaiškėjusios aplinkybės, kurioms esant galima atnaujinti baudžiamąją

bylą

Naujai paaiškėjusios aplinkybės, kurioms esant galima panaikinti nuosprendį ar nutartį ir atnaujinti baudžiamąją bylą, yra šios:

1) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nustatytas žinotinis liudytojo ar nukentėjusiojo parodymų arba ekspertizės akto melagingumas, taip pat kitų įrodymų, kuriais paremtas nuosprendis ar nutartis, netikrumas;

2) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nustatyti nusikalstami teisėjų piktnaudžiavimai, buvę nagrinėjant bylą;

3) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nustatyti nusikalstami dariusių byloje tyrimą asmenų piktnaudžiavimai, dėl kurių buvo priimtas neteisėtas ir nepagrįstas nuosprendis;

4) kitokios aplinkybės, kurios teismui nebuvo ir negalėjo būti žinomos priimant nuosprendį ar nutartį, nors parengtinis bei teisminis tardymas buvo atliktas išsamiai ir visapusiškai, ir kurios atskirai ar kartu su pirmiau nustatytomis aplinkybėmis įrodo, kad nuteistasis yra nekaltas arba kad jis padarė lengvesnį ar sunkesnį nusikaltimą negu tas, už kurį jis nuteistas, taip pat kurios įrodo, kad išteisintasis arba asmuo, kurio byla nutraukta, yra kaltas.

Tuo atveju, kai šio straipsnio pirmosios dalies 1-3 punktuose išvardytų asmenų atžvilgiu negalima priimti nuosprendžio dėl kaltinamojo mirties arba dėl patraukimo baudžiamojon atsakomybėn senaties terminų suėjimo, arba dėl amnestijos ar malonės akto, naujai paaiškėjusias aplinkybes nustato tyrimas, atliekamas šio kodekso 466 ir 467 straipsniuose nustatyta tvarka.

465 straipsnis. Terminai baudžiamajai bylai atnaujinti dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių

Peržiūrėti teismo nuosprendį ar nutartį dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių teismas gali ne vėliau kaip per vienerius metus nuo naujų aplinkybių paaiškėjimo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

466 straipsnis. Proceso dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių pradėjimas

Pareiškimą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių prokurorui gali paduoti nuteistasis, išteisintasis, jų gynėjas ir įstatyminis atstovas, nukentėjęsysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai.

Asmenų pareiškimus dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių, susijusius su apylinkių teismų įsiteisėjusiais nuosprendžiais, nagrinėja apylinkės vyriausiasis prokuroras, pareiškimus, susisius su apygardos teismų nuosprendžiais ir nutartimis - apygardos vyriausiasis prokuroras, pareiškimus, susijusius su apygardos teismų nuosprendžiais ir nutartimis - apygardos vyriausiasis prokuroras, pareiškimus, susijusius su Lietuvos apeliacinio teismo nuosprendžiais ir nutartimis bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimis - Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.

Prokuroras, manydamas, kad gali būti viena iš šio kodekso 464 straipsnyje nustatytų aplinkybių, savo iniciatyva, taip pat proceso dalyvių prašymu priima nutarimą pradėti procesą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių ir, remdamasis šio kodekso taisyklėmis, pats atlieka tų aplinkybių tyrimą arba paveda tai atlikti tardytojui ar kvotos organui.

Jeigu prokuroras neranda pagrindo pradėti procesą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių, jis atsisako tai padaryti motyvuotu savo nutarimu. Apie tokį prokuroro nutarimą pranešama suinteresuotiems asmenims ir išaiškinama teisė apskusti nutarimą aukštesniajam prokurorui.

467 straipsnis. Prokuroro veiksmai baigus tirti naujai paaiškėjusias aplinkybes

Baigus tirti naujai paaiškėjusias aplinkybes ir esant pagrindui atnaujinti baudžiamąją bylą, prokuroras tyrimo medžiagą ir savo išvadą perduoda teismui, priėmusiam naikintą nuosprendį ar nutartį.

Jeigu nėra pagrindo atnaujinti bylą, prokuroras savo motyvuotu nutarimu nutraukia procesą. Apie šį nutarimą pranešama suinteresuotiems asmenims ir išaiškinama teisė apskusti nutarimą. Nutarimas per penkias dienas nuo pranešimo gavimo gali būti apskundžiamas aukštesniajam prokurorui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

468 straipsnis. Baudžiamosios bylos atnaujinimo dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių teisme

tvarka

Apylinkės teisme bylos atnaujinimo dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių klausimą nagrinėja ir išsprendžia teisėjas, anksčiau nenagrinėjęs šios baudžiamosios bylos.

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme, Lietuvos apeliaciniame teisme ar apygardos teisme bylos atnaujinimo dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių klausimą nagrinėja ir išsprendžia vieno iš šių teismų Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų, anksčiau nedalyvavusių nagrinėjant šią bylą, kolegija, kurią sudaro ir viena iš teisėjų patvirtina kolegijos pirmininku Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Apeliacinio teismo pirmininkas, apygardos teismo pirmininkas arba vieno iš šių teismų Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas.

Teisėjas arba kolegija teismo posėdyje nagrinėja prokuroro išvadą su tyrimo medžiaga. Esant reikalui, gali būti išreikalauta baudžiamoji byla, kurioje naikintinas nuosprendis ar nutartis, taip pat šio kodekso 423 straipsnio tvarka išspręstas nuosprendžio ar nutarties vykdymo sustabdymo klausimas.

Posėdyje dalyvauja prokuroras. Šio kodekso 466 straipsnio pirmojoje dalyje nurodytam asmeniui, padavusiam pareiškimą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių, pranešama apie posėdžio vietą ir laiką, tačiau jo neatvykimas nagrinėti bylą nekliudo.

Paskirtu laiku teisėjas arba kolegijos pirmininkas pradeda teismo posėdį, paskelbia, kokio prokuroro išvada ir dėl kurio teismo nuosprendžio ar nutarties turi būti nagrinėjama.

Paskui teisėjas arba kolegijos pirmininkas įsitikina, kas atvyko į posėdį, paskelbia teismo sudėtį, teismas išsprendžia, jeigu iškyla, nušalinimo klausimą šio kodekso nustatyta tvarka.

Byla pradedama nagrinėti teisėjo arba vieno iš kolegijos teisėjų pranešimu, kuriame išdėstoma prokuroro išvados esmė, nuosprendžio ar nutarties turinys.

Po teisėjo pranešimo paaiškinimus duoda prokuroras ir dalyvaujantis byloje proceso dalyvis.

Priimti nutartį teismas išeina į pasitarimo kambarį. Priėmęs nutartį, teismas grįžta į posėdžio salę ir teisėjas arba kolegijos pirmininkas paskelbia rezoliucinę nutarties dalį ir žodžiu išdėsto jos priėmimo argumentus. Motyvuotą nutartį surašo ir ją pasirašo teisėjas arba visa teisėjų kolegija ne vėliau kaip per tris dienas nuo sprendimo priėmimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

469 straipsnis. Teismo nutartys dėl prokuroro išvados baudžiamajai bylai atnaujinti

Teismas, išnagrinėjęs prokuroro išvadą su tyrimo medžiaga, gali priimti vieną iš šių nutarčių:

1) panaikinti teismo nuosprendį ar nutartį, atnaujinti bylą ir perduoti ją iš naujo tirti ar iš naujo nagrinėti teisme;

2) panaikinti teismo nuosprendį ar nutartį ir nutraukti bylą;

3) atsisakyti atnaujinti bylą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, *Žin.*, 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)

470 straipsnis. Procesas atnaujinus baudžiamąją bylą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių

Atnaujinus baudžiamąją bylą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių, parengtinis tardymas daromas ir teisminis nagrinėjimas vyksta, taip pat paskesnis nuosprendis apskundžiamas bendrais pagrindais.

Keturiasdešimt pirmasis skirsnis

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS ATNAUJINIMAS PAGAL ASMENS, NUTEISTO TAIKANT ŠIO KODEKSO 266 STRAIPSNIO TAISYKLES, PRAŠYMĄ

471 straipsnis. Apkaltinamojo teismo nuosprendžio panaikinimas pagal asmens, nuteisto

taikant šio kodekso 266 straipsnio taisykles, prašymą

Pareiškimą dėl apkaltinamojo teismo nuosprendžio panaikinimo ir bylos atnaujinimo gali paduoti nuteistasis, dėl fizinės sveikatos būklės dalyvavęs bylos teisminiame nagrinėjime 266 straipsnyje nustatyta tvarka.

Apkaltinamąjį nuosprendį panaikina ir bylą pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodyto asmens pareiškimą atnaujina nuosprendį priėmęs, bet kitos sudėties teismas.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, *Žin.*, 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

472 straipsnis. Pareiškimo padavimas

Pareiškimas dėl apkaltinamojo teismo nuosprendžio panaikinimo ir bylos atnaujinimo paduodamas nuosprendį priėmusiam teismui.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, *Žin.*, 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

473 straipsnis. Pareiškimo patenkinimo pagrindai

Pareiškimas dėl apkaltinamojo nuosprendžio panaikinimo ir bylos atnaujinimo patenkinamas, jei teismas, įvertinęs ekspertų išvadas ir kitus įrodymus, nustato, kad nuteistasis bylos nagrinėjimo metu dėl psichinės ar kitokios būklės arba kitų aplinkybių

negalėjo naudotis visomis savo procesinėmis teisėmis ir galės dalyvauti teisminiame nagrinėjime teismo posėdžio salėje visą bylos nagrinėjimo laiką.

Pareiškimas dėl apkaltinamojo nuosprendžio panaikinimo ir bylos atnaujinimo netenkinamas, jei nuteistasis tuo pat metu naudojasi šio kodekso 369⁽¹⁾ straipsnyje nustatyta teise apskusti nuosprendį apeliacine tvarka.

Pareiškimas netenkinamas, jei jis paduotas praėjus daugiau kaip 20 dienų nuo šio kodekso 401⁽¹⁾ straipsnio 2 dalyje nurodyto prokuroro pranešimo gavimo dienos.

Pareiškimas taip pat netenkinamas, jei teismas neginčijamai nustato, kad nuteistasis ankstesnio bylos nagrinėjimo metu iki pat nuosprendžio priėmimo simuliuo ligą.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, Žin., 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

474 straipsnis. Baudžiamosios bylos atnaujinimo tvarka

Apygardos teisme bylos atnaujinimo klausimą nagrinėja ir išsprendžia šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų, anksčiau nedalyvavusių nagrinėjant šią bylą, kolegija, kurią sudaro ir vieną iš teisėjų patvirtina kolegijos pirmininku apygardos teismo pirmininkas arba šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas.

Posėdyje dalyvauja nuteistasis, jo gynėjas ir prokuroras.

Paskirtu laiku teisėjas arba kolegijos pirmininkas pradeda teismo posėdį, paskelbia, koks pareiškimas ir dėl kurio nuosprendžio turi būti nagrinėjamas. Po to teisėjas arba kolegijos pirmininkas įsitikina, kas atvyko į posėdį, paskelbia teismo sudėtį, teismas, jeigu reikia, išsprendžia nušalinimų klausimus šio kodekso nustatyta tvarka.

Byla pradedama nagrinėti teisėjo arba vieno iš kolegijos teisėjų pranešimu, kuriame išdėstoma pareiškimo esmė.

Po teisėjo pranešimo išklaunami prokuroras, nuteistasis ir jo gynėjas.

Priimti nutartį teismas išeina į pasitarimo kambarį. Priėmęs nutartį, teismas grįžta į posėdžio salę ir teisėjas arba kolegijos pirmininkas paskelbia rezoliucinę nutarties dalį bei žodžiu išdėsto jos priėmimo argumentus. Motyvuotą nutartį surašo ir ją pasirašo teisėjas arba visa teisėjų kolegija ne vėliau kaip per tris dienas nuo sprendimo priėmimo.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, Žin., 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

475 straipsnis. Teismo nutartys dėl pareiškimo baudžiamajai bylai atnaujinti

Teismas, išnagrinėjęs pareiškimą, gali priimti vieną iš šių nutarčių:

1) panaikinti teismo nuosprendį, atnaujinti bylą ir perduoti ją iš naujo nagrinėti teisme;

2) atsisakyti atnaujinti bylą.

Jei teismas atsisako atnaujinti bylą, nuteistasis turi teisę apskusti nuosprendį apeliacine tvarka per 20 dienų nuo nutarties, kuria atsisakoma atnaujinti bylą, įsigaliojimo dienos, išskyrus atvejus, kai atsisakoma 473 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytais atvejais.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, Žin., 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

476 straipsnis. Procesas atnaujinus baudžiamąją bylą

Atnaujinus baudžiamąją bylą pagal asmens, nurodyto 471 straipsnio 1 dalyje pareiškimą, teisminis nagrinėjimas vyksta, taip pat paskesnis nuosprendis apskundžiamas bendrais pagrindais.

Kodeksas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, Žin., 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

Kodeksas papildomas keturiasdešimt antruoju skirsniu nuo 2001 m. spalio 15 d.:

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

Keturiasdešimt antrasis skirsnis

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS PROCESO ATNAUJINIMAS DĖL AIŠKIAI NETINKAMO BAUDŽIAMOJO ĮSTATYMO PRITAIKYMO

477 straipsnis. Baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo dėl aiškiai netinkamo baudžiamąjo įstatymo pritaikymo pagrindai

Baudžiamosios bylos, išnagrinėtos arba paliktos nenagrinėtos kasacinės instancijos teisme, taip pat kurios nuosprendžio ar nutarties nebuvo galima apskūsti arba jie nebuvo apskūsti kasacine tvarka, procesas atnaujinamas, jeigu pagal byloje esančias nuosprendžias ir nutartimis nustatytas aplinkybės yra pagrindas manyti, jog aiškiai netinkamai pritaikytas baudžiamasis įstatymas ir dėl to reikia:

1) panaikinti apkaltinamąjį nuosprendį bei paskesnes teismų nutartis ir baudžiamąją bylą nutraukti;

2) nuteistojo nusikalstamą veiką perkvalifikuoti į kitą Baudžiamąjo kodekso specialiosios dalies straipsnį, jo dalį ar punktą, numatantį lengvesnį nusikaltimą;

3) nuteistajam, ištaisius padarytus Baudžiamąjo kodekso 42–44 straipsnių taikymo pažeidimus, sumažinti paskirtą subendrintą bausmę;

4) nuteistąjį atleisti nuo bausmės suėjus senaties terminui;

5) ištaisius netinkamą amnestijos akto taikymą, nuteistąjį atleisti nuo bausmės arba ją sumažinti.

478 straipsnis. Teisė paduoti pareiškimą dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo

Paduoti pareiškimą Lietuvos Aukščiausiajam Teismui dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo šio kodekso 477 straipsnyje numatytais pagrindais turi teisę nuteistasis, jo atstovas pagal įstatymą ir gynėjas, Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas šiuo klausimu teisėjų kolegijai turi teisę paduoti teikimą. Pareiškimą ar teikimą dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo galima paduoti tik kol nuteistasis baigs atlikti paskirtą bausmę (pagrindinę ir papildomą), kol baigsis laikas, kuriam atidėtas bausmės vykdymas, kol baigsis laikas, kuriam nuteistasis lygtinai atleistas nuo bausmės prieš terminą arba lygtinai paleistas iš laisvės atėmimo vietos.

Pakartotiniai pareiškimai bei teikimai nepriimami ir nenagrinėjami.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas, nustatę, kad gautas pareiškimas nepasirašytas, paduotas praleidus šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus terminus, yra pakartotinis arba jame netinkamai nurodyti šio kodekso 477 straipsnyje numatyti pagrindai, pareiškimą grąžina padavusiam asmeniui. Pasirašytas pareiškimas, taip pat ir pareiškimas su tinkamai nurodytais pagrindais baudžiamosios bylos procesui atnaujinti gali būti vėl paduoti.

479 straipsnis. Sprendimo dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo priėmimas

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegija per vieną mėnesį nuo pareiškimo ar teikimo gavimo dienos, o esant pagrindui manyti, jog nuteistąjį reikia paleisti iš laisvės atėmimo vietos, – nedelsdama nutartimi išsprendžia klausimą, ar reikia atnaujinti baudžiamosios bylos procesą.

Atnaujinus procesą, byla perduodama nagrinėti:

1) jeigu ji buvo nagrinėta pirmosios ir apeliacinės instancijos arba tik pirmosios instancijos teismuose, – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegijai;

2) jeigu ji buvo nagrinėta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegijoje, – to paties skyriaus septynių teisėjų kolegijai. Šioje kolegijoje negali dalyvauti teisėjas, dalyvavęs nagrinėjant bylą kasacinės instancijos teisme;

3) jeigu ji buvo nagrinėta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus septynių teisėjų kolegijoje, – to paties skyriaus plenarinei sesijai.

Teisėjų kolegija, nusprendusi atnaujinti baudžiamosios bylos procesą, ta pačia nutartimi gali sustabdyti šioje byloje priimtų nuosprendžių ir nutarčių vykdymą.

480 straipsnis. Bylos nagrinėjimas teismo posėdyje, atnaujinus procesą

Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Į teismo posėdį gali būti iškviesti nuteistasis, jo atstovas pagal įstatymą ir nukentėjęsysis, jo atstovas. Šių asmenų, tinkamai informuotų apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką, neatvykimas nekliudo išnagrinėti bylą.

Bylos nagrinėjimo pradžioje kolegijos pirmininkas paklausia bylos nagrinėjimo dalyvių, ar jie nereikia nušalinimų teisėjams, prokurorui, vertėjui ar teismo posėdžių sekretoriui. Dėl pareikštų nušalinimų sprendžiama šio kodekso 29–32, 35 ir 46 straipsniuose nustatyta tvarka.

Vienas iš teisėjų savo pranešime išdėsto bylos esmę, priimtų byloje teismo sprendimų, taip pat prašymo ar teikimo turinį.

Po teisėjo pranešimo išklausomos į posėdį atvykusių asmenų kalbos. Pirmiausia žodis suteikiamas pareiškimą padavusiam asmeniui.

Teismas, išklauses kalbas, priimti nutarties išėina į pasitarimo kambarį. Priėmęs nutartį, teismas grįžta į posėdžio salę ir paskelbia nutarties rezoliucinę dalį bei išdėsto pagrindinius priimto sprendimo argumentus. Motyvuota nutartis surašoma ne vėliau kaip per tris dienas. Jeigu nuteistasis turi būti paleistas iš laisvės atėmimo vietos, nutartis turi būti galutinai surašyta ir perduota vykdyti tą pačią dieną.

Trijų ir septynių teisėjų kolegijos nutartį pasirašo visi teisėjai, o skyriaus plenarinės sesijos nutartį – pirmininkas ir pranešėjas.

Teismo posėdyje rašomas protokolas.

481 straipsnis. Teismo, išnagrinėjusio bylą, nutartys

Teismas, išnagrinėjęs bylą, priima tokias nutartis:

- 1) atmeta prašymą ar teikimą;
- 2) panaikina nuosprendį bei paskesnes teismų nutartis ir nutraukia bylą;
- 3) panaikina apeliacinės bei kasacinės instancijos teismų sprendimus ir palieka galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ar nutartį su pakeitimais arba be pakeitimų;
- 4) panaikina kasacinės instancijos teismo nutartį ir palieka galioti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nuosprendžius bei nutartis su pakeitimais arba be pakeitimų;
- 5) pakeičia teismų nuosprendžius ar nutartis.

Kodeksas papildomas keturiasdešimt trečiuoju skirsniu nuo 2001 m. spalio 15 d.:

Nr. IX-500, 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26), įsigalioja nuo 2001 10 15

Keturiasdešimt trečiasis skirsnis

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS PROCESO ATNAUJINIMAS DĖL EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMO SPRENDIMO

482 straipsnis. Baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo pagrindas

Lietuvos Respublikos teismų išnagrinėtos baudžiamosios bylos procesas gali būti atnaujinamas, kai Europos žmogaus teisių teismas pripažįsta, kad sprendimas nuteisti asmenį yra priimtas pažeidžiant Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ar jos papildomus protokolus, jeigu pažeidimai savo pobūdžiu ir sunkumu kelia pagrįstą abejonių dėl asmens nuteisimo ir besitęsiantys pažeidimai gali būti ištaisyti tik atnaujinus baudžiamąją bylą.

483 straipsnis. Teisė kreiptis dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo

Prašymą atnaujinti baudžiamosios bylos procesą šio kodekso 482 straipsnyje numatytu pagrindu gali pateikti asmuo, dėl kurio byloje buvo padaryta Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ar jos papildomų protokolų pažeidimų, jo teisių perėmėjas, šių asmenų įgaliotas atstovas ar Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas gali teikimu inicijuoti baudžiamosios bylos proceso atnaujinimą ir nesant šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyto prašymo.

484 straipsnis. Prašymo ar teikimo dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo padavimas

Prašymas ar teikimas dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo paduodamas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui, pridodant galutinį Europos žmogaus teisių teismo sprendimą.

***Prašymas ar teikimas paduodamas per šešis mėnesius nuo Europos žmogaus teisių teismo galutinio sprendimo dienos.

Pakartotinis prašymas tuo pačiu pagrindu nepriimamas ir nenagrinėjamas.

*****Pastaba.** Jeigu Europos žmogaus teisių teismo galutinis sprendimas, kurio pagrindu prašoma atnaujinti baudžiamąją bylą, yra priimtas iki šio įstatymo įsigaliojimo (t. y. 2001 m. spalio 15 d.), Baudžiamojo proceso kodekso 484 straipsnio 2 dalyje numatytas šešių mėnesių terminas prašymui ar teikimui paduoti pradedamas skaičiuoti nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

485 straipsnis. Prašymo ar teikimo priimtumo ir baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo klausimo išsprendimas

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas patikrina, ar prašymas dėl bylos proceso atnaujinimo pateiktas nepažeidžiant šio kodekso 483 straipsnio pirmosios dalies ir 484 straipsnio reikalavimų, taip pat, ar nėra atnaujintas bylos nagrinėjimas Europos žmogaus teisių teisme, ir jeigu tokių pažeidimų yra, prašymą grąžina jo pateikėjui. Tinkamai pateiktas prašymas ar teikimas yra perduodamas trijų teisėjų kolegijai spręsti jo priimtumo klausimą pagal 482 straipsnio reikalavimus. Teisėjų kolegija prašymo ar teikimo priimtumo klausimą išsprendžia ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo šio prašymo ar teikimo gavimo.

Teisėjų kolegija, išnagrinėjusi prašymo ar teikimo dėl baudžiamosios bylos proceso atnaujinimo priimtumo klausimą, priima tokius sprendimus:

- 1) prašymą ar teikimą atmeta kaip nepagrįstą ir baudžiamosios bylos proceso neatnaujina;
- 2) prašymą ar teikimą perduoda Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui ar kitai kompetentingai institucijai;
- 3) prašymą ar teikimą priima nagrinėti ir baudžiamosios bylos procesą atnaujina.

Priėmusi sprendimą, numatytą šio straipsnio antrosios dalies 3 punkte, teisėjų kolegija perduoda bylą nagrinėti:

- 1) jeigu byla nebuvo nagrinėta kasacine tvarka, – trijų teisėjų kolegijai. Šiuo atveju bylą gali nagrinėti ir ta pati teisėjų kolegija, kuri atnaujino baudžiamosios bylos procesą;
- 2) jeigu byla buvo nagrinėta kasacine tvarka, – Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinei sesijai.

Teisėjų kolegija, nusprendusi atnaujinti baudžiamosios bylos procesą, ta pačia nutartimi gali sustabdyti šioje byloje priimtų nuosprendžių ir nutarčių vykdymą.

486 straipsnis. Atnaujintos baudžiamosios bylos nagrinėjimas

Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos ar plenarinės sesijos posėdis atnaujintai baudžiamajai bylai nagrinėti surengiamas per kiek įmanoma trumpesnę laiką nuo nutarties atnaujinti baudžiamosios bylos procesą priėmimo.

Teismo posėdyje turi teisę dalyvauti prašymo atnaujinti baudžiamosios bylos procesą pateikėjas. Posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Apie posėdį pranešama nuteistajam, nukentėjusiajam ir jų atstovui pagal įstatymą. Jeigu bylos proceso atnaujinimo pagrindas yra susijęs su klausimais, išspręstais kasacinėje nutartyje, apie tai pranešama visiems asmenims, turėjusiems teisę dalyvauti nagrinėjant kasacinę bylą. Asmenų, tinkamai informuotų apie atnaujintos bylos nagrinėjimo vietą ir laiką, neatvykimas nekliudo išnagrinėti bylą.

Bylos nagrinėjimo pradžioje vienas iš teisėjų išdėsto bylos esmę, teismų sprendimų, prašymo ar teikimo atnaujinti bylos procesą ir nutarties dėl bylos proceso atnaujinimo turinį. Po teisėjo pranešimo žodis suteikiamas asmeniui, padavusiam prašymą atnaujinti baudžiamosios bylos procesą. Po to teismas žodį suteikia kitiems nagrinėjant bylą dalyvaujantiems asmenims. Prašymą pateikęs asmuo turi teisę duoti papildomus paaiškinimus paskutinis.

Teismas, išklauses kalbas ir papildomus paaiškinimus, priimti nutarties išeina į pasitarimų kambarį. Priėmęs nutartį, teismas grįžta į posėdžio salę ir paskelbia jos rezoliucinę dalį bei išdėsto svarbiausius priimto sprendimo argumentus.

Motyvuota nutartis surašoma ir pasirašoma ne vėliau kaip per dešimt dienų nuo sprendimo priėmimo. Ją pasirašo visi kolegijos teisėjai arba plenarinės sesijos pirmininkas ir pranešėjas.

Jeigu išnagrinėjus atnaujintą bylą nuteistasis turi būti iš suėmimo paleistas, sprendimas perduodamas vykdyti tą pačią dieną.

Teismo posėdyje rašomas protokolas.

487 straipsnis. Teismo, išnagrinėjusio atnaujintą baudžiamąją bylą, nutartys

Teismas, išnagrinėjęs atnaujintą baudžiamąją bylą, priima tokias nutartis:

- 1) prašymą ar teikimą atmeta ir palieka galioti teismų sprendimus;
 - 2) panaikina nuosprendį bei paskesnes teismų nutartis ir bylą nutraukia;
 - 3) panaikina nuosprendį bei paskesnes teismų nutartis ir perduoda bylą iš naujo tirti arba iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teisme;
 - 4) panaikina apeliacinės instancijos teismo nuosprendį ar nutartį ir palieka galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį su pakeitimais arba be pakeitimų;
 - 5) panaikina apeliacinės instancijos teismo nuosprendį ar nutartį ir perduoda bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka;
 - 6) panaikina kasacinę nutartį ir priima naują nutartį;
 - 7) teismų nuosprendžius ar nutartis panaikina iš dalies arba pakeičia.
- Šiame straipsnyje numatytos teismo nutartys yra galutinės ir neskundžiamos.

Kodeksas papildomas tryliktuoju skyriumi:

Nr. IX-738, 2002-01-25, Žin., 2002, Nr. 15-556 (2002-02-13)

TRYLIKTASIS SKYRIUS

BYLŲ DĖL JURIDINIŲ ASMENŲ PADARYTŲ NUSIKALTIMŲ PROCESAS

488 straipsnis. Proceso tvarka

Bylose dėl juridinių asmenų padarytų nusikaltimų proceso tvarką nustato bendrosios šio kodekso taisyklės su išimtimis, kurias nustato šio skyriaus straipsniai.

Jeigu procesas dėl nusikaltimų buvo pradėtas atskirai prieš juridinių asmenų ir prieš fizinius asmenis, tokios veikos turi būti tiriamos kartu. Šiais atvejais procesiniai veiksmai atliekami ir sprendimai priimami juridinio asmens atžvilgiu vadovaujantis bendrosiomis šio kodekso taisyklėmis ir išimtimis, kurias nustato šio skyriaus straipsniai, o fizinio asmens atžvilgiu – vadovaujantis bendrosiomis šio kodekso taisyklėmis.

489 straipsnis. Juridinio asmens atstovas

Juridinio asmens atstovu gali būti juridinio asmens vadovas ar darbuotojas arba advokatas, juridinio asmens įgaliotas būti atstovu procese.

Kai pateikiamas įgaliojimas dalyvauti procese, prokuroras, tardytojas ar kvotėjas priima nutarimą pripažinti asmenį juridinio asmens atstovu.

Jeigu juridinis asmuo paskiria atstovu netinkamą asmenį arba visai tokio atstovo nepaskiria, prokuroras, tardytojas ar kvotėjas turi teisę nutarimu tokį atstovą paskirti.

Juridinio asmens atstovas procese naudojasi visomis teisėmis, kurias šis kodeksas suteikia įtariamajam ir kaltinamajam, taip pat vykdo šių proceso dalyvių pareigas.

490 straipsnis. Laikinos priemonės, taikomos juridiniam asmeniui

Juridiniam asmeniui gali būti skiriamas laikinas juridinio asmens veiklos apribojimas.

Laikinas juridinio asmens veiklos apribojimas skiriamas motyvuotu prokuroro nutarimu ir tik tuo atveju, jeigu yra teisėjo sankcija. Laikiną juridinio asmens veiklos apribojimą sankcionuoja parengtinio tardymo atlikimo vietos apylinkės teismo teisėjas.

Laikinas juridinio asmens veiklos apribojimas skiriamas tuo atveju, jeigu juridinio asmens veikla gali sukliudyti netrukdomą baudžiamosios bylos procesą.

Nutarime skirti laikiną juridinio asmens veiklos apribojimą uždraudžiama juridiniam asmeniui užsiimti tam tikra steigimo dokumentuose numatyta veikla ir (arba) įpareigojama uždaryti tam tikrą įmonės padalinį. Nutarime nurodomas laikino juridinio asmens veiklos apribojimo terminas. Šis terminas motyvuotu prokuroro nutarimu, sankcionuotu parengtinio tardymo atlikimo vietos apylinkės teismo teisėjo, gali būti pratęstas.

Nutarimas, kuriuo paskiriamas laikinas juridinio asmens veiklos apribojimas, siunčiamas teismo antstolių kontorai vykdyti.

Šis nutarimas paskelbiamas juridinio asmens atstovui pasirašytinai.

Juridinio asmens, kuriam paskirtas laikinas juridinio asmens veiklos apribojimas, atstovas turi teisę per dešimt dienų nuo nuorašo gavimo dienos apskūsti nutarimą apygardos teismui.

491 straipsnis. Nuosprendžio priėmimas byloje, kurioje teisiami juridinis ir fizinis

asmuo

Baudžiamojoje byloje, kurioje teisiami juridinis ir fizinis asmuo, teismas priima vieną nuosprendį. Rezoliucinėje nuosprendžio dalyje atskirai išdėstomi teismo sprendimai dėl juridinio asmens ir dėl fizinio asmens.

Nuosprendį apeliacine tvarka gali apskūsti nuteistojo juridinio asmens atstovas ir nuteistasis fizinis asmuo, taip pat kiti proceso dalyviai šio kodekso 366 ir 367 straipsniuose nustatyta tvarka.

492 straipsnis. Nuosprendžio, kuriuo paskirtas juridinio asmens veiklos apribojimas ar

juridinio asmens likvidavimas, vykdymas

Nuosprendis, kuriuo paskirtas juridinio asmens veiklos apribojimas ar juridinio asmens likvidavimas, šio kodekso 401 straipsnyje nustatyta tvarka pateikiamas teismo antstolių kontorai vykdyti.

Teismas, paskyręs bausmę juridiniam asmeniui, gali nutarti paskelbti šį nuosprendį per visuomenės informavimo priemones.

Pakeitimų eilė nuo 1997 m. spalio 16 d.

PAKEITIMAI:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-462](#), 97.10.16, Žin., 1997, Nr.97-2447 (97.10.29)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 37 IR 143 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-487](#), 97.11.04, Žin., 1997, Nr.104-2621 (97.11.19)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 64(1) STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMAS

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-584](#), 97.12.23, Žin., 1997, Nr.118-3042 (97.12.27)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PAPILDYMO 169(1),
369(1) STRAIPSNIAIS IR 166, 228, 382 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-618](#), 98.02.03, Žin., 1998, Nr.17-398 (98.02.19)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 37 IR 143 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMAS

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-705](#), 98.04.16, Žin., 1998, Nr.44-1196 (98.05.13)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 242, 244 IR 244(1)
STRAIPSNIŲ PAPILDYMO ĮSTATYMAS

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-709](#), 98.04.21, Žin., 1998, Nr.42-1141 (98.05.06)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 37, 134 IR 143
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-735](#), 98.05.14, Žin., 1998, Nr.50-1350 (98.05.29)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 92 STRAIPSNIO
PAPILDYMO ĮSTATYMAS

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-745](#), 98.05.14, Žin., 1998, Nr.51-1397 (98.06.03)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 37, 104, 143 STRAIPSNIŲ
PAPILDYMO IR PAKEITIMO ĮSTATYMAS

9.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-777](#), 98.06.09, Žin., 1998, Nr.57-1581 (98.06.24)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 37, 134 IR 143
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

10.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-784](#), 98.06.11, Žin., 1998, Nr.57-1583 (98.06.24)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 104(1), 104(4), 106, 109(1),
109(2), 109(3), 212, 219, 226, 232, 247 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

11.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-786](#), 98.06.16, Žin., 1998, Nr.59-1654 (98.07.01)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 234 STRAIPSNIO
PAPILDYMO ĮSTATYMAS

12.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-850](#), 98.07.02, Žin., 1998, Nr.67-1938 (98.07.29)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 93 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMAS

13.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-956](#), 98.12.10, Žin., 1998, Nr.112-3104 (98.12.23)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO IR
PAPILDYMO ĮSTATYMAS

14.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-975](#), 98.12.15, Žin., 1998, Nr.115-3234 (98.12.31)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 66, 333, 340 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMAS

15.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-996](#), 98.12.22, Žin., 1999, Nr.1-3 (99.01.06)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 412(1) IR 413(1)
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

16.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1010](#), 98.12.29, Žin., 1999, Nr.1-6 (99.01.06)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 64(3) STRAIPSNIO
PAPILDYMO ĮSTATYMAS

17.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1025](#), 99.01.14, Žin., 1999, Nr.11-244 (99.01.27)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PAPILDYMO 16(1)
STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

18.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1282](#), 99.07.01, Žin., 1999, Nr.66-2114 (99.07.30)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 106, 126, 212, 245, 248, 255,
256, 260, 280, 283, 284, 417 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO IR PAKEITIMO ĮSTATYMAS

19.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1376](#), 99.11.04, Žin., 1999, Nr.101-2898 (99.11.26)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 25, 194(1), 194(2), 195
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 195(2) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS
Šio įstatymo nuostatos, susijusios su nutarimo dėl turto arešto registravimu turto arešto aktų registre,
įsigalioja turto arešto aktų registrui pradėjus darbą.
Iki turto arešto aktų registras pradės darbą, nutarimai dėl turto registre registruojamo turto arešto
siunčiami atitinkamam turto registrui, kuris apie turto areštą nedelsiant turi pažymėti turto registre.

20.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1488](#), 99.12.21, Žin., 1999, Nr.113-3288 (99.12.30)
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 104(3), 106, 134, 143, 226,
228, 382 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

21.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1542](#), 00.02.15, Žin., 2000, Nr.20-490 (00.03.08)

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 264, 266, 283, 368, 378 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO, 369(1) STRAIPSNIO PAKEITIMO BEI KODEKSO PAPILDYMO 401(1) STRAIPSNIU IR TRYLIKTUOJU SKYRIUMI ĮSTATYMAS

22.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1647](#), 00.04.20, Žin., 2000, Nr.38-1055 (00.05.10)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 37, 126, 143 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

23.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1650](#), 00.05.02, Žin., 2000, Nr.41-1163 (00.05.19)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 25, 47, 134, 142, 143 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO IR PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. birželio 1d.

24.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1969](#), 00.09.26, Žin., 2000, Nr.86-2616 (00.10.13)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 91, 92, 166, 169(1), 218, 219, 223, 228 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

25.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-2015](#), 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 92-2867 (2000 10 31)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 134 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. lapkričio 1 d.

26.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-93](#), 2000 12 20, Žin., 2001, Nr. 4-85 (2001 01 12)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 56, 56(1), 121, 123, 250, 390 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO, KODEKSO PAPILDYMO 56(2) STRAIPSNIU BEI 350 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d.

27.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-148](#), 2001 01 23, Žin., 2001, Nr. 10-258 (2001 01 31)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 105, 267 IR 317(1) STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

28.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-201](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 34-1124 (2001 04 20)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 37 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

29.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-492](#), 2001-08-03, Žin., 2001, Nr. 71-2520 (2001-08-17)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 56(1) STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

30.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-500](#), 2001-09-11, Žin., 2001, Nr. 82-2830 (2001-09-26)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas, išskyrus 17 straipsnio 2 dalį, įsigalioja nuo 2001 m. spalio 15 d.

Šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalis įsigalioja nuo 2002 m. sausio 1 d.

Bylos, kurių nagrinėjimas teisme pradėtas iki šio įstatymo 1–5, 7–18, 20–32, 35–42, 44–47, 52–56 straipsnių įsigaliojimo, baigiamos nagrinėti pagal nagrinėjimo teisme pradžios dieną galiojusią tvarką. Iki šio įstatymo 6, 48, 71–90 straipsnių įsigaliojimo iškeltos bylos baigiamos tirti ir nagrinėti pagal šių bylų iškėlimo dieną galiojusią tvarką.

31.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-652](#), 2001-12-13, Žin., 2001, Nr. 112-4072 (2001-12-30)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 134 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2002 m. kovo 1 d.

32.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-738](#), 2002-01-25, Žin., 2002, Nr. 15-556 (2002-02-13)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 22(2), 37, 440 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 22(6), 22(7) STRAIPSNIAIS BEI TRYLIKTOJU SKYRIUMI ĮSTATYMAS

33.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-780](#), 2002-03-12, Žin., 2002, Nr. 31-1128 (2002-03-27)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 26, 285, 287, 416, 427(1), 427(2), 427(3) STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

34.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-817](#), 2002-03-28, Žin., 2002, Nr. 33-1251 (2002-03-30)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 25 IR 134 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2002 m. balandžio 1 d.

35.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-827](#), 2002-04-02, Žin., 2002, Nr. 40-1465 (2002-04-17)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 244 STRAIPSNIO PAPILDYMO IR KODEKSO PAPILDYMO 244(2) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

36.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1030](#), 2002-07-04, Žin., 2002, Nr. 73-3096 (2002-07-19)

BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 9(1), 9(2), 64(3), 104(1), 426 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 106(1), 414(1) STRAIPSNIAIS ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

KONSTITUCINIO TEISMO NUTARIMAI:

1.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

99.02.05, Žin., 1999, Nr.15-402 (99.02.10)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 255 STRAIPSNIO 4 IR 5 DALIŲ, 256 STRAIPSNIO 4 DALIES, 260 STRAIPSNIO 4 DALIES, 280 STRAIPSNIO 1, 2 IR 6 DALIŲ ATITIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

00.09.19, Žin., 2000, Nr.80-2423 (00.09.22)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 118(1), 156(1) STRAIPSNIŲ, 267 STRAIPSNIO 5 PUNKTO IR 317(1) STRAIPSNIO ATITIKIMO LIETUVOS

RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2002-07-25)
autrap@lrs.lt